

Inu.A.49.014

N. M. PHILEMON.

245311

247385 (M)

ESCURSIUNI

ÎN GERMANIA MERIDIONALĂ,

Memorii artistice, istorice și critice,

(1858).

OPULŪ I.

Edițiune revădută de autorii.

DONAȚIUNEA
MIHAI BOERESCU

BUCURESCŪ.

TIPOGRAFIA JURNALULUI NAȚIONALULU.

1860.

63928

CONTINUT 1958

Biblioteca Centrală Universitară	
B	511
Cota	66922
Inventar	C 63928

1958

ESCU RSIUNI

PC 118/2

IN GERMANIA MERIDIONALĂ

Memorii artistice, istorice și critice

(1858)

OPULU I

B.C.U. Bucuresti

C63928

ATINEA
BORESCU

BUCURESTI

1958

PROGRAMA GENERALĂ DE ÎNȘĂȘIRE

1958

TREI LUNI ÎN STREINĂTATE.
IMPRESIUNI SI MEMORII DE CALETORIE.

CAPITOLUL I.

De la București la Giurgiu.

După ce îmi regăsi toate afacerile pe kit este dată omăși a mi le regăsi, mi lăși rumașă buni de la toți amicii, la 29 Iunie Kalendarul Iulian,⁽¹⁾ mă săii în Omnibus mi lăși kalea ce dăce la Giurgiu.

Omnibus este un termen latin, care în limba română va să zică: „pentru toți, mi kândă acestă termen se vede scris pe fruntea unei kăruțe de kăltorie, să înțelege kărată kă trăsura aceea este destinată pentru toți săș toată lămea. — Ară fi însă de mare nechesitate ka acestă: „Pentru toți, să fie redășă la ună nămășă de persoane mai komnatibilă kă dimensiunea kăruței, kăci alt-felă n'ară fi kă pătingă să încapă toată lămea într'o trăsura menită a purta ună nămășă murginită de persoane. — Nu-mă bastimentășă patriarkăși Noe avă privilegiășă de a fi pentru toți, mi nămașă lăși i s'ar fi kăvenită după drentă kăvintă nămele de Omnibus.

(1) Anul 1858.

Kx toate astea proprietarxl̄ aței k̄r̄șde, ori din kaz̄z̄ k̄ ȳinea m̄l̄t̄x̄ la limba latin̄, sađ din doringa de a l̄sa dox̄z̄ niei d̄șp̄z̄ o oae, k̄șm̄ zice proverbxl̄, iș̄i ink̄r̄k̄ k̄r̄șda k̄ k̄l̄tor̄i ūi ba-gaje in n̄șm̄r̄ș ūi grex̄tate m̄l̄t̄ maī mare de k̄iț̄x̄ ațeeea țe ar̄ș fi ink̄r̄șt̄x̄ daka din noroșireea k̄l̄torilor̄ș n̄ș s'ar fi kemat Omnibus.

In fine d̄șp̄z̄ maī m̄l̄te sdr̄șn̄șin̄șr̄i ūi k̄șk̄t̄r̄i, aj̄șșșșșm̄ la K̄l̄șḡr̄eniī Doktor̄xl̄i⁽¹⁾. — Ați este j̄șm̄t̄ateea dr̄șm̄xl̄i ūi se face x̄n̄ș renaoșș de dox̄z̄ ore. — In timpx̄l̄ș ațesta x̄niī din k̄l̄tor̄i nr̄n̄zesk, iar alșii ad̄șp̄ostid̄i s̄șbt x̄mbrare de fr̄șn̄z̄, iș̄i restablesk̄ș forșeale nierd̄ște nr̄in k̄l̄torie. — Eș m̄ aflam̄ș intr' o posișișne moral̄ țe n̄ș'mi permitea a m̄ b̄șk̄șra de niș̄i x̄na din ațeste dox̄z̄ pl̄șșer̄i sađ neșesit̄șd̄i materiale. — Snirit̄xl̄ș meș l̄șase o direkșișne k̄ș totxl̄ș op̄șșz̄ atrakșișneī materieī, el̄ș voia in ațele momente a m̄ face din prosator̄ș de nimik̄ș, x̄n̄ș poet̄ș ūi maī de nimik̄ș. — ȳe f̄k̄șiș dar̄ș? Ink̄l̄ikaiș ne x̄n̄ș Pegas̄ș kare țe e drentxl̄ș n̄ș sem̄șna de lok̄ș k̄ș țełl̄ș din mitologie, ūi m̄ indrentaiș k̄ștre x̄n̄ș fel̄ș de Harnas̄ș, kare in limba obișșșit̄ in p̄r̄șdile lok̄xl̄i s̄ș n̄șmește: „K̄l̄șḡr̄eni sađ K̄r̄șșea de niat̄r̄,“ proprietate dreant̄ a Monastireī Glavaciok̄ș, zidit̄ de r̄șșosat̄xl̄ș nr̄inșine Mirșea țełl̄ș b̄ștr̄in̄ș.

Ațeast̄ momie este d̄r̄șșit̄ Monastireī de nr̄inșinele Vlad̄ș al̄ș V nepot̄xl̄ș marexl̄i Mirșea, ka s̄ș fi șn̄re pomenireea ktitorilor̄ș ūi pentr̄ș x̄rana k̄l̄șḡr̄așilor̄ș de la ațea M̄șn̄șșt̄ire. — Fanta dona-

(1) Sađ deosebit de K̄l̄șḡr̄eniī sađ K̄r̄șșea de niat̄r̄ a Monastireī Glavaciok̄xl̄i.

torşlî nş poate fi de kît laşdabilş, skouşlş însş aş kam degeneratş; kşçî kşlgşramiî dşpş timşlş a-çela aş mşritş şî în lokşlş lor aş venitş kşlgşrî; iar dşpş moartea acestora aş venitş şn felş de oa-menî kare afarş de çainş nş aş nimikş kşlgşreskş într'inşii.

Açestiea voindş a pşzi literalmente totş çe are rşş legile monaxiçestî, laşş familiile skşpştate şî pe orfanî în prada miserîi; şî lşindş pşnga kş galbenî pe şmerî şrmeazş, dşpş kşm zikş ei, lşî Xristosş, de şî kalea pe kare şmblş de la şnş timp şnkoa nş este tokmaî kreştinş, dar n'aî çe şş zîçî:

„E defektşlş legeî

„Nş e vina lor.“

Kalsş meş, kare alt-felş era o vitş venerabilş, kş toatş bşna voindş çe avea de a mş transporta pe arinî de vînt; dar elş ka şî çara întrea-gş sşfferise foarte mşltş în invasia de la 1853, şî asta îlş şçea şş şmble foarte înçetş. — Îmî plşkş felşlş açesta de kşlştorie, kşçî imî prokşra timşş de ajšnsş ka şş poçîş vedea açele kîmpîi îmbrş-kate kş çelle maî frşmoase semşpşşrî, açelş lokş venerabilş pentş totş Romşnşlş, kşçî ne adşçe a-minte faşmoasa bşşlie datş de kreştinşlş prinçipe Mixaiş-Bravşlş în kontra armieî pşgîne de zече orî maî mare la nşmşş de kîţş a sa. — În fine kolina açeea plinş de stejari çe servi odatş de pa-ranetş artilerieî dirigiats de kamponiî kşçei în kontra sşperbilorş otomanî.

Vederea açestor lokşrî atît de importante pen-trş istoriea patriei mele, deştentş în inima mea çele maî frşmoase sentimente, şî imî şmşlş kanşlş de ideile çelle maî poetiçe. — Materiea pşrea kş

închetase d'a mai fonkciona în mine, spiritulă era akəm kare m̄ transporta în regisnile azelea znde se zrk̄ n̄maī animele yellor̄ feriq̄đđ. — P̄rea k̄ v̄z̄z̄ într'zn̄ nor̄ de l̄min̄ armata krehtin̄ retez̄nd̄ k̄ palow̄sl̄ ei yell̄ lat̄ ne çeī mai de fr̄nte kavaleri din falangele otomane. — Açi vedeam ne B̄zesk̄ sdrob̄nd̄ kan̄sl̄ s̄nerb̄sl̄i K̄rd̄ k̄ teribil̄sl̄ s̄z̄ b̄sd̄gan̄, mai în kolo j̄nele erō Kalomfiresk̄ neb̄n̄ de t̄rbare înfige lanchea sa de ogel în nient̄sl̄ kr̄nt̄sl̄i Spaxī. — În darn̄ încheark̄ sprinten̄sl̄ arab̄ a f̄gi de sabia k̄l̄ra-șl̄i Rom̄n, k̄ȳ el̄ il̄ aj̄nge, il̄ lov̄ște; mi il̄ face s̄ m̄șche đ̄r̄ina. — Dar cine s̄ fie oare a yell̄ m̄ndr̄ erō kare s̄ distinge din çeī-l-ald̄i voīnī, prek̄m s̄ distinḡ stejarī sekolar̄i dintre arborīi çeī mīi? — Acela este Mixaī brav̄sl̄ m̄ndria mi sosteniment̄sl̄ kristianism̄sl̄i. — El alearḡ în toate p̄rḡile znde perikol̄sl̄ este mai mare, ink̄rajeaz̄ ne çeī slab̄i mi em̄leaz̄ ne fii libert̄đđi; el̄ kast̄ zn̄ rival̄ demn̄ de sine, il̄ gr̄șește, s̄ ar̄nk̄ as̄nr̄-ī întokmai ka lesl̄ dezert̄sl̄i; mi'l̄ face s̄ bea din k̄na morđđi.

Iat̄ snektakol̄sl̄ çe vedeam în momentele azelea, dar de o dat̄ kal̄sl̄ s̄ onri din z̄mblets̄sl̄ s̄z̄ yell̄ lin̄ mi încheș a s̄ri inapoī. M̄ demtentaī din viz̄rile mele, mi v̄z̄zī doī đigan̄i çe d̄z̄ceaș zn̄ z̄rs̄ k̄ d̄n̄șii; anrins̄ de m̄nie pentr̄ br̄ska mea demtentare din azele fr̄moase viz̄ri, n̄ m̄ p̄z̄zī onri de a da t̄tslor̄ r̄ilor̄, ne đigan̄i im̄prez̄nt̄ k̄ dobitok̄sl̄ lor̄, ear d̄p̄t̄ azeea m̄ îndrentaī k̄tre kr̄z̄cea de niatr̄, sinḡr̄sl̄ mon̄șmen̄ çe întim̄in̄ k̄l̄tor̄sl̄ în azele lok̄r̄i atit̄ de venerabile pentr̄ Rom̄ni.

Această kruche este rđdikatz de znd p'ncipale
ce ađ domnitđ mđltđ mađ în zrma fađmoaseđ b'rbliđ
de la K'lxg'renđ. — De mi inskripđionea skđntatz
pe dđnsa n'z s'z refer'z de lok la fanta cea mare s'z-
v'rsmit'z kiar pe avel'đ lokđ, dar kđnd cine-va se va
gđndi mađ bine la terorismđđ otomanđ din timnđ
aveia, arđ p'atea f'z'z mare difikđltate s'z ingdeleag'z
adev'ratđđ skopđ alđ rđdik'riđ avel'sđ mon'mentđ ;
darđ s'z l'z'z'mđ konjekt'rele mi s'z venimđ la mo-
n'mentđđ nostr'z.

Kruche a cea ka mađ mđlte de fel'sđ eđ ce
se g'zseskđ r'zsinite p'đn toat'z đarra, este t'biatz în
monolitđ mi are form'z bizantin'z.(¹)

Ornamentele eđ s'znt đznp'z g'xst'đđ Moreskđ-Bi-
zantinđ, în'đđimeea n'z trece mađ mđlt de 14 ni'zoare
arkitektonice, iar l'zđimeea mi grosimea s'znt propor-
đionate. — Pavilionđđ de zid kare đ serv'z de skđt
đn kontra intemperiiilor, đoart'z mi elđ pe fr'nte si-
gil'đđ arxitekt'ređ bizantine. — Dar ceea ce sf'şie
inima k'lx'tor'đđ Rom'zđ este k'z acest mon'mentđ
s'z af'z l'zsat k'z tot'đđ la voia intđm'đriđ. — De s'z
đđ amerin'đz ploile mi neaoa, iar de josđ rđm'to-
riđ sat'đđ, a k'zora m'đđime mi aktivitatea k'z kare
rđm'z f'ndamentele Sđnteđ Kr'z'đ, m'z f'k'z s'z krezđ
k'z n'z s'zntđ animalđ k'zrađđ, đi s'şfetele ottomanilor
trimise đn infernđ de Kampionđ Kr'z'đđ đn memo-
rabila b'rb'lie dat'z pe avel'đ lokđ.(²)

(¹) Mađ toate mon'mentele ce s'z g'zseskđ đn đara Ro-
m'zđ, eskl'dindđ pe cele rđmase de la Romanđ, s'znt de stilđ
Bizantin-Moresk.

(²) Lok'sitorđ Rom'zđ đzpe marginile Đznp'ređ, ađ s'z-
perst'đgia a krede k'z otomanđ đzpe ce morđ đnvieaz'z iar'đđ
s'zbt form'z de rđm'tori.

Eatǎ tristǎlǎ modǎ adontatǎ la noi pentrǎ konservarea monumentelorǎ pǔblice!.. Eatǎ kǎm se venereazǎ memoria oamenilorǎ celorǎ mari, kare iui aǎ eksnǎsǎ viaǎa ka sǎ ne dea o patrie liberǎ mi respektatǎ; iu lokǎ sǎ le ridikǎmǎ monumente falnice kare sǎ adǎkǎ aminte Romǎnilor kǎ pǔrīna ne kare staǎ este frǎmintatǎ kǎ sīnge de eroi, noi ne silimǎ kītǎ pǎstemǎ a desfiinǎa kiar ne cele ridikate de pǔringiī noiuri.

Romǎni! e timpǎlǎ sǎ vǎ dehtentaǎi din lertargia iu kare v'aǎ arǎnkatǎ regimǎlǎ molīcisnei mi al egoismǎlǎi!.. Ridikǎi monumente eroilorǎ noiuri! veneraǎi memoria lorǎ; kǎci o naǎie kare nǎ onorǎ ne eroiī mi fǎkǎtoriī ei de bine, nǎ va prodǎce niǎi o datǎ eroi!(¹)

Ora repaosǎlǎi fiindǎ aproape a se termina, mǎ iuǎrniǎ iu noi la xan mi mǎ sǎiīǎ iu omnibus,

(¹) Lokotenenǎa pīnǎiarǎ de la 1848, pǔrǎnsǎ de un patriotik sentiment, dete dekretǎlǎ de la vale:

DREPTATE FRĂȚIE.

īn numele popolului Romǎnǎ.

LOCOTENENȚA PRINCIARĂ.

Spre a rekomanda posteritǎi memoria celebrǎlǎi Georgie Lazǎr, Lokotenenǎa pīnǎiarǎ kǎ o religioasǎ simǎire, dekretǎ a se deskide o sǎbskriǎie pentrǎ ridikarea unei statǎe aǎestǎi mare bǎrbatǎ.

Vistieria statǎlǎi va sǎbskrie ȕinǎi sǎte dǎkǎi.

Statǎa se va ridika iu Sfintǎ Sava.

D. Ministrǎ allǎ kǎltǎlǎi, va rekomanda lista sǎbskriǎiei iu patriotismǎlǎi romǎnilorǎ, mi va pǎne iu lǎkrare dekretǎlǎ aǎesta.

Membri lokotenenǎi X. Tell. N. Golesks. I. El'iade.

Nr. 440 anǎl 1848 Aǎgǎst 15.

apoï reînchenziš kълѣtoria; iarš ne la ontš ore mi
znš kхartš dшпъ amiazī, intrarъm în orașulš Gișr-
giš kapitala distriktulšī Vlașka mi portulš de șnde
se imbarkъ mai tođī kълѣtorīī че voeskš a vedea
Franċia, Germania, saš ori-kare altъ џarъ a Eș-
roneī.

CAPITOLULŪ II.

Ospelele din Giurgiu

Ajșngînd în aċestš frșmșmel orașš, prima i-
dee че'mī veni în minte fș de a kълta znš ospelš
șnre a mъ repașsa printr'znš dșlċe somnš de fati-
goașa kълѣtorie че fъkșsemš kș Omnibus.

A kълta znš ospelš mi a'ļš gъsi nșmaī într'o
klinъ, este totš че poate fi mai lesne în Gișrgiș;
dar a'ļš gъsi bșnš mi konfortabilš este foarte ane-
voie⁽¹⁾.

Dșпъ znš konsiliš че џinșiš kș kamaraziī meī
de kълѣtorie, aleserъmš ospelulš nșmitš „Otello dei
Vapori,” allš kълgia patronš era znš Italianš foarte
limbștš. — Aċest bșnš domnš ne datъ че ne vъzș
intrîndš în kърtea stabilimentulšī sъš, ne eșmi îna-
inte mi ne priimi kș чelle mai pompoașe felicitъrī;
promiđîndșne kъ vomš rъmînea foarte mълđșmiđī
de tratamentulš че ne va face ne kîtš timnš vomš
fi oaspeċi sъī.

(¹) Afarъ de Viena nș krežš sъ existe zn altš orașš
kare sъ aiбъ atîtea otele mi birtъrī ka orașulš Gișrgiș; џi-
nîndš sokotealъ de mърimea mi importanċa lșī politikъ mi
komerċialъ.

Vъzîndъ-ne asigърадї desupre lokъingъ, ordona-
rъmъ sъ ne aшеze bagajele în kamerile destinate
pentru noi, шї plekarъmъ la Agenция vapoarelorъ
ka sъ ne prokъrъm biletele de kълъtorie; ear dъпъ
ачеа ne погорїrъmъ la Дъпъre sъ lъmъ kїte o
bae рече, апої dъпъ o пїmbare че фъkъrъmъ prin
орашъ, ne întъrnarъmъ la otelъl nostrъ. — Sъnarъmъ
klopogelъlъ ka sъ vie sъ ne arate kamerile, darъ
kїtъ de mare ne фъ sъpriza kїnd vъzъrъmъ къ lo-
kъingele destinate pentru noi, nъ eraъ de kїt niште
kotepe saъ kolibї sitъate lїngъ grajdъlъ kailorъ, de
la kare venea хнъ mirosъ ingrozitorъ. — Sъnarъm
de al doilea шї veni portierъlъ. — Katъ sъ mърtъ-
risimъ шї ачеаста къ, osnelele din Gїxrgїx, în чееа
че прївеште forma, nъ se deosibesк їntrъ nimik de
osnelele челе маї бъне din Eъpona. — Чїtїnd чїне-
va tablele пъse ne la хшїle kamerilorъ, o sъ гъ-
seaskъ ne portierъ, ne primъlъ kamerierъ, ne ser-
vъlъ kare kъrъдъ хаїnele, ba kїarъ ne чїчeronъlъ
saъ servъlъ de пїацъ; de шї orашъlъ ачеста nъ are
нїчї хн monumentъ demнъ de a fi vъzъtъ; deoseби-
rea este нъмаї къ їn osnelele din Eъpona se гъ-
sesкъ нъmele шї indivїdele, ne kїndъ la Gїxrgїx,
toate ачесте servїчїї se їmulinesкъ маї tot d'асна
de o singъrъ persoanъ, kare фъrъ їndoialъ katъ sъ
fie orї хн matrozъ de la Triestъ, saъ vr'ъn Neamц.
Se vede къ ospelїerїї din ачestъ orашъ, їn sistemъl
lorъ ekonomїкъ, аъ їmitatъ foarte mълтъ ne Arnagon
de la Molière, къчї нъмаї аваръl ачела їшї съvїrша
toate servїчїїle domestїче къ o persoanъ, къrїa її da
маї toate нъmirїle къnosкate їn дїкцїonarъlъ ser-
vїtъdїneї.

Їntrebarъmъ їn fine ne stimatisimъlъ nos-

tră portieră, dăca acele kamere sânt în adevărdestinate pentru noi; dar Italianii noștri lăind un aer de inokrisie, ce demonstră mai totă d'asna ne omăle degradată și înrăstăită, ne răsăunse că cel mai perfektă sînge reche: Si Signori. — Răsnănsăle acesta înșogită de ună sșrisă maligiosă, făcă să se șrche sîngel în kanetile noastre. — Eramă aproape a'î da o lekție de edăkadăne, dar gîndindă-ne la konsekvențele ce ară fi pătăt să aibă ațea faptă, îlă lăsarămă nekorektată, saă mai bine în plata Domnăsi.

Kamerile fiindă doșă iar noi patră, le împărțirămă între noi ka fragii. — Eă aleseiă de kamarad ne ună streină că kare făcăsemă kșnontingă kăltorindă în Omnibus.

Ațestă omă era în floarea aniloră săi, de stată mediokră, și atit de slab, că dăka țineva l'ară fi desbrăkată de vestminte, fără indoială ar fi văzătă un skeletă tokmai bșnă pentru stădiăle esteologiei.

Din întrevorbirea ce avăiă că dînsăle, aflăiă că sșferea de o malatie atit de komplikată, în kătă niță ună medikă din țara noastră nă pătse să'lă libereze de dînsa, și să dăcea la Paris plin de înkredere că akolo va găsi medici kanabili de a'lă vindeka.

Çeea ce mi se pără foarte esttraordinară la dînsă, era aversiunea ce avea asșupra Romănilor. — Kătă aștdărată kăltoriea că Omnibus nă'î aă tăkătă găra ună minătă măkară, toată vorba ce pronșnă era o insăltă arănkătă în kontra noastră.

Despre noblețe țicea că în toate părăile lămei, ea să pșne în kanăle progresăsi, și să sakrifă pentru înaintarea și fericierea patrii; ne kindă

Ia noi este dată la o viață indolentă mi se o-
kneț numai de plăcerile simțuale, de joci și cărți-
lor și de jafări, iar amorul patriei o aneacă nu-
mai atârnă kind Domnia țării se află vâdșvind, să
kind voește a o face să devie ast-felă, ka să poată
da tronul vre zăria din favoriții săi.

Despre kanavății și clasele intermediare (bour-
joisie) zicea earșii, că de mi posedă o mikă skîn-
tee de patriotismă, dară în lokă să se zneaskă
săbt stindardul patriei și să se okne de ceva fo-
lositoră nentru dînsa; din kontra sânt împăruite în
diferite partite ka sistemele și doktrinele loră, și
să lăntă nekontenită între dîsele ka să faktă a
predomina opiniile loră politice, iar mai de multe
ori ka să sșșșie kîte un paradoksă ne kare în mo-
mente de jstă kăgetare kiar eî ilă kondamnă.

De aci veni la seksul frămosă, apoi la kleră
și le făcă și auestora un elogiă foarte puțin lin-
gșșșitor și plin de ekspresioni grosolane. În darn
čerkaș a'ă konvinge că preoții religiei noastre,
dăntă kondițiiile sociale ce le permite a avea fami-
lie; sântă legați mai multă de interesele societății,
și prin zrmare sântă mai bșni țetșgeni de kîț cei
katolici, kariî fiind kondamnați prin barbara lege a
pontifșșă Grigorie ală VII a remînea celibatară, devină
cei mai egoiști, kăci ună individă nășă afară de
dărerile și sșferinșele ce anășă familia și socie-
tatea, nu poate să simță acele dăreră, și să kom-
pătimeaskă de cei ce le sșfferă.

Ama este imi zise elă, dar sșșnemă mă rogă,
ce poate folosi societății Dămneavoastră ună kleră
ignorantă și kăzșă în cea mai mare denravășșne?
Sșșne'mi isbitășă meă kamaradă, kăm va pștea auestă

klerș sŭ învece pe kompatrioiŭi Dșmitale doktrina lși Krist kînd el nș o kșnoaște? — Kșm va pștea predika ellș morala kș efikacitete? Kșm va salva pe ȳetșdeanș de înrșxrirea pasișnilorș viegei materialu, kînd ellș servș de esemplș la tot ȳe nșmimș depravaȳișne űi imoralitate?

Eramș sŭ încerkș a apșra pe bșnzlș nostrș klerș, dar negșsindș argșmente solide ka sŭ kombatș pe aȳelș streinș, mștaiș diskșgișnea ne allș tșrimș, űi astș-felș skștiș klerșlș űi pe mine kiar, de șnș torentș de insșlte ȳe ar fi pștștș sŭ mai arșnȳe asșura noastrș aȳelș streinș, kare se kredea prea kremtinș insșltînd o naȳie în ȳeea ȳe are mai sșnt, űi foarte ȳivilisatș, fșkînd'o aȳeasta în preșenȳa șnșî individș ȳe fșȳea parte din aȳea naȳișne.

Orologișlș de la kasa orașlșlș sșnt ora repa-osslși, ear noi încenșrșm a ne pșegști de kșlkare, dar pe kînd mș okșnamș kș aȳeastș șltimș fatigș a kșltorșlși; amikșl meș încenș a striga din toatș forȳa plșmînilorș: Skornia!.. Skornia!.. Îmi arșnkaiș nșmai de kîtș privitya ka sŭ vșzș ȳe jiganie era aȳeea kare inspīrșse alîta teroare aȳelșî streinș, dar ȳe sŭ vezi? era șnș greere, o insektș nevinovatș, șnș kîntșreȳș ȳe desșȳteazș lșmea fșrș platș, űi kare se krede foarte ferîȳitș kînd poate intona în naȳe melankoliȳile sale kîntșrî.

Pe kînd eș mș șîtam la neferîȳita insektș, amikșlș meș se înarmase kș șn ȳomagș kș kare ar fi pștștș sŭ omoare șnș țazrș fșrîosș, űi venea kș ȳea mai mare fșrie ka sŭ ridiȳe viadșa nenorocîtșlșî greere. A vedea pe aȳelș omș nșmai în kșmășe űi kș skșfa de noantea în kanș, venindș kș alîta

fxrie în kontra miçei insekte, kare nъ avea alte arme de kîțș chele șase piçoare, darș mi ațellea nъ șure a provoka çi șure a se anșra de persekștoriș șși, mъ anșkъ șnș rișș nervoșș.

Streinșlș însъ șșrș a se gîndi kîțș de nșđinș kъ mъ desftam pe șokoteala sa, șș șilea đin toate nșterile ka șș omoare șkorniea sa imaginariș, iar insekta vșzîndș ștîngșșiea inemikșlși ei, la oșș-șe atakș îndrentatș asșnrș-ș, șșșea kîte o șșritșrșș kocketș șe îndoia șșria noșlși Erkșle kare vedea în mika gînganie pe monstrșasa Idrș din lakșl Lerna.

— Înșetș amișe, îș ziseiș, înșetș kъ đșrîmî kasa mi ne gșsimș beleaoa kș Italianșlș noșrș.

— Dar bine omșle, nъ vezî șkornia îmi zise eiș.

— Nș vșzș nimikș, bșnșlș meș amikș.

— Nimikș ?

— Da! nimikș, kșși pentrș mine șnș greere este șeva mai nșđinș de kîțș nimikș; apoi printr'o mișkare repede nșșeiș mîna pe greere, karele avîndș mi toatș atenșșnea îndrentatș kștre primșlș șșș inemikș, kșșș prea lesne în mîna çellși de al doi-lea.

Silinga șe denșnea neferișitșl greere ka șș mișș anere viađa, șșkș șș mъ gîndesk mai bine la șoarta vieđșșitoarelorș. — Șe ar fi fostș, ziseiș, daka fatalitatea m'arș fi nșșș în nozișșiea așetei insekte ? — Kîțș de mare ar fi fostș țeroarea mea kînd m'așș fi aflatș ka đînsa între ferșlș șșșigștorș mi eternitate ! mi kîț de mșltș așș fi mșldșmitș așelsia șe mi ar fi đșrșitș viađa.

Reflekșionile așetea îmi mișkș atîț de mșltș inima, kъ șșrș a voi mъ șotșrîișș a kșșđa viađa ne-

fericitei insekte; ast-felș dar o arșnkaiș peste fe-
reastr̃ mi întorkînd̃-m̃ k̃tre streinșl̃ meș îi a-
r̃taiș k̃ în țara noastră ñ se afl̃ skornii mi as-
nide, niçî pantere, xiene saș șernî veninașî. — Îi a-
r̃taiș iarșî k̃ lokșitorii fr̃moasei Rom̃niî, de mi
aș lins̃ de k̃lțr̃, aș îns̃ inimî generoase, k̃çî eî
priimesk̃ k̃ b̃k̃rie ne toșî streinii çe vinș în
țara lorș ka s̃ skape de lins̃, mi le ofer̃ me-
zii de a strînge în p̃șinș timpș averî kolosale.

Rom̃niî, îi mai renetaiș, s̃ arat̃ b̃nî kiar
k̃tre vampiriî çe s̃șgș sîngele çel p̃rș alș m̃mei
lorș!.. R̃șb̃narea ñ face parte între kalit̃șile
saș defektele așestî d̃șçe popoș. — Dispreșl̃ș,
iat̃ arma k̃ kare îșî r̃șb̃ñ el despre toșî a-
çeia, kare d̃șp̃ çe s̃ sat̃r̃ de b̃ñrile țrîî lorș,
s̃ fakș çei mai anrigî inemichî aî eî! — Streinșl̃ș
ṽzînd̃-m̃ prea m̃lțș agitatș ne kînd vorbiam de
țara mea, mi neg̃sîndș termenî raționabilî ka s̃
m̃ kombat̃, veni iarșî la skornia sa imaginat̃.
— Ast̃ dat̃ îns̃ neṽzîndș greerele ne perete,
l̃ș k̃șragiș mi înçenș a'șî j̃șstifika frika çe avea
de jiganiî; îmi povestî o k̃l̃torie çe f̃k̃șe în
Ispania, f̃r̃ a se opri de a face mi așei nefericite
țrî o deskriere mai rea de kîțș așea çe f̃k̃șe
țrîî mele, îmi ar̃t̃ k̃ skorniele din așea țarș
aș tokmai forma greerilorș de la noi; k̃ oșbire
ñmai k̃ s̃nt veninoase mi aș o mare manie de
a începa ne streinî.

Ñ k̃l̃torisem niçî o dat̃ în Ispania, mi lek-
torii mei notș îndelege foarte lesne k̃ narașnea
așelî komik nat̃ralist ñ p̃t̃ s̃ aîb̃ așp̃r̃mî alt̃
infl̃enț̃, de kît ne așea de a'mî ad̃çe somnș ne
pleonele okilor. Înkiseiș dar okiî mi îllș l̃șaiș b̃-

tîndu-se kș skorniile mi asnidele sale.— Kîț voiș fi dormitș nș mtiș, mtiș nșmaî kș în tot tîmpulș somnșlșî meș, nș visaiș altș de kîțș vapoare de pomte (celleri) mi de chelle komerçiale.

Impacienua ce aveamș de a mș imbarca mi a închene kșltoria, ajstatș mi de amternștșlș chellș ghimposș pș kare mș kșlkasemș, fșkșrș sș mș deștentș foarte kșrînd; darș kîț de mare fș sșrșrisa mea kînd vșzșiș kș amikșlș meș de kșltorie lipsea din kamerș, mș îmbrșkaiș nșmaî dekîț mi emiîș sș'lș kaxtș p'afarș; darș ce sș vezî! bietșlș omș, înarmatș kș tot bagajșl sșș, sș plimba prin kșrtea ospelșlșî kș cea mai mare liniște. Îlș întrebaiș daka dormise bine mi kare a fostș kassa de s'aș demtentatș ama de tîmpșriș, dar elș, imî rșspșnșse ka tot dasna, kș frika de greerî i-aș rșnitș plșcherea de a dormi.

Klonștșlș vaporșlșî sșpș primșlș semnalș, mi ast-fel skșpaiș de jșstifikșrile ce voia sș mai faktș achestș omș friçei ce avea de insektele veninate.

CAPITOLULŪ III.

VaporulŪ „Archiduca AlbrechtŪ“, PasageriŪ dintr'însulŪ, caracterulŪ și bizarele maniere alle unora dintr'înșŪ.

Kiemarșmș pe ospelierș mi'i plștirșmș taksa kamerelorș mșltș mai skșmpș de kîțș la ospelșlș prinçilorș din Paris.— Dșpș aceea pornișm kștre portș, mi ne sșirșm pe niroskafșlș „Archiduca Albrecht“, chellș mai frșmos din bastimentele de postș

alle kompaniei Dăruțene, în sânetăși melankolicele melodii naționale, eșekstate de o kompanie de lăstari adăși apozitamente din Băkșremți de amiciș dănia din kăltori, ka să celebreze departăși lăi.

Ideea ațeasta nă o găsiș de lokș rea; din kontra, ar fi bine să se ție ne la toate frontierele țării kîte o bandă de lăstari din ței mai bșni kă plată de la sțpninire, ka să kinte sșferințele țării, țătlor ațellora țe îmî pțrșseskș patria mi să dăkș în străințate să kompleteze în kontra fericiței ei. — Să le kinte, mi iar să le kinte, ka să le mișce inima, mi să'i fakș să îndelegă kă nă fakș bine kîndș sakrifikk țelle mai sșinte interese alle patriei, nămaï ka să 'mi satsre oarba nasăne de a deveni bițisł oamenilorș onemti; mi înnițtori ai sțrățilorș.

Kînd ațziiș ne țnăși din lăstari întonîndș kă o voce foarte melankolikk, aria skriș ne versărele:

Departesănt de tine

Mă temș kă mai țitatăș,

mi să țmulș inima de jale. — Îmî adăseiș aminte kă lasș țara în kare am o mămă, frații mi amiciș.

— Okii mi se întănekară, inima înțenș a bate în konvulsăni, simțiiș nentș prima oară ațeaa țe se țice amor de patrie, mi 'mî veni lakțmî în oki (1), dar mă siliș kîț pțtsiș să askănzș ațele inocente la kțme, temîndș-mă să nă fiș lăatș de kăltori drentș țnăși din ațeia țe îmî plîngș patria kă lakțme de krokodilș!

Semnalăși departăși se dete, earș vaporăși înțenș mai întiiș a geme ka țnș țărș selbatikk, a-

(1) Îndelegemș amorș de patrie în simțș moralș, ear nă politikș.

noi a desnika zndele kx repelzichne; de mi avea vintz kontrariz.

Abia intrarzmz în mijlokzlx Danzbixlz, mi începz a se destinde înaintea okilor meî cea mai delioasz mi mai pitoreaskz panoramz. — Pe marginea despre Tzrçia sz vedeaz poeticele koline împodobite kx arbori mi vii, ear dzpe dinsele veneaz satele mzzslmane, kare din kassa bizareî arxitektzri mi a miseriî, deveneaaz mi mai interesante pentrz pri-vitori.

Pe partea despre çara noastrz, okizlx kxlto-rxlzî întilnemte o mai mare varietate. — Açi vede kîmpii nemzrginite akoperite de semzntzri, kare agitate de dzlcea szflare a vintzlxî, iaaz aspektzlx znei mzi kx zndele de azrç. — Mai încolo se vzd livezi pline de arbori roditori mi smzltate de milioane de flori selbatice, apoi vinz imensele selve de szlçii plîngztoare; alle kzroga ramzri zdate de anele Danzbixlz, alle avestzî bztrin testimoniaz allz glorieî strzbnilorz noutri, mi allz szfferingelorz avestei frzmoaze çzri; pare kx plîngz împreznz, desastrele ce trekzrz mi aaz a mai trece peste bela filie a Tibrzlxî⁽¹⁾

Zne-ori basenzlx maestozslzî flzviş sz lzgeste mi ia o formz sferikz, kîte o datz earzmi, se desparte în mai mzlte braçe mi formeaz o mzlçime de inszle akoperite de çelle mai frzmoaze verdzri mi plante, în kît vederea nz se poate sztzra de privirea lorz.

Eatz ce este Danzbixlz pînz la tçrnzlx Severinzlxî. — D'açi înainte încene a se azzta partea cea

(1) Romznia saaz Davia lzî Traianz.

mai interesantă și magnifică a călătoriei pe această
rîș. — Panorama se schimbă ca totuși. — Kîmniile
cele acoperite cu flori și semănături, dămbrăvile
cele romantice, în care se adăvă sursinele pline de
melankolie ale filomelelor, sînt pierdute ca înveștă din
vedere, și vină mănăstiri de granit de o frumusețe
severă și sîlbatică, nîntre care kîrge Danăbișă
fărios și gemînd ca un leș iritat.

Aveia care nu aș avut okasiunea să kunoască
kît de potentă și maestrosă este natura în operile
sale, și kît de înkîntătoare și grandioasă este ar-
hitektura ei, — călătorind de la Orșova pînă la
Trenkova (1), — de sigură va remînea estasiată vî-
zînd pe amîndouă marginile Danăbișăi sîperbe
le piramide de granit ce formează o mîlțime de
grupe poetice.

Pe la zănele lokuri stîncele aș o înțelțime în-
grozitoare, și prin poziținea loră deklinînd spre
albia flăvișă, pare ca amerindă a strivi pe călătoră;
ca toate astea ele staș în poziținea ațeasta de la
ultima transformare a globășăi pămîntesk, ca să arate
omășă, ațele mici insekte pline de pasiuni, kît de mari
și mirakoloase sînt operile naturăi!

63928
Ceea-ce mi s'aș pîrăst kărios și demn de un
stădiș mai serios este ca, ațesti mănăstiri teribili dă-
pă forma lor aktuală seamă sînt să fi fost ună odă-
tă. — Observăș înțelțimea loră și vîzăiș, ca atîț
la partea despre Serbia, kîț și la țea despre Aș-
stria, este totă ațea; osebită de ațeasta, daka la
măntele din partea dreaptă se vîd țeva skobituri,

1)) Mărginile Danăbișăi despre Banat, saș Serbia
Așstriakă

totuș ce linsește de akolo se vede skos în bas-re-biefș la muntele din partea opusă, saș vice-versa. — Se vede kă în transformările ce aș suferit globulă pământeskă, din desele isbăkniri ale fokăslă central; mănjii achemtia s'aș desnikatș în doză mi aș lăat forma în kare se vâdș astăzi ⁽¹⁾, kăci e kă nenștinuș a krede kă mirakolăl ačesta s'ă fie operat de făriaoasele znde ale Danăbiăslă; mai kă seamă kînd vom observa bine kă ačestă flăviș, la pânktăslă nămit: „Парта de fier“, ține în sîns'ă o măljime de stîncă, mi kă toată făriaoasa lăntă ce dăce în kontra lor de mai măljă sekolă, n'aș rezăit a s'ă libera de dînsule.

Dar s'ă lășăm kestia ačesta pe seama geologilor saș a mineralogilor mi s'ă ne întoarčemș privirea asăpra vaporăslă nostră, ka s'ă vedemș kă ce fel de oameni kăltorim, ce karakterș aș fie-kare în parte mi ce defekte.

Înčenemș dar de la kabine ⁽²⁾ mi lokșrile de prima klasă! Ačeste elegante kamere eraș okșnate parte dintr'însele de vre-o kîte va familii Rășemăi, kare voindș a se folosi de klemengă mi tolerangă Împăratsăslă Aleksandră II, se dăčeaș, zniș în Franția, mi čei-l-aldă la anele minerale din Germania; iar restăslă se okșna de familii Romăne din amîndoză Prinčinatele, ce mi ačemtia kăltoreaș pentră distrakție.

Lokșrile de rangă ală 2a eraș lăate kă asalt de kîđi-va negăstoră ce se dăčeaș la Linska, Paris mi Londra, pentră spekșlađi, mi de vre-o kîđi-va gentlemană skăpătađi.

(1) Vezi Istoria zăiversală de Čezare-Kants, volămă I, ediđisnea din Tărinș.

(2) Apartamente separate.

Mă puseiș a studia karakterul aștor kълtorї, și vъzđiș kъ mai tođї їmї aveaș ksalitъdile și defektele lorș în parte.

Observaiș pe Rъmї și deskoneriїș kъ, așemї lokșitorї aї Nordslї, în raportș kș posiđișnea lorș socialъ, nș eraș ničї orgoliomї ničї kiar pretenđiomї; din kontra eraș foarte amabilї și le plъcea prea mълt konversađia. — Așeea țe nș'mї plъkș la đinmї, era o mълđime de komplimente și reverențe țe fъceaș la orї-țe frasъ, și kare fiind foarte nșđinș natșrale, ї fъcea sъ semene mai mълts kș aktořiї dramatičide prin provinđiї, de kїt kș oamenii țe konverseazъ pentru distrakție.

Mai observaiș kъ așemї gigantї aї Nordslї eraș foarte mїnkъčiomї. — Abia țe așzeaș sșnetșl klopoцelslї țe anșnđa prinъsl saș dejșnșlș, și eї eraș țeї їntїiș kare se așezaș la masъ, și kare mїnșiaș fșrkșliđa și nașarșl kș o abilitate sșrninъtoare. — Dșmnezexle! ziseї în mine, daka așemї oameni arș fi fostș tot așa de ișđї în mїnșirea armelorș, țe s'ar fi fъkșt armatele aliante în resbelșl din Krimeea? Negremitș kъ ele ar fi fost їnvınse și esterminate; dar regșlile natșrei sїntș kș totșlș alt-fel: lokșitorїї klimelorș rečї, atїtș din inflșenđa klimeї, kїt și din mїnkarea țea mълtъ, pierd mълt din forđa moralъ și fisikъ, și devinș inferiorї țe lorș din klimele kълđșroase.

Așeea țe trase iarъmї atenđișnea mea și a tștșlor kълtorilorїș era o familie de boernăș de provinție din Moldova. Așeastъ pereke kълtorea în Eșrona pentru distrakție. — Stravaganțele și manierele lorș ridikșle, ajstate de o їmbrъkșminte din timnșl lșї Kantemirș Vodъ provokъ pe tođї kълtorїї la

znš rís nervos; ear pь mine mь fьkь sь kredь kь sьbiektəl farsei întitlatь: „Kokoana Kiriga“, nє e o invențiune, i znš tabloș adevratș. — Vьrbatșlș reprezenta prea bine mi kь znš mare natrəlș pe banșl Bîrzoiș otș Bîrzoenї. — Femeea, nє avea nimik de linsь ka sь fie o bьnь Kirigь. — Dozь kopiliqe ce le aveaș kь dîpșii, ineaș de minșne lokəl Aristiqi mi Kalinsiq̄a, din aqea farsь. — De vorș fi avștș kitara mi kotrodanșlș lorș, nє utiș. — Aveaș însь franșzeaska lorș, mi inkь franșzeaskь nє glșmь, kьi amîdozь eraș armate de kîte o karte în aqea limbь; mai mare în formatș mi în grosime de kît biblia Romьnь tipьritь la Sant-Petersbьrgș. — Nșmai kokonș Gșliq̄ь mi Neamșlș kь minave-tșlș linseaș sьre komplektarea întregșlș personalș alș aqei forse.

CAPITOLULŪ IV.

Reflessiunї asupra gelosiei ridicolă

sau

Ilinița și celebi Nicolache.

Șnș învьdatș persanș fiind întreat odatь de *Ali-wax* Regele Persiei, kare este qel mai mare mi mai teribilș viciș? elș rьsnșnse kь este gelosia. — Îngelentslș avș mare drentate, kьi gelosia aș kazatș omenirei întregi qele mai mari kalamitьqi mi neferiqiri. — D-skideqi istoria mi veqi vedea pe Kain stingîndș mi setea infernalei gelosii în sîngele fratelsi seș, pe Ișda vînzînd pe învьp̄torșlș sьș, pe Grecia mi Roma antikь le veqi vedea kьzște din silendoarea lorș, mi devenind sklave la sklavii lor,

tot din cauza gelosiei, năstrit în adevăr și de alte națiuni.

Acestă morbă infernală, intră și în biserică lui Kristos și fâcă dintr'însa o mășină de sekte ce împartă omenirea în mai multe tabere inamice, gata tot d'asna a să sfîșie șna pe alta. — Iată efectele gelosiei.

De unde va fi venind oare acest viciu la om? — Aceasta este o kestione care aș amegiti căpetele mai multor învâșăți, dar care a rîmas încă nedefinită.

Șni zik că omul să naște bînă, dar din cauza edșkăișnei greșite, săș din frekșentele relațiuni kă oamenii denrașăți, kad în diferite erori și viciu. — Alți din kontra, kred că și kșalitșșile și viciile e a-i kșistm din naștere; și că ele să desvoltează trentat dșpș etate, pozițișne și çirkșmștande.

Dșpș pșrerea mea, drentatea este în partea çelorș din ștmș. — Edșkăișnea fizikș și moralș nș poate face mai multș de kît a îmbșnșșșți rasa șmanș în generalș; și ka să așngș la acestș rezștatș, are neșesitate de timșș îndelșngatș. — Șne essemplș : Françezșș, Italianșș, Magiarșș și Otomanșș, lșșăți ka popoli, iar nș ka individe, astșz sîntș kă totșș alt-çeva de çee çe eraș kă patrș sekoli înapoi. — Progressș çivilizațișnei, și inflșenșa religiei fâcă din așemști popoli, parte feroci parte barbari, așee çe vedem astșzi; kă toate așestea, nș kredem să se așe șnș om mșkarș, care să nege că în Françia çivilizatș akșmș și plinș de virtșșș, nș să çșseskș individe gata a face totșș nentș banș; kă între Italiani nș s'ar pștea çșși trșșștori, și că între Magiari și Otomanș nș sîntș astșzi individe

kanabile a reproducere singeroasele scene din timni
lăi Attila, Arnad, și Baiazet.⁽¹⁾

Iată demonstrată, că educația și civilizația
nea, care în patria secolului aș îmbunătățită atît de
multă omenirea în generală, nu poate essersa de kît
o foarte mică influență asupra individelor în parte.
— Ne fâ însuș vorba de gelosie.

Pasisnea ayeasta dăpă pîrerea noastră este e-
fektulă altor kaze. — Ayele kaze sînt: Egoismul,
Ambiciunea, și Sîperbia; ast-fel dar omul gelosul kată
să aibă orî pe toate, saș parte din viciile ce arătăm.
Omul gelos, șramte și desprețușente pe toți oa-
meni. — Elș sșfferă kînd vede pe alții fericiți. —
Virtutea kiar, pentru dînsulă este o krimă.

Între kăltorii ce oknaș lokșrile de primul ordin
era și unș fanariot însșrat. — Omul ayele era șkșrt
de statșră, slabș și kă kanul lăngșeuș ka toți ori-
entalii. — Okii lăi eraș miș dar vii. — Șnșrșene
avea de așșns ka să măi dea și la alții.

Pînpă aș erosulă nostră s'arș pștea lăa de omș
frșmosș, darș ce faș nasșlăi? — Nu știș dșmnea-
voastră kă nasșlă este totșlă la omș? — Elș dă fi-
sionomieș esșresisnea frșmosșlăi saș șrîșlăi. — Elș
distinge pe omș de alt omș, elș este totșlă.

Tșeuș nasșrile măi multor oameni, și veș ve-

(1) Baiazet, dăpă bătălia ce dete kreștinilor în Ba-
natș, ordonă să taie kanul tătșlorș prizonierilor lăși în res-
belș — Între ayești prizonierș să aflaș mșlși kavaleri fran-
cezi, Germani și Magiari; dar toți fșră ekșenșie fșră deka-
nitaș. Mșchelș dșră zeye orre, și nu șnșetă de kît urin rș-
gășisnea potentășilor teribilșlăi Șșltan.

(Hamer Istoria Imperișlăi Otomanș.)

dea kъ тогї o сѣ аїбѣ зна ми ачееамї fisionomie.

S'a observatǎ, kъ de la un timpuș în koa, amatorii de balǎri maskate nǎ se mai servъ de mǎscї, kъчї le strikъ fađa saș le înmiedikъ liberǎlǎ kǎrsș alǎ resnirađionei; чї pǎnș nǎmaї nimate nasrї artificiale, mi ast-fel rǎmїnș nekъnoskǎđї.

Sїntș astǎzї oamenї, kariї voindș a trece de ceea ce nǎ sїnt, saș kǎ alte kǎvinte a'șї askǎnde a-rama; se pǎnș sǎbt protekđiznea nasrilorș de karton, apoi esđ zioa în ameaza mare în societate mi prin lokǎrї pǎblice, mi propađ ideї mi doktriče impǎrǎmștate; ideї, o mai repetǎmș, pe kare eї însǎșї nǎ le simt, dar le eskamoteazъ krezїndș kъ printr'însele vorș ajǎnge akolo unde ajǎnse odinioarъ kon-tele *Mirabo*, *Danton*, *Robespierre* mi alđї; ear lǎmea řї krede, kъчї omenirea este întokmaї ka oaiea.

„Lesne se mǎlge

„Lesne se tǎnde!

Kredemș însъ kъ va veni timpușlǎ kїndș se vor demaska tođї domnїșorї чeї askǎnșї sǎbtș nasrile de karton; mi li se va pǎne pe frǎnte fierǎlǎ opinї-șneї pǎblice.

Sъ venimș la sǎbiektǎlǎ skrierїї noastre.

Achel pigmeș de fanariot, de mi nǎ era frǎmos, ar fi pǎtǎt чel pǎđin sъ fie sǎfferitș; dar nasǎlǎ lǎї чe semъna ka un kolosalș pǎnkt allș mirǎrїї skrisș în pozїđizne inversъ, atrase atengđiznea tǎtǎlorș kǎ-lǎtorilorș.

Konsoarta lǎї din kontra, prin statǎra eї de amazoanъ, o frǎmșeđe angelikъ mi blїndeđe de kolǎmbъ, fъчеa un kontrastș piramidalș kǎ monstrǎsa figǎrъ a konsoartelǎї eї.

Fanariotǎl kǎnoștea foarte bine kalitǎđile kon-

soartei sale, cunoștea poate și monstruositatea fizică și asta îl făcea să fie gelos de dânsa pînă la delir. — De emă nefeșita femeie pe korpeta vaporului ca să respire aeră kărată, să și privească înkîntătoarele margini ale Danșbiș și strigoii de fanariotă kăta să fie lingă dânsa. — De intra în kabină intra și ellă, la dejun și la masă lăa totă d'asna lokă față în față kă dânsa, și i spiona mișkările și priverile. — În fine, monstrul de fanariotă își puzea femeia mai bine de kît Eșnăci și favoritele Săltanului și Dragoni mitologici merele din grădina Esperidelor.⁽¹⁾

Kăltorii observă toate acestea și închenă a rîde de dînsă; dară ellă se pufăcea kă nă înțelege nimic; kă toate acestea minia și provokată de similierea la kare îl espunea gelosia sa cea ridicolă, să vedea imprimat pe față sa, și sânt sigură kă dăka ară fi avută forță materială de a junsă, ne ară fi arăkat pe toți în Danșbiș, să konversămă kă rații.

Într'o seară ședeamă întinsă pe o kanapea ce era păsă în marele salonă dăne korpeta, și priveam imensa boltă a cerului semănată kă diamante.

A privi cerulă, mai kă seamă în nopțile celle senine alle și Ișniș, este dăpă puzerea mea, șna din puzerile celle mai poctive, este kiar șn stădiș.

Privirea cerului învață pe omă a cunoaște mai bine magnificența și omnipotnța și Dămne-

(1) Între celle doză-spre-zecă fante eroice alle și Erkle se puză și gurea merelor de ară din grădina Esperidelor, ce eraă puzite kă mare vigilanță de mai mslă balăși.

(Vezi metologia).

zeș, îlș învațz earșmî a'șmî kșnoamte inferioritatea
șmî nepperfekșionea sa. Mș okșnam darș în acele
momente de stșdixl uezșlxî.

Sș fie oare adevșratș, îmî ziceamș, kș toate
acelle pșntșrî lșminoase sșnt lokșite de oamenî? —
Ce anlekșrî vor fi avîndș? — Ce religîșne șmî ce fel
de Gșvernș va fi ne akolo? — Fi-vorș oare șmî ne la
dînșmî apșștorî șmî apșșadî, progresîmî șmî retro-
grazî, patrioșî de dșzinș șmî kameleonî politico șaș
maî bine șernî veninașî, kare arșnkș otravș ne flo-
rile abia nșskînde alle libertșșî, lșnî ce latș ka
kîiniî pînș ce se apropie de țșrmș, ear dșpș a-
ceea o sfîșie fșrș pietate! . : vor fi oare șmî ne akolo
rîșrî marî ka Danșbișlș șmî vapoare Așștriacemtî,
kare 'șî țșrmenteazș moralșlș prin șpionagiș, ear
fîșkșlș prin mînkșrî pșparate kș șntșrș de rî-
mștorș?(¹)

Dar ne kînd fșceam aceste reflexișnî bizare,
așziiș șnș șșorș șgomotș de nașî; întorseiș pri-
virea kștre partea de șnde venea șgomotșl șmî vș-
zșiș ne femeea cea frșmoasș a grekșlxî. Dar asta
nș e lșkrș kșratș ziseiș, femeea fanariotșlxî singșrș
ne timpșlș acesta? . . . E kș nenștîndș! . . . kș toate
acestea vederea nș mș amșgîșe, era ea, nș însș sin-
gșrș, çî akompaniatș ka totș d'ășna de nșșosșlx eî

(¹) Romșnia șmî Moldavia stșnîneskș din Danșbiș o
întîndere konsiderabilș, șmî aș o mșlgîme de portșrî; afarș de
aceasta mșnșî nomtri sșnt plinî de materialș de konstrkșșî-
șne, ear kșrbșnîî foçilî ne la șnele lokșî esș de sine ne fada
pșmîntșlxî. — Kș toate astea, noî nș avemș șnș Vaporș de
komerçîș kîit de mikș, oghîmie saș șn kaikș mșkarș, ka sș ne
transpoarte prodșktele dela șnș portș la altșlx; șmî lșșmș pș
ștreinî a ne rșmî șnșl din cello maî marî foloase komerçiale.

konsoarte, eî veneaș sʒ respire în singurătate aerlăș cellă freskă allă nouă.

Maî întiiș se prezblarʒ kîț-va timpș pe spațioasa kopertʒ, apoî meștrʒ pe o kanapea așezatʒ fagʒ în fagʒ kʒ ațee a pe kare ședeamș eș, sʒ dîtarʒ în toate pʒștile, ear dʒpʒ țe sʒ asigʒrarʒ kʒ nʒ sʒntș vʒzʒșî mi așziđi de nimeni, înțenștrʒ a vorbi despre alle lorș.

— Sʒnt țeł maî neferițit dintre tođi mʒritoriî, zise fanariotlăș sʒșșinîndș.

— Darș țe aî Nikolake psiximʒ? — De țe emti nenoroçitș, rʒșșnșse jʒna femeie.

— Mʒ întrebî de țe sʒnt nenoroçit, kînd știî foarte bine kasza nenoroçirei mele.

— Te amʒgemi, amorașlăș meș (kʒ naslăș învîrtitș ka tromba marinʒ), daka amș kʒncamte kîț de pʒșin sorgintea nenoroçiriî țe te anasʒ, amș fa-țe ori-țe sakrifitș ka sʒ te libereș de dînsa.

— Minçisni mi pʒfʒkʒtoriî de alle talle. — Nenoroçirea mea vine din kaszʒ kʒ nʒ mʒ izbemi (Poate kʒ zicea adevʒrăș).

— Mʒ nedrentʒșemi Nikolake psiximʒ, eș te izbeskș din toatʒ inima, skʒmpșlăș meș angelș! —

— Angelș da, — însʒ angelș kʒ naslăș ka dʒ țeștrʒ (se vede kʒ kʒnoștea pe vestitșlăș: γρόθη σε αὐτων allș Ellinilorș). Știș eș ingrato kʒ rʒșeala țe mi arʒșî tot d'ășna, vine din kasza ațeasta, dar lassʒ pe mine, kʒm voiș așșnge la Paris o sʒ mʒ dʒkș la cellă maî învʒđatș doktorș ka sʒ mi fakʒ operație la nasș, o sʒ'lăș pʒiș în apʒ tare ka sʒ se maî skʒrteze, mi daka nʒ voiș reșmi a'lăș fațe maî celebiș, o sʒ mʒ sinçidș! . . . Da, o sʒ mʒ sinç-

vidž, mi o sč lasž kž sčfletslž ka sč se skrie ne
piatra mormintslž mež inskringisnea ačeasta :

Kčłtorž, onrehteđi nasłł,

Stłi ne lokž, priverhteđi nasłł;

De va fi lšngž ka al mež,

Fč mi tš če-amž fčkštž ež.

Vino-đi in simđiri Nikolake, ež te izbeskž, mi
te-am izbi kiar daka ai avea nasł ka de Snadonž⁽¹⁾
fiind kč emti sođslž mež legitimž; mi katč sč mtił
sčfletslž mež, kč o femee onestč, e datoare sč iz-
beaskč ne sođslž ei, ori kit de žritž ar fi.

— Ačeastea sč le snži la alđi iar nž mie! —
Sokotemti kč n'amž observatž ež kč tš rizi de
mine?

— Ež rizž de tine!

— Da! da! Rizi de mine.

— Esnikčte mai bine kč nž te inđelegž?

— Iđi adžči aminte sčena de eri?

— Kare sčenč?

— Eri džpč prinzž kınd ne plimbamž ne ko-
perta vaporslž.

— Ei bine?

— Ei bine? tš fččeał kaxč komžnč kč ine-
micił meł. — Kč profanatorił nasłł mež.

— Inemicił!.. kaxč!.. Nž te inđelegž de

— Mč inđelegi foarte bine, dar te priefači. —

Adžđi aminte kč abia nšsesemž ničorł ne kopertč,
mi tođi kčłtorii če eraž akolo fiksarč okii la na-

(1) Snadonslž nšmitž Elinemte: *Σιφείας* ear Italiene-
mte: pesche-Spado, lokšemte mai mslt in očeansł Atlantik mi
in marea Mediteranč. — Pemtile ačesta are nasł foarte lšngž
mi atit de tare, in kitž de mšlte ori stržnšnge balena mi o
vvide.

sxl̄s meș; xniī dintr'înșii mai impertinenți, înce-
pur̄ a m̄x parodia în faț̄, p̄vînd țigaretele la nas,
earș alte ori degetxl̄s țelș mare mi kletenîndș ne
chelle-alte, par k̄x ar fi voit a zice: N̄xsoșle!.. N̄x-
soșle!..

— Dar ce s̄nt eș k̄xpabil̄ la toate aqeste a?

— Aib̄i r̄bdare! — Atșnçi întorseiș privirea
k̄tre tine, dar vai!.. în lokș s̄x ḡșesekș în o-
kiī ț̄i esnesișnea komp̄timirei, ce m'arș fi kon-
solatș mi'mi arș fi alinatș țarbarea ce simțeam în
momentele aqellea; din kontra, eī esurimaș disure-
țxl̄s mi indignaț̄ișnea. — Atșnçi îmi ziseiș: Ne-
norocițe Nikolake!.. Ce'ți mai r̄mîne de f̄kștș
dșp̄ o atîta de mare lovire ce s̄ffere amorxl̄s ț̄ș
proșriș! — M̄niea f̄kș s̄x mi s̄x șr̄ce sîngele în
kapș. — Nș vedeamș înainte de kîț sîngele vikti-
melorș melle. — Eramș xn tigrș setoș de resb̄-
nare, dar blestemș!.. de trei ori blestemș! ine-
miciī fericișrei mele eraș m̄șț̄i mi p̄șterniçi, ear eș
singr̄ș mi nenștinșosș. — Ce'mi r̄mînea de f̄-
kștș? Nimikș în adev̄rș, de kîț s̄x înnekș în
mika mea inim̄x toate aqeste sentimente de r̄șb̄-
nare.

— Tș aișrezi Nikolake. — Toate kîte'mi s̄pș-
șemi s̄ntș kimere provokate de șrita idee ce'ți
ai f̄kștș dșp̄re nasxl̄s ț̄ș.

— S̄x ne înkîșimș k̄x la aqesta ai drentate,
dar ia s̄pșne'mi de ce te șitaī mai adineaori k̄x a-
tîta sete la moldoveanxl̄s aqela k̄x okiī negri mi k̄x
p̄r̄xl kregș, kare kînta din opera: „Il Trovatore.“

— Kșriosș? — De ce nș întreb̄i mi ne chelle-
alte femeī kare îlș nriveaș mi îlș askșltaș?

— Asta e treaba soșilorș lorș, eș te întrebș

ne tine, kꝑčī emī konsoarta mea, sklavā mea, proprietatea mea!..⁽¹⁾

— Mī-a plꝑkꝑtš vꝑcea lšī cea dšlce mi plīnš de esnresīone. Eatš totšlš.

— Ama! kš alte kšvīnte tš ilš izbemī?

— Kīnd e vorba de atomšlš lšī, nš'lš izbeshkš mi nš l'ašš izbi kear de arš fi maī fršmosš de kītš Narcis, dar 'mī a plꝑkꝑt kīntarea lšī, o maī renetš.

— Aī drentate! — akšm kšnoskš kītš este de mare nenorꝑchirea mea!.. Ingratš fš în adevꝑr natra kꝑtre mine!.. Dšpš ce kš fꝑkš din fisikšlš meš o stīrnītrš, nš'mī dete vellš nšgīnš šnš kītš de mikš talentš, ka sꝑ te pꝑčīš face a mꝑ izbi!.. Nš ūtīš sꝑ desemnezš, nš ūtīš sꝑ skriš ničī în prozš ničī în vershī, nš ūtīš ničī kiarš sꝑ kīntš ka sꝑ te distrezš!.. Ašš da jšmꝑtate din viağa mea sꝑ pꝑčīš kīnta mꝑkarš kš tambšra, saš sꝑ întonezš fršmosšlš kīntekš din fanar:

Αχ! ὁ κόσμος ὅλος εἶναι σκοτεινός,

"Όταν εἰς τό μέσον εἶναι χωρημένος.

kꝑčī atšnčī poate ašš atrage pietatea daka nš amoršlš tšš!..

— Înqeteazš Nikolake, înqeteazš te rogš din aqeste eksnresīonī de disnerare. — Reasīgšreazš-te de amoršl meš. — Inkrimīnꝑrile ce'mī facī nš sšnt de kītš efektšlš egoīsmšlšī mi allš nelimitateī tale gelozīī.

⁽¹⁾ În orientš, femeea e konsideratš ka sklavš, ūī ne kīndš bꝑrbačīī dškš viağa cea maī libertīnš, femeile staš īnkīse în kasš, ūī pentꝑ orī ce gremalš le trateazš ka ne sklave.

— Nə ingrato! Okii meī aš vʒstš adevʒ-
rslš, tš izbemtī ne Moldoveanslš!..

— Askəltʒ Nikolake, zise nenorocita jšnʒ of-
tīndš: daka nš te-ašš izbi, amš rīde poate de a-
česte eksnresiznī insolente, ne kare orī ʒe soʒš kš
minte s'arš feri foarte mxlš de a le arənka în fađa
konsoarteī salle; darš pentʒ kš te izbeskš mi ə
stimš, te rogš sʒ înčetezī de a mʒ mai insłta. —
Pentʒ fericirea mea mi a ta, o mai repetš, înče-
teazʒ din ačeste înjositoare eksnresiznī. — Štiī ʒe
poate sʒ fakʒ o femeie insłtatʒ ne nedrentate? Ea
va xri ne insłtʒtorslš eī, mi ʒine știe daka în dis-
perarea eī se va opri ači; saš va komite fʒrʒ voia
sa krima de kare aš fostš akxsatʒ fʒrʒ drentš, mi
ne kare nš ar fi komis'o, daka impʒdenđa soʒslš
eī, nš arš fi provokat'o. Inima femeii este foarte
delikatʒ, earš raționamentslš debilš. — Fiʒi darš
pʒdenđi kš femeile daka nš voiđi sʒ vʒ pierdeđi
impʒešnʒ kš dinsele.

Sʒ raționmš amabile soʒš. — Șnșnemī te
rogš, datʒđi-amš vre-o datʒ motive reale de gelo-
zie? — Nesokotit-amš vre șnlš din ordınile tale?
— De ʒe darš mʒ insłđi? — De ʒe mʒ tʒrmen-
tezī ne'nčetatš prin ekčesiva ta gelosie? —

ʒe ai fače oare daka amš imita ne femeile ka-
re în adevʒrš nšmi izbeskš ne soʒi lorš? Atənči
poate m'ai krede de ʒea mai fidelʒ mi onestʒ fe-
mee. — Daka nš ai nietate de mine, gīndemtete ʒelš
pʒđinš la tine, la onoarea ta. — Nš vezī kš amš
ajšnš de rīslš kʒlʒtorilorš, aš aflatš kiar mate-
lođi kš emti gelosš, mi petrekš ne sokoteala noa-
strʒ?

La ačeste din xrmʒ frase, nenorocita jšnʒ în-

чепъ а пlinge, ear чеlebi Nikolake, ka toui gelomii din lăme, se silea съ о консолезе промигіндъ'і prin miі de jărminte къ va înceta de а о маі teme. — Ea krežъ mi se konsolъ, eš însъ nъ, mi'mi aveamš kăvintele melle, къчї: „Nъravъ lăi din fire n'are lekăire.“

Пагееа fiind restabilitъ între dinmiі, se pogorirъ amindoі în salla de minkare ka съ'шї ia чеаїлš saš чokolata; ear eš гъмъseiš пе канapeаоа mea къ ideile mi refleкциџnile melle. — Съ fie оаре къ п-тинъ, ziseiš, ka ачeastъ bellъ femee, къ fađa maі albъ de kītš чellš maі perfektš albš, къ okii ka dožъ măre, къ gene mi sprinçene de çirkazianъ, къ bzze de koral, mi dingi de avoriš, къ чelle dožъ roze пpъpъrii impimate пе obrazi ei; съ fi iăbindš ea оаре пе ачелš vltăgš ranache, къ nasălš invirtitš; mi къ okii stinшї mi фъгъ espresisне? Съ fie оаре аdevъratš ачееа че а zisš odatъ žnš psikologš germanš, къ inimile žmane аš еmitš din mīna kreациџnei pereki, аnoi аrănkate în lăme къ гъмлада, elle се despъггиръ mi intrarъ fie-kare în kīte žnš korp differit, mi къ daka ачelle inimī gemene аš forțна de а се întilni пе ачест пъmintš, ori-kare аră fi diferenđa în kondiciџnea lor fisikъ mi socialъ, elle katъ съ се iăbeaskъ?

Reflektaiš foarte măltš аșpъra ачestei idei, mi vъzăiš къ аfarъ de оаре-kare екчепциџнї, fisiologălš germanš avea drentate. —

Observaцї къ atenциџне пе doi amanăi saš doi amici че се iăbeskš în realitate, mi veцї vedea къ ei о съ semene fisичешte foarte măltš žnăl къ чel-l-altš, saš чelš пъдинš о съ гъsицї în trъsърile feцei lor оаре-kare аsemъnare saš афинтate; veцї ve-

dea apoi k̄ de la identitatea fisionomieī, vine aceea a doringelor̄, mi din acestea, se naute simnata sā amor̄l̄.

Am̄ observat̄ de aproape pe acentī konsor̄iī mi am̄ deskoperit̄ k̄ exterior̄l̄ lor̄ fisik̄ se kompon̄e de o m̄sl̄ime de antiteze sā p̄nt̄rī estremamente oūse x̄n̄l̄ al̄tia. — Spre esempl̄: Ea era d̄p̄t̄ k̄m am mai zis̄, înalt̄ ka x̄n̄ grenadier̄ mi delikat̄ ka x̄n̄ sifl̄, ear̄ ell̄ mik̄ de stat̄r̄t̄ mi diform̄. — Fāa eī es̄rima inōen̄a mi amor̄l̄, ear a l̄i era palid̄, vestejit̄ înainte de timp̄, mi es̄rima st̄n̄iditate, gelosia mi egoism̄l̄.

Eat̄ dar k̄ d̄p̄t̄ legile fisionomice, n̄ p̄tea s̄ existe între d̄n̄mi nīi amor̄ nīi simnatie.

Se întimul̄ îns̄ de m̄lte orī s̄ izbim̄ femeī sā b̄rbāī ce n̄ ne izbesk̄, ce n̄ ne pot̄ s̄sferi; dar asta este o ek̄pen̄īne în reḡl̄, este o pas̄īne delirant̄, a k̄ria sorginte n'o ḡsim̄ de k̄it̄ în egoism̄. — Am̄ observat̄ mi din āest̄ p̄nt̄ de vedere, mi m'am̄ inkredinat̄ k̄ ell̄ o izbea, n̄ îns̄ k̄ āel̄ amor̄ angelik̄ mi karitabil̄, kare pardon̄, komp̄timente, mi face fericierea obiect̄l̄i amat̄.

Amor̄l̄ āest̄i om̄ era o pas̄īne material̄, estremamente egoist̄ mi k̄asi delirant̄. — Ell̄ o izbea prek̄m izbeute avar̄l̄ komorile salle, sā magiar̄l̄ nina sa, pe kare o r̄ne în mī de b̄k̄p̄ī ne dat̄ ce b̄zele al̄tia s'ā atins̄ de d̄n̄sa.

K̄it̄ des̄re bela fanariot̄, ea n̄'l̄ izbea de lok̄. Āeasta se dovedea din z̄mbet̄l̄ uel̄ for̄gat̄, mi din nem̄l̄ḡsmirea ce se vedea imprimat̄ pe fāa sa.

Sîrmana femeie!... în floarea jîneji, în anii viselor de amor de mi fericiire, fruntea ei sîngera s'bt coroana de spinî a odiosului matrimoni! — Nenorocita pîrta pe zmerii s'îi cei albi kîrcea margirisli! — Пъrea ka o kolombъ în ghiarele dlexlîi, ka o viktimъ în mîna kalxlîi. — Era în fine zna din nenxmbratele viktive alle maritagelor de konveniengъ.

CAPITOLUL V.

Unu visu teribilu.

Noantea întinsese arinile sale de abanos peste mînji de granit, peste dealuri mi kîmni. O tcheră misterioasă domnea peste totu univiersal, n'mai vocea nilotxlî venea din kind în kind s'z tîrbure solemnul repaos allu nat'rei.

Înkîntat de atita poezie mi mister, îmi l'ai dechisînea de a rîmînea pe pîntea vaporxlî nînz la revîrsatul zorilor. — Mъ lîngii pe kanapeaoa mea k'z cea mai perfekt lene orientâl, iar d'z p' aceea îmi ridikai okii iarum k'zre cher. — Ellu p'rea de astu datu mult mai înkîntator mi splendid; kiar stelile aveau akum o lîminu foarte brîlantu mi plînz de poezie.

Kontemplai mai multe ore firmamentxl mi mirakîlile lîi. — G'zstai zna din celle mai s'perbe pl'cheri alle poesiei, apoi k'zxi în bragele lîi Morfe(1).

(1) Zeitate a somnului mi a viselor.

Este mîstîțǎ însǎ, kǎ omǎlǎ kînd doarme, viseazǎ, mi visele diferǎ între dinsele dǎpǎ komplesiunea kornǎlǎi saș starea moralǎ în kare se aflǎ omǎlǎ sînd doarme. — De aci vine kǎ, altele viseazǎ omǎlǎ kolerikǎ, altele yellǎ nervosǎ, mi kǎ totǎlǎ altele yellǎ sîngerosǎ. — Ast-fel darǎ visele melle din noptea aceea, avǎrǎ o mare asemǎnare kǎ starea fisikǎ mi moralǎ în kare mǎ gǎsise somnǎlǎ, kînd veni sǎ'mî inkizǎ okii.

Visamǎ darǎ kǎ mǎ aflamǎ pe kremtetǎlǎ zǎdǎ mǎnte înaltǎ mi rinosǎ⁽¹⁾. — Țerǎlǎ pǎrea înve-mîntatǎ în negǎrǎ, vîntǎlǎ ȝrla fǎriosǎ, vocǎi kobitoare se așzeaș pe d'asǎpǎ kapǎlǎi meș, iar aerǎlǎ era plinǎ de pasǎrǎi monstruoase.

La vederea așestǎi episodǎ infernalǎ, inima în-venǎ a bate în nentǎ'mǎ konvulsivǎ, kornǎl înmǎ înghe-țǎ. — Atît era de mare teroarea ȝe mǎ konrinsese.

Nǎ trekǎ mǎlțǎ timpǎ mi apǎrǎ înaintea okilor meǎ o femeie înaltǎ mi slabǎ, kǎ pǎrǎlǎ lǎsatǎ pe snate mi kǎ sembianțe infernale⁽²⁾. — Lîngǎ din-sa sta zǎdǎ tripodǎ pe kare erea ameizatǎ zǎdǎ vasǎ mare plinǎ de kǎrbǎni aurinǎi.

(1) În mǎnșii din distriktǎlǎ Gorji, sǎntǎ dozǎ vîrfǎrǎ, saș dǎpǎ kǎmi zik ȝǎrani, doǎ kolȝǎ de niatrǎ, kare dǎpǎ asemǎnarea ȝe aș kǎ ființele zǎmane, mi dǎpǎ poziȝiunea lor zǎlǎ în fața yellǎi-l-altǎ, le-aș datǎ zǎmirea de: „Babele.“ — Așta este lokǎlǎ în kare se petreȝea visǎlǎ.

(2) Este o legendǎ kare ȝirkǎlǎ între poplaȝiile mǎn-tene de la noi mi din Transilvania kǎ mǎma lǎi Deȝebal trǎ-șente inkǎ, mi rǎȝȝește prin mǎnșii, plîngîndǎ perderca fizǎlǎ sǎș. D'aci îndelegemǎ kǎ mi romǎni înmǎ aș ființele lorǎ nemǎritǎre, saș kǎ alte kǎvinte, pe Axasversǎi mi Erodiadele lorǎ.

Dăpe zădă momentă de tăcere, spektrăle infernală lăz dăpe pămîntă zăd vasă de aramă plină kă materiă magice, făkă vr'o kite-va semne kabalistice și vărșă materia peste fokăle anrinsă, apoi încenă a striga kă o voce îngrozitoare :

„O! tă kare străbađi zăiversăle măi iste de „kît gîndă! ... tă kare semenă diskordia între mă-
„ritori, și fađi să kază chelle măi formidabile împă-
„răđii alle lămei. — Demonă allă invidiei! — tă
„kare îndemnă pe fiă să omoare pe tatălă săă, și
„armeză brađă de frate în kontra fratelă, aratăte!..
„Vino snirit allă distrăkției! — tă kare te năstremă
„din inimile invidioșiloră, și te adăpă kă sîngele
„snergizăriloră! tă kare stingă lămpă mormîntăle și
„săgrămă kopii în brađele mămelor! — Părsente
„pentă zăd momentă întănekoasele bolte alle in-
„fernăle. — Văno! ... aratăte.“

Volta chersăle încenă a se întăneka, fălgerile șerșiașă în toate părgile, zăd șgomotă sărdă emi din făndăle pămîntăle; și făkă să tremăre temelile mășșiloră.

— Eătămă la ordină, zise regele întănerekăle, arătăndăse de o dată investită de teribila măestate a infernăle. — Eătămă, repetă regele abisăle, aștentă ordinile tale.

— Bine aș venit kopilă meă, rășpănse snărkata vrăjitoare; ea șăznenă de zănde viă?

— Viă de la Parisă.

— De la Parisă?

— Tokmă din mijlokăle Parisăle.

— Ea șăznenă ce fakă oamenii p'akolo?

— Nă fakă de kît sektări și prostii.

— Ce felă? esnikăte.

— Дъпе кѣте възъ, тѣ нѣ кѣношѣ че съ не-
трече ѣн лѣмеа дипломатикъ.

— Нимикъ, speranza inimej melle.

— Алъ даръ къ конферинѣе с'аъ deskisъ.

— Ён аdevъръ?

— Прекъм цѣ-ам спъсъ.

— Ши desne че trateazъ elle ?

— De o kam datъ аъ пъсъ не танетъ кестеа
prinçipatelorъ Дънърене.

— Ши че voeskъ съ факъ din ачесте църѣ?

— Ницѣ еъ нѣ мтиъ! — Opiniile sânt impъrgite.

— Ыниѣ vor съ факъ din ачесте дозъ сѣrorѣ gemene, зп
regatъ, зп imperiъ!... Алцѣи din kontra, krezîndъ
къ кѣар аша кѣм sânt elle astъзѣ potъ fi de temъtъ,
съ sileskъ a le da legѣ kare ѣн чellъ маѣ skъrt timp
съ le omoare essistença politikъ.

— Dar тѣ че аѣ фъктъ?

— Еъ ам фъктъ totъl ka съ trismfeze чеѣ din
згмъ.

— Prea bine, dar еъ нѣ мъ мълъгmeskъ къ а-
тѣта. — Ашъ dori съ възъ не ачесте дозъ църѣ ѣн
prada anarxieѣ, ear не fi sъnerbъlъѣ Trajan, спълbe-
ragѣ дъпе faça пъmintъlъѣ, фъгъ patrie шѣ фъгъ нѣ-
me. — Ашъ dori съ sorbъ sîngele lorъ, къчѣ нѣмаѣ
atънчѣ s'arъ stinge infernala sete че мъ търmentъ de
mante-спре-zeche sekolѣ. — Нѣмаѣ atънчѣ ашъ гъс-
бъна не denlin не fislъ меъ, omorѣт къ атѣта крѣ-
zime de sъnerbъlъ kondъкторъ allъ legeoanelorъ la-
tine⁽¹⁾. — Амъ кематъ de mълte orѣ minia lъѣ Za-

(1) E vorba de Че sarъlъ Trajanъ къчѣ ellъ invinse не
Dacѣ шѣ omorѣ не Dечebal.

molskš⁽¹⁾ asnpa ačestorš nelegisipi. — Amš sakrifikatš miĭ de berbeci mi gĭini negre pe altarxlš Fxriilor, ka sĭ grĭbeaskĭ rĭsbĭnarea mea. — Sna-da, inčendisłš mi denrĭdarea trekš de mai mxlte ori neste kanxlš ačestorš empiĭ, dar vaĭ! — Eĭ rĭma-serĭ tari ka ačemiĭ mĭnpiĭ de granitš. — O! tĭr-bare! . . . dar ĭmi voiš rĭsbĭna.

— Linimtemtete, veĭ fi rĭsbĭnatĭ.

— Voiš fi rĭsbĭnatĭ! Dar kĭm mi kind?

— Askxlĭ: Ka spirit allš diskordieĭ mi rĭs-bĭnĭtorš allš tĭš, mai ĭntĭiš amš fĭkxlš totxlš ka sĭ sĭ ĭkee pačea.

— Če felš?

— Nĭ mĭ'ntreĭne: Inemikxl čel mai ne'n-pĭkatš allš ačestorš đĭĭ, era ĭnkĭrkatš ĭntr'xnš resbelš kare pĭtea sĭ'łš slĭbeaskĭ atĭta, ĭn kĭtš sĭ nĭ ne mai poatĭ servi la nimikš. Kĭta dar sĭ fak totxlš ka sĭ'łš skanš. — Fĭkxlš pače; dar o pače a drakxlš; o pače de ačelea če fakš sĭ se naskĭ de odatĭ o sĭtĭ de resbele marĭ mi sĭngeroase.

— Nĭ ĭnđelegš nimikš.

— Rĭbdare, mi veĭ ĭnđelege totš. — Pĭsterile čelle marĭ alle Eĭroneĭ, deklaraserĭ resbelš prote-giatxlš meš; mi ka sĭ dea ačestxlš resbelš xn ka-rakterš mai romantikš, proklamartĭ kĭ nĭ se bat de kĭtš pentĭ feričirea popolilorš anĭsaĭ, mi pentĭ desrobirea lor. — Sĭrmane le popoare kreĭĭrĭ, dar sĭ amĭgĭrĭ, kĭčĭ astea eraš nĭmai promisiĭni vane, saš frase łate din vokablarxlš meš.

Łanta ĭnčepĭ, ear popoliĭ čei anĭsaĭ fĭkĭrĭ

(¹) Zamolskš era zełš sĭnpemš allš Davilorš mi allš Sčiqilorš.

toate sakrifichiele nstinoase; dar ne kind se audenta desrobirea mi reintegrarea nobilei naizni poloneze, sfihiatb fbrb pietate mi impbrgitz in miqđ pbrđđ, in kontra drentslđ gintelorđ; ne kind tođđ kredcař, kb inemiciđ tđđ se vorđ libera de tirania ceđ anasb mi vorđ deveni o naizne mare mi pnternikb, eř plakaiř la Paris; intraiř in kamera konferingelorđ, sřflaiř de trei ori neste plenipotengđđ psterilorđ mi fbrkaiř sb iasb din kapetele lor chelle pleșve ın traktatř de minșne; ın aktř kare pste pșđđinř o sb faktb pe psteri sb se ia earșđ de pbrř.

— Bine, foarte bine; dar nb vřzř nimik pentrb kazza mea.

— Pșđđinb paciengđb mi veđ vedea totslđ. — Prin acrestř traktatř, amř deřkatř planslđ chellř ambigiosř allř sșperbslđ Albionř, kare voia sb arzđ flotele protegiatslđ meř mi ne alle protektorslđ inemiciilorđ tđđ, ka sb devie mai in řrmb a tot pștinte ne mare mi ne řkat. —

Amř sembnatř đnpb aceasta diskordia mi ne-inkrederea inre toate psterile de primslđ ordinř, mi am strikatř o alianđb monstrșoasb, ka sb kreezř alta mșlt mai monstrșoasb mi komikb.

— Mi la ce notř servi toate aceslea?

— Mai inriiř, kb đnpb řnř resbelř krinčenř, kare ař datř infernslđ miriade de sřflete, mi ař sekatř tesarele psterilorđ, i-amř fbrkatř sb inkee acrestř ridicolř traktatř prin kare nb s'ař fbrkat nimik, nb s'a asigřratř nimikř.

Đna din konseksingele acrestř traktatř este mi konferingele dela Parisř kare ař misisnea de a regla viitorslđ inemiciilorđ tđđ; dar ce krezđ oare kb va face mi acrest areonagiř? Singșra mınșire a ine-

mîcilorŝ tŝî, era ŝnirea kŝ prinçine strein de raŝ latinŝ⁽¹⁾; dar asta nŝ venea la sokotealŝ infernalŝî.

— Çe ai fŝkŝt dar ?

— Foarte mŝltŝ ŝi foarte bine.

— Esprikŝte !

— Amŝ agitatŝ gelosiea între pŝteri, am formatŝ majoritate în kontra intereselorŝ vitale alle inemîcilorŝ tŝî, ŝi amŝ rezŝitŝ a le da o konvençie nŝmaî bŝnŝ ka sŝ'î dŝkŝ akolo ŝnde voeŝtî tŝ.

— Îçî mŝlçmeskŝ rege alle abiselorŝ.

— Aîbî paçiençŝ ŝi veî vedea kŝ amŝ fŝkŝtŝ ŝi mai mŝltŝ de kît atita.

— Grŝbeŝte kŝ mŝ omoarŝ emoçisnea !

— Dŝnŝ çe le-amŝ fabrikatŝ aça konvençie ermafroditŝ, prin kare îî fakŝ sŝ kreaŝ kŝ a do-bînditŝ çerŝlŝ ŝi pŝmîntŝlŝ, ne kînd în realitate eî nerdŝ ŝi çee a çe aŝ avŝtŝ nînŝ akŝmŝ; apoî amŝ semŝnatŝ între dînŝîî invidia, ŝra ŝi diskordiea; ŝi aŝtŝzî eî sŝ sfîŝie ŝnîî ne alçîî ka niŝte lŝnî tŝrbaçîî.

— Dar asta seamŝnŝ foarte mŝltŝ kŝ anarxia ŝi ŝperŝ kŝ . . .

— Nŝ nînŝ akŝmŝ, dar kredŝ kŝ la elekçie-nea Prinçinelŝî o sŝ se verse mŝltŝ ŝînge.

— Emŝî ŝigŝrŝ desnre açaŝta ?

— Foarte ŝigŝrŝ. — Mŝ dŝkŝ akŝm sŝ açîçŝ ne boerî în kontra popolŝlŝî, ŝi ne popolŝ în kontra apŝŝtorilor sŝ; kŝçî este ŝtîŝtŝ, kŝ ŝnde ŝntŝ apŝŝtorî ŝi apŝsaçîî, revoluçiea e gata a isbŝkni în totŝ momentŝlŝ; ŝi ŝnde e revoluçie, se formeazŝ

(1) Sŝ nŝ çîtmŝ kŝ visŝlŝ açaŝta s'a skriŝ în anulŝ 1858, kînd prinçelŝ strein era çerŝlŝ de toçî romŝnîî.

partite, apoi vinș pasiunele, anarxica și masakră.
— Plekă. — Mă dăkă.

Nă sfîrșise înkă satan aceste frase, și de o dată se auzi o detăsnare teribilă, apoi zăă trăsnetă îi sdrobi kanăș și illă plămbă în regiunele velle întănekoase alle infernăși.

Cherăș se lămină ka prin magie, ear geniăș Romăniei apără pe vîrșăș mătăelă și zise snektrăși: Easmă din tartară! — Afă kă această țară mătăoasă și frătăoasă kare zănește în sine măi mălte kăalităđi de kătă ori-kare alta; această gingașă țară, nentă kare marele Trajan vărșă a-tita sînge de eroi, nă va deveni ničă odată prada răsănării tale. — Ea a trektă prin velle măi aspre încherkăi alle soartei, și a emiță totă d'ăzna trișmătoare. — Daka Xăni, Gocăi, Kămani, Pačănagi și alte orde barbare, n'ăș pătăș risini ațeeă ce aș plantată marele Trajan pe ațeșă pătăintă, kăm vor pătăă inemiciă ei de ațăzi să fakă ațeasta? — Semi-lăna devine din ce în ce măi nălidă. — Disțendăđi Čimbriloră și ai Săiđilor, să voră încherka să o kotroneaskă, dară lăncile loră să vor sdrobi de granităș Karnăđiloră; ear ațeșă pătăintă klasikă nentă eroismă și săfferinģele fiiloră săi, va prosperă, și în pătăinăș timăă va ajănge la gradăș de mărire ce i-aș însemnată destinăș. — Tă însă monstrăoasă fiinđă, vei trăi ka să veză mărireă Romăniloră, și să țărbezi de mănie și invidie.

Visăș meă poate kă ară fi dărată măi măltă timăă, dar să lăminăse de zioă, și razele soarelăi kăzindă pe fada mea ka o flakăđă apăinsă, mă deștentă și ast-felă disnărăđă toate larvele împăreșă kă visăș.

Dепъ о пѣтире де партрѣ оре, vaporѣлѣ nostrѣ se опри ла Тѣрнѣлѣ Severинѣлѣ, знѣлѣ din чelle маї питoresчї ораше депъ marginea Romѣнѣ а Danѣbisлѣ.

Орашѣлѣ ачеста каре де ла знѣ тимпѣ инкоа а devenитѣ капиталѣ а distriктѣлѣ Mexedingї, атит din kassa posiциѣнеї salle favorabilѣ pentрѣ komerчiѣлѣ кѣ Imperiѣлѣ Аѣstriакѣ ши Serbiea, кит ши pentрѣ aerѣлѣ чellѣ сѣнѣтѣсѣ ши posiциѣнеа са чеа frѣmoашѣ, ва deveni ин skѣртѣ тимпѣ foarte remarkabilѣ.

Интре alte edificе пѣбличе, are ши о грѣдинѣ пѣбликѣ destinатѣ pentрѣ rekreaциѣнеа оръшанилорѣ. — Ачeastѣ грѣдинѣ, де ши нѣ е токмаї bine ингриjitѣ, dar posiциѣнеа еї deklinиндѣ кѣтре Danѣbiѣ, иї дѣ знѣ aspektѣ foarte питoresкѣ.

Tot ачи се афлѣ ши рѣинеle саѣ рѣмѣшидеle Тѣрнѣлѣ нѣмитѣ Severin, клѣdit де Aleksандрѣ Severинѣ Emperorѣлѣ Romanилорѣ. Ачест монѣментѣ импрезнѣ кѣ зн зидѣ рѣмасѣ din сѣпербѣлѣ подѣ allѣ лѣи Trajan, сѣнт singѣrele opere Romane че ne-аѣ маї рѣмасѣ. — Dar elle ка ши Игрѣча де ла Кѣлѣсгѣренї сѣнт лѣсate ин voce интѣмнѣри.

Чееа че мѣ интрѣстѣ, ши ар интрѣста не totѣ омѣлѣ кѣ inimѣ, este konчesia датѣ komуаниеї де vapoare streine, де а клѣди атѣtea stabilimente не пѣмѣнтѣлѣ nostrѣ ши а не рѣни знѣлѣ din чelle маї марї foloаше komerчiале; ear маї кѣ seamѣ aerѣлѣ де сѣверанѣтate че ѣинѣ ачештї streинї ин fага патриогилорѣ номтри.

CAPITOLULŪ VI.

Vameșii și Cărturarii.

Oprirea vaporului la Severin fiind numai pentru însarea korespondenței și banilor destinați pentru acelș oraș, ne dată ce se termină operațiunea aceasta, se dete semnalul plekării. — Kșptoarele mașinei se șmulgă kă kărbun, kăldările încerpă din noș a klokoti, ear Arhiduca Albrehtă a geme, și a trăia kă reneziciune șnde.

Dăpă o plătire de kite-va ore, vaporul ș oprim earș; astă-dată însă kăta ș'mi iaș gmasă bșnă de la acestș vapor, de la D. Zencovitz kăpitanul șă mi de la mateloți; nă însă și de la amicii mei de kăltorie, kăci ei ka și mine, șă pogoriseră la șermă kă bagajele lorș. — Îi trekșă în revistă, și îi gșăiș ne togă în ființă, afară de Grekșă kă nasul mare, și de boernamiș moldoveni, kariș veneă mai în șmă încărcăți kă kalabalikșrile lor, întokmai ka evrei la șga din Egintă.

La șermul rixăi ne aștenta șn mare nșmăgă de kărgă trimise de agenșia vapoarelorș ka șă ne transporteze nînă la șă nșntă, șnde ne aștenta șă altă vaporă ce avea misiunea de a ne dăce la Orșova.

Așnș la termenulș acestei miči kăltorii terestre, ne îmbarkăgmă ne vaporulș „Iris“ komandată de kăpitanulș Silva, și plătindă înainte așnșeră la Orșova.

Orașulș acesta, prin arhitektura lăi de stilș germană gotikă, prin kăpolele șelle askăgite alle bisericilorș salle, și prin marea amorgire ce dom-

neumte într'însăși, seamănă cu ună întinsă chimiteră
și nu inspiră de kîtă tristețe și desolațiune.

Șni zikă cu tărîmăși pe care se află edificată
aș fostă odată allă Romăniei, și cu l'a perdat prin
desele kălkări de xotare. — Nu știmă daka acea-
sta este ună adevărată saș o konjektură, știmă nu-
mai, cu în anii din urmă s'a făcută mari kălkări
teritoriale, prin care s'a lătat o konsiderabilă parte
din moșiea Bresnița a monastirei Tismana⁽¹⁾ și
daka guvernăși Romăneskă nu va îngriji să pze
kapătă acestor kălkări, nu va trece mătă timpă
și vecini nostri se voră întinde pînă la Severin;
kăci prea mătă ne izbescă Domni ăstia de peste
Karnați! . . .

Dar să venimă la dogană kăci ea este totăși.
Aci pentru prima oară de kînd îmi amă existen-
ța, amă văzută ce-va care m'a făcută să rîză și
să plîngă totă într'ună timpă! . . .

Ține n'a părăsită țara sa, și n'a trecută prin
vama de la Rșava, nu poate avea o idee gîstă de
tortărele la care este sursă nenorocităși kăltoră,
mai cu seamă daka din păcatele sale va avea cu
dînsăși tătună, saș vre-un altă artokolă kolonială⁽²⁾.

Știți ce va să zikă ună vamăș de tătună în
țările acelea în care planta ațeasta este monopolă
allă statăși? — Vamășă de tătună de la Rșava
este un ce teribil și cu nenșingă de esnlikată. —

(²) Prin xotărniciă făcută de kărîndă moșie Bres-
nița, s'a konstatată cu Imperiăși Austriakă, a intrată în țara
noastră cu mai mătă de o mie stinjenî

(¹) Săbt nămele generikă de mărfi koloniale să în-
pelege tătunăși, tabakăși, kafeaș, ceaiăși și alte artikole
de felăși ațești.

Kamã te ai înfășinatș înaintea Iai, ellș utie cine emti, utie ce te gîndemti, utie daka voemti sș askanzî ceva de dînsulș, utie totulș.

Kredeșimș, kș de la Rșmava pînș la Viena, mi zioa mi noantea nș vedeamș înaintea mea de kîțș vamemș, mi totș vamemș de aceia kare fakș nș pe ceș de la Vșmile vșzduxșlș(1).

Amș fșkștș o datș în viașa mea lektșra acei kșrșđi ce vș citaiș, mi mșrtșriseskș în komștiingș kș demoniș de la vama tștșnșlș din acea karte, sșntș angeliș în komșaracie kș kolegiș lorș de la Rșmava; kșđi ceș dintiș sș mșđșmeskș a cere de la fșmștoriș de tștșnș, o rekompensș ekșivalenș kș greștatea kremei, pe kîndș acesți din șrmș, împinș de marele zelș ce aș asșura acesței mese-rii, iaș mai totș d'asna chinș sște la sștș (despre tștșnș este vorba).

Kînd amș ajensș la doganș (vamș) nș mai aveamș de kîț ka o litrș de tștșnș într'o kștie de tinikea, îmi inkșșiamș darș, kș o sș plșteskș cellș mșlș șnș sfanđș nentș dînsulș; ast-felș gîndîndșmș, mș dșseiș eș cellș d'întiș la acesți celebri skotșvitori, mi le nșseiș înainte marfa de vșmșitș. Dar kîțș de mare fș șșrșrînderea mea kînd asziiș pe șnșl din vamemș strigîndș : „Nikolae Philimonș, „nșkștș în Bșkșremti, de religie Greko-rșșritea-„nș etc., are sș plșteaskș ontș zlođi de argint nentș tștșnșlș Domniei-sale.“ ! . . .

Prima mimkare ce simđiș fș de a arșnka krimi-nala plantș în sînlș fșriosșlș Đansbiș, dar gîn-

(1) O karte bisericășkș komșșș de kșlșđșrđi gređi în sekolșlș trekștș, dar onritș mai în șrmș de kanslș bisericii orientale, nentș monstrșositșđile kourinșe într'însa.

dindz-mz kb printr'aceasta amz komite o krimz de avellea ce nz sz iartz ama lesne de znele gz-verne, mz xotzriiz a da Chesarzsi ce nz e allz sez, ka sz dobzndeskz drentsz de proprietate aszpra tztznszi mez.

Nzmpzraiiz darz pe masa doganei cez ontz zlozi saz fiorini de argintz, kariz fakz tokmaiz doz-zeczimi patz sfanzzi, mizmi lzaiiz tztznszi, dzndz tztzlorz rzilorz pe franceszsz Nikotz kare adzse in Ezropa aceastz veninatz plantz, ce distzrge kz inqetzi genzsz zmanz.

Zn konfrate allz nostrz de neste Milkov, kez zinzse maiz kz minte, askenze cea maiz mare parte din tztznszi sez in komnizoarele de minz alle z-norz dame komnizote alle sale, dar vamemiz nostrz kari vzdz maiz bine de kit Argos, nz perdzrz din vedere skamatoria fratelzi nostrz din Moldova. Izsz lzarz insz sz se bzkre zn momentz de frzktzsz impzdenzei salle; dar tokmaiz pe kind serba trizmfzsz szsz in kontra doganierilorz, sz prezentz inaintea noastrz znz kzpnitanz de grzniceriz akompaniaz de doi soldazzi, miz dzpz ce frzsz adz-nzriiz znz komplimentz plinz de grazie snizereaskz, dznti okiz aszpra damelorz kz prizina, apoiz zise:

— Mz rogz de ertare kzci amz sz vz fakz o izntrebare; dar sz nz vz fie kz szpzrare, kzci este nevoe mare ka sz vz fakz aceastz izntrebare.

— Postizzi, Domnzle kzpnitanz, rzspznszrz kam ingizatz velle doz dame.

— Dar sz nz vz fie kz szpzrare, aceastz mizkb izntrebare.

— Nz! nizci de kzmez Domnzle kzpnitanz, szp-
tezzi liberiz sz fazeci ori-kite izntezzri vezzi vqi,

— No, Doamnelorș, dar apoi ayeastă întrebare
ne sã poate face în adunare, kãçi este rãșine ma-
re. — No! veniți kã mine sã vorbimș o cãrã de
timpș la o laltã!

Maniera insolentã mi grosolanã a Domnãrã ar-
kivameșã impresiunã pe toți kãrãtorii, ear mai kã
seamã pe cei kari aveaș nete de tãtãnș pe kon-
știința lorș.

Vameșãrș mi damele se pogorãrș în salonãrș
de mînkare de la lokãl allș doilea, apoi închenã a le
skotoçi kã o politecã admirabilã, skãzîndãse la ori-
kare grosietate komisã, kã niște espresionã atit de
tandre pe kît eraș de provokãtoare. — În fine gã-
sirã planta poprîtã șio lãarã kontrabandã, impres-
nã kã patrã dũkãrș amendã.

Ayeastă eroikã faptã a vameșilorș, arãnkã te-
roarea în inima tãtãlorș kãrãtorilorș. — Toți deve-
nirã nalizã mi gînditorã, kãçi, fie zisș între noi, mai
toți aveaș kîte ceva askãnsș; mi sãntș sigãrș kã
daka vameșãrș arș fi fãkãtș o inkãizigiie generalã,
era sã iasã prea mãlũsmitș din ayeastă întreprin-
dere skotoçitoare.

CAPITOLULŪ VII.

Pesta și Buda.

Дѣпъ Viena și Milano⁽¹⁾, Pesta este чellș mai mare și mai frѣmos din toate ȃrașele Аѣstriei. — Ellș se komponne din ȃrașel noș nѣmitș : Leopoldstadt, mi din alte trei despѣrgiri nѣmite și аcellea: Theresien, Iosephs și Franzestadt, mi are neste ontzeчѣ mi lокѣitorѣ, чеа mai mare parte Magiarѣ.

În antikitate, ȃrașelș ачesta аș fost lокѣitș de germanѣ; ачеаста о атеsteазъ kiarș kronikariѣ чеѣ vekѣ prin frasa : „ditissima Teutonika-vila“ dar inkonstanda timpilorș l'aș fѣkѣtș sѣ treakъ în stѣpnirea mai mѣltorș naѣișni, mi а sѣferi nenѣmbrate inчendișrѣ mi denѣdѣrѣ.

Pe la аnșl 1260, Bela IV sșindșse pe tronșlș Ţngariei, illș konstrѣi din noș mi illș ȃrnъ kѣ mѣlte biseriчѣ mi palate foarte maestoase; ear дѣпъ teribila бѣтѣlie de la Mohacz (1541) kare dete primșlș semnalș allș kѣderiѣ Ţngariѣ, fѣ earșmi пѣdatș mi inчendiatș de ordele чelle barbare alle fierossѣlѣ Soleiman.

Deosebitș de mѣltele loviri fatale че sѣferi din чеѣ mai denѣrtаѣѣ sekoli uinъ în zilele noastre; la 1838 Martie 14 emindș Danșbișlș din albiea sѣ illș inekъ mi iѣ sѣrpъ la пѣmîntș neste doѣъ mi чinчѣ sѣte kase, ear bombardarea de la 1849 iѣ desfigѣrъ чelle mai mѣreче palate. — Kѣ toate ачестea ellș sѣ renѣskѣ întokmai ka fenikșlș; mi astѣzi este frѣmosș mi konfortabilș.

(1) Pe kînd s'a skris ачеастъ kѣлѣtorie Milanșlș fѣчea parte din Imperișlș Аѣstriakș.

Între edificiele publice, mi k̄riosit̄bile velle mai remarcabile s̄nt̄ : Ÿniversitatea împ̄reñ̄ k̄ biserika eī zidit̄ la 1786; Otel̄l̄ oram̄l̄i (Magistrat̄l̄); M̄n̄stirea piaristilor̄ (des piaristes), kolosal̄l̄ edificiū din Leopoldstadt, kom̄s de patrī s̄te apartamente sā kamere⁽¹⁾; B̄rsa; Akademia militar̄ (Ludoviceum); Otel̄l̄ invalizilor̄; P̄ntea de fier̄ s̄s̄ndat̄⁽²⁾, kare ðnente oram̄l̄ ačesta k̄ B̄da; Ÿniversitatea H̄ngarik̄ mi Biblioteka 4e s̄ formeaz̄ din ðna s̄te dox̄-zecī mi vol̄me mi dox̄ mī man̄skrise.

Oram̄l̄ ačesta are mi ðn̄ M̄zē deskis̄ o dat̄ ne fie-kare s̄nt̄m̄n̄ la k̄riositatea k̄l̄torilor̄⁽³⁾. — Ačest̄ M̄zē s'a fondat̄ la 1803 de Graf̄l̄ Franz-Szecheny mi s'a dotat̄ tot̄ de d̄ns̄l̄ k̄ mai m̄lte antikit̄d̄i preçioase.

În prima sal̄, se v̄d̄ instrumente Romane, vase etrus̄e, mi table de metal̄.

În sala II, s̄nt̄ dep̄se vase de p̄m̄nt̄ mi de bronz̄, Stat̄e, arme de diferite forme, mi stensile Romane.

În sala III, deosebit̄ de diferitele arme isto-

(1) Ačest edificiū f̄ zidit̄ la 1786 din ordin̄l̄ Kaisers̄l̄ Joseph II, mi se n̄m̄ente Neugebaude.

(2) Ačest̄ pod̄ s'a f̄k̄t̄ ðn̄ vot̄l̄ dieteī H̄ngarice, ka s̄ p̄n̄ Pesta în kom̄n̄ikaçie k̄ B̄da; ell̄ este konstruit̄ din vergi de fier̄ mi bazat̄ pe trei arkeri; s̄ma 4e a kostat̄ konstr̄kçieña l̄i se ridik̄ la patrī mīioane v̄nç̄i s̄te de mī florin̄i, mi se deskise kom̄n̄ikaçieñei la 1849 Ian̄arie 5.

(3) Reḡla ačesta n̄rivente n̄maī ne loksitor̄i din Pesta mi B̄da, ear streinii s̄nt̄ liber̄i a vizita M̄zēl̄ în toate zilele.

riче, se vѣdѣ armatsrele lѣi Stefan mi Gabriel Batori, armele lѣi Petrѣ yellѣ mare, alle lѣi Ioan Huniade, mi doѣbъ aparate de kѣlѣrie alle regelѣi Sigismond.

În sala IV, sѣntѣ bijsteriĭ din sekoliĭ de mizlokѣ mi diferite kѣne de argintѣ mi aѣrѣ.

În sala V, sѣntѣ denţse obiekte de avoriѣ (osѣ de Elefantѣ) mi mosaice.

Ear în sala VI, se aflѣ kite-va niţe de skѣlpturѣ modernѣ.

Osebitѣ de aчestѣ Mѣzeѣ, se aflѣ mi o galerie de cadre⁽¹⁾, ѣn kabinetѣ de Istoria Natѣralѣ, mi altѣlѣ de nomismatikѣ.

Teatre sѣntѣ mai mѣlte, dar yellѣ mai remarkabilѣ este Teatrѣl Načionalѣ, în kare se representѣ operѣ, dramѣ mi komedie, toate în limba magiarѣ.

În чeа чe priviţte komoditatea saѣ traie lѣ bѣnѣ, oraţulѣ Pesta are otele foarte galante mi bine ținţte. — Чelle mai reţnţmite sѣntѣ: la regina Engliteri (Königin von England); Arxidţska Stefanѣ (Herzherzog-Sthephan), Jager-horn mi altele.

Чeа mai frѣmoaţ mi mai impozantѣ parte a oraţulѣi Pesta, fѣrѣ îndoialѣ, este чeа despre Danţbiѣ, kѣчĭ se komţne din чelle mai sţlendide edificie kare, privite din mizlokѣlѣ flѣviţlѣi, daѣ oraţulѣi ѣnѣ aspektѣ pitoreskѣ mi feerikѣ. — Dѣnѣ dĭnsa vine kѣile: Vaizernen mi Brѣck-Gasse, ear

(1) Galeria ачeasta fiindѣ de pѣginѣ importantѣ pe lĭngѣ altele чe vomѣ deskri în ѣrmѣ, nѣ zicemѣ nimikѣ despre dĭnsa. — Kѣ toate astea, kѣlѣtorѣlѣ poate sѣ o viziteze kѣчĭ se aflѣ deskisѣ tѣtĭ d'аѣna.

mai kș seamă bazarăș ȝellș noș din kșartierăș Leopoldstadt, sitatș între kșile Herrn-Gasse și Donau-Zeile, și nasagisăș parisianș akoperitș kș kristal și komnșș din ȝelle mai elegante magazine.

Între grădinele nșbliȝe, de kare sșntș o mșlȝime în aȝestș orășș, ȝelle mai renșmite sșntș : Grădina nșmitș Bosketăș orășășă, Insăla palatinășă săș a Santei Margareta, ȝe servș de întilnire familiilor patriȝiane, Grădina baronășă Orczy și ȝea nșmitș Schis-hof.

Dșnș ȝe vizitaiș mai toate kșriositșȝile și delicioasele grădină desne kare vorbirșmș, trekșăș Danșbisăș ne podăș sșspendatș, kare dșne șniș are o lșngime de o mie patrș sște mase-zȝă, ear dșne alȝiș de 1500 niȝoare arhitektoniȝe, și ajșnseiș la orășăș Bșda săș Offen.

Aȝestș orășș este sitatș ne malășă stingș allș Danșbisășă. Posiȝisnea lș mșntoasș, ajștatș de magniȝele edifiȝe încoronate de mșreȝășă kastelș Imperialș și de fortereȝa militarș, îi dș șnș aspektș foarte imposantș.

Bșda s'a stșpnitș de ottomană mai mșltș de șnș sekolș și jșmștate. În timnșăș aȝesta aș fost lșatș de ȝinȝi oră de kștre armiile Magiare și Imperiale, nișȝ ȝe la 1686 șș lșatș definitivș de kștre Prinȝinele Karolș de Lorena, kare nimȝi dominarea ottomanș în Șngaria.

Nșmșrșăș loksitorilorș nș treȝe neste ȝifra de trei-zȝă și ȝinȝi miș. — Între edifiȝele ȝe adornș frșmosășă promontorș ne kare este sitatș orășășă Bșda, se distingș : Palatșăș Arhidșȝelăș Albreht kș magniȝika grădinș ȝe ȝine de dinsășă, Observato-

rsl̄ astronomik̄, mi palatele magnașilor̄ Sándor, Teceli, Erdöly mi Bathiany.

Osebit̄ de gr̄dinele p̄bliče ce s̄nt aci foarte m̄lte, n̄m̄r̄m̄ țin̄i stabilimente de ape minerale, dintre kare, f̄nt̄na n̄mit̄ Kaiser-Bad, k̄nosk̄t̄ kiar̄ pe timpī Romanilor̄; prin fr̄m̄segea stabiliment̄l̄i mi știlitate a apelor̄ minerale, a devenit̄ lokalitatea cea mai fr̄k̄zentat̄, atit̄ de loșitorii din aceste orășe k̄t mi de strein̄i.

Aceste doz̄ orășe, privite din p̄nt̄l̄ de vedere all̄ vieșei materiale, s̄nt̄ foarte komfortabile; elle aș otele bine mobilate, șnde k̄ șn̄ șiorin̄. p̄ș̄i avea o kamer̄ înbr̄kat̄ k̄ tapete, amtern̄t̄ ne jos̄ k̄ piatr̄ l̄șid̄, doz̄ nat̄r̄i k̄ amtern̄t̄ mi albit̄r̄i de p̄nz̄ fin̄ de Olanda, o kananea, o mas̄, nat̄r̄ skaxne mi șn misonier̄, pl̄șș̄ șn ser-viș̄iș̄ iste mi inteligent̄.

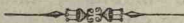
Desre n̄striment, atit̄ în Pesta k̄t mi în Bșda, k̄nd vine—va se va decide a pl̄ti trei șfanș̄i la masa kom̄n̄t̄ (tavola Rotonda) saș 4 p̄nz̄ la 4¹/₂ nent̄r̄ șn̄ p̄nz̄ș̄ „alla carta“, va avea de siḡr̄ș̄ velle mai b̄șne m̄nk̄r̄i, konfit̄r̄i, fr̄kte mi vin̄ș̄.

Transport̄l̄ k̄ birja se pl̄tește k̄ ora ka în țara noastră, inș̄ în Pesta se pl̄tește nent̄r̄ șna or̄ șn șfanș̄i mi j̄m̄tate, ear k̄nd voești a tre—ce neste Danșbiș̄ la Bșda p̄reșl̄ se inđoște.

Ceea ce n̄'m̄i aș pl̄k̄t̄ în aceste doz̄ orășe este marea amorșire politik̄ ce le domin̄. Veneam̄ în Pesta mi Bșda k̄ kap̄l̄ș̄ plin̄ de ideile fantelor̄ șellor̄ mar̄i alle eroilor̄ magiari de la 1849. — Kredeam k̄ voiș vedea ne disșend̄șii l̄și Attila mi Arpad, șșnerb̄i mi fieroșii, in—v̄rtind̄ în aer̄ș m̄șșiș̄ile lor̄ șint̄șite k̄ fer̄ș.

Astentamă sã arzã vocea cea teribilă a indomabilului magiară pronunțândă kã mîndrie: Eljen àz mägïar nemzet!⁽¹⁾, iară mã amțgeamă, kãtã Κοσμηϊϊ, Περγελϊϊ mi Batianïï linseaă din kanitala Ţngarieï.

Astãzi în Βεδα mi Pesta nã se mai aude de kîtă vocea rãgșmită mi asnră a santineleloră kroate mi boeme, mi ceea ce se vede mai desă, sãntă vameshï mi sbiriï polițieneshï, kare arșnkă priviri provokãtoare asșura magiarului kãzãtă în sklavië.

CAPITOLULŪ VIII.

O visită neasceptată.

Obosită de a privi fisionomiile germane mi slave ce n'aă într'insele de kît espresiațnea tiranieï, a servilismului mi a stãniditãrïï, eram sã pãrșeskă kanitala Ţngarieï kiar în zioa aceea; dară dãne o

(¹) Priskă, pe la anulă 433 era kremitină, fã trimis de Teodosie II ka sã viziteze pe Atila regele xșniloră mi sã trațeze kã dñsălă despre afacerile politice alle Imperiului Bizantină; ellă dară povestindă despre xșni zice: așeshï barbari nșmiğï xșni, derivă din familia saă rasa mongolikă mi sãntă cei mai fieroșï din toșï barbari ce aă fãkălă invazișni în Eșrona.

(Vezi: bysantinae Historae întitlată: *Εκτῆς Ιστορίας Πρωτῆς ῥήτορος και Σοφίστας.*)

mikъ refleksiune imi skimbaiș hotărîrea. — Este neste pstringъ, imi ziseiș, sъ fi degeneratș atit de mלטъ ferocii magiarî, in kitș sъ nș gъseskș xnlș mъkarș kare sъ jstifiqe ideea qe aș mai tojî istoricii antiqî mi modernî desne aqeastъ kavalereaskъ naqisne.

In momentslș insъ kind fъceam aqeste refleksiuni, azziiș xņș sgomotș in koridorlș kamerei melle, ear mai in xrmъ dozъ loviturî in xșa kamerei. — Antre, strigaiș nșmai de kitș mi plinș de nerъbdare de a vedea ne visitorl meș. Xșa se deskise mi intrъ in kamerъ xņș jșne ka de 28 anî. — Imi arxnkaiș privirea in faqa lșî mi vъzxiș kъ avea o heliqъ brxņъ, okî negri plinî de inteligenqъ mi o statxъ plinъ de demnitate.

Kșm intrъ in kamerъ tinxrlș aqesta, mъ saltъ kx mלטъ kordialitate, anoî stringîndș'mî mina imi zise :

— Nș mъ indoeskș kъ stringș mina xņî amikș mi komnatriotș allș meș.

— Komnatriotș poate, amikș insъ.....

— Amikș, da, mi inkъ foarte de aproape, nșmai daka D. Philimonș nș mъ va fi xftatș.

Komnatriotș, amikș, nșmele meș pronșnatș de dînsxlș. — Toate aqesteamъ fъkxъ sъ trekș de la kxriositate la imnaxienqъ. — Îlș priviîș kx mai mare atengisne, dar nș gъsîîș nimikș kare sъ'mî rekeme vre-o sșvenire desne dînsxlș; in fine krexîș kъ este xņș membrx allș poliqii sekrete din Pesta, venitș anozitamente ka sъ mъ snioneze.

— Sșxne'mî Domnșle, îi ziseiș, kindș mi kșm amș avstș onoare a fi amikxlș D-tale ?

— Akəm m'amə ĩnkredingətə pe denlinə kə nə mə kənovti, rəsnəse jənele.

— Ajətə'mi amiche prin vre-o savenire, snə-ne'mi čellə nəninə de ɛnde eštī, mi ɛnde ne-amə vɛzətə pentrə prima oarə ?

— Sənt din Bəkɛreštī mi nea-mə vɛzətə foarte desə.

— ɔnde Domnəle ?

— Devinađi.

— Kind e vorba de ghičitə este alt-čeva, mi vɛ rogə sɛ mə ertəđi kəvī eə nə sənt ničī ferme-kətorə, ničī zodiash.

— Dar bine amiche, se poate sɛ ɛđi atitə de lesne pe skolarələ Dəmitale? ... pe mikələ Grigorie!..

— Tə eštī Grigorie ?

— Eə ĩnsəmī, dənə kəm mə vezī.

— Eī bine amiche, amə fi nətətə sɛ lokəeskə ĩnr'o kamerə kə tine dox-zevī de anī fəgɛ sɛ te kənoskə. — Kitə de məltə te-ai skimbatə! — A-tənčī nə aveai məstəđi ničī barbə, eraī ɛnə konilə. — Ea snəne'mi kəm te afli aičī mi de kitə timə ?

— Am pɛrɛsitə ɟara Roməneaskə la 1850 mi m'amə statorničitə la ɛnə ɛnkiə allə meə ɟe lokəe-šte aičī.

— Kə ɟe te okənī ?

— Kə komerčislə de mɛrfəri koloniale.

— Kə alte kəvinte, ai ləsat kondeisl mi ai lə-atə tereziile.

— Da, amikələ meə, amə pferatə mai bine komerčislə de kitə servičislə Gəvernəslī, kəvī nə'mi

a plăcut s'ă fi' sărg' la to'ă nerozi'ă, mi la moarte s'ă m'ă îngroape kă mil'ă!...

— A'ă drentate amice, a'ă mare drentate; dar'ă s'ă l'ăz'm'ă'ă astea la o parte mi fi' b'ăn'ă de'm'ă esplik'ă o enig'm'ă!

— Vorbesh'te mi s'ănt gata a'ă'ă satisfave doring'a.

— S'ăne'm'ă m'ă rog'ă ce s'ă'ă f'ăk'ă'ă magiari din Pesta?

— Ce întrebare este a'ăeasta?

— O întrebare ka toate întreb'ă'rile.

— Îns'ă p'ăg'in'ă kam'ă es'ăentrik'ă!..

— Fie.

— Daka este ama, a'ă'ă kă magiari'ă s'ănt tot'ă în Pesta, mi afar'ă de koloniile germane, de Rom'ăn'ă, Kroa'ă'ă mi Sirb'ă, toat'ă Ţ'ăngaria e lok'ăit'ă n'ă-ma'ă de magiari'ă.

— O fi amice! — Dar e'ă m'ă'm'ă nlimbat'ă prin toat'ă Pesta mi B'ăda mi n'ă'm'ă v'ăz'ă'ă ni'ă'ă s'ăn'ă magiar'ă.

— K'ărios'ă!..

— Mi am'ă dori foarte m'ălt'ă s'ă v'ăz'ă v're-o k'ă'ă'ă-va, k'ă'ă'ă m'ă'ă ink'ăntat'ă k'ăragisl mi eroism'ă'ă ce ar'ă'ă l'ăme'ă a'ăeas't'ă nap'ă'ăne în l'ănta de la 1849.

— Ak'ăm te inge'ăleg'ă! — K'ăite ore s'ănt'ă?

— S'ă'ăse mi k'ăite-va min'ăte.

— E tok'ma'ă tim'ă'ă'ă. — Îmbrak'ă-te dar mi vino kă mine s'ă'ă'ă ar'ă'ă'ă ne favorig'ă'ă D'ăsmitale.

Pssei'ă n'ăma'ă de k'ăit'ă x'ă'ăna ne korn'ă mi p'ă-l'ăria în kav'ă, mi m'ă pogori'ă'ă împ'ăre'ă'ă kă kom-patriot'ă'ă me'ă în strad'ă, ear de aci ne îndrenta-r'ă'm'ă k'ătre port'ă, ne s'ăir'ă'm'ă într'o bark'ă mi în-ven'ă'ă'ă'ă a pl'ăti în s'ă'ă'ă'ă Dan'ă'ă'ă'ă'ă.

D'ăn'ă o pl'ătire de k'ăite-va min'ăte kond'ăktor'ă'ă'ă

meș strigă către mateloii: Magiar Cavehaz, mateloii fărâgă între dinșii și de semnă de inteligență și șmară totă liniea ce apară; dinșă totă ațea linie mai mătă de o jsmătate de oră, apoi skimbară direkțiea și ne skoase la șkată în fața unei pândri de sâlcii și anini.

Lșarămă kalea ce dăcea către centrăș pândrei. — Trekșărămă prin mai mătate kăi semănate kă floră, și ajnserămă în fața unei delicioase grădini, ne a kăriea poartă sta skrișă kă litere poleite: „Magiar Cavehaz.“

CAPITOLULŪ IX.

Cövesdy-Janos Horvat-Szeceny, sau Musica și Danșulă magiar.

Intrarămă înzentă fără plată și înaintind prin aleele de miră și oleandri, ajnserămă în centrăș grădinei. — Ați se plimbaş o mătăime de bărbă și femeă. — Privișă kă atențione fisionomiele aqestorș oamenă și vărășă kă difereaș mătă de velle germane: Magiarăș în generală, are statăre de mizlokă, kornășă șă se kornăne mai mătă din mătă și oase, kăpășă magiarășă e potrivită, oki loră și-oră negri alte-oră verzi și armați de niște sprințene arkșite, mătășgile șișe kă kosmetikă

mi sscuite în sssș, dș acestorș dischendengī ai Hșni-
lorș aerșlș bravșrei mi allș eroismșlș.

Femeile magișre, aș mi elle în trșșșrile lorș
chelle frșmoase șnș ce militarș, șn nș intīș ce, ka-
re însuigrș respektș mi admiragișne.

Kīnd șmblș, namīi lorș mi șinerea kornșlș
șnt alīt de mșreșe, în kītș nșmaī din așeasta arș
nștea chine-va sș distingș ne magișri din toate po-
noarele ce lokșeskș în Imperișlș Așstriakș.

— Ce zīī ? Kșm īgī pare așeștī lokșitorī ai
orașșlș Pestā, mș intrebș amikșlș meș.

— De minșne ! — Așestiea șntș adevē-
rađī magișri, șntș chea ce aștentamș sș vșzș
în Ţngaria.

— Sș mergemș īnainte ka sș maī vezī mi altș
cheva.

Īnaintarșmș în rondșlș grșdinei mi ajșnserșmș
la șnș pavilionș de arkitektșrș elveđianș, intrarșm
īnșntrș mi ne așezarșmș la o masș; ne īndren-
tarșmș privirea īmrejšrș mi vșzșrșmș o mșlșime
de mese ornate kș diferite mīnkșrī revī, mi bștilīi
pline kș vinș de Tokāi mi Adlerberg. — Īmrejš-
rșlș acestorș mese ședeāș o mșlșime de magișri
de amīndoșș sekșele mi din toate klășele soviē-
đīi. — Ţnīi mīnkaș, alđīi sorbeāș din dșlșele nek-
tar allș patrii lorș; ear alđīi konversaș. Katș sș
mșrtșrisimș kș konversađișnea magișrș nș seamș-
nș de lokș kș chea germanș; kșchī daka așeștī din
șrmș se mșlșșmeskș a'șī bea rakīșlș saș paxarșlș
lorș de bere, a'șī fșma pīna lorș mi a skimba mi-
nisterșlș mi politika īmperīșlș de o sștș de orī pe
orș, fșrș a sș irita kīt de pșșin mi fșrș a lșsa sș se
așzș de kīt șn „la“ saș „Nain,“ chei din tīiș, īntr'o

diskuŝiune de cea mai mikŭ importanŭ, sŭnt în stare sŭ spargŭ mesele kŭ pŕmnii, ŝi sŭ faktŭ a se aŝzi elle mai teribile injurii, de kare limba magiarŭ are o mare kantitate. — Dar de ŝi konversaciunea a-cestŭi popoŭ este sgomotoasŭ prekŕm arŭlarŭmŭ, are însŭ ŝi ea eschenciunele salle.

Nŕ trekŭ mŕltŭ, ŝi sŭ aŝzi resŕnetŕl mai mŕl-torŭ instrŭmente mŕzikale. — Arŕnkais privirea în partea din kare venea sŕnetŕlŭ ŝi vŕzŕiŭ o grŕpŭ de artisti de diferite instrŭmente, ei formarŭ ŭnŭ pŕtratŭ întokmai ka bandele militare, apoi la sem-nalŕlŭ datŭ de primŕl violin încenŕrŭ a sŕna over-tŕra della „Gulielm-Tell“ de Rossini.

Askŕltaiŭ kŭ mare atenciune celebrŕlŭ solo de violoncelŭ, ŝi katŭ sŭ atestŭ kŭ 'mŕ-a fŕkŕtŭ ma-re impresiune. — e întonare! e precisiune de timps! Kitŭ de bine observaŭ apei artisti nŕan-ele de efektŭ alle mŕsiei. — Negremitŭ, ziseiŭ, asta e orkestrŭ de la Teatrŭlŭ Naionalŭ din Pesta, nŕ poate fi alt-felŭ. — Dar kit de mare fŕ sŕnriza mea, kind affaiŭ de la kondŭktorŭlŭ meŭ kŭ aelŭ korpŭ mŕsikalŭ, nŕ era de kit o adŕnŕtŕrŭ de i-ganŭ ŭngŕemti, kŕnoskŕtŭ în Pesta sŕbt nŕmele de „Banda lŕi Ketskemeti-Lajos.“

Kit inŭ overtŕra, toi asistanii observaŭ o solemnŭ tŕcere, ear dŕpŭ finitŕlŭ ei sŭ aŝzi o stri-gare ŭnanimŭ: „*Ketskemeti-bace Jatzon egy csár-dás.*“ La aeste frase, iganii fŕkŕrŭ ŭn kompliment kare mŭ inkredinŭ ŝi mai mŕltŭ kŭ sŕntŭ iganŭ, earŭ dŕpŭ aeea încenŕrŭ a sŕna eroika arie.⁽¹⁾

(1) Magiarii obineskŭ a nŕmi *Yeardausŭ*, mai toate arile lŕrŭ. D'aci vine kŭ sŕnt *Yeardame* pe toi timpii ŝi modŕile mŕsikale. — nele aŭ misŕnea a servi danŭlŭ; ear

Abia se auziră primele akorduri alle taranteleî magiare și toată adunarea se elektriză. — Vărbăni, femei, jeni, pînă kiar și kopii, începură mai întiiș a face un felș de ȃseruigiș preliminară, apoi să arănkără ka tigrii în arena jokșlși.

Amș vȃzrătș baletș spaniolș, francezș, italianș și germanș, dar nș are niči o asemȃnare kș cellș magiarș.

ȃheardamșlș este unș jokș kare elektrisează, esaltează, kare omcară kiar. — Ellș să komponșe din doșă desnerȃgiri, șna gimnastikă și ȃea-l-altă atletikă.

Mșsika de la prima parte fiind skrisă pe unș movimentș învetș (andante) dȃngȃtori fakș diferite pose gimnastice pline de maestate și grăgie. În partea a doșa însă faga lăkrșrilorș se skimbă kș totșlș. — Mșsika ia unș movimentș iste precinitatș (allegro preccipitato) dȃngȃtorii se înșriază, faga lorș ia unș aspektș teribilș, okii li se șmule de șinge, mimkarea devine konvulsivă; în fine baletșlș se skimbă într'un stabatș infernalș. — Aui vezii pe adevȃratșlș Hșnș așna prekșm ilș deskrie Amian Marcelin.⁽¹⁾

altele a distra șrekia și a face să vibreze diferite pasișni ȃe se agitș în inima magiarșlși.

(1) Amian Marcelin vorbindș despre abitșdinele Hșnilorș zice: „Atit șint de diformi kă, nșmai prin fakștatea de a vorbi ș, diferă de bestii, pe dată ȃe kopii ajșngș la etatea de ontș „anș, pȃrinișii lorș le nșrlește faga kș fierșlș arsș, ka să nș „le kreaskă barba. Înbrăkșmintea lor se komponșe din mieș „de animale selbatice, și petrekș mai toată viașă kșlșri. În „resbele, se arșnkă kș ȃea mai mare fșrie în kontra inș „mișilorș, ear atakșrile lor începș mai totș d'așna prin șr „lete teribile.

Cantu Ist. Șniv.

Această specie de danș dăru mai mult de trei-zeci minute, în care vâzuiș o mëltime de figuri foarte sârurinzătoare, dar de o dată, mi ka din efektă magikă, totu dăruitorii închetar și rămase numai șniș kare dăru regălu, kăta sș eseksteze finalăș danșălu.

Acestă celebră dăruitoră, dăru ce esekstă mai multe figuri foarte frumoase și pline de ktezare, închens a jska ne vine kă o izdeal și grație nedeskrintibile, finalmente mșsika închet, și danșălu se sfirși în strigarea mëltimei: *Eljen Horvat Szeceny*.

Dar daka danșălu magiară diferă atit de mult de cellă eșroneană; mșzika însi are și ea șniș karakteră kă totăș partikolară, ce sș distinge din oră-kare altă mșsikă prin străktăra fraseloră, prin gamele ei velle semi-magiore, dar mai mult prin kadențele ei. — Cece ce eschită mai multă kșriositatea, și dăru mai mare probă desne karakterăș cellă fieroșă și indomabilă allă magiarăș, este prechentele saș regălile ce observă komponitorii loră de mșzikă în komponimentele loră. Toată lămea kșnoamte kă mșzika în generală⁽¹⁾ are două moduri: șniș magiore și celă-altă minore. Modăș magiore sș întrebșingăază în komponișionile mșsikale, a kăroră tendinșă este a demtenta în inima omăluș sentimente de băkșrie, de glorie și măestate; ear modăș minore pētră velle ce aș de pēntă a deskri dăruerea, sșferinșă și disnerărea. — Ei bine, am așzită o mëltime de melodii magiare kșrise ne modăș minore, dar kare prin

(1) Prin zicerea în generală, înșelegemă Mșsika eșroneană, kăci cece orientălu are mai multe moduri kă totălu diferite de velle șsate în cece Eșroneană.

konstruktivnea lor mi ideile belikoase din kare eraș komnese, în lokș sș inspire tristeeș, fșceaș pe magiarș sș danđe ka zňș țarbatș.

Doreamș prea mältș sș aflș, kare sșntș ideile politice mi speranđele de renanștere alle popolșlș magiarș.

Lșkrșlș nș arș fi fostș kș nenștingș; dar kșta sș kșnoskș limba magiarș saș franșesș; kșčı adevș-rađıı patriođı magiarı nș sș servș în konversadıe de kıtș kș ačeste dozș limbı.

Este însș zňș proverbș romșneskș kare zıce: „kınd vrea Dșmnezeș kș omșlș, vınș mi kıınıı kș koladı în koade“. — Proverbșlș ačesta se ımnlını mi la mine în toatș estenđıșnea lșı; kșčı abia țe komșnikaiș kondșkștorșlșı meș doringđa de a kș-noaște sentimentele patriotice alle nađıșnei magiare, mi eatș veni zň magiar tınșrș mi lșș lokș la masa noastrș, apoı dșpș țe ne salțtș mi vorbi pș-đınș kș amikșlș meș, se întoarse kștre mine mi lșındș zň aerș zımbitorș ımı zıse :

— Domnșl este romșn?

— Da, Domnșl meș, romșn ?

— Din Transilvania ođı din țarș?(¹)

— Din Rșomșnia de dinkoa de Milkovș, Domnșl meș.

— Nșmele Dșmneavoastrș Domnșle?

— Nikolae Philimon. — Akșm fiđı bșnı de'mı sșznedı pe allș Domnıı-voastre.

— Kș țea maı mare plșcere. — Mș nșmeskș: Kővesdi Janos, mi sınt nșskștș în Transilvania.

(¹) Transilvanenıı kınd vorbesk desșre Prinșipatele Romșne, le nșmeskș țarș.

— Izbekš foarte mltš naušnea magiar, mi amš dori sь o vьzš mare mi fericitь.

— Totš asemenea sentimente am mi eš pentrə patria dəmitale.

— Mîna Dəmitale, izbite Kővesdi, voiš sь strîng mîna ɣnšī bravš mi leal magiar.

— Îuī msljzmeskš din inimь, dar mîna nɣ pochiš sь'ji-o daš.

— De ce Domnșle? — Mь krezī oare nedemnš de ayeastь onoare ?

— Nɣ, fratele meš, zise jənele magiarš oftind, dar nɣ amš mîni. — Dreanta am nerdsto în teribila bьtьlie datь de generalșlš Dembinski ɣelorš imperiali la Veise-kerche, ear trei degete de la mîna stîngь, la lzarea oramșlšī Pesta de generalșlš Gőrgőy. Amš fi doritš sь pierzš kiar viaɣa, dar astь fericare nɣ o nɣșlš avea; kьɣī ayeia ɣe lzarь libertatea naušneī magiare, imi lzarь viaɣa, nɣmaī ka sь morš de o mie de orī pe orь, prived sdrobirea mi ɣmili-rea fragilor meī.

— O sьrɣtare dragșlš meš Kővesdi-Janos.

— Kɣ toatь bɣkɣria amice.

Atinseiš bɣzele melle de bɣzele ɣelle infokate ale magiarșlšī, mi illš strinseiš în brage. — Emo-ɣișnea lšī fɣ atitš de mare kь îi adɣse lakrɣmile în okī.

— Tɣ plîngī amice, îi ziseiș.

— Plîngš kьderea patriei melle. — Plîngš, pentrə kь în starea în kare mь affɣ, nɣ poɣš sь fakš altš ɣeva mai bɣnš pentrə ɣara mea.

— Înɣeteazь amice. — Dəmnezelșlš popolilor nɣ va sɣferi sь piarь o naušne alit de bravь. — ɣine

mie daka în dekretetele provedingii nș va fi skrisș mșrigea Ţngarii.

— Așa este, dar okazieua șa mai favorabilș s'a perdșt pentș nș.

— Niș de kșm amikșlș meș. — Okazișni ka a-șteșta se vorș prezenta de mai mșlte ori; nșmaș kompatrioi Dșmitale șș mie a se folosi de dınșele.

— Dar șa mai potș face magiari în ștarea lor de astșzi?

— Ei potș șș fakș foarte mșlt.

— Esplikș-te.

— Tirania șekolșlș în kare trșimș, ori kșt de asprș mi iesșitikș arș fi, nș rșdikș popolilorș mizloașele de desvoltare moralș, mi materialș. — Silidivș a mșri bogșșiișe đșrii, prin desvoltarea agrikșlșșrei, mi a indșștriei nașionale. — İntindeși kīt se va pștea mai mșlș mizloașele de edșkazișne. — Moralisașii popolșlș, fașeșii-lș șș kșnoaskș splendidșlș trekșlș allș Ţngariei. — İnvșșșii-lș șș izbeaskș mi șș resnekteze pe toate șa-le-alte nașionș; mi atșșvi, în adevșșș, șș vorș sdrobi langșrile patrii Domnii voaștre. Reskșlarea de la 48 a gșșitș pe magiari foarte pșșinș pșegștiși pentș libertate.

— Din kare pșșktș de vedere.

— Din mai mșlte. — Magiariș ka popolș kș minte, kīnd pșșerș miua pe arme ka șș mi dobīdeaskș indipendinga, kșta șș se gīdeaskș mai īntiș, kș Ţngaria este loksitș de mai mșlte popoare, toate kș tradișionile, kș limba mi aspișazișnile lorș. Ka șș șneaskș pe aștește popoare la ideea șa mare a libertșșii, kșta șș le promișș șa maș mșlt de kīt așea șa le da İmpșratișlș. — Era neșesariș șș sdrobeaskș privilegile, șș desfiinșeze

iobъgiea (Iobages)(¹), sъ proklame drentsrī mi datorii nentrs tođi; libertate de religie mi de kon-
vitiingъ, mi drentslъ de essistenđъ nađionalъ. —
Nъmaī ast-felъ ar fi pъstъ, sъ se libereze ōngaria,
mi sъ redobindeaskъ gloria eī perđstъ. — Dar i-
nemii magiarilorъ eraъ mълđi mi pъstingi, eī sъ-
cheaъ parte īn dietъ(²), prezidaъ īn konsilie, aveaъ
katedre īn akademie mi postъrī eminente īn kler.
Eī darъ inspirarъ magiarilorъ fatala idee a ma-
giarizъrii, mi ī īndemnъ a o pъne īn lъkrare.
Che rezltъ din asta? — Nimikъ maī mълtъ de
kīt, kъ romъniī mi slavii īmpreъnъ kъ *nonslaui-
nele germane*, sъ rīdikarъ īn kontra magiarilorъ
mi a magiarismъsī, fъkъrъ kaъsъ komъnъ kъ Kai-
serslъ, kombъtъrъ kъ armele mi kъ kvintslъ poli-
tika чеa egoistъ mi barbarъ a shefilor miъkъri ma-
giare; mi ast-felъ revolъđia perzīndъ simnatiil-
nonslilorъ, perđъ ne alle Eъronei ofiđiale, perđъ to-
tlъ; mi va treче mълt timnъ nīnъ че aъrora liber-
tъđii va sъrīde din noъ aчestei nađiъni de eroi.

Fie ka aчeastъ nenorocire sъ serve de esemnlъ
posteritъđii. — Fakъ Чerъslъ ka magnađii nađiъnei
magiare sъ īnđeleagъ o datъ kъ libertatea, drep-
tъrile mi datoriiile, kīnd nъ sъnt nentrs tođi, devin
kimere saъ vorbe seчi, mi nъ adъkъ de kītъ rъinъ
mi perire.

Sъntъ romъnъ, īxbite Kōvesdy, patria mea, de
mi se aflъ sъb kondiđiъni politice maī bъne de kītъ
alle đъrii đъmitale, īnsъ sъferingele eī sъnt maī totъ
aчelea. — Mi la noī, ka mi īn patria đъmitale, nъ

(¹) Iobъgiea saъ klaka s'a īntrodъsъ īn ōngaria ne tim-
nslъ regelъi Arnad.

(²) Sъbtъ nъmele dietъ īnđelegemъ Kamera magiarъ.

sunt streinii kare ne pregătesc rșina, și sntemș noi. — Suntș o parte de magnaș perversiș, vanitosiș, ambișioși și korșupiș. — Oamenș ce'și vînd patria și konștiinșa ne pregășș znei dekoratiș și de mșlțe oriș nș valșteazș nișă trei krșidariș. — Suntș gșvernele anti-patriotice kare sșgșș sîngele zniș popoliș martirș, kare illșș yine în ignoranș și în miserie! Suntș vertile intestine și sfișierea partitelorș și paraliseazș progresșș materialș și moralș.

Agrikșltura și komerșialș, staș în amorșire din linsa kșilorș de komșnikatiș; artele și utișnele linseskș kș totalș, din kassa pșșginei inkșrageriș, și linsa totalș a stabilimentelorș neșesariș. E tristș și foarte dșrerosș nentș zniș patriotș a deskoneri altora ranele sîngerînde alle patrieiș salls; dar noi sntem fragiș de nenorșire, și fratele katșș deskonere fratelș și dșreriș ce'ș sfișie inima.

— Ai drentate, fratele meș, zise magiarșș kș o voce plînz de agitatișne.

— Poate șș fie nekșm ziciș, dar nș am pretenșișnea așeasta. — Totș și amș zisș este zniș eko allș sșferingeiș poporșlș din kare fakș parte, este esșpresișnea dșrerișorș și anasș ne fragiș meș; kș toate așeșta nș disșerș. Dșmnezeshș popolilorș e mare, ellș vede sșferingele noastre; voșea șellorș așșnriș de tiranie, și sdrobiș de lanșșș sklaviș și va așșnge o datșș plînz la șellșș prea înaltș, și așșnș vorșș înșeta sșferingele noastre.

CAPITOLULŪ X.

Cina și toastele.

Șmbleslă che făkssemă prin delicioasa grădi-
nă, mi lănga konversațiune dăntă kă jănele ma-
giară, imi adăse un mare apetită de mînkare. — Ko-
mănikaiă ačeastă amichiloră mei, mi îi invitaiă să
găste împreună kă mine. — Ei se kam împotriviră,
dar dăpă ačeste skăze de politeță, priimiră pro-
păneră mea.

— Askăltă amiche, ziseiă jănelăi magiară, amă
dori kă čina noastră să fie komponă sămai din mîn-
kări mi băstări kărată magiare.

— Vei fi servită de minăne, respănse jănele
ambicionată pentră preferența che damă kășniei mi
pivniței năgășnei sale, mi nămai de kită kemă pe
un servitoră mi vorbi kă dănsăl vre-o činčă minăte,
apoi se adresă kătre mine zikăndă-mi: O să te
fakă să găsi din adevărată băkătrărie magiară, și
în șrmă o să te rogă să'mi săzi fără komplimente
dăka te-a măldămită.

— Kit desmre asta fi sigără, ziseiă magiară-
lăi, nă sântă de lokă adslatoră.

Dăpă ačeastă începărmă a konversa desmre
limba mi literătră magiară. — Limba noastră zise
magiarălă, de mi este asmă mi foarte păđină poe-
tikă, kă toate astea literătră noastră nămărbă vre-o
kăđi-va bărbăđi foarte însemnăđi în litere. — A-
čestăcia sântă: *Telleci*, *Szabó* mi *Contele Mico*, kăte
trei băni istoriči. — *Petőli*, *Lisznyai*, *Tomba* mi

Nadav, poezii lirici. — *Czaco*, poetă dramatikă. — *Barandy*, ikonomistă și *Nagy*, poetă satirikă.

Avemș un mare repertoriș de tragedii, drame și komedii, toate pe teme naționale și kă skonș de a korekta morala soșietăii și de a nu lăsa sș se stingă în pentșlă magiarșlă fokșlă chellă sakră allă patriotismșlă.

Avemș unș konservatoriș de mșsikă, de unde eșș artistii de toate specialitătđile mșsikale. — Din așest stabiliment aș eșitș primadonele: *Mara*, *Holosy* și baritonșlă *Böck*, kare prin rarele lorș talente ilșstrează numele magiar.

Avemș artiștii dramatișii demni de a se șși pe oriș ce șșenș a Europei, și pentră toate așestea șșntemș datorii liberalitătđii și patronagișlă klase-lorș avște saș mai bine adevștrașilor patrioșii magiari.

— Afș darș amișe, îi zisei, kă o nașișne în kare se gșsesk asemenea kșalitătđii, nu va peri nișii o dată. — La noi lșkrșrile mergș kă totșlă din kontră. — Avemș și noi unș Teatră Nașionalș; dar ellă este lșsată kă totșl la voea întimnlării. — Linșemte șkoala neșesarie pentră formarea artiștilorș, linșeskă artiștii, linșemte totșlă.

Repertorișlă noștră se komponș din drame terribile, vodevile fantasmagorișe, komedii și farse pline de imoralitate; toate așestea lepșdătđrđi alle Teatrelor frangozeshđi frekșentate de mitokanii Parisșlă. — Ear kând vinș nicele de panș romșnș, kătș sș invocii asistenșă pșterii divine, kșșii aș sș vezi lșkrșrđi teribile și monstrșoase. — Aș sș vezi ișbite amișe, drame ka „Stroe banș Kraiovi,” kare în linșă de o ęesștăgă bșnș a intrigei, în lokș de

veritatea și instabilitatea caracterelor istorice, în
lok de estetik, te face să vezi ne eroasă dramei trans-
portată ca doză-zecii de sekoli în zrm, rțtchindă
prin grotele Greciei antice și konversindă ca toate
rentilele lămei fantasmagorice, închenindă de la cei
mai teribili balasri și ajngindă pînă la bșfnigele
chelle ca okii de vnae; și itigi pentru ce să fakă
toate aceste anakronisme? Nșmaī pentru ca asto-
rsl a voită să ne arate ca kșnoaste mitologia. —
Nș e nșmaī atită; ai să vezi niese în kare tilxa-
rii de drșmșri trekă de oamenī onestī și de cei
mai perfekii gentlemani. — Ai să vezi în fine pe
Mixaī Bravslă profanată și omorītă moraliceste,
ca o lametate de o mie de ori mai mare de kīt a
săksislă Basta. — Iată ce este Teatrslă Natională
de la noi.

— Dar bine, komnatrioii Dșmitale ca kare
amă konversată din întimalare, 'mī aș snșsă ca a-
veii snă Teatr de minșne.

— Te kreză amice; dar află ca acele persoa-
ne kare pe la Dșmneavoastră trekă de Pringī și
Baronī, ear kīnd să'ntork înapoī în țar ne amedeste
kanslă ca vorbe grase, ca aș konversat ca Regī a
prīnzită la mesele pringiloră, și aș avtă amante
pe chelle mai nobile femeī dșne șnde aș kăltorită;
achelle persoane, o mai repetă, v'aș amăgită; eș însă
kare kăltoreskă ca nșmele din boteză, vș snșiă
adevrăslă.

— Nș mș îndoeskă desne ačeastă, dar bine
gșvernslă și adevrăgii romnī kșmă notă să sș-
fere snă atită de mare sakrilegiă dramatikă?

— Gșvernslă prin o sșbvengie meskină ce dș
ne totă anslă, krezindă-se liberă de ori-ce res-

nonsabilitate, lasz pe antreprenorş a speksla Teatrşlş dzne yoinza mi dzne kşm ilş îndeamnşz interesele salle.

— Foarte rzş. — Teatrşl ka mi biserika, are o misizne fcarte szblimş de îmlninitş, mi ka sz kon-rşpnşnzş kş demnitate înalteî salle kemşrî, ellş katş sz fie nşşş szbtş îngrijirea şnorş persoane kş kşnoştinge speciale în arta dramatikş, mi szbt imediatslş kontrolş allş gşvernşlş. — Nşmaî gşvernşlş poate sz înfîngeze skoalele nevesare pentrş formarea artistilorş. — Ellş mi nşmaî ellş, poate sz rzdişe teatrşlş din starea denlorabilş în kare se aflş, înkşragindş pe artistî mi pe literaşiî dramatişî prin premii mi rekompense. — Şn antreprenorş, fie streinş, fie romşnş mi din orî şe klasş a souietşşî, nş va fi de kitş şnş negşştorş. — Ka negşştor, ellş va kşşta kş orî-şe meşşş, sz'mî realizeze şnş patrimoniş din kare sz poatz trşi, mi nş'î va pşsa nimikş, daka Teatrşlş înaiteazş saş merge sure rzinş.

— Aî drentate Amişe.

— Dar bine pşblikşlş nş reklamş ?

— Pşblikşlş teatrşlş nostrş s'a deprinsş kş reprezentasiî monstrşoase, mi asta şa fşkşst sz niarzş gşştşl şellş bşnş. — La noi ka mi în alte pşrgî, pşblikşlş este întokmaî ka şnş konilş fşrzş kşnoştinge şe vine la skoalbş sz se instrşeaskş. — Konilşlş nş e datorş, mi nş poate sz arate preventorşlş szş kşm sz'î fakş edşkaşiznea, este dar de kompetenş gşvernşlş mi a şellorş însşrginaşi kş trebile teatrşlş, ka sz onreaskş de a se re-

presenta nișe sîrîz skopî moralî, triviale și ostile bînelorî moralî.(¹)

Literatîra la noi, merge înapoi ka rakîlî. —

I. *Eliade*, korifexl literatîrei Romîne, kare ne-a formatî limba, ne-a datî o mîlîime de skrierî originale, pline de geniî, artî și bînî gîstî; Omîlî așela kare a îmbogîitî nîskînda noastrî literatîrî kî o mîlîime de tradîkîiîni din ței mai eminențî astorî aî națîiînilorî çivilisate, astîzî rîtîçeste din țarî în țarî, însîtî kiarî de çrana sa și a koiilorî sîi.

Dimitrie Bolintîneu, dîçele bardî allî Romîniei, nî se bîkîrî de o soartî mai bînî.

Constantin Aristia, çelebrîlî nostrî ellenistî, kare investi în limba romînî pe Omer, parte din Plîstarkî și Alfieri; dîne țe sîferi mai mîlt timîî asprîmea sîrîçiei, abia akîm de kîrîndî fî nîmitî bibliotekarî!...

Mai sîntî și alđî bîrbaçî kare aî kîltivatî literile kî sîçuesî, dar gîvernîl în lokî sî formeze din ei întî komitetî literariî și sîi înkoraçeze în splendîda karietî a literilorî, fîkî dintr'înșîi prezîdențî de tribînale și altele, și ast-felî, bînîlî meî amikî, bîrbaçîi așeia kare ar fi nîstîtî sî dea literatîrei noastre întî mare avîntî kître progresî, astîzî ei întî perdî timîîlî în niște okînațîiî kançelarîçe, ne kare çellî mai neînvîçatî ampoiatî, arî nîstea sî le îndepîneaskî kî demnitate.

Konversaçîiînea noastrî se ougi açi. — Kașsa

(¹) Sî nî sîîmî kî așeastî kîlîtorie s'a skrisî în anîlî 1858.

fă venirea servitorului mi ȳvestea ce ne dote ellă
kă bskatele sântă gata, mi auteantă ordinălă nostră
ka să le adăkă mi să le pănă ne masă.

— E datoră dămitate, amice, zisei jănelăi ma-
giară, ka să ordonă să se fakă toate dăne regălă:

— Negremită, mi kă atăt măi mătă kă v'amă
promisă o chină kărată magiară.

— Asta e adevrătat, mi află kă diă foarte mălă
la promisiunea dămitale.

— Nă te teme, vei fi servită dăne doringă.

Dăne ačeastă skimbă kă servitorăl vre-o kite-
va frase din eroika loră limbă kompăssă din elle-
mente tibetano-tărko-slave.

Servălă dispăreă pentră ună momentă, apoi se
întoarce diăndă într'o mină o tavă kă măi mălă
paxare, ear în cea-altă o bătălie îmbrăkată în pa-
păgă. — Tesik, zise ellă, mi de odată kă vorba
ne dote de fie-kare kite ună paxară din vestitălă
rakiă națională nămită: „Gabuna Palinka.“

Găstaiă păgină dintr'insălă mi simăiă kă era
oarte tare mi plină de găstă.

Pe kind beamă din celebrălă rakiă, ună altă
servitoră păse ne masă o sarfărie kă varză akră
tăeată foarte fină, mi fiartă kă karne de rîmătoră
mi de vakă dăne obiăeălă magiară. — Găstaiă din-
tr'insa mi'mă plăkă foarte mălă, kăci aveă tokmă
găstălă ce are varza gătită de bskătariă romăni.

Ačeastă mare afinitate ce găsiă între găstălă
magiară mi romăniă, imă aăiă kăriositate de a ști
daka magiariă aă imitată ne romăniă, saă ačestă din
șrmă ne čeă d'intăiă. — Întrebăă ne amikălă meă
de kănoamte kronologia gastronomikă a patriei sa-
le, saă čeălă păgină nămele fericitălă bskătară

kare a inventat acellă felă de bıkate, e gıdelă e-
rălă reı Ńi fortifikă stomakălă. — Ellă ımı res-
pănse, kă de Ńi nă să simte tokmaı forte ın lite-
ratură bıkătreaskă, kănoștea ınsă kă varza kă
karne, tıtă ın modălă aella, este ănlă din fe-
lările de bıkate kă kare Regele Ńngarieı Geisa II,
ospătă ne kardinalıı trimișă de Papa Alessandră III,
la anulă 1141, pentră ınkăerea ănlă konkordată.

Dăpe aeasta ne adăse tokană, kămpășă din
karne de vakă foarte rasă Ńi tıtă kă pătrăn-
jelă, eapă Ńi ardeiă. — Minkarămă Ńi din aeșă
felă de bıkate kă maı mare apetit de kătă din ellă
dintăiă.

Veni dăpă aeasta Ńi rındălă bătrăniloră. —
Să adăkă vinări magiare strigaiă kă ănlă entăsiasm
Ńi o esaltare despre kare n'ășă pătea să daș so-
koteală.

— Nămaı de kătă, ızbite amie, ăspănse ăn-
ărlă, Ńi făkă ănlă semnă de ındelegere servito-
rălă, karele nămaı ıntr'ă klipă adăse maı mălte
bătilă kă vină de Tokaiă Ńi Ablerberg.

— Să ınkăpămă dară.

— Să ınkăpămă, ăspănse magiarălă.

— Din kare să ınenemă maı ıntăiă, din ellă
roșă saă din ellă galbenă?

— Tokaiă roșă, Magiarălă ın sklavie kată să
bea nămaı vină roșă.

— De e ızbite Janos?

— Ka să aıbă ın vedere totă d'ășna toren-
tele de sınge e aă vărsat nagășnea magiară, pen-
tră redobăndirea libertădıı salle.

— Fie dăpă voea dămitale.

Đmpărgăm kăpele kă vină roșă de Tokaiă, ear

magiarul se ridică pe picioare și înălțându-se părăsesc în aer zise :

„Înkinș acestei toaște, pentru zniea țatelor românilor, pentru redobândirea drepturilor și a libertății lor și pentru prosperitatea materială și morală a acestei nobile națiuni. Fie ca Dumnezeu zăi popoilor să aze voce mea.“ După aceea linișțit căpele de băze, și lăsarțit să alănice pe gâțurile noastre celebrul likid de căloarea rabină, strigând din toată forța plămînilor: Eljen a Magiar eljen a Olahok.

Reșmulțit căpele și skălindăm în șes ziseiș : „Ridikă această căpă și zreză Hngariei ză viitoră brilantă și fericită. — Ridikă căpa această în sântatea adevăraților patrioți magiar și a țatelor aelora ce se okăpă de fericirea framoasei și eroice națiuni magiare, beaș această plăktă vină în memoria eroilor căzduți pentru sakra cășă a libertății Hngariei. — Fie ka akcentele vocei mele să ajngă la Dumnezeu ză popoilor, și să-î întoarkă privirele asăpra acestei bravă popoș.“

Această framoasă și delicioasă cină să înkeă kă o frintă de răpă kă sosă de vină și ardei, și kă frăkte de măi mălte felzi.

Noantea fiindă înaintat, plătirțit kostă a acestei cine patriotice, și ne lăsarțit rțmasă bănă de la lokantier și de la grădina cea delicioasă. — Traversarțit parkă și ajnserțit la marginea Danăbiă.

Batălă nostră sta legat de o salcie, ear batelarii konvinți kă lămea e înșelătoare și foarte amăgitoare, să dăseser și ei într'o kărșă, ka

sъ innece în vinș gîndurile velle întristătoare. — Dar abia ce așzirg argentina și țânțoarea voce a lui Kövesdy Janos, venigъ mai iste de kit vîntulș, deslegarъ batelul, intrarъ într'insulș și pîndș mî-nile pe rame ziserъ : Tesik Baratom.

Intraiș în lentre împreznъ kș magariulș și kș amikul Grigorie, cellș kare sș kassa feriqirei melle din seara aceea. Dar pe kînd batelulș çerka sș se depърteze de la đermș, se arțtarъ înaintea noastrъ trei individe învelite în mantele negre și în kapș kș đърgii kș pene : alla Kosut.

— Cine e akolo ? strigъ Kövesdy Janos kș vocea lui cea țânțoare.

— Sșntemș noi, Domnșle Kövesdy.

— Cine sșntegii voi ?

— Ce nș ne mai kșnoaștegii ? — Sșntemș Nagy-Sandor, Telecy-Istvan și Giurey Betleem.

— Dar bine ce kșștagii aci pe timnșlș acesta vagabonzilorș ?

— Vș așteutamș pe Domnșea-voastrъ, ka sș ne đșchedi în lentre pîntъ la Pesta.

Kövesdy Janos se întoarse kștre mine și mș întrebъ daka konsimđș a priimi în batelș pe cei trei magarii.

— Zi-le sș vie, îi đșșpnșseiș. — În momentele acestea isbite Kövesdy, sșntș așt de mșltș entșsiatș nentș magarii, kș daka arș fi kș pștinđș, așș pșne toatъ Hșngaria în batelulș meș.

— De o kam datъ sș pșnem nșmai pe așești țrei vagabonzii, ei sșntș mșzikandii și vorș plъti navlșlș lorș prin ceva kînteye frșmoase.

— De minșne. — Zi-le sș intre.

Cei trei magarii intrarъ și se așezarъ în par-

lebrele tîlxrîi alle bandigilorş Italiani Rinaldo mi Fra-diavolo.

Era în acea arie mi în esekstarea ei ceva misteriosş, ceva kare provoka de o datş toate sentimentele. — Őne-orî mş adşcea pînş la lakşmi, alte orî mş şşcea sş nesokotoskş perikolele chelle maş marî; ear kîte o datş îmî insnira amorşlş pentrş şmanitate, şnş amorş plinş de abnegacişne mi de karitate.

Finalmente, oraşlş Pesta înşenş sş se arate privirilorş noastre înşşşratş în miriade de lşminî strşşchitare, ear Bşda, maş şşşin lşminatş, semşna întokmaş ka o santinelş de noante şe vegheazş în şşchere mişkşrile şnei tabere inamice.

Pe kitş ne apropiamş maş mşltş de portş, pe atîta vşşlşş şnşşş sş risinea mi Pesta devenea maş şşnerbş.

Intragşmş în portş, ne deterşmş josş din batelş, mi dşpş şe'mî lşaiş remaşş bşnş pentrş tot d'aşna de la Kővesdy Janos mi de la kompatriotşlş meş, mş şşiiş în kamera mea din otelşlş Regina Anglicî, mi repaşşaiş kitş-va timnş; ear adoa-zi ne la noş ore de dimineadş şşşşiiş kapitala magjarilor, mi'mî îndrentaiş şamîi kştre residenşa imperişlş Austriei.

CAPITOLUL XI.

Strada ferată, sau aburulă întrebuințată ca agentă miscătoră.

Ideea că apa transformată în aburi poate servi ca agentă mișcătoare, este foarte veche. — Aristotele și Seneca credeau, că căștile vinse din evaporarea apelor sferice, provocate de frecvențele aprinderii ale focului central.

Această credință veche, de mișcare de filosofii moderni, nu încetează de a pune foarte mult pe mecanici și chimiști. — Nenumărate încercări se făcuseră, dar nici una nu produsese efectul dorit.

Prima mașină mișcătoare prin virtutea aburilor, se inventă la 1690 de *Deonisie Papin* mecanic saxon, el și mai promite că poate pune în mișcare prin aburi kear și aksă sau o roată kită de mare, dar moartea lui prematură, nu-i permise a-și împlini promisiunea.

Invențiunea lui *Papin* de mișcare adesea la oare-care grad de perfecțiune de către mecanicii englezi, dar nici una dintr'înșii nu-și veni ideea să o aplice la navigațiune sau la locomotiune. Se vede că gloria aceasta era păstrată lui *Ioanatan Hul*, care el (1737) adoperă pentru prima oară aburii la navigațiune.

După dănsul veni italianul *Serati* și francezii *Perier* și *Jouffroi*, acesta din urmă reuși a face să plutească pe *Saona* mai multe vase mișcate prin aburi; silită însă de terorismul revoluțiunii

de la 1793, pǎrzi Franția lǎindǎ kǎ sine sekretslǎ invenȋionei salle.

Darǎ ne kǐndǎ Franția perdea, prin terorismǎ, gloria ȇellei mai mari invenȋionǐ a sekolslǐ XVIII, englesii *Simington* mi *Lord-Stanhope* lǎkraǎ kǎ ȇea mai mare tenacitate pentrǎ perfeȋionarea ei, darǎ nǎ reemirǎ.

Robert Fulton mekanikslǎ amerikan, la 1801 se dete kǎ ȇea mai mare silinȋ la perfeȋionarea inȋerȋurilorǎ fǎkǎte de predeȇesoriǐ lǎi mi reemi kǎ desvǐrǎire.

Aȇest mare geniǎ se presintǎ la Napoleon ȇelǎ mare mi'i oferi invenȋionea sa; dar teribilslǎ rebelatorǎ, kǎm se inkredinȋ kǎ makina inventatǎ nǎ este de rebelǎ o lepǎdǎ.⁽¹⁾

Fulton vǎzǐnd kǎ *Franția* nǎ mǎtia sǎ se profite de invenȋionea sa, se intoarse în Amerika, mi konstrǐ primslǎ bastimentǎ mișkatǎ prin abǎri; ear la 1807 fǎkǎ prima kǎlȇtorie de eksperienȋ pe marea de *Hudson* mi reemi pe denlinǎ.

Inȋragiatǎ de bǎnǎl sǎkȇeǎ, ellǎ konstrǐ mai mǎlte bastimente kǎ abǎri pentrǎ patria sa, apoi avǎ kǎragislǎ a sǎ pǎne pe vaporslǎ nǎmitǎ *Nouŭ Al- bion* mi a traversa oȇeanslǎ kǎ sǎ vie în *Anglia*,

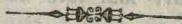
(1) Se zȇce kǎ pe timpslǎ kǐnd *Napoleon* ȇellǎ mare ȇreȇea strimtoarea de *Gibraltar* pe brikslǎ *Belerofontǎ* kǎ sǎ se dǎkǎ la insula *Santa Helena*, ȁltimslǎ azilǎ allǎ gloriei mi nenorȇirei salle, a intǐlnitǎ pe *Fulton* venindǎ din Amerika pe vaslǎ sǎ kǎ abǎri, mi vǎzǐndǎ-lǎ pe pǎntea vaslǎi a zisǎ: „Daka la 1801 amǎ fi priimitǎ pronȇnerea aȇestǎ ame- rikanǎ, poate kǎ nǎ amǎ fi kǎlȇtoritǎ akǎm kǎtre *Santa He- lena*.“

zndе fș priimită kș чelle mai mari demonstrațiuni și semne de onoare.

Nș trekș multă timpă, și toate mърile fъръ akoperite de bastimente kș abșr. — Distanțele че despърдеаș o паръ de alta sъ skșrtarъ, komerчиslă și indъstria гъsirъ zнă noă mizlokă de înflorire; ear чivilisațiunea și stiințele o mare faсilitate de a se întinde peste toatъ sađa globlăi pъмînteskă.

Pe kind navigatorii se okșnaă kș noa invențiune maritime; pe kind чеї mai renșmiці mekaniči se sileaă din toate пșterile sъ o perfeкțiuneze, чеlebrăslă *Vat* în *Anglia* și *Cagnot* în *Franția* черкаă sъ anliche abșrii la кълъtorii terestre, fъръ sъ poatъ reeși.

Trevithick și *Vivian* inginerii mekaniči, fiind mai fortșnaці, inventarъ primele lokomotive mișkate de abșr, și fъgamele de fieră, *Georgie Ste-fenson* la 1814 le perfeкțiонъ, ear dșпъ шante anі de nekontenite esперiențe, къile ferate devenirъ komșne în toatъ Eșropa.

CAPITOLULŪ XII.

Călătoria la Viena.

Desgștată oare kșm de кълъtoria kș vapo-rlă pe Danăbiă, imi lăaiă хотъrirea de a mъ trans-porta la Viena pe kalea feratъ. — Nș mai кълъto-

risemš pînz aci de kît kš kъръде брашovenemšî mi trъsrî kš elasticitate, imî inkînciam darъ kš strada feratъ are sъ fie nekomparabilъ în izъime. — Ideea aчeasta o aveamš de la kълъtoriî din ȕara noastră, kariî în aprinderea lorš de a sъrne paradokse, mъ inkredingaserъ kš vagoanele kълî ferate aleargъ mšltš mai îste de kît vîntšlš mi чeva mai încetš de kîtš gîndšlš.

Mъ sxiš în vagon mi încenšiš kълъtoria. Lxaiš prekasъisnile neчesariî ka sъ nš amegeskš din kassa чeleritъđiî чei marî. — Vagoanele încenгъ sъ se misче, apoi sъ alerge, dar alergarea lor nš avea niчî izъeala vîntšlš niчî ne ача a gîndšlšî.

Fъkîndš komparasъne între diferitele kълî ferate alle Eсroneî, гъsimš kš чelle din Angliea mi Amerika sъnrîndš în adevъrš mi îngrozeskš pe kълъtori; чelle din Frančia sъnt de o izъime mediokrъ, ear чelle din Germania, mi mai kš seamъ din Imperiшlš Aсstriakš, kълъtoreskš foarte încetš. — Fъkîndš akъm komparasъie între чeleritatea vagoanelorš Aсstriache mi pomtiea de la noi, гъsimš kš kalea feratъ Aсstriakъ, este de trei ori mai îste de kît posta din ȕara noastră.(¹)

Kълъtoreamš đъne kъm ziseiš, pe kalea Vieneî. — Kontemnamš kîmniile Hъngarieî чelle pline de florî mirositoare, mъnciî чe se vedeaš în депъrtare mi пъđrile de sълчиî, plîntate de mîna natъrei pe marile amarandine alle бъtrînšlšî Danъbiš.

(¹) Vorbindš despre pomtiî, notъm kš mîndrie kš чelle de la noi, kš toatъ lînsa de mosele чe împedikъ foarte mšltš чeleritatea kълъtorieî, sъnt mšlt mai izъi de kît чelle din Eсropa, kare nš esš niчî o datъ din passlš încetš allš kailor.

Kițǎ de fericitǎ este omǎlǎ în kǎlǎtorie, maĩ kǎ seamǎ kǎnd are kǎ sine banĩ de ajǎnsǎ mi nǎ'lǎ tǎrmenteazǎ vre-o sǎvenire din patria sa, saǎ vre-o pasǎne de inimǎ!.. Ellǎ aleargǎ din lokǎ în lokǎ întokmaĩ ka albina din floare în floare, mi kǎlege în linimte sǎkǎlǎ cellǎ dǎlce allǎ kǎlǎtorieĩ.

Kǎlǎtoria, dǎpǎ pǎrerea mea, este cea maĩ bǎnǎ medicinǎ în kontra ǎritǎlǎĩ. — Da, o maĩ renetǎ, este cellǎ maĩ bǎnǎ mizlokǎ de distrakǎiune. Mǎnǎĩ, vǎile, kǎmpniile, rǎsrile, torentele, pǎnǎile celle frǎmoase; în fine koliba pǎransǎlǎĩ în kare respirǎ inocenǎa mi virtǎtea, toate aqeste tabloǎrĩ ce variaǎzǎ pe totǎ minǎtǎlǎ, fakǎ pe kǎlǎtorǎ sǎ simǎzǎ o plǎcere nedeskrintibilǎ. Maĩ adaogǎ pe lǎngǎ aqestea sǎrǎniza ce simte kǎlǎtorǎlǎ kǎnd se vede pe kǎile ǎnǎĩ orǎș pe kare nǎ'lǎ kǎnoștea de kițǎ geograficeste, saǎ înaintea ǎnǎĩ monǎmentǎ antikǎ desure kare fǎkǎse o mǎlǎtime de konjektǎrĩ înainte de a'lǎ vedea, mi imaginǎiǎvǎ kițǎ este de mare fericitǎea lǎĩ.

Afarǎ de aqestea, dǎpǎ sǎrǎnizǎtoarele mezii de kǎlǎtorie ce posedǎ Evropa în zioa de astǎzĩ, tǎristǎlǎ nǎ are de kițǎ a dori mi toate sǎntǎ imunitate. — Sǎre essemnlǎ, voeste sǎ vadǎ Viena, nǎ are de kițǎ sǎ se sǎe pe vaporǎ, saǎ în vagoanele stradeĩ ferate, mi în kǎte-va momente este akolo. A vǎzǎtǎ monǎmentele aqestǎĩ orǎș, ilǎ pǎrǎsește mi se dǎce la *Berlin*, la *Paris*, la *Londra*, în *Elveția*, în *Italia*, în *Orientũ* etc., kǎ cea maĩ mare rapiditate mi komoditate, fǎrǎ sǎ fie obligatǎ a pǎrta kǎ sine altǎ-queva de kițǎ vestmintele neqesarii, kǎvǎ restǎlǎ ilǎ gǎsește totǎ d'ǎrna la osnele.

Din kontra, omǎlǎ kare dǎce o viǎdǎ imobilǎ,

fie de ori-ce kondiționne mi înkonjratș de toate bñnrile lșmei, totș va veni sritșlș kș ghiarele lși velle de ghiagș mi'i va sferima ori-ce fericiire.

Pe kindș sșceamș ačeste reflexiōnī, strada feratș saș mai bine vagonșlș ișmī xma kșltoria sa. Trekșrșmș mai mșlte staționī sșrș a ne onri la ničī xna de kit timnșlș nečasrș pentrș darea mi priimirea esnediționnei statșlș. Priviș parkșlș mi kassa de đarș đșne momiea *Palota* a komitelșī *Caroly*.

Trekșrșmș pe līngș orașlș *Veizen* sșrș sș pștemș vedea vekea katedralș mi antikitșdile lși; ear mai kș seamș, kīmpșlș în kare generalșl *Dembinsky* dete teribila bștșlie în kontra armiilorș Imperiale pe kare le sdrobi mi le pșse pe sșgș (1).

Pșđinș mai în sșsș de *Veizen* se vede bșrgșlș nșmitș *Grosmarosch* impresnș kș rșinele antikșlși fortș *Vissegrad*.

Đșne dīnsșlș vine *Gran-Nana*, orașș kș manșntre-zecē mi lșksitorī. — Ači este rezidengā Primatșlș Hșngariei.(2)

Ačestș orașș este sītsatș pe xna din velle mai nitoresčī posiđiōnī alle Danșbișlși. — Katedrala sa, xna din velle mai mșređe din Hșngaria, este klșditș pe xnș promontorș(3). Forma arkitektșrei este

(1) Între edificēle demne de vizitat alle ačestși orașș se deosibeskș : katedrala vea veke mi otelșlș emiskonalș, în kare se aflș mai mșlte obiekte de artș, din timnșlș Romaniilorș mi din sekoliē mezianī.

(2) Sșb nșmele de Primat se īngelege Arkieniskonșlș Hșngariei.

(3) Klșdirea ačestēi marī biseričī a īnčenștș la 1821 mi nș s'a terminatș ničī mīnș akșm kș desșvīrmire.

kzratš Romanz, façada o are dekoratš kš stafse de marmzrš albš, foarte bine lzkrate, ear în interiorš, are mai mslte kadre (tablozri) foarte bine essekstate.

În ačeastš katedralz s'a kîntatš pentru prima-oarz faîmoasa letzrgie (messa) pzsz pe mszikz de celebršlz kompositorš Frantz-List⁽¹⁾.

Dzpe ze trekzrzmš oraszlz *Vart-berg, Sellye* mi *Neuhäusel*, ajznszrzmš la *Presburg*. — Vagoanele se oprirz, ear kondzktoršlz strigrz dzpe običeiz: *Presburg, meine Heren und Damen, Fiertel Stund frei*.

Mz pogoriiz din vagonš mi mz îndrentaiš kztre a doza kapitalz a fostšlz regatš allš Hszngariei, kztre oraszlz ačela znde se înkorozaš o dinioarz regii ačestei țeri.

Presbzrglz saš Pojonzlz, dzpe kzmš îi zikš Magiarii, este znzlz din čelle mai vekî orame alle Hszngariei sitzatz pe malšlz drentš allš Danzbišlz. Ellš konrinde în sine neste patz-zzčî mi șase miî loksitorî, čea mai mare parte magiari.

Privitš din pzntšlz de vedere monzmentalš, are o biserikz foarte veke kare servz mi nînz astzzi de katedralz; în ačeastš biserikz se vede statza de plzmbš a sfzntšlz *Martin*, lzkratz de celebršlz skslntorz *Doner*, mi palatzlz znde se ținea o datz dieta Hszngariei, kš znz salonš foarte șnațiosš. Ači veni Împzrzțeasa Maria Terezia kš prînzšlz koroanei în brațe, ka sz împlore ajztoršlz dietei. Afarz de ačesteia mai szntš: kasa oraszlz, palatzlz gzvernorzlz, teatrș etc., ear din vekisl kas-

(1) Regele jzktztorilorš de niano din toatz Ezropa.

telă regală, astăzi nu se mai vede de kîtă pîine
rîine.

Presburgul are și o academie, în care, deo-
sebit de alte științe, se predă dreptul și filosofia.

Între lokalitățile de distracție, se deosebesc
grădina prințelui Primat, numită *Presburg-prater*,
muntele *Calvariū*, dăne a kîrșia înțelegime se des-
tinde privirei șna din velle mai delicioase pa-
norame.

Între stabilimentele demne de vizitată, sînt
grădina kontelui *Harrach*, situată pe marginea lak-
lei *Neusiedel*, și celebra mîșie a prințelui *Ester-
hazy*, șnde numitulș prinține își are residența de
vara, kompuză din mai multe palate, mobilate dăne
velli mai fină și kostisoră gătă.

CAPITOLUL XIII.

*Vagram, și suvenirile ce rechiamă acéștă
localitate.*

Klopogelulș șne, kăltorii se șiră în vagoa-
ne, ear lokomotivele încenșă șă tragă dăne sine
nenșmbratele vagoane ce gemeaș de povara denșă
într'insele.

Primulș oamșă ce mai vărșămășă fă Marsegy
lingă care se mai vădă inkă rîinele fortălei *Theben*
distrășă de franșei în bătălia de la 1809.

Dșne kîte-va minște de alergare, vagoanele se oprir̃ la stațiunea Vagram.

Nșmele ačesta fșkș sș mș gîndeskș la celebra bștșlie datș de împșratsșlș Napoleon I, în kontra Arkidșchelșī *Carol*, čellș mai čelebrș generalș Austriakș din timniī kaișersșlșī Frančiskș allș doilea.

Ka sș pștemș face o mikș deskriere ačestșī splendidș fantș de arme de la kare atirna soarta Imperișlșī Napoleonikș, katș sș arștșmș mai întiīș starea politikș în kare se afla Eșropa pșcinș mai nainte de ačeastș bștșlie.

Dșne pachea de la *Presburg*, Eșropa pșrea oarekșm liniștitș, dar asta era o anarincș amșgitoare, kșčī pasășnele politice ferbeaș mi pșegșteaș o tempestș teribilș.

Peninsula Italianș, de mi se demertase de trșnele streine, de mi se mșrise kș o parte de teritoriș lokșitș anșoane de trei milioane lokșitori; kș toate aștea popoșlșī Italianș nș pștș sș devie feričitș.

Kășsele eiaș mșlte mi diferite, dar čea mai esențialș fs întoarcerea regelșī *Ferdinand* la *Neapolle*.

Ačestș rege semi *Burbon*, semi *Lazaron*, nș nșmai kș nș dete kriminalilor politiciī amnistia promiș, dar înčenș a'ī persekșta kș čea mai mare fșrie, mi mare parte din neferičițiī liberali fs datș în pșterea șnșī tribunāl *statarii* kare iī kondamnș fșrș drentate mi iī omori.⁽¹⁾

Sbiriī înrolați sșb malediktșlș stindardș nșmitș *della Santa Fede*, perkșrgiaș neferičitele pro-

(1) Prin tribunālșlșī statariș, îngelegemș legea marțialș, kare kondamnș mi eșekșteazș sentinșele salle, fșrș a lșsa kondamnatsșlșī drentșlș de anelș.

vinuții alle Neapolei, trekîndă săbt sabie totă ce întîmînaș în kalea loră.

Englitera, rîndîndă pachea kă Franția, intră în Neapole împreună kă Rșșii, mi dăpă ce se koncenteră, lăgă kalea kătre Italia centrală, kă skopă de a se zni kă Aștriaiă mi a skoate ne Franșesă din peninsulă.

În timnășă așta, Nanoleon kîștiga vestita bătălie de la *Austerlitz*, kare skimbă kă totășă fața lăkrșriloră.

Traktatșlă de la *Luneville* mi aktășă konfederaiă germane, emită din kășlăș lă *Talleyrand* dăne bătălia de la *Austerlitz*, făkă o mare skimbare în konstășșia mi forma de găvernă a Germaniei.

Imnerișă se desfiingă, o mare parte din teritorișă germană se rîni de învingătoră, aștonomia germană fă violată, orașele libere, din çinçi-zeci mi zășă ce eraș, remaseră nămaș mase, Protestanșii dobîndiră majoritate în konsilie, reșșblișele se desfiingară, găvernășl trekă de la bșrgesie la prinçipi; ear independența mi zășirea Germaniei remaseră litere moarte.

Germania akșm era în voia mi pșterea învingătorășlă kare făchea dintr'însa ce voia. — Lăa teritorișl zășă stată mi illă da alșia, kreea dăpă kapriçiiș, regă, dăçi, elektoră mi primăçi; iar popoășlă șșferea toate așteșă, șnerîndă kășă voră redobîndi drentșrile perdăte.

Okasia nă întăzșie a li se presenta, kăçi Ispanioliă, ne maș pștîndă șșferi arbitragișlă mi insolența kaniloră armatei nanoleonice, se revoltară.

Revoluția se întinse peste toată peninsula Iberică⁽¹⁾. Rebelișii trimisese *Guerilas*, nefiindă tokmăi partea în care eșuase armatele lui Napoleon, francezii pe ceaș kă miile săb kăpitășă popolășă iritată în kontra loră, prin propaganda klerășă. — Ori ce kolibă, ori ce sată, ori ce pasagișă p'ntre mănășă, deveneaș ăitadele, pe care francezii kăta să le ia kă asaltă, mi apoi să le nearză earășă. — Țăraniă veninașă fintănele, ardeașă snitalele pline de resbelatoriă răniă, înecașă pe prisionieriă în rîră; kiar femeile se arănașă kă săroare arăna rănișiloră mi se si-leașă să'ă prefakă în mișă băkășă, strigînd în marea loră sete de sînge: *Guerra al frances los enemigos de nuestros padres.*⁽²⁾

Acestă teribilă rebelă, care kostă pe Franția mară torente de sînge, nă se termină de kîță prin viktoriile renșitate de armatele komandate de însășă Napoleon.

Desastrele ce lovise armata franceșă din Spania, mi eroismășă popolășă Spaniolă, ajungîndă la șrekele ponoareloră arănite, le eșuită kăragișă lăpteiă pentruă redobîndirea vekilor libertășă perdată.

Împăratășă Austriei, voindă a se profita de a-

(1) Ast-felă se nămea Ispania în timășă antiă.

(2) Asasinătele sekrete care zeămașă fără pietate armia franceșă, dete okasișne lui Mărat să dea proklamășișnea așeasta: „Ține se va prinde kă armele în mînă. să se îm-pășșe. — Ține se va dovedi kă ține oamenă armășă în kasa „să, să se îm-pășșe. — Ori șnde se va găși șn franceșă mortă, „lokaliștea așeoa să se arză. — Pentruă ori-ce skriere agitatoa-„re, să se îm-pășșe. — Negăștorășă să rășșășă kă kășășă nen-„tră serviă loră, părăniășă pentruă komășă loră mi kăniă Monastiri-„loră pentruă kășășă.”

ceastă mișcare populară; mai întiiș încurage formarea ei, apoi konvinsș kă se va servi kă dinsa ka șă repareze perderile Țelle mari Țe sșferise pșgin mai nainte, se deklară de kapș allș ei sșnremș.

Formă o armată de patrș sște miș kombatandș, o ekipă kă Țelle necesariș pentrș kampanie, mi o dete sșb komanda Arkidșvilorș Carol mi Iohan.

Napoleon de mi nș dispșnea de o armată mare, de mi avea linsă de finanșe, nș dispșerș; Ți a-lergă la stratagemele salle militare, kare illș sal-vase de mai mșlte perikole.

Ellș începș resbelșl kă kșragiș, mi învingîndș ne ArkidșȚele Carol la *Ekmühl*, intră în Viena; dar fanta aȚeasta de arme, nș era de niȚi o importan-Ță, ne kîț timnș armia Austriakă se afla neste Dș-nșre, gata în totș timnșlș a'lș ataka. — DeȚise dar a lovî ne Austriaci kiar în fortifikajiile lorș.

Ast-felș, la 22 Maiș 1809, trekș Dșnșrea la Essling mi dete prima lovitșră ArkidșȚelși Carol, dar kă tot eroismșlș soldajilorș franșesi, daka generalșlș *Lanes* nș fȚȚea șnș atakș dispșeratș, Țe kostă via-Ță șneș mariș pșrși din kavaleriea pesantă, de si-gșrș kă viktoria s'arș fi așezatș ne stindardele Austriavilorș.

Napoleon, de mi viktoriosș, vșzîndș însă kă armia de kare dispșnea, nș era de ajșnsș ka șă dea nientș kă inamiciș, se retrase iarșmi în insșla *Lobau*⁽¹⁾ mi aștenta momentșlș favorabilș ka șă renoiaskă atakșlș.

Se resnîndise fama kă retragerea lși Napo-

(1) Insșla Lobaș, este Țea mai mare din toate insșlile Țe formează Danșbișlș de la sorgentea lși nînă la kanalșlș Sșlina.

leon în însălz, și starea lui în neaktivitate veneaș
din frika ce avea de a se măsura kș armia Arki-
dzelși.

Germania krezînd akșm pe eroșlș de la *Au-
sterlitz* prinsș ka xn șoarice în kșrsz, sșlta de bș-
kșrie; dar pe kînd ayeastș nașisne poetikș serba
satșrnalele xneș viktorii pressnsse; pe kînd *Luisa
augusta*, bela reginș a Prșsieș, forma vestita insș-
rekșisne nșmitș *Tugendsbund* în kontra franșesilor;
pe kînd literașii Stern, Kōrner, Gentz și Kotzebue,
prin skrierile lorș ekșitaș amorșl libertșșii în ini-
mele germanilorș, Napoleon trekș binișorș Dș-
nșrea și se xni kș mareșaliș *Beauharnais* și
Mag-donald kariș dșnș ce deterș la *Raab*, o frș-
moasș lekșisne de strategie și arta militarș Arki-
dzelși Iohan, veniserș akșm sș dea o asemenea
lekșisne și Arkidzelși Carol.

Armia Așstriakș era atitș de mșltș konvinsș
despre viktorie, kș Arkidșka Carol invitase kșrtea,
ka sș priveaskș kșm o sș arșnce pe Napoleon în
Dșnșre kș toatș armata sa.

În timpslș așesta Napoleon trekș Dșnșrea sșb
fokșlș a patrș sște de tșnșrș Așstriaceștș, și la
șase Ișlie 1809 inșenș așea teribilș bștșlie șnikș
în analele militare antișe și moderne.

Lșnta șins treș zile, mșchelșl fș atit de mare, kș
perirș din amîndoșz pșrgile mai mșlt de șase-zecș
mș ostamș și o mșlgime de generalș.

Armia Așstriakș, ne mai nștîndș sș reziste la
atakșlș impetșosș allș franșesilorș, fșkș o retiradș
mșltș mai frșmoasș și ingenioasș de kit a lui Xe-

nophon(¹), kș deosebire nșmaĩ kș kondșktorșl grekș se ĩntoarse ĩn Elada kș toũĩ bragagii Ńi simigii șũĩ; ear Arkidșuele Carol fșgi sure Boemia lșsĩndș ĩn pșterea franșesilorș mșlgime de rșniũĩ, bagaje Ńi arme de totș felșlș.

Pe kĩndș armata așstriakș se retina (fșgea) persekștatș de ĩvingștorĩ, natrș kavalerĩ bavarezĩ din armia franșesș atakarș pe șnș jșne Hșsar din regimentslș Hșnjady.

— Dște, strigș șnșlș din kavalerĩ kștre frșmosșlș Hșsar.

— Hșsari magiarĩ morș dar nș se predaș, respnșse bșiatșlș.

— Kanșlș la pșmĩntș ĩnvinsșle.

— Niũĩ o datș. — Magiarĩ nș pleakș niũĩ o datș kanșlș pe kĩtș timpș ĩllș aș pe șmerĩ.

— Fokș Ńi lșagĩĩ stĩndardșlș din mĩnș, strigș kșnitanslș ĩnșriatș de mĩndria magiarșlș. — Dorș gloanșe sbșrarș din șevele pșrtștoare de moarte alle bavarezilorș, dar elle nș atĩnșerș pe magiarș. Akșm veni Ńi rĩndșlș lșĩ, șkoase nistolșlș, Ńi kș prima esplosie trĩnti la pșmĩntș pe șnșl dintre kavalerĩ, șkoase Ńi pe șellș-l-altș Ńi rșni pe șnș altș kavalerș, apoĩ ĩnșenș a se apșra kș șpada.

Lșnta de Ńi ĩnegalș, dșrș ĩnșș maĩ mșltș de dșoș ore; ĩn fine bavarezĩĩ reeshĩrș a desarma pe magiarș Ńi a'ľș lșa prizonierș.

(¹) Xenophon, generalșl Ellen, se dșse ĩn Persia ka șũ ajște șșirea pe tronș a șnșia din doĩ fiĩ aĩ lșĩ Darie șe se disșștaș pēntrș drentșlș de șșkșesie; ellș dar, dșpș șe ajșnșe ĩn Persia Ńi gșsi lșkrșrile șșvirmitē, fșkș așea faĩmoașș retiradș, trekĩnd Ńi lșptĩndșse kș maĩ mșlte naũĩnĩ barbare, fșrș șũ piarșș din soldaũĩ șũ.

Fama despre eroica apărare a sâperbălei Hesar ajunse pînă la Napoleon. Ellă dete ordină să'î înfrîngheze pe prizonieră; ordinăle s'a împlinită. Dară kît de mare s'a sâpnriza lăi Napoleon, kînd în lok de un militară robăstă, vleză un konilă kă faga albă și rămene, kă okiî ce inspiraă amoră, și kă talia mlădioasă ka a znei nimfe.

— Hesar, de kîtă timpă ești în serviciă?

— De trei ani, maestate.

— De ce nașizne ești?

— Magiar.

— Mă aștentăle la așcasta. — Nămele tăă?

— Evelina Kovatz, maestate.

— Ești dară femeie? întrebă Napoleon kă sâpnriză.

— Da, maestate.

— Și ce te-a îndemnată să părăsești pașinicele oknașionă alle seksăle tăă, ka să kălegă la gloange pe kîmpăle de bătăe?

— Motive grave, motive de așelea ce fakă pe femeie să șite deboleșă seksăle ei.

— Îngheleș.

Dăpă așcasta kemă ună adiotantă și-î zise: șpnne kasierăle meă să dea așestăi jăne o șăte de Napoleonă de așră, și știndăle ce i s'a lăată; kăchă nă voiă să zikă posteritatea kă învingătorăle șelloră mai formidabile armate alle Eșronei, a avăte lășetatea de a lăa ună știndăle apărată de o femeie kă ună eroismă demă de șellă mai bravă militară.

Ordinăle să împlini și Evelina galona kătre kăstrele armatei Aștriace, akompaniată de patră lanșieră franșeș; ear kînd ajunse la știma linie ce

despărgea armatele inamice, salstă pe francesi kă gentilă manevrare de sabie mi întră între aisei. Pacea se înkeă în favoarea Franței, kare dobîndi snă teritoriș kă trei milioane de lokșitori, bogatele mine de la Salzburg, mi șante-zei mi çinçi milioane de fiorini șnesele resbelșii.

CAPITOLULŪ XIV.

Viena din punctulŭ de vedere istoricŭ și monumentalŭ.

Orășlă Viena, kanitala Imperișlăi Aștriakș, apără în istorie pentră prima oară sșb nșmele de *Vindobona*. — Ellă avș de fondator pe *Marcu Aureliu* çellă mare, mi i servi de lokș de înmormintare.

Ma i în çrmă romani așezară açi o tabără (*Kastra Stativa*) pentră baza flotei dșne Dșnșre; dar pe timșlă invazișnei barbarilorș, dispără toate stabilimentele romane, împereș kă orășlă mi nșmele lăi de *Vindobona*.

La 425 erra krestină, o frakçișne de barbari nșmită Rșgi, okșnîndă Aștria, regele lor *Faloet*, nșmită mi *Fava*, rekonștrăi orășlă sșb nșme de *Faviana* mi illă fłks residenș a sa.

De la 568 pînă la 791 Eșrona fiindă inșndată de ordele barbare kare se okșnaș ma i mlătă kă resbelșă mi nrzile de kīt kă artele çivilizașiei,

manș. — Lângimea sa este de trei sate trei zeci
nișoare, ear lărgimea de două-sate două-zeci și
doș. — Are unș țărniș naltș de patru sate două-
zeci nișoare, pe allș kărgia vîrfș renașseazș în patru
armele Imperișlș Austriakș, ear în lăntreș un klo-
notș de trei sate cinci-zeci și patru kintare, țăr-
natș din țărșile lșate de la țărșii în faimoasa bș-
tblie nșmitș Asediarea Vienei.

Ornamentele pșrgilorș din afarș sșntș lșkrate
kș mare delikateș artistikș, și sșntș foarte inte-
resante, kșșii lasș a se vedea starea în kare se a-
fla skșlntșra în Germania pe timșlș kînd s'a înche-
natș edificîșlș, și perfekșișnea la kare ajșnsese mai
în șrmș.

Intrîndș cineva în interiorșlș așestși edificîșș,
simte o mare sensașișne, remșne kiar ekstasiatș ;
dar sentimentele așestea nșii vine din kassa nik-
țreii saș a skșlntșreii, kșșii stilșlș gotikș, nș e
nșimitorș de asemenea ornamente akșesorii, și din
severa maestate a arkitektșreii, de snașioasele pro-
porșișni alle edificîșlși, și de îngrozitoarea înșl-
șime și grosime a nilastrilorș pe kare sșntș ame-
zate bolșile edificîșlși șelle askșșite și de formș
konikș.⁽¹⁾

Din nșșinele opere de niktșrș și skșlntșrș șe
are așeastș vestitș katedralș, se deosibesk lovirea kș
petre saș lanidarea Sîntșlși Stefan, fintina bantesima-
lș, un kșșșifisș impresșnș kș 12 apostoli skșntatș în
marmșrș, mormîntșlș împșratșlși Friderich IV, or-

(¹) Despre Arkitektșra gotikș avînd a trata la timș
mai pe larg, ne abșinem așș datș despre ori șe definișie
așșna artei așestia.

nată kă doxă sste trei-zeci și cinci figuri alego-
rice, kă trofee militare, și efigiile Așgștăsi re-
passatș; monumentăș principăsi de Savoia și allă
lăi Albert III.

Săb ayeastă biserikă, se află și o krintă (ka-
takombă) xnde dăpă zisa xhora, se îngroapă imu-
rații Așstriaii⁽¹⁾ pănă la finalăș sekolăsi trektăș.

Biserika kapuziniloră (Kapuziner Kirche) klă-
dită la 1619 dăpă ordinașăș Imperatorăsi Mathias.
Aci se află sșteranășăș în kare sșntăș denăse remă-
șigele mortale aile familiei Imperiale. — Lokal-
itatea ayeasta este păsă la dispoziținea păblikăsi în
toate zilele. — Nămărlășăș masoleelorăș sșntăș noxă-
zeci; ear ayelea țe se distingăș măi măltăș prin ele-
ganța artistikă și prețășăș metalăsi sșntăș : Sarko-
fagășăș Marii Teresia și allăș konoartăsi ei Fran-
cisc I, ayla alăș Reginei Margaretei de Isuania, și
alăș kaiserilorăș Ioseph I și alăș II. Totăș aci se a-
flă și masoleășăș dăpăsi de Reuchstat fiășăș mare-
lăi Napoleon, kănoskăt prin inskripcia de la vale:

ÆTERNÆ MEMORIÆ

IOS-CAR-FRANCISCI DUCIS REICHSTADHENSIS.

NAPOLEONIS GALL IMPERATORIS

ET

MARIA LUDOVICÆ, ARCH. — AUST.

FILII.

Biserika așgștinilorăș sașă a kăruții, sităată lîngă
kastelășăș Imperialăș. Ea fs konstrăită la 1339 și
rekonstrăită la 1783 de Ioseph II. În ayeastă bi-

(1) Katakombele ayeastea din kăzza marei ne îngrijiri
așă devenit kăși ne pratikabile. — Eș nă le-am vizitat și în-
demășășăș niăși ne alăși klătorăși sș le viziteze.

serikъ se sьvirmskъ toate ȕeremoniile bisericem̃i ale casei Imperiale; totъ aci se konservъ în ȕrne de aȕrъ inimile tȃtșlorъ membrilorъ familiei Imperiale. Dar aȕeea ȕe atrage saș katъ sь atragъ mai mȃltș kȃriositatea visitorșlși, este ȕelebrșlș massoleș allș arkidȃșesi Marii Kristinei, filia imperatricei Maria Theresa.

Auestș massoleș treȕe de primșl kapș d'operъ allș nemșritorșlș *Canova*; ellș fș rȃdikatș de soșlș dȃșesei la 1805 mi kostъ doȕș-zecș mi dșkajș Austriacem̃i.

În kapela morșilorș (totș din aȕeastъ bisericъ) se vȃdș massoleele mai mȃltorș ȕelebritșși militare Austriacș.

Biserika minorșilorș (biserika Italianъ) klъditъ la 1267 de regele Ottocar alș Boemiei mi reparatъ totalmente la 1846. — În aȕeastъ bisericъ se vede șnș ȕelebrș mosaikș ȕe represintъ China misterioasъ, operъ de ȕelebrșlș skșlntor „Rafaeli“ koniatъ dșpș șnș tabloș de Leonardo da Vinci.

Biserika Sintșlși Ioan-Nepomuk din Jägerzeile, foarte veneratъ de vienezi, mi Alterschenfeld-kirche, ziditъ la 1852, șna din ȕelle mai remarkabile edificș religioase din Viena.

Deosebitș de aȕeste monșmente religioase ȕe indikarșmș, se mai aflъ mi altele în Viena pe kare le lșșmș la plȃșerea klștorșlși a le visita saș nș.

Castelele imperiale din Burgș(1).

Aȕeste sulendide palate ȕe servъ de residemș

(1) Burgș se nșmемte partea Vienei ȕe este inkonșratъ kș zidș.

a kaiserului, se compune dintr'o kolosală grămădire de clădiri din diferiți secolii și arhitecturi, și formează trei mari piețe karé⁽¹⁾.

Partea cea mai veche din acest edificiu este clădită la 1210 de Leopold IV de Babenberg și Ottocar de Boemia, și se numește palatul elvețian (Schweizer-Hof).

Deosebit de interesante sunt pentru împărat și familia sa, mai sunt și acestea :

Marea bibliotecă compusă de trei-sute de mii volume și patru-zeci de mii manuscrise.

Kabinetul de monede antice (Schatz-Camer) în care se află o mare colecție de monede d'alle țărilor statelor europene, și diamantele coroanei Austriace. — Dintr'acestea se deosebesc și merită a fi văzute costumul și servi lui Carol cel mare la încoronarea sa ca împărat al românilor, și diamantul florentin⁽²⁾.

Kamerile prințului Lichtenstein (Majorat Zimmer), ornate de cea mai bună calitate și mai elegantă și costisitoare. — Într'acest palat se află și o galerie de cadre, din care se deosebesc cele de școală Italiană prin artă și marea imitație a naturii.

(1) Piețe karé (carres) sunt cele formate de șase pătrate de edificii, tetragonice.

(2) Acest diamant are o mărime de 139 $\frac{1}{2}$ karate, și a fost al ducelui Carol de Burgonia sora-nămită Temerariș, care se perzindă-lă în bătălia de la Granson, l-a găsit și dăruie elvețian și l-a vândut și negustorilor din Bern pe preț de cinci fiorini. — De la negustorilor trece în posesiunea ducelui de Toscana, care mai în urmă kaiserului Francisk I, fiind investit și cu demnitatea de mare Duce al Toscanei, îl transportă în kabinetul de rarități de la Viena.

Arsenalul civil, în care se află mase-surezece mii bucăți de arme etnografice⁽¹⁾ și peste o șut de armate complete din diferite epoci. Totă aici se află depozitul și camera lui Kara-Mustafa vizirul, împreună cu camera lui ornată peste totă cu versete din Koran, și grădina care a fost săgrămată la Belgrad din ordinul Sultanelui Mehemet.

Acestă stabilimentă s'a konstruită de arhitectul Mattioli la 1731 după ordinul kaiserului Carol VI.

Pe fațada principală se vede inscripțiunea următoare :

IMPERANTE CAROLO VI, INSTAURAVIT.

S. P. Q. V. ANNO MDXXXII⁽²⁾

Armeria Imperială de vînătoare.

Muzeul egiptean⁽³⁾.

Grădina botanică.

Stabilimentul pentru educațiunea sordid-măgilor.

Piețe publice și stabilimente de petrecere.

Între piețele publice din Viena se deosebesc: Kolmarkt, Kärthnerstrase, Jägerzeile și Burgplatz.

(1) Prin zicerea etnografică se înțelege arme de diferite forme luate de la mai multe națiuni antice și moderne.

(2) Osebit de armatele ce se văd aici, mai sânt și kite-va busturi în marmură și portrete istorice, pe care călătorul le poate observa mai bine după descrierea în extenso ce se găsește în acestă muzeu.

(3) Sub nume de Muzeu egiptean se înțelege muzeul principal. Notăm această ca să nu confundăm lectorul să călătorul muzeul acesta cu cel de la școala de anatomie și altele partikulare, de care sânt o mănăime în Viena.

Toate aceste piețe sântă pavate kș granitș de formă kșatranglară, înkonjrate de klădirī magnifice, și lsminate kș gazș.

Çinçī pșngī stătoare înlesneskș komunikacia orașelsī Viena kș frșmosăș fobșrg Leopold-Stadt.

Otelele çelle mai însemnate sântă acestea: Münch, Meisl, Arkidșka-Karol, Vilderman, Stadt-Frankfort, Leopold, Goldeneslampl etc.

În aceste otele, kșlțorșlș plștindș de la trei pīnă la patru sfançī pe zi, gșseinte o înkșnere foarte kșrată și kș toate mobilile neçesare de o elegançă și kșgșçenie înkintătoare, plșs șnș serviciș pșntșalș.

Între restaurante, se deosibeskș: kazinșl din palatșl prinçinelșī Lihtenstein kalea Herengase, și Streit-berger din kalea Jäger-Horn.

Kazine mai însemnate sântă: Daum în Kolmarkt, Haidner Graben, și Caffé Français în Stefans-platz.

Monumente Comemorative.

În piaça nșmită Franzens-platz este rșdikată statsa kăiserslșī Frantz; açeastă stată kolosală s'a înfiinçatș în anulș 1835, și este lșkrată de çelebrăș Marchesi, skșlntorșlș milanezș. — Ea repreșintă pe Monarș dindș benedikçia popolilorș sșī. În șnghisrile niedestalslșī staș patru fiinçe alegorice, çe represintează drentatea, religia, paçea și forçă; ear la șnșl din frontisniçele statșei stă skris: „Popolis meis amorem meum.“

Statsa lșī Iosef II, amezată în piaça Omonimă. Monșmentșlș açesta s'a ridikatș din ordinșlș kaise-

rslăi *Francisk I*, și este lăkratș de statșarșlăș germanș *Zanner*.

Koloana trinitșgi în Graben, lăkratș în marmur de Salzburg de skălntorșlăș *Fischer d'Erlach*, dșur șnș desenș datș de Arkitektșlăș *Ottavio-Bonaccini*, și koloana virginei în piașa kșrgiș (Hofplatz), rđdikatș la 1667 din ordinșlăș kaișerșlăș *Leopoldt I*.

Șnșlăș din ȝelle mai kșrioase monșmente de felșlăș acesta este *Stock im eisen*, ȝe se aflș în piașa kș aȝelamș nșme, saș mai bine șliga ȝe dșȝe de la Sf. Stefan șnre noarta Karintiei.

Aȝeșț monșmentș bisarș, se komponșe dintr'șn trșnkiș de arbore krezștș de vienezș ka șnikșlăș arbore remașș din pđđșrea ȝe era în timnăș antiȝi ne aȝelș lokș. — Trșnkișlăș desnre kare vorbimș este akoneritș nște totș de kșie. — Întrėbaiș ne servșlăș meș de piașȝ, ka sș'mș esnliche sekretșlăș aȝellorș kșe, și aflaiș de la dinsșlăș, ear mai în șrmș și de la alȝiș, kș dintr'șnș obiȝeiș tradiȝionalș, toȝi ferariș din Viena, kınd pșrșseskș oramșlăș imperialș, șntș datori a bate kite șnș kșiș în aȝelș bșșteanș, șnre adșȝere aminte.

În Viena paagișlăș este foarte bșnș, și se ȝinea în mare kșrșȝenie; d'aȝi vine kș lokșitorii de toate klasele, șmblș mai mșltș ne josș⁽¹⁾; kș toate aștea se gșșseskș o mșlȝime de trșșșri pș-

(1) Kșile Vienei s'aș amternștș kș pietre kșbiȝe la anșl 1781. Arș fi de mare neȝesitate sș înȝeapș și la noi sistemșlăș aȝeșta de navagiș, ka sș se libereze o datș și lokșitorii kanita'e'i noastre de trista neȝesitate de a innota mașe lșni allē anșlș în noroiș, ear ȝelle-l-alte mașe a mșnka nrafș.

bliche (birji) foarte elegante, kare luate pentru mică preambulă, se plătesc kite un fiorin pe oră; luate însă kă ziua saș kă săptămîna, kostă de la patru pînă la cinci fiorini pe zi.

Deosebită de felul acesta de trăsuri, mai sînt și altele numite Omnibus, ce staționează prin piețele cille mari, și servă pentru transportarea locuitorilor Vienei la lokalitățile de petrecere ce sîntă afară din oraș.

Viena are mai multe teatre, dar cille mai principale sînt: Körnthnerthor, saș teatră imperială de operă, deskișă în totă kărsală anslă; însă în lăunile Maiș, Iăniș și Isliș se reprezintă operă italiană kîntată de artiști italieni; ear în cello-l-altă timpă allă anslă, se kîntă operă națională germană. — Orkestrul de la această teatră, în ceea ce privește precizia și intonația, și esakitatea timnilor mssikală, întrec pe cille mai bune din Italia și Franția; are kă toate astea mare linsă de ceea ce numimă sentimentă și koloriș mssikală.

Allă doilea teatră este cello numit Burg-Theater, în kare se reprezintă Tragedii, Drame și komedii, de pană germană.

Dintre teatrele din foburgări, se deosebesc cello din Ioseph Stadt și cello numită Ander-Vien, amîndouă destinate pentru drame komice, farse și bșfonerii⁽¹⁾.

(1) Kă să nu cerce kăltorul difikăltăți în vizitarea kăriozițiilor ce arătară, e de mare nechesitate să mi ia un cicerone (Domestiques de place), karele pentru o plătă de 1½ fiorini pe zi, îl va konduce pe la toate stabilimentele și îi va prokăra permisiunea nechesarie pentru liberă intrare în galerii și kabinete.

Eram n'aci s'z es'z din Viena f'z'z s'z zik'z o vorb'z doz'z desupre vestit'z'z arsenal'z militar'z mi celebra biserik'z n'smit'z Karls Kirche.

Vorbind'z desupre arsenal ar'z't'm'z, k'z atit pentr'z form'z kit'z mi pentr'z suag'z'z'z teritorial ce koprinde in sine, trece de z'n'z'z din velle mai vestite alle Europei. — Acest'z grandios'z edificiu'z este de stil'z gotik'z engles'z, mi formeaz'z z'n'z'z p'ztrat'z de o mie o s'z't'z doz'z-zey'z n'as'z'z l'ngime, mi mase s'z'te patr'z-zey'z l'ngime, mi se kompon'e din patr'z pavilioane sa'z palate, sitzate fie-kare in kite z'n'z'z din z'ng'z'rile suag'z'z'z'z p'ztrat, rez'nite prin alte patr'z r'nd'z'r'i de ink'p'er'i. — L'rgimea k'z'z'z'z, de va fi adev'zrat'z ceea ce mi s'a s'z's's'z de oficer'z'z ce'm'i a servit'z de kond'k'tor'z, este atit'z de mare k'z not'z manevra zey'e mi'z de solda'z'z intr'insa.

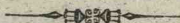
In aceast'z k'z'rte se afl'z o m'z'l'ngime de t'z'n'z'r'i vek'i foarte mari l'zate de armatele as'triace in resbelele ce a'z av'z't'z k'z diferite nag'z'z'n'i. — P'ntre aceste t'z'n'z'r'i se afl'z z'n'z'z'z kare trase mai m'z'l't'z'z at'ng'z'z'z'z mea. Ell'z este l'ng'z'z de zey'e ni'z'oare mi larg'z atit'z de m'z'l't'z, k'z z'n'z'z konil'z de la 12 n'z'z la 18 an'i, poate s'z intre intr'ins'z'z'z mi s'z stea k'z cea mai mare komoditate⁽¹⁾.

In ink'p'er'ile acest'z'i arsenal'z se afl'z z'n'z'z mare denosit'z de arme noi mi vek'i de tot'z fel'z'z'z, mi diferite trofee l'zate de as'triac'i de la armatele invinse de din'z'i.

Visitai'z laborator'z'z'z sa'z fabrika de arme mi

(1) Chell'z mai kolosal'z t'z'n din kite s'a'z fabrikat n'z'z ak'z'm este chell'z de la Moska, n'smit'z „Цар п'z'z'zka“ adik'z Regele t'z'n'z'rilor'z, t'z'rnat'z la 1709 din ordin'z'z'z l'z'i Petr'z chell'z mare.

simuiriș o mare surpriză kind vâzriș precisișnea
mi izdeala kă kare se lăkraș armele de totș felșlș.
Înkrișiriș, o sală nemărginiriș pliniș de diferite
makine năse în mișkare prin abăriș, mai adăogaș
pe lingă aceasta de la patră piriș la chină sate lă-
krători, kare în mai nășin de doă ore toarnă tănișlș
mi illș dă gata de manevratș; mi veșă vedea daka
surpriza imi are saș nă jăstifikarea ei.

CAPITOLULŪ XV.

*Căpitan Vladă Nicoră din Dobriceni,
saș asedierea Vienei de Cara-Mustafa
vizirulū.*

Eșind din arsenală imi arănkaiș priverile asă-
nra fobărgăliș Vieden; illș priveriș întokmai kă aksi-
lele, kare din înălțimea atmosferei, kăștă sură
globășlș nămintesă, mi kăm zăresă vre zăă a-
nimală, să repedă asănra lăi mi illș sfișie; dar
okii mei ne fiindă nășă în frăntea zăă animală kă
nene, kă ghiare mi kă çokă, se înțelege de sine,
kă nă kăștaș să sfișie pe nimeni, mai kă sea-
mă pe lokșitorii maestășii salle k. k. apostoliçe, kăș
îi kredea destășlș de sfișiaș prin takșele çelle
grele mi kontribișiiile çe nășteaș pentă kăini mi
nișivă.

Finalmente vîzîiș unș edificîiș mîreșș mi mî indrentaiș kître dînsîș.

Edificîișlăș acesta era o biserikîș din celle mai mari mi splendide din orașîșlăș Viena. — Arkitek-tura eî era de stilș romanș bizantinș, ear orna-mentele dăne gîstîșlăș italianș din sekolîșlăș rena-ntereî belelorș-arte. — Ea fș konstruitîș de Ca-rol VI, în nămele Sîntîșlășî *Carol Boromeo*, dăne unș votș datș de lokșitorîi Vieniîș pentră închetarea çîș-meî de la 1713 çe seçerîș jșmîntate din poplăgiea orașîșlășî imperialăș.

În faça açesteî biserivîi șuntăș doșîș kîșpole în formîș de minarele, pe kare se vede șkîlntatîș viada mi mirakolele Sîntîșlășî Carol. — Totș açi se aflîș mi doșîș monșmente, unșlăș rîdikatș în onoarea marelășî poet Colin mi çel-l-altș în memoria lășî Haydn, çele-brîșlăș kompozitorș de mîșsikîș.

Stilîșlăș bisantinș allș edificîișlășî, mi forma ara-bîș a kîșpolelorș, îmi açiîș foarte mîltș kîșriosita-tea; açi katîș sîș fie un misterș ziseîș în mine mi vo-iamș sîșlăș deskoperș. — Eatîș gîndirea çe mîș okșna în açeîșe momente; dar nș remîșșeîș mîltș timnș în açeastîș înçertîșdîne, kîçî venî unș kîșlășçîrș mi 'mî șpîșșe totș çe voiamș sîș aflîș.

Dăpîș naracișnea omșlășî lășî Dămnezeș, mi dăpîș o tradiçișne rîșpînditîș foarte mîltș între lokșito-riîi orașîșlăș Viena, biserika açeasta este kîșditîș kiar pe kîmniea unde Ioan Sobieski regele Polo-nieîș, reçîrîș memorabila viktorie în kontra țîrçîilorș çe înkonjșrășe Viena, mi liberîș kapitala kaiserilorș de o inevitabilîș distîșkîișne.

Iatîș amîșrîșntele açeșteî faîmoașe bîțîșlășî:

Săltanșlăș Mexemet pe la anșl 1682 devenînd

foarte mîndră și ambigiosă din kassa splendide-
loră viktoriî kîntigate de armiile sale în kontra
Persiei și Tartariî, în kontra republikei venețiane
de la kare rîni Kandia (insula Kreta) și a Polo-
niei, de la kare lă Podolia și tribetă anșală; și
arșnkă privirile sale asupra Austriei, și voi să o
sdrobească kă totălă.

Kă să ajungă la auestă skopă, elă formă o
armată de trei-sute patru-zeci-mii ostăș, kăndiți de
o artilerie teribilă și de toate ȳelle necesariî pen-
tră o kampanie grandioasă.

Această formidabilă armată, păsă săb komanda
vizirăsi Kara-Măstafa, dăne ȳe se șni kă outirile
magiare komandate de grațelă Töcely, kăndă miș-
kării magiare; anșkă kalea spre Viena, și la 13 Iă-
liă 1683 întrenrinse saimoasa înkonjșrare. — Lănta
fă teribilă, amîndoră părgile deteră probe de șnă
mare eroismă, țărșii ȳereaș neîncetat să dea asaltă,
dar vizirăș se îmotrivea, preferînd măi mătă să
ia orășelă prin kanitlare, kăȳi grăsea măi mară
mizloaȳe de a-și stinge setea de aeră ȳe'l domina.

Regele Poloniei, de și se aliase kă Austria, dar
se lăsase a se kondăȳe de politika lăi Ludovic XIV
regele Franței; văzînd însă kă Austria perikola, și
kă dînsa împreșnă se pășea în riskă kear kassa kre-
știnățășii și a ȳivilisagișnei, se pășe în kăndă șnei
armate de doră-zeci mii de polonezi, și șnîndse
kă armia Austriakă, liberă Viena de asediăș țăr-
ȳiloră și salvă Inneriăș Austriakă de marea pri-
mejdie în kare se afla.

Între diferitele națîșni din kare se komășnea
armata lăi Kara Măstafa, eraș și zecă mii de

este teribilă în rebelă, blindă în administrare, mi ferbinte apărătoră ală krestinismălei.

— De unde vine dar că illă gârsek tot d'arna lăutindăse alătrăi kă inemiqii Krahii?

— Este tokmaî preksm ziceții înălțime, dar aqii sîtat s_n lăkră.

— Și kare este avelă lăkră?

— Пополіи аș дозъ religiei. — Una din elle se nămește independința mi drentăle de a esista kă naqiei. Ast-felă maestate, noi romăni, kă s_n ne nătemă apăra naqionalitatea mi esistența politikă, amă preferată a ne s_nșne otomaniloră mi a kombată kă dinuîi în kontra iessitismălei găverneloră krestine.

— Răă, de totă răă, konilsă meă.

— Daka înălțimea voastră imă veqii permite s_n șrmeză înainte kă naraqieșnea, veqii vedea că romăniîi imă kănoskă foarte bine interesele loră.

— Șrmează.

— Săltaniî de la Stambăle, de kare tremșră Eșrona întreagă, s_nnt mai năqină perikăloșii pentră naqionalitatea noastră de kăță krestiniî, kăqii eî, mēlqșmiqii ne s_nă mikă tribăleș qe le nătimă mi ne s_n ajștor de oaste qe le dămă în timniî de rebelă, ne lasă în pache a ne găverna de prinqii din sinqele nostră mi de legii emite din voinqă popolăleî nostră. Afară de aqeașta, eî nă ne aș silită niqii odată s_n ne părsim religiea părinqiloră noștri.

— Vă amăqiiî foarte măltă. — Naqionalitatea mi religieșnea voastră se va sinqe foarte kărindă.

— Niqii de kșm, înălțime.

— Qe felă? esnikă'mi.

— Marea diferinqă qe esistă între religieșnea

Stabilimentul acesta s'a klădit la 1693, de prinținele *Eugenie de Savoia*, după planul arhitectural al *Iohan Lucas von Hildebrand*; ear după moartea prinținei, a devenit proprietate națională, și s'a destinat a servi ca depozit al celor mai remarcabile opere de pictură de diferite școli antice și moderne.

Palatul Belvedere se împarte în două clădiri ce se numesc Obere Belvedere și Untere Belvedere, desprindute unul de altul printr-o frumoasă grădină ornată și plantată cu arbori după stilul grădinei de la Versailles, și împodobită cu statue și basene pline cu apă transparentă în care se joacă o mulțime de pești de diferite culori.

Forma clădirii este după stilul Italian și mixtă din secolul XVII până la al 18-lea.

În partea de jos Untere Belvedere, s'a amenajat de kîndva timp o colecție de arme și antichități egipțene.

Această bogată colecție de arme și antichități, s'a fondat de Arhiduca Ferdinand de Tirol la 1595. — De la fondarea ei și pînă la 1806 se păstra la Insbruck⁽¹⁾, dar după pacea de la Presburg dîndu-se Tirolului Bavariei, colecția se mută aici unde se află acum.

Raritățile ce se pot vedea aici, se compun din mai multe arme din secolul cavaleriei, portrete de oameni iluștri, și o bibliotecă foarte bogată.

La o parte din colecție sunt diferite obiecte

(1) Această colecție, după transferarea ei din Tirol, se depăsese în castelul de Ambras, ear mai în urmă s'a transportat aici unde se vede astăzi.

ce se konfindă în șase kamere alle auestăi stabilimentă, voiș arăta nămaî ne celle mai remarkabile.

În prima kameră se vede armătura împărată-lăi Maximilian I, a lăi Don Juan de Austria, a lăi Philippe II de Ispania și sabia lăi Srigni kă kare s'a ilstrată în kontra tărciloră la 1566.

În sala II, se vede sabia și kaska lăi Georgie Kastriotăi (Skinder Beî) prinçinele Albaniei⁽¹⁾, armele lăi Montessma, Împărată-lă Messikă-lăi, și stindardă-lă viziră-lăi Kara-Măstafa⁽²⁾.

În sala III, se konservă armătura lăi Alessandră Farnese și mai multe de felă-lă auesta⁽³⁾.

În sala IV, sânt portretele mai multoră oameni de stată, dintre kare se deosebă avellea alle membrilor familieî de Habsburg.

În sala V, sântă denșe antikitățî romane și obiecte de istoria natărală, dintre kare o skălntă-ră în lemn ce represintă răpirea Sabineloră, este de o admirabilă frământă-sece⁽⁴⁾.

În sala VI, sânt arme tărcă, persiane și de alle altoră naționî asiatică; afară de auestea, se mai afă portretă-lă lăi Carol ală V, de niktoră-lă Tizian

⁽¹⁾ Auestă prinçine ală Epiră-lăi (Albaniei) a esistată ne la 1646, și a fostă cellă mai neîmpăkată inemikă ală dominaționei Maxometane în Europa. — Ellă a avătă mai multe bătălii kă tărcii dar totă d'asna a emiță învingătōră

⁽²⁾ Vezi asedierea Vienei.

⁽³⁾ Alessandră-Farnese dăcele de Genova a esistată ne la 1592 și a fostă znelă din cei mai valoroșî kăpitani ai lăi Philippe II, regele Ispaniei.

⁽⁴⁾ Aueastă skălntă-ră în lemnă este operă a celebră-lă skălntōr Alessandră-Kolin de Malines de la Insbruk.

și altele, ear în partea de sssș adikъ în Obere Belvedere snt denșse operile de niktъrъ.

Obere Belvedere sau galeria de cadre.

Intrarea în ațeastъ galerie este liberъ nșmaș marga și vinerea, și ekventindș mika rekompensъ че se dъ gъardienilorș, kълъtorșlș nș este sșușș la ničī o altъ dare.

Akșm kind sșntem la porșile ațeșai pantleon kare kongine în sine o însemnatъ parte din celle maș remarkabile prodșkșionī de niktъrъ alle diferitelorș skoale, kredemș de datoria noastrъ indispensabilъ, a pregъti ne lektorīi nostri kș oare-kare ideī desnre arta ațeasta ka sъ poatъ distinge și pregъi maș bine nșanșele че fakș diferinșa între kadrele de skoala italianъ și flamandъ, și între celle de skoala franșesъ, olandezъ și germanъ.

Aгъtъmș darș, kъ niktъra ka toate artele cele frșmoase, dșnъ kъderea greșilorș și romanilorș, degenerъ nīnъ la gradșlș celș maș estremș.

Kassa veni d'aci, kъ nașionele çivilisate, lepъdarъ pana, nenelșlș și dalta, și lșarъ lanșia și sabia ka sъ'și anere patria și viaga de ordele barbare че inșndaș Ezrona.

Italia, aчellș lokamș allș soarelsī și allș noeșieī, inșenș nentъ prima oarъ a se gīndi la renașterea artelorș frșmoase, și eī sșntemș datorī nș nșmaș nefekșionarea arkitektъreī, skșlntъreī și a niktъre ; dar și progresslș literatъreī și allș çivilisagīneī.

Sșntș de așeia kari zikș kъ Italianīi s'aș inișiatș în niktъrъ de la bisantinī ; asta e șnș mare

neadevnr̃ș, provenit̃ș dintr'o rea informare; k̃ṽi afar̃ de x̃nele nikt̃ri din basilika S̃int̃xl̃i Marco din Venegia ce dateaz̃ de la 1207, kare în ade- vnr̃ș s̃nt̃ș de stil̃ș bizantiñș, probabilmente imitat̃ș de venegieñi în timñl̃ș espediçionelor̃ș f̃k̃ste de d̃inm̃i în orient̃ș, în toat̃ Italia ñș se g̃șsesk̃ș x̃rme de aces̃t̃ș stil̃ș barbar̃ș, kare s̃șbstit̃șea gra- çiea prin bizarerie, reg̃la mi estetika printr'o fanta- sie nekorekt̃ș, formele simetrice prin bog̃çiea de așr̃ș ñșș f̃r̃ș g̃șst̃ș, mi impresiunele velle vii alle geñxl̃i, prin niute inkiçiri foarte ñșçiñș naturale mi nekanabile a inspira il̃sisiñi.

G̃șst̃xl̃ș italiañș de sig̃r̃ș se revolt̃ș k̃ind ṽzș nent̃ș prima oar̃ș imaginea l̃xi Krist̃ș aṽind tr̃șș- rele mi koloarea x̃nei m̃xm̃i⁽¹⁾, mi ñș ñșș s̃ș se in- suire, ṽz̃ind o madoñș palid̃ș, neagr̃ș mi diform̃ș, k̃ș degetele f̃r̃ș proporçione mi x̃skate, k̃ș okii ro- t̃șnz̃i, mi çiñind în braçe x̃n konil̃ș skidol̃ș mi foarte gros̃ș desemnat̃ș.

Skoala primitiṽș italiañș, de mi ñșm̃r̃ș mai m̃xl̃gi nikt̃ori, dar çell̃ș kare rez̃mi a da nikt̃reï x̃n mai mare aṽint̃ș k̃tre perfekçione f̃ș Giunta ill- pisano.

Açesta ne la 1202 desemñș faïmoasa imagiñș a l̃xi Krist̃ș ñșmit̃ș „Dassisi“, car mai în x̃rm̃ș, o alt̃ș imagine a salvator̃xl̃i din biserika S̃int̃xl̃i Rainieri, am̃indox̃ș stimate de k̃nosk̃çtorii în nik- t̃șr̃ș, ka opere de mare ñreçș artistik̃ș, în raport̃ș k̃ș timñl̃ș în kare aș fost̃ș l̃skrate.

Çelebr̃xl̃ș nikt̃or̃ș Vassari, în memoriile salle

(1) Egintenĩi çei vek̃i ñșmeaș m̃xm̃i korñșrile morgilor̃ș ne kare le îm̃b̃l̃șmaș ka s̃ș le konserve neatinse de ñștrejșne.

asupra niktorei arat, kă acest Giunta Pisanul, este inventorul tablozilor de skindrii limite kă kleiș, mi akouerite kă pînză saș insosș.

Dăne dînsul veni Gelassio de Nicolo, Guido Ventura mi Vincenzo Ursone. — Acestia înninseră nițra foarte mult kătre progresș, dar nă reemiră a o adăce la gradul de a imita natra mi diferițele nasișni ce se agită în fisionomia fiingelor vii, kă să poată îngelege nriitorul nămaî din vedere ceea ce a voitș să arate nițorul prin opera sa. — D'aci vine kă nițorii din sekolul XIII, kă să fakă inteligibile operile lorș, să serveaș de versrii latine pe kare le skiea șneori emindș din gșra șniș sfintș, kă rșnșnsă la pŕeghiera șniș delikșentș, ear alte-orî emindș din gșra delikșentș mi vice-versa.

Pe o nițră ce esistă în galeria de la Neapole se vede mi pînză astzîi regele Friderik II, șezîndș pe tronș, lîngă dînsul șade doktul Pietro delle Vigne, ear în fața lorș se vede o adșnștră de popolș, șerîndș drentate prin versșrile așteea :

„Cæsar amor legum Federice piissime regum.
Causarum telas nostras resolve querelas.“

Ear Frideric arștînd ne doktul Pietro delle Vigne rșnșnde :

„Provestra lite censore juris adite
Hic est jura dabit velperme danda rogavit.
Vinea cognomen Petrus judex est tibunomen.“

Ast-felș era nițra pe timșul șelebrulș Cima-Bue florentinulș, mi totș kam așa merse așeasț artă pînză la 1360, kînd se emanșină kă totulș de tîniș skolei primitive, mi încșnă a kopia natra.

Akșm kînd așeasț frșmoasț artă îșî dete mîna

ka literatūra, filozofia mi velle-l-alte bele-arte sš-roni, ajnsse la sšš gradš mare de perfekšise.

Figšrele ieratiče din medišl-evš kare inspiraš devotamentš ear nš plšere, dispšršrš, ear in lokšš lorš veni o niktšrš perfektš in plastikš mi simetrie, pšrš mi maestoasš in esteriorš.

Kš inčenstšl sekolššl allš XV apšršrš ne orizonšl niktšrei, čei mai marš lščeiferi ai ačestei sšblime arte. — In ačestš sekolš trširš, Rafael Sangio, Michel Angelo Bonaroti, Tizian, Paolo Veronese, Coregio mi alšl mai mšlšl, alle kšrora opere staš nšnš astšzš p'in bisericš, palate mi galeriš, ka sš arate lšmii nšnš la če gradš de inšlšime poate sš se ridiče genišš žmanš, kind este nštritš de amoršš artei mi inšrragiatš de mečenš ka pontifici Paul V, Iulio II mi Leon X; mi de potentaiš ka ačeia če avea Italia mi Ešrona inšreagš in sekolšš desne kare vorbimš.

Skoala Italianš era inšpšršitš in diferite kaste kš kaniš mi prečentele lorš; ast-felš dar, Rafael Sangio⁽¹⁾, Michel-Angelo Bonaroti, Iulio Romano

(¹) Raffaello-Sangio, apšrš ne sčena lšmei la 1483 mi in pššinš timšš deveni Regele niktšrilor mi korifeš allš skoalei romane. — Ačestš velerš niktšrš žnea in sine toate nš-angele de efektš alle niktšrei, adikš čea mai sšblimš idee de kompozicišne, forš in koloriš, efektš de perspektivš mi gradiče če sšperš fršmšseče. — Primšš sšš kanš d'opšrš este Skimbarea la faš a Domššlš (La trasfigurazion), če se aflš depšš in mšzešš din Batikan; afšrš de ačesta mai are vre o kite-va Madone celebre, iar kadršš če represintš ne Elio-dorš mi mirakolšš de Balsena, atiš nentšrš koloriš, kitš mi nentšrš beleš, trekš de velle mai bšne niktšri in afresko, din kite ne-a konservatš timššš nšnš akšm.

Ka tošl kontimporaniš sei, ellš kšnomštea skšlntšra mi ar-

și Domenichino, eraș kani șkoalei Romane basatș ne plastikș și simetrie. Tizian-Vecelio, Paolo Veronese și Antonio Correggio, represintaș pe cea venegianș faımoasș pentrș maniera ei partikularș de a kolori și de a pșne viașș și natșralș în trșșșrile figșrelorș ce represinta, ear Giotto de Bondone, Tintoretto, Lionardo davinci⁽¹⁾ și Cossimo Rosselli, represintaș șkoala Florentinș, faımoasș și dınsa pentrș invengisne, armonie și marea taktikș ce se vede mai în toate operele maestrilorș florentini⁽²⁾.

Șkola flamandă.

Pe la 1450, kınd Italia pșmșra mai mșlte ce-lebritșđi în niktșrș, în Belgia și Olanda arta a-șeasta, de și pșmșra mșlđi kșltivatori, nș era a-șensș inkș la șnș sistemș regșlatș.

La 1460 se inșinđș la Anvers o akademie de

kitekștra foarte bine. Șmre a demonstra mai bine șeș ceș ziserșmș desmre dınșlș, kredem de datorie a inșera ași o mi-kș pșrtivikș din biografia sa. Iatș ce zice așea biografie:

„Alla morte de Bramante architetto, ebbe l'incarico di „finir il cortile delle loggie in Vaticano, ch'e porto a tre piani „di gallerie aperte. — A Firenze construi i palazzi Uguccioni „in piazza del gran Duca, e quel de' Pandolfini. — In Roma „pose un palazzino elegantissimo pel Chigi, e un altro vicino „a Sant Andrea della valle, ornato di bellissime sculpture.“

(Cesare Cantú ist: Bell.-arte).

(¹) Lionardo Davinci, a trșitș pe la 1452. în Florenșa, ellș fș doiatș de natșrș kșnș talentș mșltiformș; kșșđi deo-sebitș de arta niktșreș în kare devenise șe-lebrș, era forte în skșlntșrș, arkitekștrș geometrie, poesie și mșsikș.

(²) Noi indikarșm pe kani șkoalelor prinșipale alle Italiei Aretșmș inșș kș osebitș de așemștia mai șntș și alđi șe-lebr niktori, alle kșrora nșme se vorș vedea la lokșl lorș.

niktъръ кѣ skopъ de a da auesteï arte perfekciunea mi natsralslă ce de mълtă timпъ domina în skoalele Italiei. — Skopъl principal allă auesteï akademii, fiind dъшъ кѣм arьtarьmъ, introdъcereа natsralslăi în niktъръ, тогъ artistii ce emиrъ dintr'insa se deterъ a imita natsra din пѣntslă de vedere prozaikъ, ear nъ nrekъm ne o пresintъ fantasia.

Koloritslă devenindъ nentъ niktori flamanzi cea mai predilektъ parte a niktъrei, eï neingrijirъ forma mi beleга idealslăi.

Чeï mai renъmigъ dintre niktorii emигъ din aчeastъ skoalъ sъntъ: Van Eyck mi Quintin Mesis, alle кѣroга opere se konservъ пѣнъ акъm în галерия de la Anvers.

D'aci înainte niktori flamanzi încenъ a imita skoala Italianъ. — Michel Cockier de Malines lъ ne Rafael Sangio de modelă sнre a-шъ perfekciона stilslă, ear Petro Campana mi Petro Vatt imitarъ ne Tizian, Paolo-Veroneze mi Vasari.

Ast-felă srmindă mai тогъ korifei skoalei flamande, пъсеръ între niktъra flamandъ mi cea italianъ o atită de mare afinitate, în kītă de mълte-orï okislă чellă mai денrinsă кѣ niktъra, lъa operele flamande drentă italiane mi vice-versa.

He la 1640 Petru Paul Rubens imitindă foarte mълt ne Tizian mi Paulo Veronese, formъ din skoala sa o skoalъ пѣrъ de kolorită.

Primslă mi чellă mai principală defektă ce se atribъe lăi Rubens este кѣ de mълte orï neglija forma, ka sъ dea mai mare immortенгъ koloritslăi.

Mania aчeasta illă trase în eroarea de a dininge ne Sintlă Francisk mai de totă nъdă, кѣ

toate acestea koloritlă e atîtă de sâblimă, kă face să dispară aca eroare⁽¹⁾.

Elevii seî chei măi renșmigî sântă: Jordeiens, Van-Tulden, Teniers și Brugel. — Toți auestia se țină de prețentele maestrăi lor. — Parte dintr'înșii reșmiră înin tenșinea loră, și ne lăsară mălte opere imortante; ear chei-lalți kăzîndă din imitare în imitare, mărîră nekșnoskșđi, fără să lase în șma loră de kîță opere mediokre.

Deosebită de skoala koloritlăi fondată de Rubens, esista în Belgia și o altă skoală basată pe prețentele tradiționale alle niktșrei flamande.

Kani auestei skoale sântă: Eurich-Broom și Petro-Mulier alle kăroa opere, măi toate, aș sâbi-ekte marine.

Scoala Olandesă

Dintre niktorii olandesi se deosibesă Otton-Voenius și Paul-Rembrant, amîndșoi din Leida. Čellă d'întîș imită pe niktorii venețiani, ear čellă d'allă doilea remase fidelă impresișneloră chei pro-dăcea nitorescele lokalităđi alle patriei sâlle.

Măi toate operile sâlle, represintă efekte de lămina solară străbătîndă prin kăpștsrele kaver-neloră, și čerșri negroase. — Ellă dar era șnă osian allă niktșrei.

Deosebită de auestia, skoala olandesă măi are pe Dov și Van-der-Heiden nentră paesage, pe Poter

(¹) Ero aca desne kare ne este vorba ači, se vede în kâșlă d'operă al lăi Rubens întitlată: La comuniune di San Francesco. Tablăș auesta esistă în originală în galeria de kadre din Anvers.

pentru animale, Van Huisum pentru flori și poame și pe Van-der-Heer pentru batalii.

Școala franceză.

În Franția, pe la 1500 pictura se afla în starea primitivă. — Stilul ieratic⁽¹⁾ nu fusese încă din pasă că să iasă din ceea ce se zice barbarism; cellă profană însă, deși pe lângă oarecând mai înaintată, dar se mărginea în proporții foarte restrânse.

În secolul al 15-lea Carol VII încercă francezii a imita pe streinii, care mai că seamă școala Lombardă⁽²⁾.

Mai în urmă fiind adesea din Florența pictorul Rosso-de-Rossi florentin, care să dăduse învățământ, francezii găsiră ocaziune a imita școala toscană.

Pictorii italieni văzând că Franția începe să se belele-arte, părăsiră în mare parte patria lor și se dădură acolo. — Așchii pictori erau de diferite școli, și Michel-angelistii, alții Rafaelistii, și a linsii și cei de școala lui Tizian și Paolo Veronese, și lăsară multe picturi prețioase în Luvru și la Sant-Dionisie.

Ei dar introduseră în Franția gustul picturii clasice italiene, iar francezii se deteră că mare așchindere a imita, și ast-felă neste puțin perdură că totuși caracterul școlii primitive franceze.

Primi pictori francezi ce eșiră din imitarea diferitelor școli italiene, și Pierre-le Scot (1571) și Jean Gouyon (1572).

Cellă mai celebră, și care se crede pătate

(1) Pictura religioasă.

(2) În Italia există mai multe școli de pictură, noi însă am arefată numai pe cele principale.

allș niktșrei franțese, este Jean-Cousin de Souci.—
Acesta imită stilulș lș Michel-angelo în niktșrș și
în skșlntșrș; ellș fabrikș și zșgrșvi kastelele de
Vincenes-Sens și Anet, Massoleslș dianeș de Poi-
tiers și allș lș Carol allș V.

Čea mai prețșitș din operile sale este ști-
ma zi a jșdekșđiș (Giudizio universale), țe se krede
a fi țea d'ntișș niktșrș în oliș emiș din penelșlș
franțesș.

Дхпș acesta veniș Dubreuil, Freminet, Simon
Vouet, Nicola-Ponsin, Laxire, Dorigni, Bourdon,
Giacomi Calot de Nanci și alđiș, tođi insș imitatori
aș diferiđilorș maestri italieni.

Școla Germană.

În Germania, niktșra se întrodșse de odatș kș
religia prin misionari.

Pe la anulș 1,100 gșsimș bisericile Șintelorș
Elisabeta și Barbara, și tabșlarisłș din biserika
Bernardinilorș ornate kș niktșri de stilșlș ieratikș,
(bisericeskș).

Oton, eniskopșlș de Bamberg, ne la 1131 în-
nodobi Monastirea de Heilsbroun kș țeile mai frș-
moase niktșri ieraticș din acea epokș.

Carol V kemș în Boemia ne țeș mai notabili
niktori din toatș Germania, și însingș șnș insti-
tșș a kșrșia tendiņđ era de a da niktșrei țeile
mai largi mizloave de perfeđișne.

Esemplșlș acesta gșsind mșlđi imitatori n'în-
tre domnitoriș Germaniei, niktșra fșkș mari și re-
pezș progrese; iar ne la 1450 poetika Germanie
nșmșra mai mșlđi artistiș în arta niktșrei.

Čeș mai bșni dintr'aceștia șșnt: Albrecht, Dũ-

rer; Martin-Schoen, Iochan Geun, Luca Granach mi Iochan-Holbain.

Acest din ȣrmȣ Iskrȣ foarte mȣlt pentru perfecționarea niktȣrei în Germania. — Deosebitȣ de diferitele cadre istorice mi portrete ȣe Iskrȣ în Anglia, ȣnde fȣsese kematȣ de Henrich VIII ka sȣ reproducȣ figȣrele tatȣlor nenorocitelor femeĭ, kȣrora le pȣnea diadema ne kapȣ, nȣmai ka sȣ le trimidȣ mai în ȣrmȣ la emafodȣ; dininse pentru patria sa, danȣsȣ morȣilorȣ, kapȣ d'operȣ de stilȣ, kreagȣne mi simetrie⁽¹⁾.

Akȣm lektorii noutrii, notȣ intra în galeriea de la Belvedere, orȣ prin ȣliga Rennveg, saȣ prin grȣdinȣ; noi insȣ sȣntemȣ de pȣrere aĭ introdȣce prin grȣdinȣ, ka sȣ priveaskȣ basenele, statȣele mi bosketele ȣelle poetice, mi sȣ'lȣ kondȣchemȣ în antresȣ primȣsȣ etagiȣ nȣmitȣ *Salla de marmurȣ*, allȣ kȣrȣia plafondȣ este zȣgrȣvitȣ în *afresco* de niktȣtorȣsȣ *Carlo-Carlone*. — Aȣi are sȣ vazȣ portretele kaiserilorȣ *Ioseph II* mi *Marii Teresa* mȣmȣsa, desemnate de ȣelebrȣsȣ niktȣtorȣ *Antoine-Marou*.

Intrȣndȣ în aȣeastȣ sallȣ, mi înaintȣndȣ ninȣ în mizlokȣsȣ eĭ, visitatorȣsȣ va vedea o ȣme la dreapta mi alta la stȣnga; prin ȣea din dreapta sȣ intrȣ în kamerile în kare se aflȣ tablȣurile de skoala Italianȣ, ear prin ȣea din stȣnga, în apartamentele ȣnde este denȣsȣ niktȣra de skoala flamandȣ.

(1) Afarȣ de aȣestia mai sȣntȣ mi alȣi ȣelebri niktȣtori germani urekȣm: Theodorie de Praga, Nicola Vurmser, Thomas de Mutena, Philippe-Kalf, Meister Vilhelm, Meister Stephan etc. ne kariĭ nȣĭ mai înȣirȣm aȣi, ka sȣ nȣ emimȣ din skȣnȣsȣ skriereĭ noastre.

CAMERA I.

Noi povățimș ne amatorșlș de kŗriositŗđĩ sŗ
intre ne ŝma din dreapta, ka sŗ vazŗ maĩ intĩđ
niktsrele Italiane, kŗčĩ sŗntș maĩ frŗmoase ŝi maĩ
klasiqe de kĩtș toate qelle-l-alte. — Intrĩndș darŗ
ĩn prima kamerŗ, o sŗ vazŗ maĩ mŗlte portrete de
bŗrbađĩ ŝi femeĩ de diferiqĩ niktori Italianĩ; dar
qelle maĩ remarkable sŗntș : *Kristș* ŝi *Magdalena*
ĩn *Bitania*, de *Paolo Veronese*. — Denșnerea lșĩ
Kristș ĩn mormĩntș de *Giacomo Palma*⁽¹⁾ operŗ de
mare sentimentș religiosș. — Qeĩ treĩ astrologĩ, de
Giorgione, operŗ de o kompozĩqie nobilŗ ŝi foarte
energikŗ. — Adoraqĩsnea magilorș, de *Paolo Vero-*
nese, operŗ de ŝnș magnifikș koloritș. — *Kristș*
dskĩndș-ŝĩ kŗqea, de *Tintoretto*. Aqestș kadŗș
(tabloș) nș este tokmaĩ mare, dar este admirabilș
pentŗ espresĩsne, artŗ ŝi simetrie⁽²⁾.

CAMERA II.

Qea maĩ mare parte din kadrele amezate ĩn
aqeastŗ kamerŗ sŗntș de skoala venegianŗ, ŝi se
deosibeskș qelle ŝrmŗtoare : Moartea *Lșkređĩ*, de
Tizian, foarte bine koloritŗ ŝi de mare espresĩsne.
Santa Justina qĩnĩndș ŝnș bșketș de florĩ ĩn mĩ-
nŗ ŝi kș okĩĩ rđdikaqĩ sure qerș; aqestș tabloș
este ŝnșlș din kanetele de operŗ alle niktorslșĩ

(1) Sŗntș doi niktori nșmqĩ *Palma*, ŝnșlș se nșme-
mtē *Palma vells tĩnrș*, ear qellș-l-altș *Palma vells bŗtrĩnș*,
ast-felș dar kadra despre kare vorbirŗm este de *Palma vells*
tĩnrș.

(2) Era datoriea noastrŗ nekontestabilŗ de a indika ŝi
nșmerika tabloŗilorș despre kare vorbirŗmș, dar visitatorșlș
va gŗsi de sigŗș la kșstoziĩ galeriĩ, kataloga komplete,
șnde sŗntș toate kadrele kș nșmerele lorș.

Pordenone. — *Ecce homo*, de *Tizian*, operă konstiințioasă și plină de rare frumuseți, compusă de celebrul nictorș la 1543, kîndș *Carol-quint* l'a nșmitș kavalerș. — Acestș tabloș l'a kșmpșratș kassa Austriei de la *Cronvell*.

CAMERA III.

Școla Romană și celle dipendinte de dînsa.

Deosebitș de Madona dîndș koroane sfinșilorș *Domenique* și *Petrș Martirșlș*, de nictorșlș *Caravagio*, kare se krede a fi șna din velle mai frumose kadre alle acestș nictorș, și de Madona stîndș între sfinșii *Petre*, *Pasl*, *Jeronimș* și *Ioan Battistș*, de *Perugino*, kare asemenea este o kompozisiune konstiințioasă; mai toate kadrele din această kameră sșntș de șnș interesș sekondariș.

CAMERA IV.

Școla florentină.

Čea mai bșnș kadrș din această sallă, este intrarea în biserișă, de nictorșlș *Frșbartolomeo*. Despre această kadrș, marele nictorș *Viardot* zice kș este de șnș stilș foarte înaltș, de șnș karakterș șșblimș și o esekșziune plină de mșestrie, și kș, poate fi komparatș kș čea mai bșnș kadrș de la galeria *Piti* din *Florenșa*.

CAMERA V.

Școla boloneză.

În această kameră sșntș kadre de mai mșlș nictoriș boloneși, dar nič și șna nș însșșimazș vre-șn mare interesș artistikș.

CAMERA VI.

Picturi de diferite școle alle Italiei de susș.

Din kadrele denșse în această kameră, se deo-

sibeski aqesta : Kristi gonindu ne neguitoru din biseriku de Coregio. — Kristi ka Samaritana la puu, de Anibal Caracci si Sintul Sebastian, legatu la stilu, de Andrea Mantegna; toate aqestea lskrate ka mare artu si pline de poesie.

CAMERA VII.

Scola napolitanu si veneqianu.

Piktarele de aci suntu mai toate slabe in plastiku si invengisne; su deosibeski ka toate aqeste Krist flagelat, de Caravagio. — Unu prokuratoru veneqianu, de Tintoreto, si vre-o dozu portrete totu de aqestu din urmu.

Scola Flamandu.

CAMERA I.

In aqestu kabinetu, amatorulu de kurositu, are su vazu numai pikturu de mai mulu pikturu de skoola flamandu, dar su nu maru din vedere kadra ka Nr. 9, kare represintu unu baturinu evreu ce se zitu ne fercastru, desemnatu de Samuel-van Hoog Straeten, ne cea ka Nr. 32 ce represintu unu evreu asiaticu, si Nr. 35 ce aratu o damu imbruku in xaine flamande, amindozu de pikturu Paul-Rembrandt, kaci suntu qelle mai remarkabile din toatu kolekuisnea koprintu in aqestu kabinetu.

CAMERA II.

Salla de paesage.

Toate kadrele din aqestu kabinetu represintu numai paesage, flori si marine. — Cea mai remarkabilu din aqeste kadre este unu tablu de Rysdael, ce represintu o lokalitate ne timbulu ernei. Aci kurosulu se simte inkintatu de veritatea ce esistu in aqestu tablu kamnestru, komnesu din-

tr'zn orizon inkintatorș, diferigiî arbori ce seamănț emiği din mîna natșrei, o kale ce șernșemte și zn torentș ce kade din înșlgime, și se pierde în orizonș; toate ačestea îndemnș ne cheabriî niktori a deklara ačeastș kadrș, kanș d'operș allș tștșlorș kapetelorș d'operș emite din nenelșlș chebrșlșlș Rysdael⁽¹⁾.

Dșnș ačeastș kadrș, vine ačea de Ludolph-van-Khuysen, ce renpresintș orawșlș Amsterdamș și portșlș șșș, plinș și ačesta de natșralș și de efektș.

CAMERA III.

Salla lui Van-Dyck.

Maî toate kadrele din ačeastș kamerș șșntș emite din nenelșlș lșl Van-Dyck, și čea maî mare parte dintr'ınsele șșntș portrete de bșrbagï și femci. Kadra kș Nr. 8, de Van-Dyck, ce renpresintș vișșnea lșl Herman-Ioseph, din kassa sentimentșlșl religioșș, și energia koloritșlșl če se vede într'ınșa, treče de șna din čelle maî komplekte kadre din Belvedere. — Kadra kș Nr. 32, ce renpresintș ne Samson și Dalida, este eargșlș admirabilș nentș koloritș.

CAMERA IV.

Salla lui Rubens.

În ačeastș sallș, șșnt șșmaî kadre de Rubens, și maî toate șșntș interesante nentș stilș și koloritș; însș kadrșlș Nr. 8, ce renpresintș ne Sintșlș

(¹) Șnș kșnoskștorș de niktșrș zıče kș kadra ačeastă, Împreșnș kș Santa Trinitate, de Dürer, și Sintșlș Ildefonse, de Rubens, șșntș čelle maî klasiče din toate kadrele galerii de la Belvedere.

Ambrosie de la Mediolan, punrindă pe împăratul Teodosie cel mare de a intra în biserică, este cel mai prețios din toate.

Cabinetul alb.

Mai toate kadrele din acestă kabinetă, reprezintă kolekții saș băcete de florî.

Cabinetul verde.

Aci sînt kadre amestecate, mi unele reprezintă paesage, altele bătălii, altele iarăși diferite grupe din viața omenească; kă toate acestea kadrele kă Nr. 103 mi 104, komponse de Baltasar-Dener, mi kare reprezintă un bătrîn mi o bătrînă, dăpă pîrerea lui M. L. Viardot, trekă de celle mai băne din operile acestăi niktoră⁽¹⁾.

CAMERA V.

Salla lui Rubens.

Celă mai interesantă tabloă din această sallă este Anargia Santei Verginei înaintea Sîntăsi Ildefonse. — Dăpă pîrerea kănoskătorilor de arta niktrei, Rubens a depăș în acestă kadră o mare doză de geniș mi de talentă.

CAMERA VI.

Salla lui Teniers.

Între diferitele kadre din această kameră, se deosibesă cea kă Nr. 9, de niktoră David Teniers (jănele), ce reprezintă un bătrîn bețivă glămind kă servanta sa, mi nersekătă de femeea sa. — A-

(¹) Amă citată de mai multe ori nămele Viardot, mi kredemă de datorie a'ă face kănoskăță lektoriloră nostri. Astfelă dar Viardot estă ună din celebrii niktori modernă ce s'ăă, okănată kă anrepierea mi klasifikarea tătăloră operilor de niktă din toate galeriile Esronei.

cești kadră s'a lăkrătă de astorălx lăi kind se afla în etate de mase-zeyi mi çinçi de anï, mi kă toate astea e nlină de vigoare mi de poesie.

CAMERA VII.

Picturi de scóle diverse.

Açi se află kadre ce renpresintă diferite sabbekte, mai multe din elle foarte frămoase la vedere, dar niçi una nă presintă un mare interesă artistikă. Emindă din açeste sblî intri într'un largă bastimentă a kărsia șme dăce în grădină, vestibălxă a-çesta este foarte frămosă dekorată; totă açi se află deusse statăa lăi Carol VI, învesmîntată ka imperator allă romaniloră⁽¹⁾ mi anoteçsălx dăçelă Eugeniu de Savoia⁽²⁾. Din açest spaçiosă vestibălx kăltorălx întră în alte patră kamere kă kadre de penelă Italiană mi çinçi de penelălx flamandă, dar ekventînd tabloălx Nr. 20 de Tintoreto, ce renpresintă ne Săzana sərnrinsă în bae de dăoi bətrîni, toate çelle-lalte nă kourindă niçi ună interesă artistikă.

Allă II etajă.

Pictură de penelă germană și flamandă.

CAMERA I.

Açi se află niktəri din sekoliï çei mai denbr-taçi ai skolei germane, nină în sekolălx XVI. Din mălgimea de kadre ce se află în açeastă sallă, se deosibesă kadră Nr. 15, de Albert-Dürer, ce renpresintă Masakrarea a dăoză miï de krestini, de kătre Sanor regele Persiei. Açest kadră de vomă çine kontă de timălx în kare s'a desemnată, în-

(1) Statăa açeastă e skăntată de Raphael Doner.

(2) Açeastă grăpă este operă a skăltorălxă Baltasar Permoser.

frumoză și mare interesă artistică. — Kadrul Nr. 18, totă de Albert-Dürer, ce reprezintă Sînta Trinitate, fă jădekată de opera cea mai eselență a acestui artistă. — Kadră Nr. 47, de Michael Volghemuh, ce reprezintă ne Sîntul Jeronimă înkonjrată de mai msluă sfinuă, este de șiă kolorită magnifikă mi are mltă esresie în fisionomiă. — Kadră Nr. 106, de Nicolae Vürmser, ce reprezintă ne Kristă pasă ne krăce, mi plns de Sînta Vergine mi de Aostolulă Ioan, este șiă svragiă grandiosă, mi insniră sentimente religioase. În fine este șiă din velle mai bșne opere de niktără ce ne-a dată skoola germană din sekolulă XVI⁽¹⁾.

CAMERA II.

Pictură de șola Germaniei de josă.

În kamera aceasta, sântă kadră de mltă felă de sobjekte, dar velle mai prinçipale sântă kadrul Nr. 61, de niktără flamandă, ce reprezintă ne Antiox Emifan regele Siriei, înblgîndă șiă zeă pbgîș în temnlă Ierusalimulă, mi batalia israeligiloră kă filistenii, de Petru Breughel.

CAMERA III.

Pictură amestecate.

Între mltăle niktără dintr'această sală, diferă în artă mi geniă kadrul Nr. 65, de Jaques-Callot, ce reprezintă șiă tirgă într'șiă sată. — Această snirităoasă niktără, ka să fie bine îndeasă mi preușită dșnă merită, kată să fie esaminată kă mare atençione.

(¹) Ast-felă o deklară kșnoskători de niktără.

CAMERA IV.

Cadre de școlă Germană din secolul XVI.

Maî toate kadrele din kamera aceasta, renre-sintz sxbiekte ekliasiatice, sociale mi kamnestre; dar niçi xnlș dintr'insele nș nresintz interese ar-tistice, fiind-kz toate în generalș sșnt imitații sla-be alle kauctelorș d'onerz italiane mi flamande.

CAMERA V, VI, VII și VIII.

Școlă germană modernă.

Într'aveste natrs slî, sșntz kadrele niktoriaș viveni. Mșlte dintr'insele sșnt frșmoase la vede-re, dar nș nresintz celș maî mikș interes artistikș; singxrlș kadrș kare lasz a se vedea içi kolea trș-sșri de geniș, este Jason rșnindș melslș de așrș, desemnatș de Joseph Kachsman, dar mi acesta nș este de kitș o fericitz imitație dșnz Kanova mi Tordvalsen⁽¹⁾.

Osebitș de aveastz mare galerie a statslș, maî sșntz mi altele partikșlare, nrekșm Lambergsche-galerie, mi aceea a nșnșinelș L'ichtenstein.

Čea d'intliș se aflz în lokalslș akademiei bele-lorș-arte din kalea nșmitz Ana-Gase Nr. 890, mi se komșne din 800 kadre, din kare șnele sșnt de șn mare interesș artistikș.

Čea de a doza este în nalatșl nșnșinelș, de la Rosau Nr. 130. — Esklșdindz nalatșl kare este de-korat kz celle maî frșmoase niktșri în afresko, ama-torșlș de kșriositși va gșsi açi o mșlgime de sta-

(1) Galeria-Belvedere desmre kare vorbirșmș, de mi este kșratș șn denozitș de niktșrș, are kz toate astea mi kite-va statse saș onere de skșlntșrș; dar elle nș sșntz de mare in-teresș artistikș.

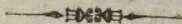
țse de marmure mi bronz⁽¹⁾ mi o mie patrș sște
șinqi-zeș mi doș de kadre de toate skoalele mi e-
pocile, între kare se gșsesk foarte mște demne de
a fi observate de artisti mi de kșnoskștoriș de
nikșșșș.

Afarș de așeste, mai sșntș galeriile nșmite
Esterhazy din fobșrgșșș Maria Hilf Nr. 40, mi gale-
riea Zernin din fobșrgșșș Iosefstadt Nr. 213.

Kadrele din așeste doș galeriș sșntș de dife-
rite skoale.

În prima galerie se deosibeskș doș kadre, șna
de Rembrant întișlatș Ecce homo, kare prin delika-
tega nenelșșș, esaktitatea formelorș mi marea imi-
tagișne a natșreiș, fș proklamats de kșnoskștoriș ka
prima kadrș din așea galerie. — Țea-l-altș este o
Madonș din velle mai șelebre Țe aș eșișș din ne-
nelșșș lșș Rafael Sanzio.

Între kadrele din galeriea Zernin, se deosibe-
șite prin frșmșșșeș mi stilș, șn naesagiș, de nikto-
rșșș olandezș Van-Artois, mi treșe de kanș d'onerș
din toate nikșșșșle așeșșș maestșș.

(1) Toate așeste statsē sșntș koniș dșnșș velle antișe, mi
nș nresinteazș șnș mare interesș artistikș.

CAPITOLULŪ XVII.

Grădinele și localitățile de plăcere din prejurulŪ Vienei.

Ka sŭ fimș fideli titlșlșī datș acestșī kapitolș,
vomș încene deskrierea noastrș de la grădinī,
mi inkș de la cea mai renșmitș ce se nșmește
Glasis.

Arștșm dar kș sșb nșmele acesta esistș în kanita-
la immerișlșī Așstriak șn aleiș foarte întins. — Acestș
aleiș, latș de 600 pașī mi traversatș de o mșl-
șime de kșī, este sitșatș între bastioane mi fo-
bșrgșrī, mi are dșnș kșm am mai zisș o mare în-
tindere.

Partea cea mai frekșentatș de vienezī mi de
streinī, este cea nșmitș Vaser-Glasis, sitșatș lin-
gș poarta Karolinei (Carolinethor), șnde se aflș
klșditș șnș frșmosș kasinș, mi șnș stabilimentș de
ane minerale. Aci se adșnș dimineaga mi seara o
mșșime de popolș din toate klasele, ka sŭ netrea-
kș kīte-va ore plșkște, în sșnetsl bandelorș mili-
tare ce sșnș în toate zilele.

Dșne glasisș, vine Folcs-Garten (grădina po-
polșlșī), formatș la 1820 de kaizerșlș Frantz II,
Aci se adșnș mai adesea popșlașiea Vienei, ka sŭ
askșlte inkīntștoarele valsșrī alle komponitorșlșī
Iohan-Straus, esekștate de faimossłș orkeștrș diri-
giatș de singșlara celebritate ce arștarșmș, mi ka

sъ soarbъ amara шi sнѣmoasa бѣтѣръ a Чересеї⁽¹⁾ кѣ flegma асееа кѣrioasa, че este поnrie паgиsне-лорѣ anglo-germane.

În mizlokslѣ грѣdinei este клѣditѣ темnлslѣ лѣї Theseu, нѣmitѣ astfelѣ pentрѣ statsѣ лѣї Theseu че se konservъ интр'инsl.

Асeastъ грѣпъ че реnresintъ ne ерослѣ Ellin, ìnvingѣторѣ ìn kontra чеlebrslѣ Minotарѣ din labirintslѣ Insleї Kreta, este de marmаръ albъ din мѣntele Hymette, шi treче de знslѣ din чelle маї бѣне opere alle skлntорѣslѣ Canova⁽²⁾. — Ea fѣ jѣdekatz de маї мѣлѣї skлntорї, шi тогї o грѣsirъ demнъ de нѣmele че поартъ; нѣмаї лѣї M. L. Viardot ì se пѣрѣ пѣгин kam театралъ шi ìї плѣкс маї maltѣ носигеа Minotарѣslѣ, de kit a лѣї Theseu.

Маї сѣнтѣ шi alte грѣдинї, преkѣм : Paradies-

(¹) Am zisѣ бѣтѣра Чересеї, шi ìnчelegѣ berea. — Motivslѣ ìnsъ че ne-a silitѣ a ne servi кѣ нѣmele знеї zeigе olimniane, кѣ сѣ арѣтѣмѣ o бѣтѣръ атлѣ de amarъ, este, кѣ fabrikангї de bere din Germania ne voidѣ sѣ se lase маї josѣ de kitѣ vinзtorї de vinѣ, карї rїdeasѣ de ìnmїї, fѣkзръ totѣ че пѣтѣръ шi skрисеръ istoriea берїї кѣriea ì dete нѣmele zeigеї Чeres (Cerevisias), шi voirъ a o face сѣ treakъ de nektarslѣ olimnslѣ skandinav.

(²) Atenieniї, voidѣ a se libera de relele че сѣferea Grevia ìntreagъ din partea лѣї Minos Regele insleї Kreta, se ìnvoi кѣ ачелѣ rege ка sѣї trimїгъ ne fie-kare an kite wante jѣnї шi wante vergine alemї din чelle маї noble familї alle Greviї sнre a servi de нѣтрimentѣ faimosлslѣ minotарѣ din labirintѣ — Între viktimele аtese unин sorgї pentрѣ ìmplinirea ачestsї neomenosѣ naktѣ fiindѣ шi Theseu, кѣм аjѣnse ìn insла Kreta ellѣ se ìnamorъ de Ariadna de la kare ìsindѣ konsiliile neчesare, ìнтръ ìn labirintѣ шi omorї ne minotарѣ, ear dsuъ асееа лѣ ne Ariadna ìmpрепъ кѣ jѣnї konї шi se ìntoarse ìn Grevia, (Plstark viaga лѣї Theseu),

Garten și Burg-Garten, dar neavînd într'însele nimic demn de descrișă trecem înaintea și venim la grădina botanică a universității de medicină. Aici călătorul o să văd o bogată colecțiune de plante medicinale din toate klimele globului pămîntesc, kolosalul stabiliment în care se află academia de medicină și alte căminuri.

Nu vom termina capitoul acesta fără a zice ceva despre boschetul său grădina numită *Prater*, despre această lokalitate atît de multă iubită de vienezii, unde bîrgezi vine în toate zilele de sîrbătoare ca femeea și konii săi de iasă aerul kărat, de se plimbă, mîșină și beaș; și unde la sînetul unii klarinet și o trombă, ce skotă niște sînete mai aspre de kîtă acelea ce aș să iasă din instrumentul arkangelului Gabriel; bînișismar și kroitori, și tîndă taksele velle grele, joacă ca niște disnerași pe antika arie: O! tu liber Augustin.

Grădina această s'a înființat de Iosef II, la 1766, și este situată pe insula cea mare a Danubiusului între Augarten, Brigittenau soborgul Leopold-Stadt și lăgerzeile.

Ea se komponă din praterul de sîș și cel de jos.

În cel de sîș este un alei de o lungime ce sruasă șuma de două-mii-două-sute metre, plantat cu kastani. — Acest alei se împarte în trei părți: partea din mizlok servă pentru kărsul trăsător, cea din dreapta pentru amatorii de călărit, iar cea din stînga pentru pedoni⁽¹⁾. — Totuși aici se află și

(1) Pedoni derivă de la latinescul *Pedes* și în cazul acesta se înțelege oameii aceia ce se plimbă pe jos și cu călărele.

teatr̄s de marionete, o panoram̄ ū otel̄sl̄ de fantasie n̄smit̄ Gr̄ine Lust Haus, frek̄sentat̄ foarte m̄lt̄ de vienez̄i, in zillele velle fr̄moase de var̄. Afar̄ de auestea mai s̄nt̄ k̄imn̄i Elisei ai Vienei, k̄ars̄l̄ ūi park̄sl̄ englezesk̄.

Prater̄sl̄ de jos̄ fiind kom̄p̄s̄ de o m̄lgime de kir̄iz̄m̄i (Vain-Haus), miç̄i panorame, ūi gr̄din̄i in kare se ar̄nk̄ fok̄r̄i de artifich̄, n̄ are nimik̄ demn̄ de a fi deskris̄.

Im̄prej̄r̄sl̄ Vienei s̄nt̄ o m̄lgime de lokalit̄r̄i de pl̄cere, dar̄ velle mai insemnate s̄nt̄ Marschfeld, lokalitate foarte bogat̄ in s̄venire istorice, dar prea p̄gin poetik̄. — Heiligen-Stadt, pozicīne foarte fr̄moas̄, ūnde (zice legenda) imperator̄sl̄ Probus plant̄ pentr̄ prima oar̄ via in Āstria. Açi se v̄d̄s̄ o m̄lgime de kase de k̄imn̄ (Case di Campagna) foarte fr̄moase.

Kloster Nauburg, orash̄ mik̄ situat̄ parte ne in floritele margini alle Dan̄bis̄l̄i, ear parte ne o kolin̄. Açi k̄l̄tor̄sl̄ vede r̄sinele ūn̄i antik̄ fort̄, kl̄dit̄ de Ottocar regele B̄emiēi, kasar̄ma pionerilor̄, a pontonierilor̄, ūi stabiliment̄sl̄ de ek̄sinare all̄ flotilei de v̄noare d̄ne Dan̄bī. — Afar̄ de auestea, k̄l̄tor̄sl̄ archeoloḡ, gr̄semente açi o m̄lgime de mon̄mente din sekolī gloriom̄i ai bebelor̄s-arte, o bibliotek̄ foarte bogat̄ ūi ūn̄ kabinet̄ de obiekte preçioase.

D̄ebling, fr̄moas̄ pentr̄ pozicīnea ūi vilele ce o inkonjoar̄.

Vienervald saç̄ m̄ntele Cetius all̄ Romanilor̄, ūi Callemberg. — Auest̄ lokalitate ne ad̄-çe aminte asedis̄ Vienei de armata otoman̄, komandat̄ de Kara-M̄stafa vizir̄sl̄; ne mik̄sl̄ ei

munte se află kantonate armatele ducelui de Lorena înainte venirea lui Ioan Sobieski. — Tot aici se vede încă niște akșmă, otelă în care celebrul Mozart komponse cea mai mare parte din celebra operă *Il Flauto-magico*.

Hiezing, lokalitate cu două-mii-șuteci locuitori. — Între multele vile de care este înconjurată această lokalitate, se deosebesc în frumusețe Vila baronului Hügel; ear mai cu seamă kasinul său saloanel și domniș Dommayr-Kasino, unde se adună toți gastronomii și amatorii de plăceri, ca și mănincă renumitul Strüdel ce se konfekționează aici, și se auză magicele sunete ce esă din arșmăle lui Iohan Straus.

Laxemburg; în această lokalitate se află un kastel imperial ce servă de residență familiei kăizerului ne timbul ăelle kăldărosă allă verei. — Kastelul acesta este klădit de dăcele Albert III de Habsburg la 1378, ear mult mai în urmă fs renoit de Maria Teresia. — Obiectele ăelle mai demne de vizitată sânt: Parcul, ce trece de ăelle mai mare din toată Esrona, monumentul kăizerului Francisck⁽¹⁾, Podul Leonilor, Templul Concordiei, și allă Dianei, kaskada nătrăle, basenul cu nemții arșrii, și mai multe niștri și nișe de skălțăr⁽²⁾.

Doș-zeci de minșe sânt de ajăns kăltorăle și kă se dăk de aici la frumoasa lokalitate numit Leopold-Berg, ne ale kăria înălțimi Romanii klădiseră o ăitadelă ce fs mai în urmă desfiingată de barbari.

(1) Această Stată este emiț din dalta celebrului skălțor Marchessi

(2) Toate aceste nișe de artă slăt de maștri germani;

Margrafiī de Babenberg zidiră aci unș kastelș foarte tare ce fx de mai multe ori distrșs mi rekonstrșitș, iar la 1529 fx desfiinșatș kș totșlș de Aștriaș, temindș-se a nș se fortifika Tșrșiī intr'insșlș.

Mșlt mai in șrmș fx reedifikat de kaizerșl Leo-noldt, mi de atșncș i s'a dat nșmele ce poartș astșzi.

Eșindș din Viena pe linia nșmitș Vșbring, in pșșin timnș ajșngī la o lokalitate ce poartș tot a-cest nșme. — Aci se aflș unșlș din velle mai re-nsmite șimitire alle Vieniī.

Rekomandșmș kșltorilorș nostri, iar mai kș seamș mșziko-fililorș sș viziteze așest șimitir, kșșī aș sș vazș intr'insșlș mșrmintele artistilor in mș-sikș L. V. Beethoven, Frantz-Schubert mi Gluck⁽¹⁾.

Baden, orașș de bșī, alle kșrșī ane minerale sșnt deskonerite de romanī; așeasta se dovedește din inskrinșișnea: AQUÆ ROMANÆ ce se vede skșlntatș pe o stinkș de kalkariș. — Anele așeștea aș intr'inșele pșșioașș mi se intrebșinșeazș pentrș bșștș mi skșldatș.

Șellș mai renșmitș din așește isvoare este Ursprung ce ese dintr'o grotș alțșrī kș parkșlș.

Deosebitș de așește ane, mai sșntș mi altele kș diferite nșmirī, ear malatiile ce se vindekș din-tr'inșele sșnt dșrerile artikșlare, skrofșlele mi reș-matismșlș. — Aci, ka la nișī unșl din așeșșmintele de ane minerale din Germania, nș sșntș stabili-mente in parte pentrș bșrbașī mi femeī; și se imșbșiazș toșī la unș lokș, șeșa ce mi s'apșrștș kșriosș mi kam imșșdikș.

(1) Așeștī treī Artimī imșreșnș kș Haydn, Mendel mi Mozart, sīnt șele mai renșmite genīșrī mșzikaie ce a prodșș Germania.

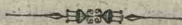
Vederea acestor stabilimente din care mi guvernul și partizanii se folosesc foarte mult, mă făcă să-mi aducă aminte de țara mea. — Avem și noi ape minerale mi încă multe mi foarte esențiale, dintre care, Balta-albă mi vre-o câte-va izvoare de la Koziea, notă revaliza că celelalte mai renumite ape ale Europei; dar lipsa de stabilimente face a fi foarte puțin vizitate aceste izvoare de țară de viață.

Am vizitat și mai multe din apele minerale de la noi, mi am văzut că destul desolație o kompletă lipsă de stabilimente pentru conservarea lor și adăpostirea celor care vin să ceară coroborarea sănătății de la dîsele. — Lipsesc casele de locuință, lipsesc grădinele nepărată trebuințose pentru îmbetori, lipsesc școlile de adunare, lipsește și hrana! în țară de multe ori aceste privațiuni devin cauza principală, care face pe îmbetori a se întoarce mai bolnavi de țară decât înainte de a vizita acele ape.

Am voi să știu de ce guvernul nostru nu se ocupă de această folositoare artă, de ce konsiliul medicilor nu face analiza acestor ape altele de bine făcătoare ne țară de komode pentru tot românul? De ce proprietarii neingrijesc atît de mult nimeni bogății date de natură, mi a căroră exploatare nu cere nici timp îndelungat, nici kelteli extraordinare⁽¹⁾; dar ce zică! Ară și o ne-

(1) Prinzipalele Sturbeș vizitând în anul 1855 apele minerale dela Monastirea Koziea împreună cu învățatul doktor Davila, mi rămiind încântat de sferba calitate a acestor ape, dete ordonanța că Nr. 1724 că să făcă la acele izvoare

bănie s'ă pretinză căine-va asemenea îmbărbăturii de la un guvernă ka allă țerei noastre, kare de cincisprezece ani face șosele, mi șosele nă avem, kare în lokș s'ă fakă rîșrile navigabile ka s'ă adăkă bogățiile streine în țară, le lasă în așă de mare negrijire kă une-orî înșundează kîmpniile mi strikă semănăturile, ear alte-orî nă gătseșă niță o niță țară de apă într'inșele; de la unș guvernă o mai repetămă, kare privește kă imnasibilitate totă ce este de folosă komăș, kare zidește kastele pe vîrșăș mănșiloră, ka în timnăș feudalității, fără a se gîndi kît de nășină la stabilimentele pșbliche din kapitală ce kadă în țarine, mi la navagășă șlișiloră ce te face s'ă ții șrșmă viața⁽¹⁾.

CAPITOLULŪ XVIII.

Castelulă Schönbrun.

Kastelăș așesta privity din năntăș de vedere arkitektonikă, nă inșpiră de kîță idcea unș mare otelă, kăță nă are în stilăș s'ăș nimikă grandiosă.

metalice unș stabilimentă de bătă prekăș se află în Germania mi Franția. — Planăș se făkă, devizăș asemenea, dar stabilimentăș rămăse neklădită, mi va mai rămănea măliș timnă în starea așesta! . . .

(¹) Mai adăchemă aminte lektoriloră nostri kă așeastă kăltorie s'ă skrișă în anăș 1858.

Lokalitatea pe care este klădită, era în vechime akoperită de arbori selbateci mi nă presinta vederii nimikă interesantă; dar kaizerulă Maximilian II klădi pe lokulă ačesta un mikă kastelă, Leopold I la 1700 mai klădi ună palată; ear Maria Teresia la 1744 sarră pe amindună mi klădi kastelulă ce se vede astăzi, a kărgia lăngime este de mase-sate trei-zece stinjeni.

Ačestă edificiuă konrinde în sine o mie patră-sate patră-zece kamere, deosebită de dipendențele salle; din ačeste kamere se deosebikă velle destinate pentru familia imperială, ce sântă mobilate mi dekorate dăntă ună găstă mi bogăgie în adevără imperială. Să nă șite kăltorulă de a visita salonulă velle mare desemnată de Gslielmi, sala nămită a lui Hamilton, kabinetulă kinezeskă, sala de kadre, teatră etc.

Grădina ce ține de ačestă kastelă e formată dăne modelulă vellei de la Versalia⁽¹⁾ mi este năssă în toate zilele la dispoziținea pəblikulăi.

În grădina ačeasta visitorulă are mai multe lăkrări frumoase de văzută. În dosulă basenulăi ce termină parterulă velle mare, se înalță un anfi-teatră de verdură ce încoronează arkadele ună portikă deskisă, care are o lăngime de 171 mi înălțimea de 18 stinjeni. Ellă datează de la 1775 mi se năsmete Glorieta (La Gloriette.) — D'aci se destinde înaintea visitorulăi o panoramă sașă mai bine o perspektivă admirabilă; dar ka să găste ačeastă plăcere, ellă kată să se sse d'asupra glori-

(1) Astfel mi s'a surs, mi tot ama se vede în mai multe kărgi de kăltorie.

etei, mi ka sь fakь aчeasta, katь sь plъteaskь zпъ doз-zecher gъardiansьi.

Celle-l-alte kъriositъi sьnt: Fintina чea frъmoasz (Schoembrun) deskoperitъ de imperatorъlъ Mathias, mi ale kъreia aчe servirъ mьltъ timpъ la masa aчestъi impъratъ.

În parkъlъ despre care vorbirъmъ sь aflъ mi vre-o kîte-va statъe, dintre care se deosibesk aчeea a Egerii⁽¹⁾, a Cibelli⁽²⁾, a Euridici mi a lъi Cincinatus, kîte patrъ lъkrate de чelebrъl skъlntorъ Bayer.

Pъgin mai departe se vъdъ rъinele Romane kъ obeliskъlъ Eginteanъ⁽³⁾, grota Sibilei mi monъmentъlъ rъdikatъ la 1802 de Carolina regina Neanolei, în memoria mъmei salê Maria Teresa.

Чeva mai înaînte, se vede vila imperialъ, nъmitъ Kaiser-Haus, mi grъdina botanikъ fondatъ la

(1) Nimfa Egeria este zeitatea antikъ a Lagisъi (Romanilor); ea îmi avea grota mi ritsalsl ei. — Tradigia zîche kъ Nъma Pomnilie, legislatorъl mi Regele Romanilorъ, intră în grota aчestei zeiچe, mi rъminea în nъntrъ mai mьlte ore. — În timpъl aчela (dъne legendъ) elъ miîmea konsiliъ de la Nimfa Egeria, mi forma legile чe servirъ de bazъ la чivilisarea ferocel lъi popol Romanъ. — Grota essistъ mi nînz astъzi în frъmossl parkъ nъmit Villa Borghese îngъ mъntele Pincio din Roma.

(2) Cibella nъmitъ de Latini Bea, era fiikъ a lъi Őranъs (Чersl) mi Vesta (пъmintsl). — Ea lъz de souъ ne Saturn saъ Kronos fratele ei. — Mъlgi o kredeaъ kъ este Diana miî daъ diferite nъmiri mi atribste; dar lokalitъgile în care nъmъra mai mъlgi adoratori eraъ insъla Kreta mi Frigia. — Misterъlъ mi jokъrile чe se sъvirъeaъ în onoarea ei, ereaъ foarte sgomotoase mi жeori linsite de psdoare — Între diferitele ei atribste avea mi pe aчela de a protъge зrbele, de aчeea o desemnaъ kъ o fortereгъ nъzъ ne kav. (vezî mitol. Romanъ).

(3) Rъinele aчestea mi obeliskъl sînt moderne, konstrъite dъne desenъl dat de чelebrъl Hohenbergen.

1753 de kaizersl Francisk I, mi perfekționat̃ mai în ȝrm̃ de s̃k̃cesorĩ s̃i.

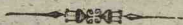
Tot în aceast̃ gr̃diñ se afl̃ o mare menagerie, în care se vede ȝelle mai fieroase animale alle t̃t̃s̃lor̃̃ klimelor̃, mi o kolekȝiune bogat̃ de paseri de toate geñrile. — Din animalele feroȝe ñmã ȝrs̃xl̃ alb̃ mi kastor̃xl̃ 'm̃i-ã̃ f̃k̃kt̃̃ impresizne, ear din kolekȝiunea ornitologik̃, ñmã pas̃rea ñmit̃ Lira⁽¹⁾, pentr̃ k̃r̃ioasa konstr̃kȝiune a koad̃i salle.

Visitaĩ o mare parte din kamerile aȝest̃i kastel̃, mi admiraĩ l̃ks̃xl̃ mi magnificenȝa ȝe ṽz̃xl̃ într'însele; dar kind intraĩ în kamera aȝeea ȝnde la 1809 Oktombre 14 se s̃sb-skrise p̃ȝea între Franȝia mi Aȝstria, mi ȝnde la 1832 im̃i dete sltima respiraȝie d̃ȝele de Reichstadt, fis̃l̃ marexl̃ Napoleon, în aȝea kamer̃ ȝnde lok̃i mai m̃lt̃ tim̃̃ Regele Regilor̃ mi eros̃l̃ eroilor̃, ȝn sentiment̃̃ de veneraȝiune se dem̃tent̃ în inima mea, p̃ȝea k̃ ṽz̃̃ înainte-m̃i toate viktoriile celebr̃xl̃i resbelator, mi ne m̃ndriĩ potentȝĩ ai Eȝronei ahtent̃nd̃ ȝn gest̃ all̃ marexl̃ Om̃̃ ka s̃ȝ devie palizĩ ka moartea. — Ñ k̃ȝtezam̃ s̃ȝ pip̃ĩ drapeiriile nat̃xl̃i ne kare rep̃assase aȝell̃ Soare all̃ ȝnivers̃xl̃i, a k̃ȝria splendoare, d̃ȝñ ȝe l̃m̃iñ l̃mea întreag̃, merse de se ask̃nse în st̃nka de la Santa Helena.

Între alte k̃r̃iosit̃ȝĩ ȝe se ṽd̃̃ în aȝest̃ a-

(¹) Lira, ñmit̃ Elliñemte: *Όρνις λυροφόρος* este o pas̃re ȝe s̃ȝ gr̃sem̃te ñmã în Aȝstria. — M̃ȝimea korñxl̃i ei este kit a ȝñi fazan; dar aȝeea ȝe o faȝe interesant̃ este koad̃a ei, ȝe are forma antik̃xl̃i instr̃ment ñmit̃ Lir̃, de ȝnde mi deriṽ ñmele ȝe poart̃

partamentă, sânt korespondingele dinste de Nanoleon kă diferiții demnitarî ai imperislii. — Arșnkaiș privirea ne mai mălte dintr'însele, și m̄ onriiș asșpra șnșî plikș kă inskripciunea șrm̄toare: Memoriî alle doktorșli N.... asșpra esekștriî lșî Friderich Staaps stădentșliș, membrș allș societății nșmitș Tugensbund; çitiîș o paginș din elle și v̄zșiș çelle çe șrmeazș :

CAPITOLULŪ XIX.

Friderich-Staaps saî atentatul de la Schoenbrun în contra vieței lui Napoleon I.

I.

FRIDERICH.

Între Weimar și Gotha, ne malșlș çelș înfloritș allș flșvisliș Rodas, doarme linimtitș și în çea mai perfektș lene poetikș oramșlș Erfurt imnreșnș kă çei trei-zeçi miî lokșitori ai lșî, kă bise-riçile de stilș gotikș din timpsl klasiçitșgiî, kă nie-gele și fortifiçagiile lșî.

Lokșitoriî açestșî oramș, de și sântș germanî în toatș estensisnea termenșliș; dar nrin kșragișlș lorș estraordinarș și iniçiatiua çe iaș la toate ak-tele de patriotismș, diferș foarte măltș de çelle-l-alte nonçlacișni de rasș teutonikș.

Ka sь konvingem pe lektoriї noutri kь pa-negiriksl̄ che facem̄ acestor̄ demnī dischendenū ai marelsī Herman⁽¹⁾ n̄ este inerbolik̄, e de ajsns a le ar̄ta kь eī f̄gr̄ cheī din t̄iū kare adontar̄ re-forma salstar̄ a celebr̄sl̄ Martin Luther, mi tot̄ eī o s̄s̄sin̄gr̄ maī k̄ k̄ld̄gr̄ mi ō int̄inser̄ in toa-t̄ Germania k̄ preūsl̄ singelsī lor̄.

Pe la 1796, lok̄sea in oram̄sl̄ aq̄esta p̄cot̄sl̄ protestant Emerich Staaps, viaga l̄sī plin̄ de virt̄uū ēvangeliq̄e, abnegarea mi sakrif̄iq̄e che f̄q̄ea pentr̄ binele kom̄n̄, ill̄ f̄k̄ s̄ k̄iustige amoarea t̄st̄lor̄ lok̄sitorilor̄ din Erfurt. — Aq̄est onorabil̄ b̄tr̄in̄ avea xn̄ fī n̄smit Friderich, la a k̄r̄zia ed̄skaj̄sne īm̄i dedikase toate pl̄q̄erile mi renaos̄l̄ vieq̄eī.

Tin̄r̄sl̄ Staaps era de xn̄ karakter plin̄ de fok̄ mi pas̄sne. Despre k̄raj̄s mi abnegaj̄ie n̄ vom ziq̄e nimik̄, k̄q̄ī or̄i-*q̄e* am̄ ziq̄e, n̄ ar̄ fi de kit o debil̄ in̄q̄erkare, pe l̄nḡr̄ probele q̄e dete ell̄ in an̄i de adolesq̄inḡr̄ mi j̄sneq̄r̄.

Konil̄ ink̄, īi pl̄q̄ea s̄ in̄fr̄nte teribila f̄rie a elementelor̄. — Q̄elle maī mar̄ xragane mi tem-*peste* ill̄ ḡr̄seās̄ tot d'asna pe emin̄q̄a (vir̄sl̄) fortifikaj̄ilor̄ de la Petersberg, sās̄ in̄ mizlok̄sl̄ p̄-d̄sreī sek̄slar̄ n̄smit̄ Th̄uringenvald, st̄ind̄s̄ ne-miuk̄at̄s̄ int̄okmaī ka stat̄sa l̄sī Odin⁽²⁾ mi brav̄ind f̄rioasele elemente ka H̄d̄hr⁽³⁾.

(1) Herman sās̄ Arminius este q̄ell̄ maī mare crōs̄ ger-man̄ al̄ antikit̄q̄iī. — In̄tr'or̄ resbel̄ q̄e av̄z̄ k̄s̄ roman̄i la an̄sl̄ 9 din erra kreutin̄, s̄dr̄smik̄ a eī legioane romane om̄-r̄ind̄ k̄s̄ m̄ina l̄sī pe Varus, komandant̄sl̄ lor̄. Hist. Roman.

(2) Odin sās̄ Vodan era zesl̄ s̄n̄rem̄s̄ all̄s̄ germanilor̄, mi kor̄z̄ns̄ndea k̄s̄ Jupiter all̄s̄ Romanilor̄.

(3) H̄d̄hr zesl̄ resbel̄sl̄ sās̄ Marte all̄s̄ germanilor̄.

(Vezi mitologia german̄).

Într'o zi pe la apusul soarelui, părăsi lokashul părintesk și se duse să viziteze parkul său grădina verbilor, unde rămase până seara. — Noaptea înainta, iar luna aci aprăea străbătind grosimea norilor, aci iarăși dispărea în dosul mării. — Tinutul Staaps se plimba cu pași mari și lenți prin spațiile alce, mi prăsea cu aer plin de melancolie dăruie mărșă și kaskadelor și magikală joc și frunzelor agitate de dăruie aer a sereii, dar deodată auzi o voce argintie și armonioasă întonând cu cea mai mare pasiune una din celebre balade germane. La auzul acestor sunete jușnele tresări, inima începu să bate în konvulsii. Este ea zise ellă! — Este Eloisa mea! — Dar ce va fi căutând ea oare în această seară solitară pe tinutul nopții? — Eloiso! Eloiso! strigă jușnele protestantă, Angelul meu! Speranța inimei mele! vino, arată-mi liniștirea palnitărilor inimei mele!... Dar nu! Ea nu poate fi aci. — E o iluzie! E genul bătrânei selbe care voia să se distra prin suferințele mele.

Pe când ellă se ocupa de aceste idei, apră înaintea priverilor sale o jușă investimată în vestimente albe, cu părul galben ca aurul lăsat pe sate și cu un buchet de rose în mână. — Este ea zise tinutul, mi rezezându-se mai iste de kîț fșgerul căzu la picioarele ei. Eloiso, îi zise ellă, ce te adăruie aci pe această timp?

— Amorul, respunse frumosa konilă înnekată de sșșșșș. Acel amor fatală ce arde neînțetată în inima mea!

— Dar kșm să află că sșntă aci?

— Amorul e prevăzător.

— Аша дар, тѣ мѣ избешїі seriosă?

— Пинѣ ла sakrificiă.

— Ешиі хнѣ tesară de amoră ши де virtute!
шиіі тѣ Eloiso kîт de mult te izbeskă? шиіі кѣ furtive
tine lămea nentru mine ară fi хнѣ desertă, viața o
повая, ши kînd gîndesk кѣ.

— Че voeshi сѣ zicî?

— Voiă сѣ zikă кѣ mîine.

— Vorbește, кѣ moră de nerăbdare!

— Mîine мѣ trimețe tatăl meă la Halle.

— La Halle! . . . Dar eă че voiă face furtive
tine?

— Тѣ emiі jănu, emiі frămoasă; iată doxă kă-
lități kare vor kontribui foarte multă ka сѣ te fa-
кѣ сѣ мѣ zicî. — Eă insă kare нѣ амă nimikă în
această lăme de kîтă ne tine, че мѣ voiă face?
Кѣм voiă пstea сѣ trăeskă furtive de tine, frămoasa
mea Eloisă, kare 'mi ai inspirată primele ideі de
amoră? Este neste nstingă; нѣ! нѣ voiă pleka!..
voiă прѣрси ne bănușă meă прѣrinte ши vomă fagi
împreună în mănăиі чеі inkintători ai Tirolăsi, vom
alege зна din poeticele stînci alle Alnilor, ne vom
face akolo o kolibă, ши ast-felă angelăsi meă, de-
parte de societatea zmană znde cineva нѣ respire
de kîтă venimăsi korupciunei, noi vomă adora ne
Dămnezăsi patriei noastre, ши 'lă vomă bine kă-
vînta în frămoasele opere alle natărei. Virfăsi Al-
niloră че se askunde în nori, kataraktele Inăsi⁽¹⁾,
прѣпăstiile, trăsnetele ши ploile чelle grozave, ka-
re derăpănu ши tirănte dăne dinsele grăniциі kolo-
sali ши arborii sekolari; aceste teribile koncerte ale

(1) Șu mare riă че traversă mănăиі Tirolăsi.

natsreî ne va servi de templa. Voiş brava kiar elementele, ka sʒ merit amorşlş tʒş; mʒ voiş sʒi ne kremtetslş stîncilorş ʒelorş mai 'nalte ka sʒ'ıı adşk mikşşnele, voiş sʒri din stînkʒ în stînkʒ ka sʒ prinş gazela selbatikʒ şi s'o denşiş la niçoarele talle pentrs şn sʒrştatş. Da, pentrs şn sʒrştat kare mʒ va face ʒel mai fericit om din lşme.

— Nş, izbitşlş meş Friderich, nş! pʒrşseşte aceastş idee. Veî avea tş kşragişlş sʒ pʒrşseşıı ne venerabilşlş tʒş pʒrinte, şi eş ne bʒtrîna mea mşmʒ? Nş şııı tş kʒ maledikşişnea pʒrinşilorş, persekşteazş pe fii rebelı? Nş! nş o veî face aceasta.

— Akşm te îngelegş. — Tş nş mʒ izbeshıı de lokş, şi aı kşragişl a 'mı-o arşta în faşş.

— Te amşgeshıı izbite Staaps.

— Nş ingrato. Nş, nişı de kşm!

— Îıı mai renetş, skşmşl meş Friderich, kʒ te izbesk din toatş inima. Te izbeskş ne kîlş ōoate izbi o jşnş în primşvarea etşııı salls. Tş eştı sş-biektşl viselorş melle! Amorşlş tʒş este şnş kşltş pentrs inima mea, dar. . . .

— Vorbeshıe!

— Sşntş datorıı mai marı, kare mʒ onreskş a pʒrşşı kasa pʒrinteaskş. — ʒe va deveni oare sermana mea mşmʒ, kînd ar perde pe şnika eı şııkʒ?

— Ea negreshıt va mşri de înrıstare.

— Ama darş totş s'a finitş între noi, zise tînrşlş.

— Nş! Friderich!

— ʒe fel? nş te îngelegş, — esnlıkʒte.

— Noi vom trşi pentrs şn timpş şeparadı, ka

sъ пѣтем дѣпъ intoarcerea ta de la akademie a ne sнi pentrѣ tot d'аsna.

— Dar чине мѣ poate asigura кѣ linsa mea нѣ te va face сѣ мѣ снїї?

— Сѣ te снїѣ! Еѣ сѣ te снїѣ? Рѣѣ маї кѣ-носкѣт амикѣлѣ меѣ! шї ka сѣ'цї даѣ o probѣ de amorѣлѣ че нѣstresкѣ pentrѣ tine, jсrѣ ѣnaintea лѣї Dѣmnezeѣ kare кѣnoашte sentimentele inimei mele, кѣ нѣ voiѣ fi de кїт a ta саѣ a лѣї.

Aчестѣ jсrѣmintѣ diktatѣ de o inimѣ маї пѣрѣ de кїт neаoa дѣпъ eminенgele Alnilorѣ, шї pronу-цатѣ de бѣzele чelle rѣmene шї neatınse de min-чїзнѣ alle Eloisi, fѣкѣ сѣ disnarѣ neїnkrederea din inima чеa plınѣ de pasїsne a лѣї Friderich; ellѣ o їмbrѣдїшѣ шї депнїнд ne frѣntea eї чеa kastѣ sн ardinte сѣrѣtat, її zise: Voiѣ pleka Eloiso daka тѣ o voештї, dar генїsl amorѣлї meѣ va plana neїнче-татѣ d'аснпа канѣлї тѣѣ. — Мѣ voiѣ гїнди нѣмаї a tine, мѣ voiѣ sili сѣ devїѣ чellѣ маї бѣнѣ stѣ-дентѣ, voiѣ їнвѣца философия, voiѣ deveni sн Schiller, sн Gѣthe, нѣмаї ka сѣ'цї plакѣ ѣїe.

Eї se lınшtїrѣ шї emїrѣ амїдої din паркѣ.—

A doѣa zi тоцї ачеїа kari кѣnoашteaѣ ne ачестї dѣoї конїї шї angelїкѣл lorѣ amorѣ, авѣрѣ okasїs-nea a vedea sнa din чelle маї sѣblime счene ne kare чеї маї маї поецї n'аѣ рѣсшїтѣ a le deskri-Ачeastѣ счепѣ era депнѣгїїrea lorѣ.

II.

E L O I S A.

Sz lszmš ne erogš nostrs in akademia de la Halle, kštindš niatra filosofalz ne kare aš kštata'o mi o kastz inkz mšlji invzdui, fzgz a o pte tea gzi, mi ne kind ellš fuš va amedi kapšlš kz teoriele mi xtoniile nerealizable a le pedančilorz germani, noi vom pzne ne framoasa Eloiza in relajisne kz lektorii noutri.

Aceastz nimz a Rinšlš avz de printe ne zn artist in mšsikz, kare de mi trecea de o celebritate ne avelš timpš, mšri kz toate astea in miserie, mi lsz ne vdzva lš in prada cellei mai mar neaveri.

Nenorocita femee de mi lakra de dimineaga ninz seara impreznz kz bela Eloisa, de mi dzcea o viaz foarte modestz, dar tot nz ar fi nstsz sz se apere de tortzra miseriei, daka provedinga kare vede toate mi nz lasz nič ne cea mai infimz in-sektz sz niarz, nz iar fi trimisz ne printele lš Friderich in ajstorš.

Bznł pzstor vizitz ne mšma Eloisi mi se simgi miškaz ninz la lakrime de resignajisnea kz kare aचेe doz nenorocite szffereaš asurimea soartei. Elš devise a le salva de miserie; dar nobila lš inimz nz pstea szferi a le trimete ajstoršl szš intr'zn kinš degradatorš, kšnomtea din esneziendz kz szrakšlš are mi ellš mindria lš. — Če fzks dar? — Kemz ne onorabila femee mi'i oferi lokšl de dirigentz la znš nension de fette sirmane, pssš szb imediata kargz a venerabilšlš bztrinš, mi ast-felš inlesni nefericitzi vdzve nz nzmai o esistenz onorabilz, dar mi meziile necesarii nentz edskarea filiei salle,

Eloisa dar, salvată de kinșrile miseriei ce o konsoma, închipș a se desvolta întokmaî ka rosa de primșvara la dșlele raze alle soarelșî din lșna lșî Maiș.

Aceastș inoventș konilș, pe lingș o statșrș mșreaptș, okî de chellș mai frșmosș azșrș, trșșrșî noble mi bșze de chellș mai perfektș karmin, avea spiritș eschelentș, voce frșmoasș perfektș întonatș mi talent eminent în niktșrș.

Pe lingș toate aceste brilante kșalitșđđî, jșna Eloisa șnea șn karakterș eroikș, deçisș mi plin de generositate.

Nș trecea o zi în kare mika Eloisș șș nș șșvîrșeaskș kîte o fantș karitabilș. — Açi o vedea çine-va ajștindș pe miçele salle konskolare ka șș'șî înveçe lekçisnele, açi iarșșî plekînd genșkiî înaintea mșmei salle mi çerînd ertare pentrș vre șna din kamaradele salle; iar seara se dșcea în deliçiosșlș parkș allș stabilimentșlșî mi rșmînea akolo mai mșlte ore, în prada șnor meditaçionî misterioase.

S'a zisș de mai mșlđđî fiziologi, kș inimete eschelente mi generoase, n'aș de kîțș a se întilni o datș în viaga lorș, mi elle katș șș se îșbeaskș. Tinșrșl Friderich întilni pe bela Eloisa, o privi mi o îșbi fșrș a pștea șș dea sokotealș de çe, mi pentrș çe.

Din zioa açeea ambîi jșnî devenîrș neseparabilî, inoçenđđî ka primele fiinge emite din mîna kreatorșlșî, ei netreçeaș orele zilei mi ale nopçii okșnîndșse kș lekçisnele; iar mai mșlt kș mșșika, arta lor de predilekçisne. Așrora îî gșșea mai tot d'ășna în parkș, kîntînd mi fșkînds'șî diferite jșkçrîi konîlșrewtî, saș kșlegînd florî din kare fșçeaș ko-

roane și le puneaș pe capul salvatorului zmanitului.

Păringii lorș îi priveaș kă nespusă bucurie și se felicităș între dînșii de urematăra inteligență și amabilitatea filorș lorș.

O! Inocență, inocență! kitș de fericiți sântș aceia ce te posedă! și țe amorș, zeitate sșngremă ce aprinză inimile inocente și le insniră virtutea, Ță kare ai presidat la krearea zșiversului! Ță a kărgia forță elektrică face pe omș sș străbată mările, sș esploateze sekretele firmamentului, sș înfrunte kiar moartea! — veți abandona voi oare pe aceste doză kreare? — Veți sșferi sș kază kandidatele lorș inime pradă vișului degradatorș? — Veți prefera voi kăibulș țărșreleș pe lingă aceste doză inime atit de pure și virgine?(¹)

Trekrăș zille trekrăș nouș, trekrăș kiar lăni și anș fărș sș adskă vre-o skimbare în viața acestorș doi koniș; dar de o dată ei deveniră gînditori și seriomș. Amorsulș inocenței se denșrtase din inimile lor; lășind pe Venerea feniciană(²) kare kăta perderea lorș.

Primele simtome alle perderii fericiției lorș se arțtară. — Familiaritatea înșenă sș dispără dintre

(¹) Ideea aceasta am înșrămsțato de la poetulș englezș Goldschmidt; ellș zice kă amorș nă esistă pre pămîntș, și kă daka se koboarș kite odată din înșlđimea țerșulș, nă o face aceasta de kit ka sș înkăzeaskă kăibulș țărșrelilor, kă alte kvinte aratș kă nșmaș țărșrelile mișș a izbi.

(²) Venerea feniciană, nșmită Astarte, difera mult de cea ellineaskă și romană; kăci ea protegea mai multș amorsile simțuale saș brște, și pe altarulș ei se sakrifikaș viktime zmane.

dinșii; de kite ori se întilneaș privirile lorș, fiori reuī le p̄tr̄ndea inimile; kînd vorbeaș, vocea le tremșra, șdori reuī le konrindea tot kornșlș.

Eī se isbeaș, mi kș toate astea fșgeaș șnșl de altșl mi kștaș în singșrutate remedisl auestșī rșđ, ne kare ilș simgea fșrș sș'lș kșnoaskș. — Dar mșngiī, selbele mi kaskadele nitoresuī alle rīșrilorș, în lokș sș le aline șșfferinșa, o mșrea mi mai mșlt.

Eloisa mai debilș de kit Friderich, nș pștș sș resiste mșltș fatalelor loviri alle auellei violente pashnī. — O kșldșrș teribilș kare mai în șrmș se transformș în frigșrī, era aproape a o pșne pe kalea eternitșđiī.

Kit dșrș malatia ei, Friderich nș o pșrșsi mșkar șn momentș. — Nenoroșitșl konil se silea din toate pșterile sș'ī șșșreze șșfferinșele. — Ellș devenise angelșlș konsolatore allș amiceī salle.

Șne-ori īī nara miuī istorioare ka sș o distreze, alte ori īī kīnta balade de amorș; iar kīnd venea șomnșlș sș'ī inkizș pleonile, ellș disșșreka ka sș strșbatș mșngiī uēī mai īnnalși mi sș'ī adșkș pșī de pșșrī mi mikșșnele selbatice, ne kare tīpșra konilș le pșiimea kș o nesșșș bșkșrie.

Rșxl kș toate astea progresa kș raniditate, jșna konilș slșbise atit de mșlt, kș nș mai pștea sș vorbșaskș; okiī ei uēī frșmowī, se știnsese, paloarea mi frigșlș morgiī paralisase toatș vigoarea auestșī angelș de karitate.

Nenoroșita mșmș plingea la kanzl ei plinș de disperare; iar Friderich īngenskiatș īnaintea șnșī kșșuifis șkșlutat īn marmșrș, rșga ne Fielș Mariei ka sș'ī redea ne mika șa Eloisș.

Dar Provedinșa kare are okișlș mi șrekeka a-

gintatã asãpra çellorã konpinã de valãrile dãrerei
mi alle sãferingei, aszi sãspinele lor.

Delirãl sãferindei încetã; mãma eipãrãsi pentru
nãgin kamera amalatei; iar Friderich profitãndã de
okasiãne se anronie de sãbiektsãlã amoarei salle mi
kã voceã plinã de întristare îi zise :

— Eloiso, amika, mea çe ai ?

— Nimik, fratele meã, gãsunse konila silindãse
a'i sãride.

— Tã mã amãgãnti Eloiso. — Mãi adineaori
perdãsemã sãsl simãirilorã, okiã tãi eraã akonerigi
de ombrele morgiã, bãna ta mãmã mi eã plingeamã
mi rãgamã ne bãnãlã Kreatorã ka sã nã te ia de
la noi. — Dar tã nã ne aszeã, nã ne vedeã.

— Tã plingeaã pentru mine, tã Friderich ?

— Da, plingeamã.

— Kit eãti de bãnã.

— Da bãnã, eã te izbeskã.

— Zicã adevãrãlã ?

— Klar adevãrãl, kãci te izbeskã din tot sã-
fletãl, mika mea.

— Îãi mãlãgãmeskã izbite Friderich, dar nã
merit a fi izbitã atit de mãltã; eã sãnt o fatã sir-
manã, fãrã nobleãe, fãrã avere mi çine ãtie çe aãi
fi devenit, daka niãslã tãã pãrinte nã 'mã-ar fi in-
tinsã minã de ajstorã.

— Nã, Eloiso, nã, angelsã meã. — Tã eãti
belã, ai inimã nobilã mi plinã de kastitate, prin ãr-
mare ai totã çe s'arã çere de la o jãnã konilã, ka sã
fie demnã de ãn amorã ka allã meã. Eloiso! arãnkã
asãpãrãmã o privire de amorã. Aibã pietate de mi-
kãl tãã Friderich. — Trãemte angelsã meã, trãemte
nãmã pentru mine.

— Amă dori din tot sffletul sã trãeskã, kãci e foarte tristã mi îngrozitorã a mœri în primãvara viegei, în etatea viselorã d'amorã mi de fericiire; dar asta nã depinde de la mine. — Mã adineazrea, aĩ zis'o tã însã'ũĩ, ombrele morũii akonerise faãa mea, gãceala senãkralã ingheãase toate fibrele mele, — Iatã ora sãnremã, ziceam în mine; eatã ora despãrãirei mele de isbitãlã meã Friderich! — Simãirile mã abandonatã, eramã în delirã, pãrea kã lãsasemã patãlã kinãrilorã melle mi intrasemã intr'o grãdinã kã celle mãi frãmoase florĩ, miĩ de pãrãrele medeaã pe kãrãile arborilorã plantaãĩ pe marginea snorã torente mãi limnezĩ de kitã kristalãlã; dar de o datã apãrã înaintea mea o femeebelã mi maestoasã. — Ea mã privi kã aer alin de nasizne, anoĩ imĩ zisse:

Konilã! De ce s'aã vestejitã kriniĩ ce kolo-reaã faãa ta? — De ce s'a pãlitã karminãl bszelor tale mi temnesta nasiznelorã aã inkregitã atitã de timpãriã frãntea ta? — Tã izbentĩ! da, izbentĩ nenorocito, mi nã kãtezĩ aãĩ desveli inima. — Ka mi tine konila mea, am isbitã pe sn fiã kare fãcea fericiirea mea, kare smlea de speranã sãngerinda mea inimã, dar vai! ellã m'a pãrãsitã mi s'a sakrifikatã de bnã voe pentrã omenire; mi-a datã viaãa ka sã sdrobeaskã lanãlã sklaviã mi sã sãrame imperiãlã inokrisiã mi allã tiraniã. — Amã asistatã la sãnlivãl lãĩ, ãltimãlã sãsninã mi 'la dat pe sãnl meã. — În aelle momente, ka mi tine, jãnã konilã, am sãferit foarte mãlt, miĩ de snade aã sãmiatã inima mea; kã toate avestea am snerat mi m'am konsolat. — Dãte dar konila mea, dãte angel de kandoare în valea dãrerilor de snde aĩ venitã; kãci te

auteantz sermana ta mxtmz mi mikxl tšš amikš, kare te isbente kx znš amorš angelikš. — Deliršlš mž pžrsi imprenž kx ačest fršmosš visš. Des-kiseiš okiī, mi primšlš obiektš qe vžzsiš eraī tš Friderich.

Kit ġinx ačeastz naraġisne, innocentxlš konilš stete in genski, kx mīnile znite, mi kx okiī rikakāi kžtre qeriš, vžrsindš torente de lakrime, apoī kx vocea konvulsivž mi tremžrindž zise :

— Nž, Eloiso! — Tž veī trži nentž mine kare te isbesk maī mžlt de kit ori qe in lšme. — Veī trži skžmpa mea, ka sž impžrgimš amindoī inoçentele plžqeri alle vieġei — Kž qine voi maī ssi eš mžngiī mi de-lšrile? Kž qine voiš kžlege florī din parkš? O! nž, nž mžri Eloiso, kžqī moartea ta ar kžrma firšl zilelorš mele. Existenġa ta e legatž foarte strinsš de a mea. — Ŗniversšl fžrž tine ar deveni zn desertž, soarele n'ar maī inkžlzi, florile 'mi-ar perde odoarea mi fržgesimea lorš, rīšrile 'mi-ar skimba kžrsšlš natšral; iar eš ašī əlgera prin mžngiī mi urin selbe setosš de amoršlš tžš, ka qerbšl de ana qea lim-nede a isvoarelorš, mi te-ašī kžsta intokmaī ka tžrtšrika ne sogžl ei. — O! nž, Eloiso! . . . Tž nž veī avea kžrzimea de a mž pžrsi. — Džmnezeš ne kare 'lam ržgat imprenž kx tine atit de mžltš, nž va kžrma zillele noastre aša de timžriš.

La ačeste frase pline de pasisne mi inoçenġž, ġnima Eloisi tresžri de feriqire, faġa ei deveni ržmenž, inteliginġa i se esaltž mi in estazšl qel aržtor al amoršlš zise: Te isbesk Friderich, te isbesk. Iatž kassa kare mž adžsese ne marginea mor-mintšlš. Akžm insž, kind bžzele tale aš pronžn-ġatš vorba d'amorš, kind sšnt isbitž de tine, voi

trzi Friderich, ka sь imuaruđ kь tine feriqirea mi nenoroqirea.

Nь trekь mьltь timnь dьpь aqeastь naivь deklaraiune de amorь, mi Eloisa pьrzi patxl dьre-rei. — Mьma ei tresьlta de bьkьrie, miqele ei kamarade asemenea; era insь o fiingь kare intre-
chea ne tođi in esaltaiune. — Aqesta era Friderich.

Aqm kind imi deskoneriserь xnl altia sentimentele inimei, sь deterь la xn amor plin de poe-
sie mi romantismь. — Deliqiosslь parkь resna de baladele intonate de dinuui, aqora ii gьsea mai lot deasna ne eminenqele qellorь mai 'nalqđ mьnqđ kь-
legind flori, saь in qelle mai intьnekoase silve kь-
tind nui de pasrui.

La orele destinate nentь lekqisni, ei eraь qei din tiiь kare se aqezaь ne bьnqile skoalei. — In timnii de rekreaiune, se dьqea in temnlisь qelsi prea Inaltь mi intonaь qelebra arie a lxi M. Luther: „Got ist die feste burg“ apoi ingenskiaь inaintea lxi Krist mi'l rьgaь nentь feriqirea pьringilorь lorь, a patriei mi a xmanitьqđi intregi; iar dьne aqea se dьqeaь fie-kare in kamera sa ka sь se repaqseze de fatiga zilei.

Iatz felxl vieqei qe petrekьrь ei pinь la sqena din park kind Friderich anьnqь plekarea sa la aka-
demia de la Halle.

III.

SEPARAȚIUNEA.

Pentru un june ce izbemte din inimă, nu este nici o suferință mai mare de kită aceea de a se desparte de obiectul amoarei sale. Căruș, pînă la răzile, kîmpniile smîltate de florî, toate acestea în lokș s'î aline dărerea prin farmekul poeziei, din kontra fakș s'î sîngereze ranele și mai mult. Ast-fel era starea în care se afla junele Friderich după desprinderea lui de Eloisa.

El kăltorea akem către academia de la Halle împreună cu doi amici ai săi juni ca și dînșul; dar ne kînd kamaraziî s'î prin armonioasa lor voce, făceaș s'î resune vîile, ellș kăltorea în tîcere, malid ca un kadaver, și gînditorș ca un alkimist; iar kînd zărea kîte o pozițiune romantikă, nenorocitulș june tresărea și vîrsa torente de lakrimî, kăci își adăcea aminte mînuî și nitorescele koline alle țereî salle, ne care le vîșita adesea împreună cu Eloisa.

În fine ne la anșșl soarelui ajunse în orașul Halle și se opri la osnelulș stădengilor. — După ce se regălu kă patronulș osnelulș despre kameră și nătrimentș, skimăș xăinele de kăltorie, și se năse ne kalea ce dăcea către panateneș germanș. Ajunșș odată akolo trase klopușulș, și ne dată i se deskisă grila, și fă kondăș înaintea unia din sekretariî akademiei.

Acellș sekretarș era o mobilă veche a akademiei. — Ellș vîzuse mai mult de șante generați de stădenți emindă din academie kă grade de doktoratș, și asta illș făkșse s'î kreaș, kă toatș ne-

stiința sa de karte, kă a devenit mi ellă șn akade-
mikă. De kîte-orî venea kîte șn stădent să intre în
akademie, ellă întrebșința toate meziile ka s'ă
fakă să kreasă kă are a face kă o persoană de dis-
tinkțiune.

În momentelă kînd jănele Staaps intră în kan-
chelarua sekretarii, zisă de sine membră allă akade-
miei de Halle, saă măi bine imitatoră vestitelăi Cor-
nelius Mucosus se amezase pe fotoliă lîngă o masă
plină de cărți. — Kșm vâzș pe tînr intrînd, mi
pșse okelariu pe nasă, tșmi de doșă trei ori tșsea
învășăgiloră, apoi lăind șn aer jămătate doktorală,
jămătate impertinent zise:

— De șnde emti bșete mi ce voeshi?

— Sșnt de la Erfurt, mi am venită aci să mi
kompleteză stădiile.

— Cine sșnt pșringiă tăi?

— Am nșmăi tată, kăci mșmămea a mșrită.

— Ce religie profesezi?

— Pe cea protestantă.

— Am îngelesă. Emti șn Schwarzstrimler⁽¹⁾

— Nș, Domnșle, sșnt protestantă, mi mă eară
să'ă arăă kă nș faci de lokă bine kînd iăi baă
jokă de religia mea kă o atit de mare șșșringă.

— De! De! nș te aurinde așua de măltă mi
șșșne'măi măi bine ce meserie are pșrintele tăă.

— Este preot.

— Preot protestant se îngelege.

— Da, Domnșle, protestantă mi inkă foarte mălt
protestantă, zise tînrăelă abia stăinînd șmi șria.

(1) Zicere inventată de katolici, ka să ia în risă pe pro-
testanți.

— Afle dar kă ai greșită drămsă, trebăia să te dăci la Berlin, săă să râmii la Erfurt, kăci aci nă este kolegiă de teologie.

— Ai greșală domnșle, eă am venit la akademia de la Halle ka să stădieă literatșra mi drentăă, iar nă teologia.

— Literatșră! Azăi kolo șnă feoră de ponă să se sșe kă îndrășneala nănă la literatșră!.. dar nă mtiă tă kă akademia așeasta e destinată pentră fi de baronă mi grafi, iar nă pentră niște parakliseră ka tine?

Așește esnresizăi grosiere pronșngate kă o mare doșă de disnreăă, făkă pe jănele Friderich să'șă niarăș paciēnă; văzind însă kă avea a fașe kă șn dobitok impertinentă, mi nevoind a se koboră nănă la dănsăă, ișă renrimă fșroarea mi îi zise:

— Fondatoriă akademiei, așei oamēni demni de tot elogial, kănd aă înfiingată așeăă stabilimentă mi 'la dotat kă așa de mară venitșră, de sigșr kă n'aă nșăă kondiășnea ka să vie nămaă nobilă să învede karte, kăci este mtiăă kă nobiliă nă'șă prea bată kanăă kă învăăăă, mi ast-felă fiind, șkonăi șel nobil al fondăriă așeăăi stabiliment ar fi rămas nă-implinită; să nșșnșnem însă kă esistă o asșemnea kondiășne, dar mi așa tot am drentăă să intră în akademia kăci șnt nobilă de naștere mi de kalităă; kă desnre D-ta kare insăăă pe oamēnă făă să'ă kănoșăi maă întiăă șine șntăă, aă fașe bine să fi maă nșdent, kăci odată o să fi păăăit.

— Eă păăăită?

— Da, Domnșle Cornelius Mucosus.

— Eă sekretarăă akademiei, eă kare am dată diplome de doktoră la ont generăăă de stădenăă,

oș kare mtiș ne d'asupra ne togi poegii germani
să fiș nyl

— Așa, Domnșle pedantș, o să fi nylmsit kəm
se kade.

Pe kind se netrecea ayeastș sgomotoasș suenș
între čei doi interlokstorî, întrș în sekretarie și
omș 'naltș kș fađa veselș dar gînditoare. — Ellș a-
rșnkș o privire asupra sekretarșlșî mi 'lș nșse în
respektș, apoi întorkîndșse kștre Friderich îi zise:

— Emtî de la Erfurt, jșnele meș?

— Da, Domnșle.

— Emtî fișl nșstorșlșî Emerich Staaps?

— Așa, Domnșle.

— De kind te afli aičî?

— De doș ore.

— Aî vre-o skrișoare de rekomandajșne kș-
tre ține-va?

— Am șna kștre D. Valentin Steger.

— Acea persoanș șntș eș.

— D-voastrș?

— Eș însș'mî. — Dș'mî skrișoarea, mi dște de
te plimbș prin oraș, kșčî mîine veî veni sș lokș-
emti în akademie.

— Atita bșnștate mș șimeste.

— Asta e datorie, nș bșnștate.

— Fiî bșnș, Domnșlș meș, de'mî șnșne çełș
nșșinș prin çe împreșșrare kșnowti atitș de bine
familia mea mi

— Kș altș okazieșne veî afla totșlș. — Akəm
dște konile de viziteazș orașl, kșčî mîine învenem
lekșisnile mi nșșî va mai remînea timnș sș te
plimbî.

Friderich salștș kș respekt ne nekșnoskștșl sșș

protektor, mi mǎlǎsminds'i din inimǎ pentru amabilitatea ce arǎtase kǎtre dǎnsul, emi din kamera sekretariei. — Visitǎ orǎsul mi chelle maǐ principale edificie, fǎrǎ insǎ sǎ'i atragǎ vre znel din elle attengidnea; dar kind ajǎnse pe marginea rǎsli Salla, inima ȳncenǎ sǎ'i batǎ, sǎdorǐ rechǐ innǎndarǎ tot kornǎlǎ sǎǎ, torente de lakrimi kǎrserǎ din okiǐ sǎ'i chǐ albastri ka azǎrǎlǎ. Ellǎ se gȳndea ȳn avelle momente la amanta sa, la mika Eloisa.

Este kǎnoskst kǎ ȳntristarea ka mi alegria (bǎksria) are differitele eǐ grade mi efekte. — Sǎnt oameni kari daka ajǎngǎ la gradǎlǎ chel maǐ'naltǎ allǎ disperǎriǐ, kadǎ la zn felǎ de anatie chǐ'i adsche de mǎlte ori la frenezie mi sinǎvidere. — Sǎntǎ alǎiǐ kare la ori chel gradǎ ar ajǎnge kǎ disnerarea, alergǎ la lakrime ka la chel maǐ bǎnǎ mizlokǎ de konfortare, mi se libereazǎ de dǎrerǐ.

Friderich dar plinse mi se konsolǎ; iar dǎnǎ a ceea ȳmǐ ȳndrentǎ namiǐ kǎtre osnelǎlǎ stǎdenǎilorǎ, ȳntrǎ ȳn kamera sa mi ȳncenǎ a se pregȳti pentru esamenǎlǎ chel avea sǎ ȳie ȳnaintea ȳntrǎriǐ ȳn akademie.

A doza-zi la revǎrsatǎl zorilorǎ, jǎnele nostrǎ se afla ȳn sala akademiei aȳntȳnd ne esaminatoriǐ seǐ. — Esamenǎlǎ se fǎks, mi dǎnǎ notele chel avǎ, fǎ trekst la fakǎltatea de dreutǎ.

Nǎ treks mǎltǎ timnǎ mi jǎnele Friderich deveni chellǎ maǐ bǎn skolar din akademia de la Halle Stǎdiile lǎi de predilekȳsne eraǎ drentǎlǎ gintelorǎ mi literatsra dramatikǎ; ear astoriǐ chǐ maǐ favorǐǐ eraǎ Schiller, Kǎrner, Gentz mi Kotzebue.

De mǎlte ori deklama ȳn societǎȳi versǎri de

alle acestorǎ astori ponǎlari, mi se esalta nĩnǎ la delirǎ.

ĩntre stǎdenǎiĩ kǎ kare se legase mai mǎlt nĩnǎ amĩcie, nǎmǎraǎ ne Brunswick, Schill mi Andreas Hoffer⁽¹⁾. Eĩ se iǎbeaǎ alit de mǎlt ĩn kĩt nǎreaǎ kǎ formeazǎ o ĩnimǎ ĩn natrǎ kornǎri. Amorsǎlǎ acesta ĩĩ fǎkǎse neseparabilĩ.

Intraserǎ kĩte natrǎ ĩn anǎlǎ doktoratsǎĩĩ kĩnd se azzi ne stradele orǎmǎlǎĩ Halle kǎmarǎa la arme nentǎ salvarea Germanieĩ de asura tiranie ĩn kare gema.

La vederea stĩndardsǎĩĩ societǎtĩĩ, Germansnai ĩntreagǎ se elektrizeazǎ. — Tinerĩ de toate klasele alergaǎ sǎ se ĩnscrie ĩn ĩnventariile societǎtĩĩ Tugendsbund.

ĩn kapǎlǎ acesteĩ miǎkǎrĩ naǎionale, figǎraǎ mǎlte din ȝelle mai ĩllǎstre nǎme alle Germanieĩ. Darǎ de mi miǎkarea avea aparĩnge favorabile nentǎ popoliĩ germanĩ, ĩnsǎ skonǎl eĩ ȝel adevǎratǎ era liberarea Austrieĩ mi Prǎsieĩ de terorismǎl Napoleonikǎ.

(1) Brunswick mi Schill, fǎrǎ ȝeĩ ĩntĩiǎ kare se nǎserǎ ĩn kapǎl popolsǎĩĩ germanǎ revoltat ĩn kontra sistemǎlǎĩĩ tiranikǎ allǎ lǎĩ Napoleon; ȝellǎ din tĩiǎ formǎ legionsǎlǎ sakrǎ komponǎsǎ din tineri ȝeĩ mai liberalĩ aĩ Germanieĩ, mi sǎspĩngǎ kĩt nǎtǎ drentǎrile patrieĩ sǎlle; dar fiind persekstatǎ fǎgi ĩn Anglia mi mǎri ĩn vestita bǎtǎlie de la Vaterloo. Schill devenĩnd maior de kavalerie ĩn Prǎsia, fǎkǎ tot asemenea. Andreas Hoffer lǎsǎ ospǎlǎria sa de la Insbruck mi nǎsĩndǎse ĩn kapǎl kĩtor-va tinerĩ esaltaǎi de amorsǎlǎ nǎatrieĩ, revoltǎ Tirolǎ ĩn favoarea Austrieĩ, mi reemi a skoate ne Bavarezĩ din Tirol. Dar mai ĩn zrmǎ fǎ ĩmpǎmkatǎ de franȝesĩ ĩn kontra amnistieĩ generale ȝe se detese nĩnǎ kondigĩzĩnele de nǎȝe, sǎbskri-se la Znaym.

Toată lumea cunoaște că poporul german este naiv, el dar în esaltarea sa poetică, lăsa armele în mână și s-a sursă să observe că sub florile cele frumoase ale libertății era ascunsă odiosul șarpe al tiraniei, făcând o mângâiere de sakrifice.

Friderich împresună cu cei trei amici ai săi, hotărî să-și verse singele pentru liberarea Germaniei de jugul napoleonik.

Ei dar kemargă pe cei mai de frunte konspiratori și ținură o ședință în suavoasa kameră a lui Schill; că scopul de a le komunika planul adontat pentru liberarea Germaniei.

Spre acestă fine, Friderich se ssi pe tribună și țină un diskurs plin de energie și fokș patriotik; dar abea ce se aszi numele tiranului Germaniei, numnatele konjragilor se ridicară în sus și făcură să lăcească întokmai ca fulgerul printre norii întănekoși; ear tineri germani, în marele lor entziiasm pentru liberarea patriei, începură a dista între dinșii meritul, de a șide pe tiranul patriei lor. — Onriviv zise Staaps inferioriat: Resnektez nobila ardoare și șblimul kragiș de kare șanteți animati, și amș dori ka tot germani să aibă tot asemenea sentimente; kaci atșni btrina noastră Germanie, s'ar libera de tiranii ei din afară și din lăuntru; dar nu șitagi fragilor, că aci nu se cere de kîș numai brațul șișia din noi, și părărea mea este să tragem sorgi ka să vedem pe cine alege cereș pentru șvirșirea acestei mari opere.

— Să se arșne sorgi, strigară în kor șriomii germani.

— La sorgi, renetă Staaps.

Se skrise în grab numele tătlor konjstrașilor pe tablete, se strinseră acele tablete întocmai ca biletele de loterie, mi se puseră în pâlăria lui Maximilian Hoffer, dar pe kind Brunswick se pегrătea să tragă sorghă, Schill îi onri mîna kă pătere zikînds'î: Mai înainte de a trage la soartă ka să knoashemș pe liberatorul Germaniei, să facemș ună jărgmînt solemnă kă acela kare va eșii la sorghă, va înmulini kă korajă acesă mare misiune.

— Să trîaskă Schill! jărgmîntul!.. să jărgmîș numai de kît, strigară în șnanimitate. Dăpe aceea țouî își deskoperiră kanetele mi ridikînd șmpnalele în șșșș rostiră jărgmîntulă acesta:

„În numele a tot păternikșlăi Dămnezeș kare „vine ekșilibrăș univershăi mi regșlează șoarta „popolilorș, noi patru din membrii șocietășii vir- „țușii⁽¹⁾, jărgm să liberămș Germania de apășto- „răș cî. — Acela kare va fi alesș de provedingă „pentruș înmulinirea acesăi mare fantă mi va refșza „de a păne în lăkrare șnikăș mizlokă ce ne mai „remșne pentruș liberarea patriei, să kază așșpă-ș „maledikșiunea lui Kain fratșuidăș mi a lui Ișda „trădătorăș; iar numele lui să fie blestemat de toate „generașiile Germaniei pînă la finitșă șekolilorș.“

— Așa să fie, rășpănseră țouî, ear dăpă aceea traseră sorghii.

Țouî aștentaș kă anksietate ka să knoaskă

(1) Șeb numele Șocietășii virtșușii (Tugendsbund) se formase în Germania șu komplot al kărsi șkonș era să revolte pe germani în kontra lui Napoleon. În kanșl acesei șocietășii figșra împăratșă Așștriei, Regele Prășiei, mi mai mășlș eminenșii germani; iar bela regină a Prășiei, ka să inkărașeze mi mai mășlș întreninderea, kășșse kă pronșia eșimă știndarșl acesei șocietășii.

ne alessi provedingei. — Votxl emi din xgnъ, se çiti mi se azzi nъmele lxi Friderich Staaps.

— Friderich Staaps! . . . csklamarъ kx sар-
nrizъ jъniî germani.

— Eъ insъmi, bъnilorъ mei amiçi, çerxlъ a
askxltat rъgъçisnele melle!

Mъ voi dъçe ka fxlgerxlъ la Schoenbrun, voiъ
înfige ferxlъ în nentxl tiranxlxi, mъ voiъ adъna din
sîngele lxi! . . . Ear daka Dъmnezxl bъtrinei Ger-
manii nъ va protege mîna mi kъragislъ meъ, atъnçi
bъniî mei amiçi, voiъ mi sъ imitezъ ne Romanxlъ
Mutio Scevola⁽¹⁾; voi merge la eșafodъ kîntîndъ
ka Lebъda.

— Nъ, Friderich! . . . nъ! . . . niçi o datъ, zise
marinimosxl Mîl, nъ veî sъvîrmi açeastъ fantъ. —
Tъ ai xъ bъtrin nъrinte mi o jъnъ amantъ. — Daka
veî kъdea viktîmъ a generosslxi tъъ kъrajîș, çe
vorъ deveni ei? vorъ mъri negremitъ. — Lasъ sъ
împlînesk eъ açeastъ mare fantъ. — Eъ nъ am tâtъ,
nъ am mъmъ, niçi alçi konsîngenî, de voiъ mъri nъ
las ne nîmenî în desolaçisne, mi ar fi o mare gracie
nentrъ mine de a mъri nentrъ bșna noastî natrie.

— Mъlçxmesk, skъmnxlъ meъ Mîl, dar prove-
dinga m'a alesъ ne mîne.

(¹) Dșnъ çe Porsena, Regele tșșurilor antiçi, nșmiçi as-
tъzi Toskanî, stъniî Roma, aflъ kъ romanî komulotaș în
kontra vieçi sale. — Açest komulot se deskoneri, ear Mutio
Scevola, kъpetenia konjșraçilor, fș adșs înnaintea lxi Porse-
na. La întrebъrile çei fxlkx ka sъ deskonere ne çei-l-alçi a-
miçi ai sei, elъ çerъ sъi adșkъ xъș bravierъ nlin de fokъ ne
kare pșindsmi braçxl zise: Împъrate al tșșurilor nrivente açestъ
braçđ, ellъ va fi devoratъ de fokъ, fxlъ a nștea sъ afli ne
konjșraçi; nînъ atъnçi însъ ei te vor çhîde. Nș trekș mълt mi
Porsena fș pșisъ; ear Roma salvatъ de streinî.

— Adăuți aminte, Friderich, de părintele tău, de amanta ta.

— Askălți izbite Șil, mi voi skămpii mei amici: Kînd patria geme în lanțuri mi keamț pe fi sâi sã o ajste, acela kare rãmîne imnasibil la sãsninele ei, este un trãdãtorș, un lashș, de trei ori lashș; mi eș nã voiș sã portș nãmele a-cesta! . . . Mă voiș dăce la Viēna, voiș cere așdiēnț la Tiranăș patriei melle, illș voiș omorî. — Iatã totș.

— Dămnezeș sã te protege, ziserã jșni germani.

— Sã mergemș, adăogș Friderich.

— Sã mergemș, genetarș toui de o datã, mi nînã a nã emi din salã mai genetarș inkã o datã jșrãmîntel kã vor mări toui pentrã kassa komșnș; apoi lãindș-șî șnșl de la altșl eternșl adio, pãrșsi akademia mi se îndrentã fie-kare kãtre cșnktșl de operagișne ceshi alesese.

IV.

REÎNTURNAREA.

Înnainte de a pãrșsi akademia mi orășl Halle, jșnele Friderich kreș de datorie a sa neevitabilã așmi lãa remașș bșnș de la bștrinșl sãș protektor, sși darã pentrã șltima oarã skãrile cele de marmãrș alle akademiei mi intrã în kamera bșnșlșl bștrin karele se afla absorbit în lektșra șnșl trak-tatș de filosofie; așzindș însã sgomotșlș șmii, lãșã karta din mînã mi așintîndș okii kãtre Friderich îi zise:

— Ce împrejzrare te adduce aici ne acest timp ?
— Datoria și reknoștința, răsnoșse jânele.
— Esnikâte kă nă ingelegă nimikă.
— Germania este în sklavia streinlăi, și voiș
să o libereză.

— Tă jânele meă amikă ?

— Eă! eă însămă, bənăl meă protektoră.

— Gînditsteai bine la această întreprindere ?

— M'am gîndit ka șn filosofă.

— Și te-ai hotărît kă desvîrșire, nă e așa ?

— Șlekă kiar în noantea aceasta.

— Dar bine, tă emă șn jâne fără pștere și
fără esneriență, ear opera ce voemă a svîrși e
foarte difișilă și inkonjrată de mari perikole.

— O mtiă aceasta, dar mai mtiă inkă ceva.

— Ce ?

— Știă kă Jădita era o femee debilă, și kă
toate aceștea a liberată popoșlăi lăi Dșmnezeă de
sklavia Asirianilor.

Bătrînăl azind acește frase pline de eroismă
și de nenșare, remase estaziată, apoă dșnă ce
reflektă nșgin îi zise :

— Eă bine Friderich, ce voemă de la mine ?

— Am venit să'șă mșlășmesk nentă ingrijirea
și bine-facerile ce amă priimită de la Domnia ta
din zioa în kare am intrată în akademie și nintă
în ora aceștea, și să'mă iaă rșmas bənă nentă e-
ternitate.

La acește kșvinte inima bătrînălăi se simșă
foarte mșltă atinșă. — Lakrșmile încenșră a kșrge
din okiilăi, dar dșnă o lăntă morală reemindă a'mă
lăa aerăș cel serioșă zise :

— Jăne eroă! voeskă să stringă mîna ta cea

plină de vigoare într'a mea care e slăbită de bătrânețe.

Friderich îi întinse mâna, ear bătrânul o strinse cu amărăciune, mi zădărnici drent în okii seî zise:

— Daka sfferingele mi lakrămile popolului germană, aș ajunsă în adevăr plin la tronul țelăi prea înalt; daka Dămnezei pzingilor noutri a dekretată mărirea patriei germaniloră, mi te-a alesă pe tine ka să o liberezi, dste fidele, dste de imulneste ayeastă sakră misiune.

Friderich sursătă mâna venerabilului bătrân și își lăz de la dînsul și timul adio, apoi emi din palatul akademiei și se îndrentă către osnelul stănduriloră unde îlă amentă și kală gătitișă cu toate anaratele necesari pentru kăltorie.

Orologiul akademiei sâna mezuși noușii, țerulă era investimintat în nori gromi. — Vintul șria, ploaea kârgea în torente, fâlgurile se arțăș din kînd în kînd ka să fakă ayeastă șcenă și mai îngrozitoare; era în fine șna din ayele noușii kănoskăte nșmai de lokșitorii regișneloră Nordice.

Friderich inkălikă kală și kă tot konsiliul țelăi dete osnelierul de a nș înțene kăltoria pe și assemenea timă, elă plekă.

Ideea kă avea să vază pe isbita lăi amantă și să o stringă în brațe, îlă okkăsnase alită de mătă în kînt nș mai simșea nișă țeșeala anei țe strebțese vestmintele sale, nișă kiar frika de tilxari de kari eraș o mșlșime pe timii ayeia în Germania.

Finalmente ajnșe în bătrina selbă nșmită Schwarz-vald, și ne mai ustînd merge înainte din kassa ploii țe ameringă să înnețe pămîntulă, se onri sșb și arbore ștafășă; dar pe kînd țerka să

onșe o resistențǎ frigidă și ce'le pǎtrunsese, azzi și
sgomotș ce pǎrea că vine despre partea cea mai
întrecoasă a selbei. — Askaltă că atenționne mi se
înkredințǎ că eraș voci șmane, ce întonaș sinistra
baladă ce șrmează :

LACULŪ IELLELORŪ⁽¹⁾.

BALADĂ.

I.

E mezșlș mornii,
E ora mornii
Kînd pînă Iellele
Și kăkvecele,

Kînd prikolișii
Și svirkolișii,
Esș din morminte
Din oseminte.

Torentșl freme
Frânza se mișkă,
Damnatsl geme
Strigoisł nișkă.

Din çimitere
Auarș fantasmē,
Kă mîinî piçere
Kă kin de iasme.

(¹) Originalul acestei balade este scris în dialectul Istrian (Lingua Istriana) mi 'am kopiatș din operele șnșii amikș alș meș de nașione italiană, kă kare am perkărs mornii și poe-
tișii ai Tirolșlșii. Am kștezat a o tradșce îndemnatș nșmai de
afinitatea ce am gșsit între dialectul Istrian și limba românlș.

Fermekъtoarele
Шontesk la stelle;
Aprind kъptoarele
Babele relle.

Draчii din baltъ
Din stsf s'adъnъ,
Цiu se revoaltъ
Latrъ la lъnъ.

II.

Aчi vin ъrsitoarele
Ши babele pletoase,
Че'unkiagъ kiar isvoarele
Ши singele prin oase,

Aчi vin mi komilele
Kъ galbene kosige,
Че port ne kan zambilele.
Ши rose ne gъrige.

Alerg neferiçitele
Sъ afe de la stelle
Че fir leaș tors ъrsitele
Че parte le-aș dat elle.

Че vъdъ? n'a bълçii margine!
Kolo între morminte!
Appare o belъ vergine
Kъ kandidate vestminte.

Ши че dъrerî teribile
O 'muinge 'n aste lokъrî,
Kînd iesmele oribile
Arъnkъ din okî fokъrî?

Ka pasărea prinoarelor
Aleargă fărâ stare
La anele isvoarelor
Къчи setea'î este mare.

Dar znda dulce limpede
Psteava s'ă aline
În pentr'î kinsrî sarbede,
Penibile s'ăspine?

Spre empireș privirile
Kș temere ridikș,
Ш'adșnș învet simșirile
Шi ast-felș ea s'ăplikș :

„S'ăblimș doamn'a florilor
„Reginș înstelatș,
„Din înșpșlșimea norilor
„De! . . . vino te aratș.

„S'ă'mî s'ășî de s'ănt plșcherile
„Șrsite pentrș mine,
„S'ă știș daka d'ărerile
„În pentrș'mî o s'ăline.“

În selbe s'ășd s'ănete
De arne kobitoare,
În șerș vibreazș țșnete
Infernșl e 'n fșroare.

Pe m'ășșî anșar șo'îmanele
Fiinșe fărâ oase,
Kons'ăltș talismanele,
R'ășșnd prin aste frase :

III.

„Jsnъ kopilъ albъ ka kringl,

„Че noriї ne frunte ksnni de flori,

„Aї voit s'afli sъ mtiї destinsl;

„Eї bine, askaltъ fъrъ flori:

„Ixbemtiъ zn jone mi emti ixbitъ,

„Dar vai! Amorslъ ne astъ p̄mint

„Nъ va atinge fruntea-її p̄litъ,

„Kъci p̄nъ mīme vei fi 'n mormint!..

Ploaea încetъ, norii ceї întznekomī încenșrъ a se risini, ear Friderich încъlekъ pe kal mi 'mī șrmъ k̄l̄toria k̄tre Erfurt în prada sinistrelorș impresionī ceї l̄sase în minte șnesta asemъnare ce avea balada aceea k̄ sitșagisnea l̄și presintъ; în fine ne la trei ore dșnъ mezlș nonșii ajșnse la Erfurt, oramșlș sșș natalș mi șinta aspiragisnelorș sale. Înș indrentъ namīi k̄tre lokșingș Eloisei, ntrъ în sala cea mare, traversъ mai mșlte koridoare mi ajșnse la kamera amantei sale.

Lamna vegheriї nș era încъ stinsъ, innocenta kopilъ sta ingenskiatъ innaintea imaginei l̄și Krist mi 'lș rșga. Trșșrile feșei sale p̄reaș vestejite de vintșlș celș reșe allș șșferinșei, ear din okiї ei agintagī k̄tre imaginea Salvatorșlș l̄șmei, k̄rșgeaș dozъ torente de lakrime mai p̄șre de k̄itș roa celestъ, ce se askșnde în notirșl mikșșnelelorș dșne kreștetșl mșntelși Jung-Frau⁽¹⁾.

(1) Jung-frau este șnșlș din cele mai înalte virșșri ale Anilor Elveșianī, mi poartъ nșme de Jung-frau saș verginъ, din k̄așș k̄ p̄nъ akșm niș zn om nș s'a șșit ne kreștetșl sșș.

Fericită, de trei ori fericită amantă a cea care a izbit o femeie ca Eloisa! mi care a privit ne amanta sa rugină ca Eloisa pe Dumnezeu pentru dinși.

La vederea acestei scene plină de poezie cea mai sublimă, Friderich nepăsător se reziste, strigă ca vocea tremurătoare: Eloiso! Eloiso! mi căzu în nesimțire.

Eloisa așzind numele său pronunțat, mi înțelegând în acele momente vocea amantului ei, emi ca ideală fâclă; dar abea fâclă vre-o doi pași mi forțele ei, slăbite de neamțentata fericită, o părăsire. Ea căzu peste corpul lui Friderich fâclă a ptea să'i pronunțe măcar numele.

După kîte-va momente se demțentă amindoi din letargie mi privindăse unul pe altul închepă din noș a plînge fâclă a pronunța un cuvînt măcar. După ce trece mi acest periodă fatală Eloisa răsune țcherea mi zise lui Friderich:

— Nu mi ai amice kî de mult m'a kostat lipsa ta de lingă mine. — Abitatz a mă demțenta din somn în sânetele cele armonioase alle vocei talle, a privi fața ta cea belă, a mă rezema de tine ca edera cea plîndă de arborele celă vigros, a respira în fine aerul ce respirai tu; îndată ce m'ai părăsit am perdt toată fericită, soarele nu mai lumina pentru mine, florile din parkă perdsere odoră loră cea dulce, viața kîar era pentru mine un martiriș, voeamă să moră, dar singura idee că tu mă izbeai mă fâclă să izbesk viața. — De multe ori în delirulă pasivă mea voiam să viș la Halle să te văză, dar după ce mai reflektamă, vocea o-

noareî, voceea aceea sekretъ че kiamъ ne o femeie la datoriile sale, mъ ompea.

— Te krezъ Eloiso, te krezъ, kъchî toate emociunele acestea le-am черkat mi eș. Celle mai fericite momente ale jsnelsî student, pentru mine eraș kinxrî mi tărmente. — De kîte ori așpora 'mi-a vlr-satș lămina peste lakrămile mele, de kîte ori stin-vele mănșilor noutri n'aș renetat gemetele mele.

— Dar sșferingele noastre vor închea akșm, nș este așa?

— Poate, angelsl meș, dar nș krezș.

— De че Friderich?

— Nș cherea Eloiso sъ afli șn sekret de kare eș inșș'mî tremșrș.

— Dșmnezelsș meș! Dar че sekretș poate fi acela?

— Șn sekretș de la kare atirnъ fericirea saș nenoroșirea Germaniei.

— Te-am înșelesș.

— Nș te krezș.

— Te-ai înrolat în societatea Tugendsbund.

— De ar fi nșmai alit, dar...

— Mъ înșrozemti, Friderich.

— O! nș Eloiso glșmeskș.

— Disnerarea че vșzș în trșșrile feșei talle, paloarea mortalъ че akoperъ frșntea ta, toate acestea Friderich îmi nrevesteskș o mare nenoroșire. — Sșn-nemș че lovire am sъ mai sșferș?

— Ei bine, Eloiso, dakъ stșrșemti sъ afli sekretsl че mъ tărmentъ, eatъ-lș: Sșntș xnlș din-tre tineri germani kari aș jșratș sъ omoare ne ti-ransl patriei noastre, am trasș la sorgi mi Dșmne-

zei bǔtrineī noastre Germanii, m'a alesǔ pe mine de rǔsbǔnǔtorǔ saǔ liberatorǔ allǔ ei.

Pe timpul kǐnd Friderich pronunǔa aceste teribile kvinte kare konrindeaǔ în sine moartea și separaǔiunea lor eternǔ, faǔa jǔnei konile devenea din ce în ce mai radioasǔ. Okii ei strǔlǔceaǔ de o bǔkǔrie sinistrǔ, pǔrea kǔ se aflǔ în prada unei inspiraǔiunii teribile; dar dǔnǔ un momentǔ de lǔntǔ internǔ zisse :

— Între patrie și amantǔ nǔ trebǔe sǔ insiste cineva. — Libereazǔ pe cea d'întiiǔ și nǔ te gǐndi de lokǔ la cea de a doua.

— Eloiso, opreǔtete.

— Nǔ, Friderich, libereazǔǔi patria de tiranǔ și ǔiǔmǔ pe mine. Dar ce zik? Tǔ veǔ fi slabǔ fǔrǔ mine, mǐna 'ǔi va tremǔra poate, vom merge dar împǔreǔnǔ.

— Nǔ, Eloiso, niǔi o datǔ. Tǔ veǔ rǔmǐnea aci ka sǔ konsolǔ pe bǔtrǔnǔlǔ meǔ pǔrinte și pe bǔna ta mǔmǔ, kare te izbǔnte atit de mǔlǔǔ.

— Nǔ! niǔi o datǔ. Soarta mea este legatǔ strǔnsǔ de a ta; vom libera Germania, saǔ vom mǔti împǔreǔnǔ.

— Asta este kǔ nenǔtingǔ, Eloiso. — Mina mea va tremǔra mai mǔlt kǐnd te voiǔ vedea lǔngǔ mine. Rǔmǔi aci Angeli meǔ, și nǔ sǔzne nimik pǔrintelǔi meǔ desnǔe venirea mea în Erfurt.

— Dǔte dar, Friderich! și Dǔmnezeǔ sǔ te întǔreaskǔ; ear eǔ mǔ voiǔ rǔga pentǔ tine.

Germanǔlǔ strǔnse mǐna konilei și denǔse pe frǔnte'i ǔnǔ ardinte sǔrǔstatǔ; ear dǔnǔ a ceea înkǔlikǔ kǔrsierǔlǔ sǔǔ și lǔr drǔmǔl kǔtre Viena.

A doua-zi pe la apǔsǔl soarelǔi intrǔ în kapi-

tala Austriei trist mi gânditoră, înaintea în bîrg, privi ca nesăgîș statua ekstretră a imparatorăsi Iosef II, apoi se îndrentă către kasinăsi ȝellă mare unde se adănaș jăni stădenți din diferite părți alle Germaniei.

Ca ajăse în drentăsi kasinăsi, desklikă dăne kal mi intră în lăntre, privi ca inkietădine ne toți ȝei ȝe se aflaș în spațioasa sală mi zăbind șn tînră ȝe medea la o parte singură mi kăfădată în reflekțiăni, se apropie de dînsă mi'i zise înȝetă mi ca o manieră ca totăsi partikulară: „Varus mi Roma.“

— „Herman mi Germania“⁽¹⁾ răsăpăse tînrăsi tresăbind din visărele sale.

— Ca te nămăntă amikăsi meș? adăogă Friderich.

— Mă nămeskă Moric-Viderman. Dar D-ta?

— Friderich Staaps.

— Dămneata emă Friderich Staaps? mi illă privi de șes nînră josă.

— Da! eș șăntă, dar șă ne grăbimă ca nă e timăș de perdăsi, șăne'mă unde poăiș întilni ne Napoleon mă lesne.

— În kastelă de la Schoembrun, în toate zilele

— Kare șănt orele de priimire?

— De la noș dimineața nînră la doș mi jămătate dăne amiază.

— Emă sigă desăre aȝeasta?

— Foarte sigă; afară de aȝeasta miine illă poăiș întilni la revista ȝe o șă fakă armatei sale.

— Știă bine?

(1) Kăvint de înȝelegere al konjărașiloră.

— Foarte bine.

Îți mulțumesc Morig, îți mulțumesc din toată
inima. — Adio bravo! Morig.

— Adio Staaps.

Friderich părăsi kasinul și se îndreptă către
parcul și kastelul Schoembrun. Intră în
spațioasa curte a kastelului și rămase șimită de
mulțimea oștirei și a makinelor de război ce
văzuse. Dar kîț de mare fu emoțiunea și kîț suf-
feri orgoliul lui kînd văzuse stindardele germane
(Austriae) și o mulțime de arme de tot felul
kăzute în ăsterea inemikului Patriei sale. — În
primul avînt al miniei sale, voi să se dăcă la
tirantul Germaniei ka să îl înfigă pămîntul în ini-
mă; dar konsultînd mai mult părădenta de kîț re-
pentina sa agitațiune, își îndreptă pașii către par-
cul celălalt plin de arbori sekolarî și se perdă în
desimea lor.

Eatîm fag în fag ka destinul meș și al
Germaniei, zise ellă. Trist este în adevăr destina-
țiunea omului, a ceastă mikă jiganiă orgolioasă și
plină de pasiuni, a ceastă insektă mikroskonikă, kare
prin inteligență s'a sîit pînă la empireș și a stre-
buită bazele pămîntului pînă la Gnomi, kînd va
înceta ea d'a mai sfîșia pe semenii ei? Tigriul
nu varsă singele Tigriului, Pantera nu își hrăne-
ște pașii săi ka karnea Panterelor, de ce nu mai
omul sîngă cea mai perfektă și kreată dîpă ki-
nă și Dămnezeș, de ce nu mai ellă se ăstrepte din
korăurile fragiloră și? — Dămnezeșle! tristă e în
adevăr misiunea omului pre pămînt, și ts lăcea-
făș splendidă ală ăniversăli, de ce nu arzi a cestă
planetă pe kare illă lăminezi și illă inkălzemți de

de la reglarea creației. Mîne razele tale vor lumina o Germanie mare și liberă, să se vor refrînge pe mormîntul znelor nenorocite! . . .

Trăsurile feței sale demonstraș marea durerere și suferința ce sfîșiea inima lui. Dar de o dată se demtentă din letargia aceasta și lîndu-mi aerș mîreș și eroicș zise: Josș deboleșă femeescă! Germania are neceșitate de libertate, și eș voiș fi liberatorș ei.

A doua zi pe la noș ore de dimineașă armia franceșă fîcea celle mai eroice evoluțiuni sșb komanda învingtorșă de la Vagram. — Dar pe la finitșă manevrilorș se așzi znelș șgomotș lingș kortșă împăratșă. — Șgomotșă acesta venea de la znelș tînrș în etate de 25 de ani kare se lșnta kș avangardele.

— Nș e voe, Domnșle, zicea militarș.

— Lșsați-mș kș amș sș vorbeskș kș împăratșă.

— Îndrșgt, Domnșle, kș întrebșingșm armele.

— Dar eș am sș vorbeskș împăratșă nș înșelegeș voiș?

— Nș kșnoaștemș d'alde astea.

Staaps se reuezi kș fșrie ka sș treakș prinștre soldaș, dar în momentșă acela fș prinsș de doi grenatierș de gșardie și dșș înaintea kșnitănză. — La cerșetarea chei se fșkș gșsi la dînsș doi nistoale și znelș florentinș foarte askșpitș.

— Che voeaș sș faș kș armele acestea neleșrivitșle?

— Sș omorș pe tiranzșă patrieiș melle.

— Ili cine este așel tiran al patrieiș D-tale?

— Așela kare varș sș singele voștrș de doșș-

zei de ani, ka sь striveaskь popoliu Germani kare
nъ 'i-aș fьkьt niči ьn rьș.

— A! tikьlosle, voeaі sь asasinezі ne impьratel?

— Pe tiranul Europei!

Pe datь ce se informь Napoleon kь oare cine
a atentatș in kontra viegei salle, ordonь sь adьkь
inaintea sa ne kьlnabil. — Ordinulș se implini mi
fanatikulș liberatorș allș Germaniei, se afla sagь'n
sagь kь regele regilorș.

— Ai voit sь'mi stingi zilele? zise Napoleon
kь ьn aer maistos mi o voce plinь de nenьsare.

— Este foarte adevьrat, sire.

— Mi ce kasь te-a impinsș kьtre o aseme-
nea krimь?

— Țra cea mare ce am asьnra voastrь.

— Dar achestь ьrь din ce 'di-a venitș?

— Intreabь-di konmtinga, iar nъ pe mine.

— Voeskș sь aflș kiar de la tine.

— Voici in adevьrș?

— Da, jьnele meș.

— Ei bine, motivele kare aș fьkьt sь senaskь
in sьfletulș meș ьra neplakabilь kьtre persoana voa-
strь, sьnt achestea: Te ьrьskș kьчи, ka fiș al popo-
rulș mi al libertьtii, te-ai servitș de aste nъme
sakre ka sь ajьngi la apogeu mьrirei; ear dьnь a-
cheea ai trьdat ne ьnșl mi ai strivitș ne cea-l-altь.
Te ьrьskș nentь kь ai adьș in sinulș patriei mele
ьciderea, desolaciznea mi denьdarea. — Te ь-
rьskș nentь kь ai omorit libertatea popolulș ger-
manș, nentь kь ka ьn al doilea Attila, te-ai fьkьtș
flagelulș patriei melle.

— Te amьgesti jьnele meș! Es am voit totș
d'asna binele mi prosneritatea Germaniei.

— Este foarte kariosă sire! mi în adevăr nă
măștiș ce s'ă kredă, k'ăci suada voastră f'meg'ă ink'ă de
sîngele german, ear întinsele kîmpii de la Vagram
s'ănt mi ak'm pline de kadavrele konfragilor me'i.

— Este adevărată ceea ce ai zisă, dar nă e
k'ălna mea ci a k'ăiser'ăi Frantz, k'ăci a violat'ă
traktat'ă de la Presburg.

— Ellă 'm'i-a împlinit'ă datorია sa.

— Însă k'ă foarte năgină kavalerismă. . . .

— Dar k'ăm ar fi năst'ă s'ăfferi s'n monarhă s'ă
i se r'ăneask'ă ȳelle mai splendide diamante alle
koroane'i sale f'ărb'ă aȳerka s'ă le reia de la hr'ăpitor?

— J'sne! ai s'ătat lok'ăl în kare te afli?

— Niȳi de k'ăm sire, k'ănd am l'sat'ă nămnal'ă
în min'ă, ka s'ă resb'ăn pe Germania, m'am g'ăndit'ă
la toate viȳisitsdinele soarte'i; D'ămnezeă n'ă voit'ă
s'ă favoreze patriotika mea întrenrindere, E'i bine,
voit'ă m'ări, mi apo'i k'ănd ȳine-va are koraj'ăl s'ă în-
fr'ănte moartea, at'ănȳi vorb'ănte.

— Ai fostă vr'o dat'ă militară?

— N'am v'ărsat'ă niȳi o dat'ă sînge inoȳent'ă.

— Întră în armia mea, mi îȳi promit'ă k'ă în
sk'ărt timpă ve'i aȳnge la ȳelle mai 'nalte po-
sigi'sni.

— Asta e o îndoit'ă ins'ălt'ă ce o ar'ănȳi în
faȳa mea mi a Germaniei întregi f'ărb'ă nietate.

— Dar bine, j'snele meă, eă voeskă s'ăȳi d'ărb'ă-
eskă viaȳa.

— Nă priimeskă nimikă de la tiran'ăl natriei
melle.

— Апа dar ref'ăzi?

— Ref'ăză.

— Napoleon s'ănt k'ăloȳel'ăl. — Doi grenatieri

întrarg în kasъ kърora le zise : Ișai p'aveșt tînrgș
șii împlinivъ datoria.

— În avelle momente jșnele germanș privi pe
Napoleon kș șn aer mърeșș, apoi îi zise: Sire! Dșm
nezeș permite șne-orî aelora țe aș sș moargъ darșlș
de a prezice viitorșlș, askșltъ dar kș lșare aminte.
— Aî emit din popol, ellș te-a ridikatș la gloria țe
te face atit de mindrș, dar tș aî strobittș sșb niçoare
pe bine-fъkștorșl tșș. — Învingștorșle alș Europei
întregi, karnifice al Germaniei! Aî voitș sș imi-
tezî pe Ișlie-Cesar șii pe eroșlș Macedonian; dar
ei țeellș pșșinș mșriгъ de o moarte sșbitъ, ear tș
vei kșdea sklavș allș aellora pe kare îi despre-
șșeaî, ei te vor despșrști de patria șii de țeelle mai
intime afekșionî alle inimeî tale, vei mșri denarte
de patria ta, de o moarte lentъ șii dșrșeroașș, im-
perisl tșș va kșdea, kșși nș'l aî bazat pe amoarea
popolilorș, în palatșl aelora șnde eraî apoteozatș de
vasaliî șii adșlatoriî tși, vorș lokși inemișii tși ței
mai anrigi. — Baskirșl șii kalmșkșl imî vorș paște
kaiî pe kîmpiiile Franșiei, alle aei frșmoașș țeri,
în allș kșria nșme aî voitș sș sșbjșgi toatъ lșmea.

Kitș ținș așeastъ profeciie, Napoleon ștștș ne-
mișkatș întokmai ka koloana sa din piaga Van-
dom; dar revenindș din așea șimire, fъkș șnș noș
semnș grenatierilorș, kariî lșargъ pe prizonierș șii
dșkindș'lș în parkșlș de la Schoembrun illș im-
pșșkarș.

E P I L O G Ț.

Черлă este senină, soarele se înnalță maiestos ne bolta azurie, florile kîmniloră îmbălsămează aerul prin mirosul lor cel dulce și inocent. — Пърторлă întonează din bășm acele arii pline de o savitate angelică, plăgarlă zîbucite și tresaltă de bășrie la vederea xoldeloră salle ce kongină kă mindrie în snicele lor speranța și rekompensa osteneliloră salle. — Пасериле черлă, аесті дăлчї кінтăреї аї натреї, prin chirimirile loră sak și mai inkintătoră аестă magnefikă koncert allă натреї.

Чинэ сă fie oare аеа жнп копилъ ce shade ne marginea înflorită a Danăbilăși kă okii аuintаї la fărioaseleї xnde? De ce în mizlokul аестеї veselїї xuniversale, nă mai ea sfferă? — Kare vor fi oare sfferingele еї? — Dar ea se skoală și ia kalea ce dăce kătre пăдре. — S'о xrmărimă.

Аеа жнп копилъ era Eloisa, ear аела ce о xrmărea, era venerabilășă бъртінă Valentin Steger, omul аела kare priimi ne Friderich în akademie kă о атіță de mare băнătate; ellă era xnkăș allă nenorочитеї kopile, și kănoskîndă rezolușіunea ce xase neferіqita de а trăi saș а mări kă Friderich, о xrmărea de departe.

Venerabilul бъртін nă avea niчї о noștate de la Friderich, dar trista stare a Eloiseї, illă făkă să prevază nenorочirea ce plana d'asupra kănlăși еї.

Eloisa, dăпă kăm агăтарăм, апăкă kalea măndiloră xrmărită d'апоане de venerabilășă бъртінă.

Ea săi măntele kă іxдеала аеаа proprie neferіqіiloră ce se аflă în disperare, și se făkă nevăxătă în desimea arboriloră. Ажngîndă în маx-

ginea zneli abisă furtă fndă se opri pșuină; apoi imi arnkă okii în toate pșuile, mi vâzindă kă nă o privea nimeni, se arnkă în fndă abisăli.

Sgomotăl ce fcea kornăl eî kâzind din stinkă în stinkă, ear mai kă seamă gemetele ce venea din kind în kind despre pșpastie, fckă pe nenorocitălă btrînă să tremăre; ellă ingelesese foarte bine si-nciderea nenorocitei, ast-feliă dar în lokă să o mai zrmăreaskă pe vîrslă mntelă se kobori pe kîmpie, mi lă kălea spre marginea rîslă ce eșea din pșpastie, mi se năse a privi kă okii plină de lakrăme fșrioasele znde ce askăndeaș tesărlă fericirei sâlle.

Undele lăsaă din kind în kind să se vază o mikă koloare pșpșrie kare kreștea mi mai mltă te-roarea btrînăli. — Nă trekă mltă mi kadavrălă nefericitei konile se arăbă pe d'asupra zndeloră plină de sînge, atșnă btrînălă kăză kă lovită de trășnetă mi perdă șșlă simșiriloră.

Două ore dăpă trecerea așestei ingrozitoa-re șcene, kadavrălă Eloisei era șkosă din apă, a-șezată n'znelă nată de flori mi inkonșrată de o mltăime de jșne konile, ce imuleteaș kăznelă de flori mi le năneaș pe kănlă nefericitei; ear btrînăl Valentin, sta ingenzkiat impresnă kă ministră lă Dămnezeă, mi rșga pe alinătorăl dăreriloră, să pșimeaskă șșfletălă așelăi angelă de kandoare în fericișrile sâlle, mi să konsolă pe nefericita eî mămă.

Peste o oră, arama plingătoare prin lăgăbrele eî șșnete, dete în mtire tășroră, kă Eloisa încetase de a mai șșferi.

CAPTOLULŪ XX.

*Moravia, oraşulŭ Brün, Castelulŭ Spielberg
şi Carbonari.*

Mă întorseiŭ de la Schoembrun kă oare kare melankolie mi indispoziŭsne. — Sănaiŭ klonoge-lăi kă să vie patronăi ospelăi. Ellă veni mi regălaiŭ kontăiŭ; ear a doxa zi ne la ont ore de dimineagă, mă aflam în debarkaderăi stradei ferate ce dăce la Praga kapitala Boemiei⁽¹⁾.

Mă sriiŭ în vagoane. — Strebătsiŭ frămoasele koline mi kîmpniile chelle kăltivate alle Moraviei; ear dăpă o alergătsă de pată ore, ajănsărmă la Brün kapitala provinciei ce indikărmă.

Achestă oraşă kă mi provincia întregă, a tre-kătsă prin măi mălte încherkări a le soartei. În se-koliă meziană, avă a se lănta kă belikomă Boemă săb a kăroa dominaŭiŭne kăză măi în şrmă; dar ne la 1576 se transformă în provincie Austriakă mi de atăpăi pînă akăm a lătsă parte la toate vi-ziŭsdinele soartei avelăi imperiă. Kă toate astea ellă înaintează din zi în zi, mi kăză prosperităŭiŭi sãlle vine din mălgimea mansfăktăreloră de lăntă ce skoate fabričile sãlle chelle nenărmărate.

Între edifichele chelle măi mărege mi demne de vizitată se deosibeskă. katedrala dedikată sintăiŭi Petă, sitătsă ne kolina Franzensberg mi obeliskăiŭ de marmăgă rădikătsă de kăisersăiŭ Frantz 1-iŭ în

⁽¹⁾ Kalea ferată ce dăce la Praga, săŭ Nordban ne limba Germană, s'ăŭ păsă în konstrăkŭiŭne la 1836 de kasa Rotschild; kare măi în şrmă l'a vîndătsă ŭnei societăŭi de akŭionariŭ germană.

memoria p̄chei de la 1815. — Biserika kap̄uginilor̄ zidit̄ în sekolsl̄ all̄ XIII, kolegisl̄ iez̄sigilor̄, și m̄zesl̄ național̄, liber̄ pentr̄ vizitator̄i Merks̄rea și Simb̄ta de la 3 pîn̄ la 5 ore d̄sp̄ amiaz.

He o slink̄ che se ridik̄ faj̄ în faj̄ k̄ o-ramsl̄ Brün este sit̄at̄ oribilsl̄ kastel̄ n̄mit̄ Spielberg. — În inkisorile aq̄estei grozave temnițe f̄ inkis și m̄ri la 1749 Baronsl̄ Trenk, faimossl̄ k̄pnitan de pand̄r̄i kroađi⁽¹⁾.

Tot aqi f̄gr̄ inkim̄i la 1821 karbonarīi italian̄i im̄prez̄nt̄ k̄ Silvio Fellico, karele prin deskrierea s̄fferingelor̄ sale de zec̄e an̄i de asnr̄ inkisoare (carcere duro) f̄k̄ nem̄r̄itor̄ aq̄est̄ kastel̄ che kiar ak̄m kind s'a transformat̄ în kasarm̄ militar̄ tot insnr̄ groz̄.

Am citat n̄mele de karbonarīi și ne kredem̄ dator̄i a da lektorilor̄ nomtri o idee desur̄e d̄inșii.

Societatea karbonarilor̄ ap̄r̄ în Italia ne la inchenst̄l̄ sekolsl̄i XIX. — La inchenst̄ ea n̄ forma de kit o sekt̄ religioas̄ ka aq̄eea a Farmazonilor̄ (frenchimuratori) din Elveđia, a Giansenislilor̄ și a P̄ritanilor̄ Engles̄i, dar d̄sp̄ che se întinse în toat̄ peninsla Italian̄, ear mai k̄ seam̄ kind v̄z̄z̄ tirania che esersa Aștria în Rigatsl̄ Lombardo-

(1) Eș kredem̄ k̄ n̄mele de pand̄r̄i este aq̄eea che utim̄ k̄ tod̄i, adik̄ zn n̄me rom̄n̄ che se da infanterii noastre în sekoli trek̄đi, dar n̄ este apa, și eat̄ de che: — În mai m̄lte p̄đđi ale Germanieī înt̄mpin̄z̄ k̄l̄tor̄sl̄ s̄venire d'alle pand̄r̄ilor̄. — Kolea zn kastel derokat de pand̄r̄i, dinkolo ear̄șii o k̄p̄etenie a pand̄r̄ilor̄ os̄ndit̄ la moarte, mai inkolo fint̄in̄i k̄ aueminerale deskoperite de d̄inșii. — Aq̄easta im̄i ad̄đz̄ k̄r̄iositatea și aflaī k̄ n̄mirea de pand̄r̄ este de origin̄ Slav̄, și f̄q̄ea parte din nomenklats̄ra militar̄ a kroađilor̄.

Venețian, și Ferdinand IV în nefericitul rigatș allș Neapolei, se prefăcș în societate politikș.

În kalitatea ațeasta, șrzi și mai în șrmș făcș sș isbăkneaskș revolșgia Neapolitanș kare adăse konstitșgișnea de la 1812 împreșnș kș toate nenorocșrile țe venirș dăpș dinsa⁽¹⁾.

Revolșgișnea Neapolitanș era abia pe la încenștăș eș. — Karbonariș trekșrș în Piemont, și sșb nșme de Sanfedisti șrzirș kolosalăș planș de a revolta Italia întreagș kș skonș de a goni pe prinținiș streinș din peninsăș, și a ridika pe nonteficele Romei la demnitatea de Șșveran konstitșgișnalăș allș Italiei întregi⁽²⁾.

Emisariș de ai karbonarismăș, se esnediarș în toate statele peninsășlei ka sș ridice popolăș, afațerile revolșgișneiș mergeaș de minșne; dar tokmaș pe kșnd popolăș încenșse a krede în realisațrea dășcelorș șșerange alle liberăriș de sșb jăgășlăș străinăș, diskordia, ațelș șarne veninatș, întrș

(1) Regele Neapolăș, vșzândș kș armia fraternisase kș karbonariș, priimi țererea popolăș, dar dăpș țe se adăneș Kamera și încenș aș faye opoșișgișne, revokș konstitșgișnea și prin aștorăș armatș allș Aștriei reemi a liniști popolăș și a stabili Șșvernăș Tiraniei țe esistș nșnș în țioa de așțrș.

(2) Șnirea Italiei întregi sșb șcentșrăș panei, s'a pronșș de kontele „Demestre“ (țelebrăș aștorș) kșpeteniă karbonarilorș Piemonteză, și a fostș kritikatș foarte asurș de politikăiș dăne timpiș ațeia; dar mai în șrmș se rekșnoskș de țoș, ka șnikășlăș mizlokș de a se libera Italia de streinș.

(Cesare Cantu Storia universale).

în oamenii mișkării și fckș sș se rșineaskș în aerș nobila și generoasa întrenrindere.

Austria kare kontribșise indirekțș ka sș ad-
dșkș neșnirea între kșpeteniile revolșșionei, pro-
fitindș de konsekșingele ei, trimise oștiri în toate
pșrgile revoltate și sșprimș mișkarea⁽¹⁾.

Regatșl Lombardo-venecian, fidelș naktșlșl și
ordinelor komitetslșl revolșșionar, începș a se miș-
ka; dar timpul çellș favorabilș trekșse. — Kabinetșl
Aștriak fiind informat de agenșii sșl desure toate
planșrile revolșșionarilorș, proklamș legeș mar-
șialș, iar dșne așeeă începș areștrile și perse-
kșșiile.

Tribșnalele militare osindeaș ne fie kare zi
la moarte și la mșnșl silnișe, mșlgime de oameni
inovenșl.

Din ont miș de revolșșionari⁽²⁾ çe trekșrș prin
șlile așestorș neomenoase Tribșnale, nșmaș vre o
kșgș-va se akitarș; iar çei-l-aldșl, impresșrș kș kon-
tele Friderich Gonsalonieri, Silvio Pellico, Maron-

(1) Șnș diplomatș a zisș, kș Italia este șnika çarș
din Europa kare poate sș fakș revolșșii ori kșnd va voi
dar are defektșl de a nș le organisa bine mi de a mi foarte
nșgindș a se folosi de dınsele.

(2) D. E. Miley, în onșkșlșlș sșș întitșlatș: „L'Italie
sous la domination Autrichienne“ pag. 30, vorbind desure re-
volșșia Lombardo-Venecianș, aratș kș nșmșrșlș persoane-
lorș arestate se ridika la çifra de 74,000; dar asta e kș ne-
nștindș; kșçl istoria nș ne înșșșineazș niçl șn esemnlș de
a se aresta șn nșmșrș atit de însemnatș dintr'o popșladi-
șnea çe nș treșea ne timpșl așeia neste çifra de treș milioane.

celli Paravicini ect, fgrz înmormîntađi de vii în tenebroasele înkisori de la Spielberg, Mantxa mi Venegia⁽¹⁾.

(¹) Doktrina karbonarz fz inventatz de Armand Bozard mi Bonaroti Florentinxlz. — Dogma religioasz a societatzii achemtia, era rzbznarea morgii lsi Krist (vendicare la morte di Cristo), afarz de achemtia, ka toate societatzile secrete, imi avea regzile mi disciplina ei. — Celle mai principale pnkte alle desvilinei erau achemtia: Zn individz ka sz poatz face parte din societate, kza sz sffere mai intii ninte aspre încerkzi; dzpz achemtia illz iniția în mistere mi dzne folosxlz ze adzchea kompaniei, se înzlda la gradxlz de Maestrz mi de prim Maestrz.

Lokzile în kare se adznaș membri societatzii, se nșmiaș Vendite mi se îmzrgdeăș în diferite klase dzne mzdimeea mi împortanța membrilorz. — Fie-kare karbonarș era obligat sz dea ne toatz lzna o sșmz mikz de bani la kasa kompaniiz, spre a servi la akoperirea șneselorz ei. — Tot karbonarxlz kza sz aibz arme mi sz le întrebzingeze la neșesitate. — Karbonariu, între dinnii, se nșmiaș veri (cugini); iar șemnxlz de rekznoamtere se komponza din ziverile: „Libertate, fraternitate mi egalitate.“

CAPITOLULŪ XXI.

Austerlitz sau bătălia celorŭ trei împărați.

Kondktoꝛulŭ vagoaneloꝛŭ dete semnalulŭ de plecare. Kълъtoꝛii ūmŭ relsarŭ lokșrile ūi ūnpenrŭmŭŭ iarŭmŭ kълъtoꝛia.

Trekșrŭm prin mai mълte lokalitșŭi foarte frumoase ūi ne opŭrŭmŭŭ la Austerlitz, oꝛașŭ kș trei miŭ lokșitoꝛi, dar sșrak de antikitșŭi ūi monșmentș arkeologice.

Pe ūntinsele kŭmpniŭ ūi vŭi ale acestșŭi mik Bșrg, Napoleon I, dete teribila bștșlie nșmitș a celorŭ trei împșrați, șna din kștezștoarce fante ale acestșŭi eroș, ne kare nșmai sșkșesulŭ le jșstifika.

Iatș detalizșrile acestșŭi fantș de arme.

Mșrirea la kare ajșnsese Napoleon prin brilantele sale viktoꝛii, așŭdș gelosia ūi temerea nșteriloꝛŭ celorŭ mariŭ alle Eșropeŭ. — Anglia mai kș seamș, nenștŭnd sșfferi sș vazș lingș limitele sale șn vșlkan anrinsș ūe ameringa sș o arzș, dekretș perderea lșŭ Napoleon.

Ka sș ajșngș la acestș fine, se nșse a esulora interesele ūi nășisnele celorŭ-l-alte nșteri. — Afș dar kș kaiserulŭ Așstrieŭ se proklamase împșratș allș Germaniei fșrș konsentimentulŭ nșteriloꝛ Germane, kazș ūe ūilș fșūea sș aŭbș neșesitate de sșstementulŭ moralș allș nșteriloꝛŭ celorŭ mariŭ.

Afș kș Rșsia șra pe Napoleon din kazș kș promisese Poloniloꝛŭ reintegrarea regatșlșŭ lorș, ūi kșșta mizloaūe de a ūmpedika realizarea aūei pŭromișŭnŭ.

Află iarăși, că Prussia de mi sursinea politika lui Napoleon, dar asta o făcea numai din pînă-tăle de vedere al interesului, căci i se promisese Hanovra și Pomerania Svedeză.

Ce făcă dar? se năse a flata speranțele Austriei și Prusiei, și a mări temerile Rusiei, și astfel lordul Pitt, celebrul politik al Angliei, reuși a forma o coalitie teribilă în kontra lui Napoleon⁽¹⁾.

Akum kînd toate erau ordonate după plătirea aliailor, nu mai linsea de kîtă pretekstulă ca să încheapă ostilitățile. — Pretekstulă fă acesta: Păterile aliate cerură de la Napoleon evăkzarea Hanovrei, a Germaniei de Nord și a Italiei, îndințindă Olandei și a Elvegiei, restabilirea regelui de Piemont în statele sale ca adaosă de teritorii, și îndințindă regatului de Neapole.

Napoleon azzi toate acestea și nu se spăimîntă de lokă, dete numai ordine armatelor să sale treacă Rinul, iar elă ca gardia și ună altă kornă de armie încheapă a zămări pe Austria și pînă la Sîlmă, unde forță pe generalul Mack a se preda împărechă ca trei-zeci mii de Austriași fă o esploziune de tîn săă o înkrăchmare de baionetă.

D'aci anăcă kalea Vienei și ajungînd pe ge-

(1) În traktatulă încheiată între Anglia și Rusia, figură și kondițiunea aceasta: Rusia se obliga a da un contingent de cincă sute de mii ostamă, și a'le îndrenta ori în katro va cere nechesitatea resbelului; iar Anglia se îndatora a plăti Rusii kîte un milionă și două-sute de mii lire sterling pe lună, pentru fiecare sută de mii de ostamă.

neralul Katszof defensorul ei,⁽¹⁾ se fcu stpnin
ne dinsa, iar dnp aceea porni k o mare porie
din armata sa ktre oraul Brn unde koncentr
o armat de tante-zeci mi kombateni.

Aliaii amezaser kuartierul lor general la
Ulmütz mi dispnea de o sut doze-zeci mi
kombateni.

Planul lor era de a incupe s konfere k
Napoleon snre a da timp znei armate Austriace de
80000 oameni ce venea din Italia a sosi la timp mi a se
zni k dinmii, ka dne aceea s tae lxi Napoleon
mizloachele de a se trage snre Viena, la kaz de a
fi invins, mi al sili s se dea prizonier k toa-
ta armata sa.

Afind Napoleon acest teribil plan, lra toate
dispozitiunile snre al nimiti; iar pentra asigura-
rea znei retrageri eventuale form o retrogardie
foarte tare de la Brn pna la Viena, mi grbi
darea btbliei.

Armatele aliailor larser pozitiunile acestea: a-
ripa dreanta a rnilor se amezase pe marginea ris-
lxi Gold-bach pe drml ce dce de la Olmütz la
Brn, ear masele celle mari sa grosul armatei pe
kimiile celle intinse de la Pratzen pna la btl-
gile rislxi Gold-bach.

Napoleon amez armata sa in lungul rislxi

(1) Generalul Katszof la impreszarea Vieni de ktre
Napoleon, avea k sine cinci-zeci de mi Rni; dar nen-
tind s die pent armatei franceze, se retrase in Moravia snre
a se zni k armia komandat de sveranul s s mi k cea
Austriak ce se afla srb ordinele Kaiserslxi; retragerea se
oper k mare takt militar, mi dovedi k generalul Rss
stadiase pe Xenophont mai bine de kit cei Austriaci.

Gold-bach. Arina stingъ o înșirъ jsmъtate pe kalea
ce dъce de la Brün la Olmütz mi restelъ illъ as-
kânse dъne satele Girzicovitz, Puntovitz mi Ko-
belnitz, iar arina dreantъ o amezъ în satele So-
colnitz mi Telnitz aproape de bълцї, mi ka sъ în-
kъrageze pe inemichї la manevrile salle chelle inge-
nioase prin kare voea sъ'i amъgeaskъ, slъbi kitъ
pъtъ arina dreantъ, mi nъ lъsъ la Telnitz de kitъ nъ
regimentъ de linie mi nъ batalionъ de vїnъtorї de
Corsica, osebitъ de o divizie ce o amezase pe drъ-
mъlъ Vieni ka sъ serve la timpъ ka rezervъ aчestor
michї kornъrї.

Skonъlъ lъi Napoleon era sъ fakъ pe inemichї
a se koborї dъne înъlцimea de la Pratzen ka sъ
ataчe mikъl kornъ franчezъ de la Telnitz, mi pe kind
eї se vor okъna de aчeasta, grossl armateї franчe-
ze, askъnsъ dъne satele ce indikarъmъ, sъ pъe pe
rъșї la mizlokъ mi sъ'i fakъ a sъferi eї katastrofa
ce nregъteaș armateї franчeze.

Napoleon era alitъ de sigъrъ kъ aliagїї o sъ
kazъ în kъrsa ce le întinsese, kъ pe datъ ce se
esekъtarъ toate aчeste disposїgїonї, kemъ nъ kon-
siliș militarъ mi lъindъ lokъ în mizlokъlъ gene-
ralilorъ sъi zise: „V'am kematъ, Domnilorъ, ka sъ
„vъ anъnцъ kъ aliagїї sъntъ învinșї inkъ de akъm,
„posїgїsnele noastre sъnt formidabile; pe kind rъșїї
„vor attaka dreanta noastrъ, grosslъ armateї ĩi va
„lъa în flankъ mi ĩi va sdrobi.“ Dъne aчeea le ko-
mъnikъ disposїgїonile ce lъase mi le ordonъ sъ le
indenlineaskъ kъ чea mаї mare esaktitate.

Adoъa zi (doъъ Decembre 1805) amїndoъъ ar-
matele se nъserъ în mișkare mi esekъtarъ fie-kare
planъrile lorъ dъne programa ce indikarъmъ.

Arina stîngî a rîșnilorî komnîșî din trei tari diviziîni, se koborî dîne înnîlîimile de la Prätzen mi zîndîse kîș qîncî batalioane mi patrî-sure-zece eskadroane Aștriace, attakarî satîl Telnitz anîratî de nîșkaniî korsikaniî, kariî kîș totî nîșmîrîlî lorî çellî neînsemnîtorî, fîkîrî minîni de eroismî.

Îna din çelle trei diviziîni Rîșse fîș sdrobîț kîș totîl, mi nîșmai prin aîștorîlî Aștriacilorî re-emi a se renîșne înnî ordinî de bîțîlie, apoi aîștatî de çelle-l-alte doî diviziîni lîș dînnîna bra-vilorî françeziî satîl Telnitz.

Pe timnîl açesta zîș altî kornîș Rîșseskî ataka satîlî Socolnitz, dar ne kînd se sîleaî șî goneaskî mikîl nîșmîrîș de françeșî çelî anîra, sosîrî re-zervele françese mi se înnîçenî zî masakrî teribilîș. — Ont miî de françeșî lîștarî mai mîlîș de doîș ore înnî kontra zîșî kornîș de trei-zeçî mi qîncî miî aștro-rîșî ne kare îl resînnîse kîș nerderî înnîsem-nîtoare, mi relsarî de la dînnîiî satele Telnitz mi Socolnitz⁽¹⁾

Pe kînd arîna dreantî kîșlegea lîșriî çî indi-karîmîș, arîna stîngî komandatî de Murat mi Lan-nes se angajease înnîrîșî kombatîmentîș sîngerîșî. Açest kombatîmentîș avea de skonîș șî okîșne arîna dreantî a Rîșnilor, mi șî o tragî denarte de kîm-pînea Prätzen zînde era șî se dea lovîțra deçîsîvî.

Napoleon vîzînd amîndoîș arînele armatelorî angagiate atîț de serîoșî înnîre dînnîșele, dete çen-trîlîșî semnalîșî de atakîș.

Doî koloane komnakte trekîrî rîșlîș Gold-bach

(1) Generalîi françeșî çî komandarî açeastî kînnîçenî bîțîlie, aîș fostî: maremarîlîș Dayaust mi Friant.

în cellă mai bun ordin mi aşkară în partea dreaptă a kîmpiei Prätzen, car alte două la stînga, mi că totă fokulă cellă bine nătrită allă aastro-ruşiloră, reemiră a se săi pe înălţimile acei lokalităţi mi a resninge pe inemiăi către Austerlitz, unde împăratul Alessandră îmi avea kăartierulă generală mi rezervele armatei sale.

Kătszof generalisimulă armatei ruse, adună sfîrşimătările ostiloră sale mi zăndăle că gărdia Imperială ce nămăra neste două-sure-zече mi kombatenui reînoi atakulă; dar pe kînd se silea din toate forţele a resninge pe fărîmiăi francesi, sosi Napoleon că rezervele mi dete lovitura decisivă.

Akăm înţepă acea teribilă vărsare de sînge, nekănoskătă în anele Istoriei militare vekî mi noi. — Francesii skimbađi în tigri setomi de sînge, se arăncară că făr.e aşnra nefericigiloră Aastro-ruşii. — Singele kărgăea întokmai ka torentele mănşiloră pe timnă de temnestă. — Nenorocitele victime în darn cerkăş printr'o fără fără ordin să skape de teribilele baionete alle francesiloră, kăci ei îi nersekătaş de aproape.

Celle trei diviziuni ce atakaseră poziţiunile francese de la Telnitz, fiind akăm între două fokri, densseră armele mi se deteră prizonieriă că toate mashinele de resbelă. — O mare parte din centrul armatei Aastro-ruse, negzînd alt mizlok de skăpare cerkă să traverseze bălşile dintre Austerlitz mi Prätzen; dar pe kînd armata francesă îi fşlgeră că teribila ei artilerie, sosi Napoleon mi strigă artileristilor: „Кони! нă vă perdegi timnă în darn fşlminîndă aeste mase de tikăloші. Tragegi

kă obzrierele în ghiaur, mi veđi fini mai kărind.“

Acest teribil ordin se împlini, ghiaga se rânse de la un punct pînă la cellă-l-altă; mi tot ce era pe dînsa se kăfîndă în adîncimea bîlciî întokmai ka nămbăi.

Iată finele ce avă aueastă sîngeroasă bîtblie de la kare denindea soarta monarhieî Aăstriace.

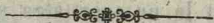
Viktimizele kăzste în aueastă memorabilă kombatiment fără din partea francheziloră 7000 morđi mi răniciî între kariî se sokoteskă mi generalii Valhubert, Morland mi kolonelsă Castex; iar din partea aăstro-rășiloră kăzără neste patru-zeci de mi morđi mi răniciî, trei-zeci mi cînci de mi prizonieri, între kare se nămră noă generalii mi ont sste de ofideri sșneriori, șna sstă ont-zeci tănrî de dife-rite mărimi, mi o prodigioasă kantitate de stindarde, kai mi alte mănigișni de resbelă.

Dăpă finităă auestei bîtblii, Napoleon adăpă armata sa mi dînă diskărsăă auesta: „Soldađi! voi sșnteci cei mai teribili resbelatori ai Eăronei, memoria auestei zile va trăi în etern; tikăloascele ră-
mășige ale armatei răso-Aăstriace, aueastă șltimă sșperanđă a sșirităă merkantil⁽¹⁾ allă auelăi po-
polă demnă de dispređăă komăă, iatle năse ne fșgă; elle se dăă sș sșse selbatăilor de la nord
ce poate popolăă cellă liberă allă Franchiei, sș le sșse kă voi kari ađi zisă la Viena kă armata aă-
striakă nă mai esistă, veđi zice mi la Peters-
bărg earăși asemenea. — Soldađi, voi meritađi imo-
rtalitatea! Ce va zice Frančia despre voi? Ce va

(1) Aci attakă pe Englesă, kăci armata Rășă mi Aăstri-akă era sșșđinăă kă bană Englezăti.

„ziचे familiеle voastre? Soldađi! voi santeđi fi
„mei, zioa аceasta e demnъ de voi mi de impъra-
„ratslъ vostrъ.“

Pacea se inkeie intre Austria mi Frančia dind
cea d'intiș cellei din șrmъ, Lombardo-Veneția
impъrenъ kș Dalmagia mi Albania, dindș Bava-
riei Tirolslъ, Prinçinatslъ de Eichstadt, Episko-
natslъ de Passau mi orașslъ Ausburg; rekșnos-
kindș konstitșgia Elveției, mi ne elektorii Ba-
variei mi allș Viștembergslъ de rēđi, plъtindș mi
keltșelele resbelslъ ce se sșea la çifra de patrș-
zeçi milioane⁽¹⁾.

CAPITOLULŪ XXII.

Boemia istorică.

Lokșitorii primitivi ai Boemiei șgrъ boenii, nș-
niđi mi boi, șna din celle mai vișroase ramșre
alle formidabilei familii a galilorș. — Dșne dinșii
venirъ markomanii, ōnii mi Çexii. — De șnde vorș
fi venit аcești din șrmъ, ce lokș okșnarъ in lame

(1) Dșne Cantu, tokmai atita priimise Austria de la Eu-
glitera nentș sșșçinerea armatei salle in resbelslъ аceșta.

înaintea venirei lorș în Boemia, kare fgr̃b mora-
vrile și religisnea lorș, nș utimș⁽¹⁾. Aceea ce
utimș este kș Cexii eraș slavī, și kș închetșlș do-
minarș tot litoralșlș Boemieī, gșvernaș de o kș-
petenie militarș.

Maī în șrmș Boemia kșzș sșb dominarea Ava-
rilor și fs liberatș de jșgșlș acestorș barbarī prin
eroismșlș lșī Samo, kare dșpș aceea o gșvernș
trei-zeci și çinç de anī și formș șn imperiș slav
foarte întinsș.

De la moartea aceslșī rege pīnș la Carol cel
mare, Istoria nș maī știe nimic despre evenimen-
tele ce se petrekrș în țara aceea.

În sekolșlș VIII, șnl din disecendenșī lșī Sa-
mo anșme Krok, se sși pe tronșl Boemieī și kon-
tribși foarte mult la prosperitatea țării întregī.

Dșpe moartea acesșia, ivindș-se disșrș în-
tre fii sșī pentș dobīndirea tronșlșī, popolșlș, prin
votșl șneī adșnșrī ce pīnș, dete frīnele gșvernșlșī
în mīna Libuseī cea maī jșnș dintre pretendenșī.

Aceastș femee întemeie fortșl Visegrad și l ornș
kș multe palate și biseriçī; dar fiind insșltatș de
kștre șnlș din potentășī imperișlșī, și nenștīndș
sș'șī satisfakș onoarea, lșș tronșlș și intrș în
viadș privatș. Popolșlș însș prin rșgșçisnele salle
reemī a o îndșnleka sș'șī aleagș șnș șççesorș.

Soarta kșzș pe Premysl Sinior de Stadion⁽²⁾

(1) Singșra istorie kare aratș în detaliș origina antivi-
lorș loksitoriī ai Boemieī, este aceea a lșī M. Frantz Palacky
întitșlatș: Geschichte von boehmen.

(2) Aceastș familie este șna din çelle maī vekī familiī
regale din Еуропа.

kare guvernъ kă mare îndepençizne. — Acestsea se atribue fondarea orașului Praga⁽¹⁾.

Săcșesorii lui Premysl priimindă kristianismul de la sfinții Kiril și Metodie se păsere a înfrământea Praga prin diferite clădiri și palate. Tot ei zidiră celebrul Hradschin ce trece pînă astăzi de cea mai importantă parte din orașul Praga.

La 1041 orașul acesta fu asediat de Henrich Jasomirgot făr a fi învins, ear mai în urmăresinse kă forță atakșrile velle repătate alle tătariilor.

La 1350 venind la tronș Carol IV, Boemia întreagă, ear mai kă seamă Praga, făkșră un mare progres în toate artele⁽²⁾.

Acestă rege, în marele său amorș pentru binele patriei, dăpă ce fondă akademiă pentru toate științele și artele frămose, apoi kemă în Boemia pe cei mai reșmiți învățați și artiști din Italia și Olanda kă să învece pe boemi științele și artele lor.

Din nefericire însă săb regele Venceslas Ivrogne (1378—1415) isbăknindă disnștele religioase, Boemia și orașul Praga sșferiră foarte mult de la partizani lui Ioan Hus, reformatorul religiei, kari pnedară mai multă timpă orașul, și arseră o mare parte dintr'insul.

În secolul XVI, pe kîndă abea începse a se vindeka ranele nenorocitei Boemii, un teribilă incendiu prefăkă în çenșme cea mai frămosă parte a orașului Praga. Dar săb regii Ferdinand I și Maximilian II; iar mai kă seamă săb Rodolph II, çara întreagă se reșkș; ear orașul Praga emi din çe-

(1) În secolul VIII,

(2) Vezi Istoria bebelor arte în Germania.

nșwa incendiașă, mai frumoșă și mai splendidă.

Dar dacă așteaptă nefericită țara a jăkat un rol-
atit de însemnat pe teatrul lșmei, dacă ea dete orș
golioasei Germanii mai mșlgi renșmigi imperatori;
kșm fș care rezultitș? Pe kit știm, ea șmș nerdș
libertatea, și deveni provincie Austriakș(1).

Austria, dșpș sistema ei de kontonire, mai
șntiș proskrise limba slavș și șntrodșse pe cea
latinș, earș pe la finitșlș sekolșlș XVII kaișerșlș
Ioseph II o șnloksi și pe aceasta prin limba Ger-
manș, și dete șltima loviturș nașionalitșșii Boeme.

Este șnsș știtș kș șndē se șntrodșce arbitra-
gișlș și violarea, akolo nante revolta și se de-
șteaptș mai mșlt șpiritșlș de nașionalitate.

Boemii șngeleserș șndē voia șș'i dșkș kșme-
triga Austrie, și lșarș mșșșgi de pazș. — O ma-
re mimkare literarie și politikș se agitș în toatș
țara. — Literașii: Dobrovsky Pelzel, Puchmayer,
Negyedy, Kramerius și Prochazka, șncenșrș a skri
în limba Boemș, Jugman pșblikș șnș vokablarș
boemș, operele lși Presl, Safaryk, Hanca, Kolar,
Celacovsky, Klieperș și alle altor bșrbașii lșminașii
demonstrarș kș șpiritșlș de nașionalitate nș ș'a
știnsș șnkș în pentșlș boemilorș(2).

(1) Șntre imperatoriș de șinge, boemș ce domnirș în Ger-
mania se nșșțrș: Karol VI, Venceslas, Mathias, est.

(2) La 1818: Kontele Stern-berg fondș primșlș mșșșș
Nașionalș, șmre a servi la șerșetșrile relative la origina slavi-
lorș în generalș, și a boemilorș în parte; ear pe la 1827
se fondș primșlș Jșrnalș în idioma boemș șșbt Redakșiea
D. M. Frantz Palacky. — Așestș movimentș literar fș șntre-
rșnt de revolșșiea de la 848; dar dșpș restabilirea lșkrșrilor,
șncenș kș mai mare fșrie, și astșzi boemii șș mai mșlte
Jșrnale și un teatrș nașionalș.

Дъпъ инкорпорarea Boemieї кѣ imperiѣ Аѣстриакѣ, toate lovirile desastroase че eraѣ destinate kapitaleї Аѣстриеї, кѣзѣрѣ пе nefericitel orашѣ Praga.

În rebelѣѣ de trei-zeuї de anї Praga fѣ lѣatѣ кѣ asaltѣ шї jefѣitѣ de Friderich II, *дъпъ ачeeа кѣзѣ вñ nѣsterea saksonilorѣ, de kare o liberѣ faїmosѣѣ general Valenstein ka sѣ o dea mi ellѣ la rñndѣѣ sѣѣ, regelsї Sveїcieї.

În rebelѣѣ de шante anї sѣferingele se mѣi mѣrigѣ, кѣчї Boemia deveni centrѣl чelor mѣi sїngeroase bѣtѣliї dintre Аѣstria шї Friderich II regele Prѣsieї; dar prin patriotismѣѣ boemilor, toate re-
lele ачestea se ãndrentarѣ, шї astѣzї Praga sѣrїde кѣ mїndrie кѣлѣtorѣѣ че vine s'о viziteze.

CAPITOLUL XXIII

Serenada lui Schubert și cartea de permanență.

Orașul Praga privityș dăne kîmpie inspirș țăristăși o mălgime de sentimente kontrariș șnșl altăia. — De lamî șz kazș privityea pe zidșrile ei și pe bastioane, măskışl cel grosș ce le akonere, koloarea lor obskărș și afșmatș și semnele de bombe ce se mai vrdș inkș, te face șz kșnșmî șzrș ajștorșlș istoriei, kalamitșșgile ce trekșrș neste dîșșșlș. De ridiș privityrile mai în șșșș, kșnșlile celle askșgite ale biserișuilor, kolinele akonerite kș arbori, kastelele și marginile celle inflorite alle Moldovei,⁽¹⁾ îđi inspirș ideile celle mai melankolice.

Întraș în Praga pe poarta Neuthor. — Traversaiș mai mlte kși și ajșnșeiș la osnelșl Schvarzes-Ross, din kșartierșlș Neustadt; șerși o kamerș bșnș și mș pșșeiș a mș renășsa de ostenelele kșltorii.

Somnșl kare este cellș mai intimș amikș allș așelora ce nș ambișionează la mșșrșrea lșmeiș çei minșinoase și pline de dșrerî, se așezș pe pleonele okilor mei, și'i inkise binșșmorș.

Sșntș oamenii kariș kînd dormș visează rangșrî, averî, postșrî brilante și bilete parfșmate trimese de nînte kontese și markise, ce de mlte ori seamșnș la moratș kș slșjnicile!...

(¹) Șn frșmosș riș ce tranversează orașșlș Praga.

Algiu iarăși se kâlkă republikanî mi se deșteantă aristokrađi perversiđi mi infamî. — Eș însă kare nă mă gîndeamș de kît la kълtoria mea, visaiș nămaî o-rame pline de monșmente vekî mi afșmate, mândi mi rîșri kă marginile akoperite de kopaci înverzidi, mi păsrele kînttoare.

Kînd mă deștentaiș, era noante. — Lăna plana ne zăș cherș demnș de Italia, ear razele ei chelle palide, fъcea să skînteeze frânzele arginte alle ploilorș.

Fereaștra kamerei mele avea o privire din chelle mai înkînttoare. — Ea îmi lăsa marea ferichire de a privi zndele chelle kregde mi line alle Moldovei, în kare se skъlda amanta pșstorilor⁽¹⁾. Deskiseiș fereaștra, ear aerșlș chel freskș mi parfșmatș de mirosslș florilorș kîmpene, mă elektriză mi fъkă să se naskă în sșfletșlș meș o mșlșime de ideî poe-tice, despre kare nă așș pștea să daș seama.

Îmi adsseiș aminte kă mă află în patria lăi Schubert⁽²⁾, mi krezșiș kă zmbra achestăi sșblimș orfeș allș Boemieî îmi înspira a chelle ideî melankolice.

Lăaiș flastel în mînă mi dșpă chel fъkșiș să se azză nateticele note din kare se komponănea Nok-

(1) Îndelegemș pe *Diana* saș Lăna mitologikă kare izbindș foarte mșltș pe jșnele pșstor *Endimion* pșrșsea cherșlș mi se dșchea să'lă viziteze.

(2) *Frantz Schubert*, boem de origină, se nășkă la 1797 mi mșri la 1828. Ellș fș zălș din chel mai renșmiđi komponitori de mșsikă ai sekolșlăi sșș; skrierile lăi se komponă din opere teatrale, oratorie, mșsikă bisericeaskă mi neste chină sște romande, ear meritsl sșș îi vine de la felșl chelș din zămă de komponiđizne.

ternălă în *Ec minore de Iulio Briccialdi*(¹). În tonaiș kă ʧellă mai profăndă sentimentă, ʧelebra *Serenadă: Die Schwanen Gesang*(²); dar notele ʧelle plentive din kare se komponă aʧeastă arie ʧe posedă sekretul de a demtenta kiar obiektele ʧelle neanimate, îmi kăsză alita emoʧiune, kă mă vâzviș silită a lepăda instrămentslă.

Păseiș mîna pe frunte și mă lăsaîș în kărentlă diferitelor sentimente ʧe demtentase în mine aʧea kăngonetă plină de fokă.

În momentele aʧelea azziiș ʧn sănetă de instrămente măsikale. — Mă reneziîș earșîi kătre ferăastră ka să observă de ʧnde vinea aʧelle sănete armonioase, și aflaiș kă elle eșaiș dintr'ăniș palată ʧe era sităat fadă în fadă kă lokșingă mea.

Eraș patră jăni ʧe formaș ʧnă kăartetă komponăș de o violină, ʧn flast, o violină sekondă și ʧnă violonʧelă.

Ei sănară diferite kăartete kă o maestrie și nasiune măsikală ʧe nă o poate grăsi ʧine-va de kit în Boemia și Italia(³), dar dăne o mikă pașză

(¹) ʧnălă din ʧei mai reșmiđi flastistă ai Italiei.

(²) ʧea mai frămoasă din romanđele lui Schubert.

(³) Din toate popoarele ʧe komponăș marea familie a slaviloră, boemi săntă ʧei mai înnaintađi în măsikă. talentlă măsikală ală aʧestora și marea anlekare ʧe ađ pentă aʧeastă artă, a dat okasiune anekdoteli ʧrmătoare: Se zăʧe kă mămele în Boemia voind să afe talentele ʧe o să aibă kopii loră, kînd îunlineskă nîmăl an al etăđii, le năne înnainte ʧnă instrămentă măsikală mi ʧnă taleră kă monede, și daka kopilăș năne mîna pe instrămentă, atestează kă o să devină măsikent, ear daka este atrășă mai măltă de lăʧirea asrălăi, toată familia se întristează, kăʧi aʧeasta indikă talentlă ʧođiei.

se păsereș mi eî a sșna serenada lxi Schubert.

Prima frasș a celebreî kantilene, de mi fx e-sekstatz kș o espresizne mi o kșloare poetikș demnș de primariî artistî aî Europeî, tot lșșș ceva de doritș; dar kînd ajșnserș la a doxa frasș, în kare nemșritorșlș Schubert a denșșș ceva mai frșmoasș inspiraçiune mșsikalș a genișlșî sșș, tineriî boemi se animarș ka mi mine de șn sentimentș misteriosș mi elektrizștorș.

Îi priviîș kș bșșgare de seamș mi vșzșiș ope-rîndșse într'înșii șn țe straniș; dar tokmaî kînd mș aflam kșfșndat în vișșrile mele poetice, fșiș atrasș de șn legerș șgomotș țe așziîș în kamera mea. Arșnkaiș privirea mi vșzșiș ne sekretarșlș saș oberkelnerșl ospelșlșî.

— Țe postemî Domnșle ? îllș întrebaiș.

— Am venitș sș vș întrebș daka o sș rșmîneșî mșltș timuș în orașșlș nostrș.

— Șii da, mi nș. Dșpe împreșșrșrî, îi rșș-pșuseiș.

— Așna este, dar la kazșlș de a rșmînea mai mșltș katș sș eî o karte de permanenșș.

— Voi lșa Domnșle.

— Fișî dar bșn mi însemnașî în așeastș kon-dikș nșmele Dșmneavoastrș, nașionalitatea, profe-siea etc.

— Șii nentș țe toate aștea ?

— Nșmaî ka sș fimș bine kș Polișia.

Zișerea Polișie îmi așșîșș plșșcherea de a riđe pșșinș ne kontșlș astorș domnî Polișai, kariî sșbt pretekst kș apșrș șocietatea de țarbșșrștorî, bat în dreanta mi în stînga ne orî-șine întîmpinș în kalea lorș.

— Ei bine, Domnule, ziseiș sekretarului, stă-
rșeștii kș denadinsulș sș afli nșmele meș?

— Da, domnul meș.

— Skrie dar.

— Nșmele Dșmneavoastrș ?

— Ibrahim Sidi Maxmed ben Abdalax, ziseiș
silindșmș kīt pștșiș a popri rīșlș țe era aproape
sș deskonere jșkșria țe voiamș sș fakș Domnului
Poligaiș din Praga.

— Lokul nașterei ?

— Marokș.

La așcște kșvinte bietsl kelner se șitș la mine
kș kșriositatea așeaa proprie germanilorș ; apoi
intrebș.

— Orașulș ?

— Voștii mi orașulș ?

— Da, Domnule.

— Skrie dar orașul . . . orașul skrie
Domnule Tombșktș. Ast nșme illș kșnoșteam de
kīnd invșdamș geografia īn kolegiș.

— Kondișionea soșialș ?

— Kșlștorș.

— Țe fel kșlștorș ?

— Iaka kșlștorș ka tođi kșlștorii, kș sak de
voiajș, kș blșzș, kș pșlșrie de nae ne kapș . . . țe
vrei mai mșltș ?

— Dar asta nș e țeaa țe voeskș sș afli.

— Esplikște dar mai bine.

— Eștii proprietarș ? snre esemnlș.

— Nș, amikșlș meș, n'am niși pșmīntșlș ne-
șesariș nentș īnmormīntare.

— Eștii poate artistș ?

— Nș.

— Emti amnloiatš ?

— Da Domnșle, amnloiatš; akșm vșzș kș ne amș îngeleșș.

Arxikelnerșl mai renetș încet așeea șe skrisese niș ași, mi începș a rișe. Ellș îngelesese jșkșria.

— De șe riși, domnșle? îi observaiș.

— Rișș, Domnșle, mi fakș foarte nșșin ne lîngș șeea șe fași Dșmneata rișîndș de polișie.

— Eș rișș de polișie? Șș mș fereaskș Dșmnezeș de șna ka așeasta. — Șnșnemî, mș rog, kșm rișș eș de polișie ?

— Voind șș treșî în okiî ei de arab saș negrș, kînd Dșmneata emti mai albș de kîțș mine.

— Asta este kașsa? Ei bine, amișe, aflș kș negriî s'aș fșkștș albî.

— Asta fașe totș alîta ka kînd oile s'arș fi skimbatș în lșni.

— Și șe ũi se pare grea metamorfoșa așeasta?

— Foarte grea mi șșnșra-natșralș.

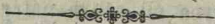
— Te amșgemti, mi ka șș'ũi demonștrezș mi mai bine, îũi voiș da șn eșemnlș kiar din patria Dșmitale. Prinșinele Vîndișchgrăț e boemș de nașîșne, kș toate aștea ellș la 848 nșesintș orașnlșî Praga vre o mie çinși ște de bombe înlș-kșrate, mi trimișe ne șea-laltș lșme kîte-va ște de boemî; eatș dar kșm se fașe oaea lșnș. — Tot așa s'a întîmnlat mi la noi. — Mșșũi din komnatrioșii mei eraș negri mi înkș negri kșm se kade, dar aș-tșzi ei șșnt mai albî de kîț neașa, mi ne din afarș mi ne din lșșntș.

— Akșm te îngelegș Domnșle, mi de așeea te rogș șș'mî arșũi nșmele șel adevșrat, kșși kș

acesta o sã fii tot d'arna observatã de Policie, mi de o datã kã vorba imi cherã permisia nea mi rãnse foaea pe kare skrisese, apoi insemnã nã-mele meã chelã adevãratã.

Pe timpãlã acesta jãniã mäsikandã reinchenãrã koncertãlã lorã, întrebaiã pe sekretarãlã otelãlãi desne dãnãii mi affaiã kã eraã toãi fãrã vedere; ear mäsika o invããase în institutãlã orbilorã din Viena.

Aceasta mã fãkã sã'mi adãkã aminte kã lokãitorãi orientãlã orbeskã nãserile kintãtoare, mi dãnã ce le inkidã în koliviã, le nãne între alte nãseri libere; ear elle de intristare kintã neinãetãã. Nã mã mãi miraiã dar de ce apeiã jãniã sãnaã din instrãmente kã atãta fokã mi nãsiãne.

CAPITOLULŪ XXIV.

Praga monumentală.

Oraşul acesta este situat pe amândouă părţile râului Moldova. — Populaţia lui se ridică la circa de o sută cincizeci şi cinci mii de locuitori, dintre cari $\frac{4}{7}$ sînt boemi şi $\frac{3}{7}$ germani.

El se împarte în patru părţi numite Altstadt (oraşul vechi), Judenstadt (oraşul evreilor), Kleineseite şi Hradschin. — Fiecare din aceste părţi are interesul lor particular: Hradschin se întinde pe vekimea, Neustadt prin forma sa cea modernă, Kleineseite prin eleganţa palatelor sale; iar Judenstadt prin imensele bogăţii ce cuprinde într'insă.

Praga mai cuprinde în sine şi o mulţime de biserici catolice, protestante şi de alte rite. Are peste trei sute fabrici de diferite manufacturi, mai mult de o mie mase de case de comerţ, spitale, kasarne şi diferite stabilimente publice, dintre care vom şti nota aici numai pe cele mai principale.

Catedrala Sântului Vitalian.

Această biserică atît pentru klasicitatea stilului kît şi pentru bogăţiile şi operele de artă ce cuprinde într'însa, se consideră ca principalul monument al oraşului Praga, şi merită a fi vizitată de toţi călătorii naşionaşi pentru arkeologie. Fundamentele ei sînt puse în prima jumătate a secolului al X, de St. Venceslas, dar în secolul XIV

fx d'grimatъ mi reklăditъ ama prekъm se vede astăzi, dăne planălx mi sxb direkția faimosălx arhitektă Peter Arler de Gmünd, mi atit prin eleganță kît mi prin spăimîntătoarele propozițiuni mi finea esekutivi ornamenteloră, trece de cellă mai perfectă kap d'operă allă stilălx Gotikă.

Din nenorocire ea ka mi orășlx Praga, a sșferit foarte mult din kăza resbeleur din afară⁽¹⁾ mi a lănteloră intestine alle partitură religioase.

Mai în șrmă fx jefăită de protestanți, de katolici, de xșșii mi de magiari; ear ne la finitălx resbelălx de trei-zeci de ani, kăzînd orășl întreg în pătorea lăi Găstav Adolph regele Sveșilor, ellă ridikă din ayeastă katedrală toate obiektele de artă mi le dăse kă dînsălx în Stokholm, șnde se vădă mi pînă astăzi denșse în măzeș.

Privită din afară, biserika ayeasta are o kăpolă admirabilă pentră înălțimea ei ce trece neste 128 metre⁽²⁾ mi pentră finea arkitektăreă. — Kălătorălx se poate sși de va avea doringă, dar kată

(1) Pelgel, istorikăl boem, arată kă Friderich cellă mare kănoskînd kît de măltă venerăș Boemiă ayeastă biserikă, la înkonșrarea orășlx Praga (1757) bombardă noș zile ayeastă kapă d'operă, mi arănkă în timpsălx ayeasta neste maseșpre-zeci-mii o sștă noș-zeci bombe de diferite mărimi mi efekte, ka sș sileaskă ne Boemiă a kamitla. — Într'ayeastă timpă fokăl se deklară de mai mălte-oră ne învelimălx katedrală; dar fx stiusă prin îngrijirea kălxgărlălx Ioan Caiser.

(2) Înaintea inçendălxă de la 1541 kăpolă ayeasta avea o înălțime de o sștă mase-zeci mi çinçi metre, mi era mai înaltă kă trei zeci metre de kît kăpolă sfintălxă Stefan din Viena, ceea ce o făcea sș treakă de cea mai înaltă kăpolă de stilă gotikă din Eșropa.

sъ аѣвъ пичере де канръ, кѣчї are съ сше доъъ съте шаше-зечї мї шаше gradine (trente)(¹).

Пе фаѣада принѣиналъ, се аѣвъ о нїктѣръ вѣ афрешо(²) foarte antikъ dar admirabilъ nentъъ мѣ-estria кѣ kare este esekъtatъ.

Tot аѣї se аѣвъ kapela Сѣнтеї trinitъѣї, celebrъ nentъъ faimosъxlъ Mozaik че renpresintъъ ѣltima zi a jъdekъѣїї, мї ne sfingъїї Venceslas, Ludmila, Adalbert, Procope, Sigismond мї Vitalian, patronїї Boemieї.

Interiorъxlъ аѣesteї bisericї se komponъne dintr'o navъ, alle кѣria bolte askъѣїte sъntъъ sъsъģınъte de mase-sure-zече nilastri de o grosime мї вѣъģime kolosalъ мї formindъ mase kanele ne o parte мї mase ne чеa-l-altъ.

Despre maniera ornamentelorъ seamъnъ prea mълtъ kъ sfintъxlъ Stefan din Viena, o zичem аѣeasta мї sъntemъ ѣnkredingъģї kъ tъristъxlъ kare a vizitatъ katedrala Vieneї, vizitindъ мї ne аѣeasta, va vedea кѣ мї аѣї nїктѣra joакъ ѣnъ rolъ foarte neїnsemnatъ, ear аѣeа че face ne vizitator съ ģmїe екстазїatъ, este pronorģїgnїle gigantїche мї kъtezъtoare alle edificїxlъї, че te face съ krezi кѣ te аѣї вѣtr'ѣnъxlъ din temnele ѣiklonїche alle antїilorъ zeї Germanї.

(¹) Еѣ nъ m'am nъtъtъъ sъї, кѣчї мѣ аѣlamъ вѣ fъria rez-matismъxlъї.

(²) Пїктѣръ вѣ афрешо se nъmъnte атънѣї kind nїktorъxlъ desemneazъ kъ kolorї вѣ апъ ne zїdъ nъsskatъ. — Felъxlъ а-ѣesta de a desemna este foarte difїѣїlъ мї delikatъ din doъъ kaze: чеa d'їntїїѣ difїkъltate este komponъnerеа kolorilorъ ast-felъ ka dъne че se va ѣska zїdъї, съ se vazъ вѣ toatъ sнlen-doarea lor; ear a doxa este кѣ nїktorъї katъ съ se ģїndeaskъ foarte mълtъ вѣnaintea fie-kъria tъѣsъrъ de penelъ, кѣчї ѣn penelъ ģremїїѣ nъ se mаї poate korekta. De аѣeа nїктѣra вѣ афрешо se nъtъmъte mълt mаї skъmuъ de kїt чеa вѣ olїѣ.

Între cele mai principale opere de artă en-
mbrăm pe acestea :

I. Massoleul Regelii Rudolphe II, sculptat în
alabastru de celebrul sculptor Alessandro Colini
de la Nürnberg la 1589, din ordinul regelii de
care vorbim, și costă trei-zeci și două de mii
de coroane Austriacești.

Acest monument, pe timpul când s'a construit,
era așezat în mijlocul bisericii, mai în urmă
într-o încăpere, și era o capelă pentru depunerea
rămășișilor mortale ale celor mai distinși regi
ai Boemiei, și transportat în acea capelă unde se
afle și acum⁽¹⁾.

II. Monumentul sântului Ioan de Nepomuk, fa-
bricat din argint de cea mai fină calitate, și
stimat de artiștii competenți în două sute de mii
florini. La cele patru unghiuri ale piedestalului
sunt patru statue de argint ce reprezintă Înge-
lențimea, Temperarea, Forța și Justiția; n'între din-
sele sunt atârnat 23 de lampe de argint ce ard
neînchinate. Ear la celebrarea ce se face netot anului
în memoria sântului, monumentul acesta se în-
coronează cu o diademă de aur și temnată cu
diamante.

III. Capela sântului Venceslas, fondată la 1367
de Carol IV. — Aici se păstrează kaska și cășora
prin alți kizori, sântului Venceslas și a
măritului său de pământuri și fraților săi.

Ceea ce mai atrage curiozitatea, este o mică

(1) În capela aceasta se conservă cenzura regilor Carol IV,
Venceslas IV, Ladislav, George Podibrat, Ferdinand I, Maximilian
II, Rodolphe II, est.

koloan̄ de aram̄ fabrikat̄ din t̄xn̄rile l̄ate de la H̄siđi⁽¹⁾ în resbel̄sl̄ de religiōne, mi vre o kite-va pikt̄r̄i bizantine ce represint̄ s̄cene din viađa s̄nt̄xl̄i, desemnate de pikt̄r̄sl̄ Nicolas Vurmser. Mai este mi o vergin̄ ce se înnalđ̄ k̄tre cer̄, desemnat̄ d̄ne reḡlile skoalei boeme. Ačeast̄ pikt̄r̄ f̄ j̄dekatz de m̄lđi artist̄i ka x̄n̄ kan̄ d'oper̄.

Înr̄'o kamer̄ separat̄ ce face parte din ačeast̄ kapel̄, se konserv̄ mi p̄n̄ ast̄zi koroana, s̄c̄ptr̄sl̄, glob̄sl̄ de aer mi snada regilor Boemi.

IV. Altar̄sl̄ mi morm̄nt̄xl̄ s̄nt̄xl̄i Vitalian mi stat̄a de lemn a l̄i Ioseph Max, artist boem.

V. Tesaz̄rl̄ ačestei katedrale în karese konserv̄ înk̄ limba s̄nt̄xl̄i Nepomuck o m̄n̄ de konil, ce d̄ne tradiđie se krede a fi a x̄n̄ia din pr̄x̄n̄i masakraḡi în Betleem, o b̄kat̄ din p̄nza ce akoperea masa pe kare s'a celebrat̄ Cina Misterioas̄, x̄n̄ k̄iș̄ din velle cin̄i ce aș̄ servit̄ la kr̄x̄ifika-rea l̄i Krist, mi altele mai m̄lte de fel̄l̄ ačesta.

Biserica numit̄ Loreta.

Ačeast̄ biserik̄ se kl̄di pe la anul̄ 1626 d̄ne model̄sl̄ katedralei k̄ ačest̄ n̄me ce esist̄ în statele pontifikale. Între alte obiekte demne de

(¹) H̄siđi se n̄meaș̄ proseliđi doktrinei religioase a l̄i Ioan Hus. D̄p̄ moartea maestr̄sl̄ lor, ei se împ̄rđir̄ în partite diferite, mi s̄zb n̄mele H̄siđi, Taboriđi, Calyxtin̄i mi Ńtrakist̄i, anr̄inser̄ resbel̄sl̄ religios̄ ce devast̄ m̄lt̄ timn̄ pe neferiđita Boemie.

observatș, se deosibemite o diademъ de așr ornatș de 6666 diamante de diferite mърimі(1).

Biserica Asumțiunei.

Aceastș celebrș mi bogatș Monastire s'a fondatș de dșcele Vladislav II la 1141. Ea sșfferi foarte multș din kaza resbelelorș civile. Dar la 1586 fș restauratș mi adornatș mai lșksosș de kșt intia oarb. — Aci sșnt înmormîntașii mai mșlșii din eroii boemi kșzșșii în teribila bștșlie de la Lutzen. — Organșlș de la aceastș bisericș este cellș mai mare din toatș Boemiă(2); galeria ei de tablori de mi nșmъръ peste șinșii sște de cadre de diferite skoale, dar nș sșntș de nișii șnș interesș artistikș; are însș o bibliotekș în kare amatorșlș de kșriositșșii poate sș vazș o mșlșime de manșskrise foarte interesante, dintre kare se deosibesș mai mșlte opere de astronomie komșșse mi koniate de celebrșl astronomș Tycho-Brae, mi portretele lși Ioan Ziska(3) mi George Racozy.

(1) Aceastș stellș de diamante se grșsemte akșm în tesșerșlș monasterșlși Kanșvinilorș, nș departe de aceastș bisericș.

(2) Acestș faimosș organș are șinșii-zeci de registre mi neste trei mii țevi de aramș, șee șe îi dș o estensie ș o sonoritate de tonșri fabșloasș.

(3) Ioan Ziska fș komandantșlș șșpreș allș Hșșșilorș; ellș lșș Praga kș asaltș, mi dșș obiceisl cellș barbarș allș Boemilorș, arșukș neste ferestre pe Burg-mașterșlș oramșlși împreșș kș trei-sșre-zeci senatori.

(Cantu, Istoria Universale Tomș VII).

Teyn-Kirche.

Această biserică fu clădită în secolul XV și restaurată mai în urmă de Georgie Podibrad regele Boemiei.

În interior se vede mormintele celebrului astronom Tycho-Brae cu inscripțiunea: *Esse potius quam videri.*

În sakrestie se văd portretele lui Ioan Milier și F. Rokyana, celebri predicatori strakisti; iar în kapela verginei staș deșse statuile sfinților Kiril și Metodie.

S. Venzels Hofburg sau rezidența imperială.

Acest palat care conține în sine mai multe camere de kît și kastel, fu clădit în secolul al X de primul duc al Boemiei, pe niște temelii foarte reduse, și dăru ast-felș pînă la 1278 kînd deveni pradă unui teribil incendiu. Dar pe la 1316 fu reedificat de regele Carol IV în forma în care se vede astăzi pe partea orientală a kolinei. El fu lăsat mai întîi de Vladislav II și de soției acestuia; iar pe la 1620 fu stăpînit de bavarezii, la 1631 de saksoni și la 1648 de Gustav Adolphe regele Svediei, care îl dăru de cea mai mare parte din averile ce deșseseră akolo Rudolph al II, și îl dăru pradă flăcărilor.

Mai în urmă fu construit și amplificat de regele Mathias prin arhitectul Loragho.

Între persoanele înalte ce locuiesc acest faimos palat, numărăm pe regele Carol X, isgonit din

Franția la 1831, mi pe kaizerul Ferdinand, gonit de revoluția austriacă de la 1848.

Acest gigantic edificiu formează patru cărți: prima carte se deosebesc de cea printr-o grilă de fier ca trei cărți. — A doua este decorată cu o finită arhitectură de artă; iar în cea de a treia se leagă kastelul ca katedrala, este așezată stărua sântului Georgie fondată la 1373.

Kastelul acesta cuprinde în sine patru sute patruzeci camere de diferite mărimi, trei săli și mai multe galerii.

Din toate aceste încăperi se deosebește sala numită a lui Vladislav în care veneaș potentatul Boemiei de se înclinaș și jurăș credința și supunerea Regelui lor. — Sala statului și sala Spaniolă, celebră pentru crăzimele întâmplate într'însa ne timnă defenestrații⁽¹⁾ săș mai bine a rebelului religios.

(1) Dăne lungi și singeroase reșele, protestanții din Boemia dobândiseră libertatea Religioasă, dar pe la 1618 venind la tron Regele *Mathias* le violă patentele Regale (Lettres de majesté) acordate de Rudolphe II; ei dar convocară statele ca să se consulte despre ceea ce urma să facă; konsilierii se adunară în cameră, dar temându-se de ure-o surprindere, își sără pe masa vecină o masă de oameni armati.

În timnul acela se prezentară în cameră Slavata, Martinitz, Adam von Sternberg și Diepold von Lobcovitz guvernatorii regali; intrarea lor în sanktuarul Nașionel, adică așta de mătăș smiritele, ca toți denștii părăsiră lokșile, și dăne ce akșară pe Slavata și Martinitz de astori și prișitorii ai perderei toleranței religioase, îi arșnară peste feștrele împreș ca alții, și deteră înșenș așelși rebelș civilș numitș: Defenestratiune, iar în limba slavă: Po-Statshesku kare grăbi kădereă Boemiei.

Palatul lui Valenstein.

Acest palat s'a klădită la 1623 de dăcele Albert de Fridland, ear mai în șrmă devenind proprietate a celebrăsi general Valenstein, și voind ellă s'ăși fakă dintr'insălē o lokșingă în adevărgă imperială, kșmpărgă mai mălte kase și șrșnăndșle, klădi făimoșlē palată ce se vede astăzi împregărgă kă inkăntăoarea grădină de lingă dănsălē.

Atit în salonăi cel mare kăt și în alte kamere se vădă mai mălte pikțărī mitologice și figșrī de astronomie desemnate, dăne kșm žikă șniī, kiar de Valenstein karele s'a okșpată mai toată viaga kă belele arte și astronomia.

Din nenorocire, mai toate obiektele de artă ce făceaă řenșmele ačestăi lokăș imperială, akșm nă mai esistă⁽¹⁾. Ačeca ce se mai konservă inkă, este salonălē čellă mare și kamera în kare dăcele de Fridland își da reprezentagiile sale de fantasie⁽²⁾.

Ka s'ă dămă o idee de sulendoarea kșrșii ačestăi militară în anarīngă, dar rege în realitate, arătmă kă în toate diminețele, antikamera lăi era plīnă de baronī și kavalerī ce veneă s'ă solīcite favoarea sa. Salonălē de priimire era tot d'asna pșzită de činčī-zėčī soldađi armađi și investmīn-

(1) Tradiția zice: kă palatșlē ačesta era bogată în ornamente și în obiekte de artă mai măltă de kăt čellă imperială din Viena. — Kiar građălē kailoră (dăne legendă) era ornată kă mobile de lăks, ear vasele în kare 'mī lăă kăi porđia loră de xrană, eraă de marmărgă poleite kă așrgă.

(2) Dăcele Albert de Fridland obișnsia a se investmīnta kă žn împărat Roman, și a se plimba prin ačeastă spațioasă kameră în kar de trīșmfă trasă de 4 kăi.

tași kă livreaoa lăi. Diferite despărțiri (distacamenti) militare puzeaș întrările palatului ka să goneaskă pe oameni șsnekși, și să depărteze ori ce șgomot ce ar fi pătăt șă țarbăre linimtea auelăi Lăkălăș al Boemie.

Kind kăltorea, șșita sa ce se komponă din mai mult de o șătă trăsări de diferite dimensi, șemăna întokmai kă Kariagă (treno) șnei armate.

Venitul șă anșal șșpnasa șifra de șase milioane dolar.

Grădina auelăi palat șă este șna din uelle mai frămoase ce are oramăș Praga, și se deskide amatorilor de kăriosităși Joia și Dămineka.

Mai șant și alte palate demne de notat, dar temândăne a nă deveni făr vœea noastră șșpărștori, le trechem kă vederea și lășăm șă pe țăristăș Român a le visita șăș nă, dăne plăcere.

Praga Artistică.

Măzeș din Praga se află în șliga Kolovrat-Strasse și se komponă din kolekșșionele aueșta :

I-ăș Cartes, II obiekte de mineralogie, III Botanik, IV Zoologie, V obiekte de arkeologie, VI obiekte de artele antice, monete, medali șă etc.

Afară de aueșta, ellă mai konrinde în sine manșkrise de alle lă Ioan Huss, Zisca și Kamensky.

Teatră din Praga ș'a fondat la 1783, de Emilia Ghaloti de Lesing, și poate șă konrinză neste doș mi șnektatori.

Șelebrăș komponitoră în măsikă Mozart skrise nentă aueș teatră faimoasele opere Don-fuan și Titus. — Se așteantă ne kărind klădirea șnei teatră națională Boemă.

În Praga sânt mai multe galerii de tablouri, dar cadrele dense într'insele, ne prezintă un mare interes artistic, mai că seamă pentru cei ce văzută alte galerii mai bogate⁽¹⁾.

Monumente comemorative, grădini și punți.

Între mai multe monumente de felul acesta se deosebesc statuia regelui Carol al IV-lea înscrisă la 1848 de celebrul sculptor Hänel din Dresda.

În această statuie se vede reprezentat celebrul rege stând în picioare și ținând în mână dreapta diploma fondării academiei, iar în cea stângă împunându-și spada.

În cele patru sculpturi ale pedestalei sânt reproduse Efigiile lui Ernest de Pardubitz, primul Arhiepiscop de Praga, I. Očko de Vlaschin, Benes de Colovrat și Mathias D'Aras arhitecți.

Cele patru figuri ce se mai văd reprezintă Teologia, Filosofia, Jurisprudența și Medicina.

Pe marginile pedestalei stă inscripțiunea aceasta:

CAROLO IV LITERARUM UNIVERSITAS, FESTO
SECOLAR. QUINTO, 1848.

În desprinderea numită Alt-Stadt, se vede monumentul regelui Frantz I. înscris în formă de obelisc de arhitectură gotică. — Sculpturile dinăuntru sânt mai toate alegorice și reprezintă Boemia și toate provinciile ei, artele și științele, etc.

(1) Galeria celei mai remarcabile sânt cea din palatul episcopal, strada Hrad-Schin, și cea din palatul Nostitz și în casa maltezilor.

Dintre pânzile ce leagă saș pâne în komuni-
kare orașulă Praga kă pânzile sale dăne partea
stîngă a rîulăi, se deosibemte pântea nămită Carls-
Brücke.

În sekolăi al XII pântea ațeasta era înlokăită
prin alta de lemnă, dar mai în zărmă Carol IV or-
donă arkitektăulă Peter Arler să klădeaskă zna de
niatră. — Konstrăirea se înțenă la 1350 și dărgă
pînă la 1503.

Ațeastă frămoasă pante nămărgă 487 metre
lăngimea, și 10 lărgimea, și este bazată pe 17
nilastri. La înțenăță ea nă avea alte ornamente
de kît o krăce și statăa jăstăieci înnaintea kăria
se esekătaș kondamnăii la moarte; dar în sekolăi
XVIII fă ornată kă diferite grăne și statăe.

Între nilastrăi VI și VII este amezată o tablă
în kare se vede skrișă tradiția arănkării sfintăulăi
Nepomuk în rîș.

Tradiția ațeasta ne săne kă sîntăulă Nepomuk
(nămit Joanko) emise din păringăi plăgarăi din satăi
Nepomuk, și kă la venirea lăi în lăme s'a operată
zănă mirakolă kare a îndemnată pe păringăi lăi a'lă
konsakra biserăci. Nă treks mălt și jănele Joanko
deveni primăi predikatoră ală orașăulăi Praga.

Fama desne ațeșă celebră predikatoră ajănsse
pînă la așzăi immeratorăulăi Venceslas IV, kare illă
lăz de konfesor ală soggiei sälle. Dar nereewind a'lă
îndăuleka să trade misterăulă konfesăneă, illă să-
grămă și înfășărîndăulă în pînăză il legă de zăulă
din nilastrii nodăulăi kreăind kă va askănde krima de
okăi oameniloră, dar eată o adoa minăne: Răsl în-
țetă de a mai kărgă și o krăce lăminoasă formată
de çinçă stele, se vedea neînțetată (zițe tradiția).

În fine se descopea că corpul său s-a înmormântat; iar mai în urmă Papa Benedict VIII îl făcuse canonizat.

Acum sânt în Nepomuk este protejată de către guvernul austriac; iar oamenii bogați de aici oricând trebuie să se ducă să-l viziteze în fiecare an. Într-o zi dintr-o vreme a fost vădit că un mare număr de oameni s-au adunat în jurul lui și au început să-l înjură. „O! sânt Nepomuk, fă să nu mi se întâmple în trecerea mea pe acest pod, ceea ce mi s-a întâmplat odată la poartă de la Praga.“

A doua punte remarcabilă este cea de Lančův (Kettenbrücke) înfățișată de către o societate de acționari; ea costă peste șaptezeci și trei de milioane de coroane austriace.

Lungimea ei este de patru sute cincizeci și șase de metri, și e de o rară frumusețe.

Dintre grădini se deosebesc: Insula Sophia, unde se adună nobilii Boemiei și celelalte clase distincte, Insula bersalierilor, numită și mica Veneție.

Grădina populară creată la 1833 de Burggraf-Chotek.

Grădina numită Caiser-Garten, fondată de Ferdinand I.

Într-o parte a grădinii este palatul numit belvedere, construit de arhitectul Ferabosco de Lagno.

Stabilimente de instrucțiune.

Praga are un conservatoriu, care trece de mult din cele mai renumite ale Europei. În acest conservatoriu se studiază muzica în toate specialitățile, dar renumele său este datorat în special de la muzica instrumentală; iar mai puțin seamă de la instrumentele

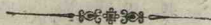
de vînt în kare boemii aș dobînditș de mîltș sș-
premația.

Șniversitatea de la Praga nșmitș Carolinum,
dșne nșmele fondatorșlș ei, este cea mai veke
dintre șniversitșdile Germaniei; ea fș konstrșitș de
Carol alș IV la 1348 dșpnș modelșlș cellei de la
Paris, și prin celebritatea profesorilorș, deveni în
șkșrt timș centrșl lșminelor Eșronei de la Nord.

Nșmșrșlș ștdendilor ce veneaș aci ka sș prii-
meașkș instrșkșișne, trecea de mșlte ori nșeste cifra
de 30,000.

Pe la 1409 celebrșl Ioan Huss și Jeronim de
Praga, predaș în așeastș akademie doktrinele și o-
pinisnele lorș religioase, a kșrora tendinșdș era e-
manșinarea bisericei Boeme de sșpremația Romei,
și nșrifikarea ei de ridikolele forme alle kato-
licismșlș.

Dar, ori kș popșlaciile nș eraș inșkș matșre
nștrș reformș, saș, dșne kșm zik șnii, așemti a-
postoli ai veritșdii nș avșrș korajș și energie de
așșns ka sș fakș a trișmfa doktrina lor; kș ea kșzș kș
toate astea ei semșnargș așeea ce mai în șrmtș kșlese
kș abondanșdș Martin Luter, Melancton și alșii.

CAPITOLULŪ XXV.

Ioan Huss, saŭ abusulŭ adduce revolta.

Kristianismŭlŭ la încențŭ era kear ațee a ce nŭmim astŭzi komŭnismŭ.

Noiŭ kristianiŭ, înflŭkțrațŭ de amorŭlŭ ațeei religiiŭ șmanitare ŭi karitabile, vindeaș averile lorș ŭi banii ŭi împŭrțeaș la șrațŭ, saș ŭi depŭneaș în kassa komŭnitŭțŭi ka șŭ se împŭrțșcaskŭ din ei toțŭi konfratiŭi lorș.

Întinderea kristianismŭlŭi în mai mŭlte pŭrțŭi alle Globŭlŭi pŭmînteskŭ ŭi persekŭțŭionele ce în-tîmpina din partea pŭgŭnismŭlŭi, îndemnŭ pe mŭlțŭi din kristianiŭ a kŭsta azil în dezertele arzștoare ale Libiei (Egiptŭlŭi) ŭi ale Asiei mițŭi, dînd printr'a-țeeasta încențŭ viețŭi klastrale.

Nș treks mŭlt ŭi desertele se popŭlarŭ, mŭl-țime de monastiriŭ apŭrșrŭ ka prin magie; ear monaxii ce lokșeaș într'insele, dŭțeaș o viațŭ foarte simplŭ ŭi așterŭ.

Șn sekol însș mai în șrmŭ ațești șmilițŭi lș-krștoriŭ ai vii Domnŭlŭi⁽¹⁾, devenindș foarte avșțŭi, ŭi pŭternițŭi din bogțŭiile ce se akșmșlaserŭ prin mŭlțștiriŭ; mai întiiș se pŭvertirŭ, ear dŭpș ațee pŭserŭ mîna pe toate demnitŭțŭile bisericŭi, ŭi kș încetșl se konvertirŭ în tilxariŭ ŭi asasinŭ.

Ștŭpiniŭ absolțŭi neste lșmea kreștinŭ ŭi bogățŭi neste mŭșșrŭ, ei strivirŭ șșb nițoare pe nefe-

(1) Zicere șmilitoare kș kare șŭ șerveaș kŭlșgŭri ino-krițŭi ka șŭ înșale lșmca.

riuități kleră sekolară, pe adevărații apostoli a Evangelizării, ce akompaniază pe omă de la venirea sa în lume pînă la marginea mormintărilor, și kariî ka četăgeni kă familie, poartă pe zmerii lor krăcea lui Kristă.

În nesăgăși de glorie și în paroksismăi mîndriei loră satanice, își păsere trônăi mai presăși de allă regiloră, și poate kă l'ar fi păsă mai presăși de kîi allă Kreatorărilor, de nă s'ar fi temăță kă voră fi făliminați și plămăși în infern, ka angeliî ceî rebeli⁽¹⁾.

Kariî bisericăi orientale nefind investiți kă pătorea temporală ka episkopiî Romei, nă pătării să devie atît de mîndri și tirani ka konfrăși loră din okcidente; kă toate astea săb maska inokrisiei și a lașetății, komisseră mai totă auelle rele kreștiniloră.

Ei serviră de agenți ai împărașiloră bisantinei, pînăndă în ignoranță kleră și popolară. În fine săb nielea vâșnei făkăreă trebile leșăi.

Konstantinopolă fă minat de dînăși și vîndăță lui Moșamet II înainte de a țerka Konstantin Paleologă soarta armeloră.

(1) Pontefișii Martin V și Inocentie III ajănsesere la ama mare grad de sănerbie kă țerkară a sășșine în konsilie ekșmenice, kă biserika este soarele, ear găvernășăi timporășă (lămeskă) este lăna ce pîiimește lămina de la soare, și kă pîmîntășăi fiind de mante ori mai mare de kîi lăna; ear soarele de out ori mai mare de kîi pîmîntășăi, konkideaș kă găvernășăi bisericăi este de çinçi-zeci și mase de ori mai mare de kîi Imperiășă; ear șn skriitor bisericăesk voidă a defini și mai bine așeste frase diktate de șnă orgoliăș lășiferiană zice kă papa este Vicarius Iesu Christi Deus Pharaonis, minor Deo magior homine.

Krehtiniī din orient fǎrǎ despuḡiḡiī Ńi sdrobiḡi de otomanī, tot prin intrigile klerǎlǎi, kare invḡḡ ne tǎrǎi infernala frasǎ: Divide ed Impera⁽¹⁾ ce kostǎ torente de singe ne neferiḡiḡiī Greḡi Ńi Bǎlgariī.

Dotaiḡi de la natǎrǎ kǎ Ńn karakter insinǎitorǎ Ńi astǎḡiosǎ, kǎm vǎzǎrǎ Kostantinopolǎlǎ kǎzǎt in mīna barbarilorǎ, trekǎrǎ in ḡrile noastre Ńnde ḡǎsind Ńn popol brav dar inkǎltǎ inḡeḡ a propaga insidioasele lor doktrine, Ńi reemirǎ a se face stǎpīnī ne o mare parte din bǎnǎrile ḡrīi, ear mai in Ńrmǎ a servi kǎ averile noastre planǎrile aḡelora ce voeskǎ sǎ ne inḡhiḡḡ.

Eatǎ ce fǎkǎ ambiḡiḡnea IŃviferianǎ a klerǎlǎi din religieḡea Iǎi Krist, kare este bazatǎ ne amoaḡe Ńi abnegaiḡe. Eatǎ Ńnde aḡsḡe pǎsterea kīnd nǎ este ḡensǎratǎ.

S'a zis insǎ de mai mǎlḡi oamenī invḡḡaiḡi kǎ Ńnde domneme abǎsǎl akolo se naḡte Ńi revolta.

Popoliī Ńi klerǎlǎi proletarǎ, ne mai pǎtīndǎ sǎ sǎffere abǎsǎlǎ kanilorǎ bisericeī, se revoltarǎ.

Stīndardsǎlǎ revoltei inḡeḡ sǎ vīntǎle in mīna Iǎi Petru de Bruys, Arnoldo de Brescia Ńi Petru Vald, eī kǎtǎzarǎ la lǎmina soarelǎi sǎ ḡearǎ a se Iǎa din mīna klerǎlǎi bogḡḡiile kare le da mizloaḡe de a komite ḡelle mai mari rele, a se nedensi konkǎbinatsǎlǎ kǎlǎḡrīlorǎ, a se opri bǎlele de ertarea pǎkatelorǎ Ńi a se pǎrifika biserika de idolatria Panalǎ.

Roma aḡǎ toate aḡestea Ńi pḡoḡeḡ in kon-

(1) Aḡeasta o probeazǎ sǎa ce pīnǎ astǎzǎ eksistǎ inḡre popǎlǎḡiile de ritǎl ortodoks din oriente.

dine de a pune pe răg saș a sgrămă pe toți cei ce nă vor abjura kredințele lor. Eskomșnikъ pe Raimond VI kontele de Tuluza, mi prin insidioase îndelgențe revoltă pe Tălszanî în kontra prințipelsî lor⁽¹⁾.

Krșciada începă krșzimele ei mi lăind orașulăș Basiers kă asalt; nămaî în această niagăș xuisse mai mătăș de doș-zeci miî kristiani⁽²⁾

În fine krșciada osteni omorînd mi arzînd pe inocenții Provençalî, sîră a ptea s'î indăkă a p-răsi doktrina lorăș.

— Пъгін mai în șrma ačestăi mъchelăș komisă de preoții Dămnezeșlăș nietydei mi allă ertării, se a-răț Ioan Huss în Boemia. De șnde venea oare ellăș, mi kare era misiunea lăi?

Ačest preotăș al lăi Dămnezeș mi adevărat apostolăș allă evangelășlăș, se năskă din p-rinții plă-gari⁽³⁾, dar amorăș seă pentru învățășră ajstatăș

Inkșisigia kondamna la ardere tot d'asna pe cei bogăți ka să le răpeaskă averile, mi pe ačeia ce le kănoptea falsitatea, temăndșse să năi demașe înaintea popoșlășlă. Grăgie revolușionei de la 93, kăčî adăse kădere ačestăi detestabilăș tribăalăș.

(1) Neferițășlăș Conte Raimond, vărîndș-mi șșșșș re-voțagi mi pe sbiriî Krșciadei Papale arzînd, demradîndăș mi omorîndăș pe nenoročiiî lokșitori ai Tălszei, se șșșșș Pa-peî, dar dăkîndșse la Roma să ăeară ertare, fă îndatoratăș să vie în biseriă deskăldăș, kă kanăl golăș mi nămaî kă kă-mașa, șnde ajșngînd, fă legat kă șn natrafir de gîță, bătăt kă biche mi ertatăș kă kondișionea d'a komanda însămi ellăș tăr-mele de asasinî ce devastaă statele șalle.

(2) Ostamiî nenăștîndăș să distingă pe katoliči dintre ere-tiči, întrebaă pe kăpeteniî ce să faktă? Dar ei le rășpăndea: „șăideții pe toți mi va ști Dămnezeș să aleagă p'ai s'î“

(3) Am observat kă mai toți oamenii cei mari ai Boemiî aă emit din klasa ăea mai de jos a popoșlășlă.

de zădărnici și o inteligență extraordinară, făcând dintr'însuși una din primele celebrități teologice și filosofice ale Europei.

Elă mai întâi predica în Bisericiile Boemiei și căsuta să atragă atențiunea boemilor asupra abuzurilor Papei și atentativelor ce făcea împăratorul de a kotroni Boemia.

Încercările lui nu erau infructuoase. Toată jumătatea și clerul Boem primiră doktrina lui cu entuziasm, căci era basată pe raționii logice și avea de dăruit emanarea morală și materială a Boemiei.

Maî în zărmă fiind nămit Rektor al akademiei de Praga, konsolidă și maî măltă doktrina, apoi încercă să rebelă anrig în kontra abuzurilor ponteficaloră Romani.

Cașsa rebelă lui veni d'aci: Papa Ioan XXIII pnblikă o bălă prin kare da ertare de păcate⁽¹⁾ țățlor acelora ce'l va ajăta să sdrobească pe Ladislau de Neapole. Huss răni acea bălă din mîna pntătoră lui ei și o arse săb sînăzărtoare⁽²⁾.

(1) Sint zăni kariî nu kred k'aș esistat asemenea kărm de ertare de păcate, noi atestăm nu nămaî kă aș esistat dar kă esistă și nînz în zioa de astăzi. Kînd mă aflam la Roma, diskătam adesea kă ză avokată despre kimele săvîrmite de Papi în sekoliî Meziani. Dăpe ce vorbirămă despre oribilele kime alle lui Papa Alesandră VI, și ale familii lui, veniră la kărmile de ertare de păcate. Este o kalomnie, îi ziceamă eș; aceste kărmă de kare îmi vorbeshi n'aș esistă nîci o dată. — Aș esistă și esistă, îmi răsăonse ellă oftîndă, și mă trimise la biserika Sf. Petră kă să mă inkredingez; m'am dăș și în adevră am grăsită kălsăgră vînzănd îndălgence.

(2) În sekoliî meziani ori ce skrieri deklarate de kontrarie dogmelor religioase săș politice, se ardeă ne emafod. Ast-fel se arseră operile lui Savonarolla, parte dintr'alle lui Galileu și alle lui Abelardă.

Dar nămaî ce ajnse ştirea ayeasta la Bati-kanş, vikarşlş lşî Kristş, arşnkş anatema aşnra lşî Huss şî a oraşlşî Praga; vşzîndş însş kş nş poate nimik kş keile şîntşlşî Petrş, împşrnş şpada şîntşlşî Pavel.

Şnş mare konsiliş kompnşş din kauiî klerşlşy Germanş, Spaniolş, Franşesş, Englesş şî Italianş, se adşnş la Konstanşa.

Ioan Huss fş kemaşş înnaintea ayeşşî tribun-şlş, ka şş rşşpnşzş la întrebşrile ce i se va face. Raportorşlş konsilişlşî se şşî pe tribunş şî yeti kş voce mare toate nirele adşse aşnra akşzatşlşî.

— Ce rşşpnşzî la toate ayeştea, fişle⁽¹⁾? zise Papa kş şn aer pşefşkşşş.

— La aşemenea kalomniî şnş omş de onoare katş şş takş, rşşpnşse akşsatşlş.

— Şpnş, fişle, ce te-a silit şş te revoltezî în kontra maîşîi noastre komşne (biserika).

— Şş mş fereaskş Dşmnezeş de şna ka a-yeasta; eş m'am pornişş nşmaî în kontra kanilorş cî ce şpekşleazş kş nedemnitare çelle sfinte.

— Şîi kare şşntş abşşrile komişe de ayeşşî kanî, fişlş meş?

— Voemşî şş le aşşî? Eî bine askşltş : sal- vatorşlş lşmeî kare s'a datş morşîi pentrş omenire, a învşşatş ne togî çei ce venea la dînsşlş şş îş- beaskş pe apşoanele lor ka ne sinemş, şş împaşşş averile la şşraşî şî şş se abşține de noştele kşr- niî : ce agî fşkşş voi din pşeşentele ayeştea? Şnde este şimulitatea moraşşrilorş primilorş nşstorî aî

(1) Kşvintele dşlşî n'a lînsit nişî odatş de pe bşzele ti- ranilor şî amşşitorilor.—

bisericeî? Spănemî, ce ai răspunde oare lui Kristă kind 'uî ar zice: slăgъ nedemnъ! 'uî am dată țarma mea sъ o pantî, ear țx ai pьrșit'o în urada lănilorș rьnitori kari aș sfъșiatо. — În lokș sъ snelî nișoarele dischenolilorș țyî, țx ai adășș ne împьrajiî pьmîntălxî kș çenșme ne kapș, sъ'uî sьrște nekșratele tale nișoare. — În lok sъ mîngîî ne çei nenoroçiuî, țx te-ai xnitș kș tiraniî pьmîntălxî mi ai sdrobotș ne fragiî meî. — 'Uî-am înkredinqatș biserika mea mai pьrș de kît o verginъ, ear țx ai prostișito pentrx banî, mi ai fьkștș dintr'însa o kasъ de snekșlъ. M'ai vîndățș, slăgъ însamъ, ka sъ kîștigî așrșlș lăi lăda, fьrș ka sъ te kșemti çellș pьșinș ka dînsălș.

Pe timnălș ațesta faça lăi Ioan Huss era agitatz dar radioaș; earș a pontefiçelș mi a çellorl-alçî prelaçî adșnaçî la konsil.ș, esprima fșriile infernălxî.

— Lșaçi-lș! Lșaçi-lș!.. Strigъ de o dată Pana împreșnъ kș mai mșlçî din episkoni, este îndrçitș.

Huss fș trimișș la înkisoare, mi kondamnat de konsilișl la moarte prin ardere.

Popolșl fiind preveniș despre ațeea çe era sș se netreakъ adoazi, se adșnъ în mare mșlçime la lokșl de sșnliçîș.

Harșl fatal sta înfînt în mizlokșlș niçiî, klonotele de la biseriçele orașălxî prin varietatea sșnetelorș lorș fьçea sș se așzъ o armonie lăgșbrъ mi sinistrъ.

În fine kortegișl fșneral se anronie, paçientălxș se kobori din karșl blestemat mi ridikînd okiî șure çerș, zisse:

„Fisle al lui Dumnezeu, mor pentru sinta ta religie. — Ca tine, Dumnezeui meu, am trãit in sã-
„rãcie, am mîngîiat pe cellã trist, am inters lakrima
„dãrerei dãne okisl nenorocitã, am voit sã înalã
„sinta ta religioase; de am greșit, eartã-mã Dãm-
„nezealã meu! Eartã mi pe sãigamiã mei, fã ka
„moartea mea sã împãche dreapta ta mîniã pãrniã
„asupra kreștinilorã.“

Arkamiã vãzînd kã popolul simpatiseazã kã vik-
tima, ordonã kalãilorã sã grãbeaskã eșekãiãnea;
Ioan Huss fã legatã la parã, ear peste pãuìn peri
mistãitã de flakãri.

CAPITOLULŪ XXVI.

Femei vagabonde în Germania.

Mai din călătorii ce aș vizitată Germania, s-a vădit că femeile din acea țară sânt foarte frumoase, și printr'ună căsă liberă ce daș acei călători iluștrii lor poetice, ajungă de multe ori așmi pe germane, Angeli, silfide ect.

Amă vizitată și eș o mare parte din Germania, și încă state loksite de adevărați germani, atesteză dar că pînă la ună pînă oare-kare mă șneskă că pîrerea acelor călători. — Este adevărată că prea anevoe ar găsi cineva în alte țări ale Europei atîtea șange de frumșețe la femei, precum le poate găsi acestea în Germania. — O stată de amazoane, o talie kîț se poate de fină, mîini frumoase, oki și șrințene încîntătoare, baze ce provoacă korală și karmenă și mai fină, dîni mai albi de kîț avorișă. Iată pentru ceea ce șrivente frumșețe fizică.

Venind și la partea morală, kată șă mîrtășimă că femeea germană, poate din kasa klimei temperate a nordului șă din alte împrejurări, posedă niște kalități morale de mare preț. — Șnde ș'ar ștea găsi un karakter mai solid, și o edukație mai perfektă, daka nu la o femeie germană? Șnde ș'ar ștea găsi earșă atîț de multă modestie, și așa de puțină vanitate daka nu la o germană? Kare potă fi femeile acelea ce ară avea mai mult orgoliș kînd e vorba de a komite o krimă,

și o mai mare statornicie în amorș, de kît aqeste zîne alle nordșlși.

Schiller în poema sa dedikatș damelorș, și Schubert, dșlșele bard allș Germaniei, în qelebra sa romangș mșsikalș întitșlatș die Schwanen-Gesang, dșpș pșrerea mea n'a fșkștș altș de kît a deskri fșrș pșrtinire karakterșl aqellorș lebede saș nimfe alle Rinșlși.

Este însș șn proverbș kare ziqe: „toatș floa-rea șmș are ghimpele ei“ aș dar și femeile Germane ghimpi, saș defektele lorș, și inkș foarte mari.

Aqestorș femeș de și nș le linsește ni- mikș din nșanqele qe komponș frșmșșeqea femeș, le linsește însș aqelș nș mtiș qe kare atrage pe omș kștre femeș. În amorș elle șntș foarte pedante și ajșngș de mșlte ori la niște preten- qišni ridicole. — Daka din neferiqire 'șđi-aș kșzștș la inimș vr'o germanș, altș mizlokș ka șb reemș ișngș dinsa nș e de kît șb te arșđi kît iđi va sta nrin nștingș tristș, gınditorș, și din kınd în kınd șb ostezi de veș nștea. Kınd te veș afla konver- sind kș dinsa, șb te silemti a te arșta kș kșnomti literatșra germanș kș profșnditate, și șb'i revitezi kș o manierș kît se va nștea mai afektatș, saș șl- tra dramatikș, poesii amoroase și korespondenqe de ale lși Verter kș Karlota; în fine șb te nși în genșke și șb te tirșmti innaintea ei în tokmaș ka șnș kendamnatș inaintea jșdelși șbș nenlakabilș, kșqđ alt-felș nș veș nștea reemș a deștenta amo- rșlș în aqelle inimș de ghiadș.

Afarș de asta, șnele germane aș o mare pa- sione pentrș șnș felș de aventșre amoroase, kș to- tșlș partikolare stravagantei lorș fantasii. Qe fakș

dar? întrenindă kълtorii pe strada feratъ saș
pe vapoarele dъne Rin și Elba, eaș zn aerș mîn-
dră și pasionatș, deskidș pe Faust de Gōthe saș
vr'ō breșurъ de poezii de alle lăi Schiller și se
daș kș totlă la o lekturъ întreprъntъ adesea de ni-
mte oftări pe kare le lasъ sъ semene mai mult kș
sърninderile inimei, de kit kș urefьkьtoria.

Dakъ li se adreseazъ vr'ō întrebare, mai în-
tiiș priveskș pe interlokutori ka sъ vazъ de lъce-
mte pe frъntea lorș vre znș semņș de kontie saș
baronie, apoi respъnd kș o manierъ foarte pș-
gînș natsralъ, prin kare mai tot d'asna și într'znș
modș singlarș și indirektș, fakș znș panegirikș
frъmșegilorș și virtșgilorș, че în adevrș nș prea
le posedș.

Iatъ o probъ despre acestș felș de aven-
turiere.

Mъ aflamș în Praga, kapitala Boemiei, și lo-
kșeamș la otelulș nșmitș Schvarzes-Ross, dъnpъ kșm
am mai arъtatș altъ datъ, impresъnъ kș zn kolonelș
rșș. Omșl aчesta vorbea mai toate limbele mo-
derne kș o mare faсilitate, dar чeа че il fьчea a
fi foarte izbitș de amicii sъi, era karakterulș sъș
чellș dъlчe și plinș de vivачitate. Dъnpъ че visi-
taiș impresъnъ kș dînsul konservatorulș, biserichele,
palatele, grъdinele și piețele чelle mai frъmoasei
sъtlă oare kșm de a privi aчestș vekiș oramș,
kare de și este foarte frъmosș și gînștș în mare,
kșrъденie, are însъ znș nș utiș че kare saturъ, și
indeamъ pe kълtorș a'lă pьrși.

Ne reglarъmș dar bagagele în geamantane,
desfьkьrъmș pe ospelierș, și ne îndrentarъmș kș-

tre debarkaderul stradei ferate ce dăce la frontiera Austriei despre Saksonia.

Temerea ce aveamș de a nș întârzia, ne fșkș sș silimș atitș dc multș în kit ajșnșerșmș la debarkaderș kș 30 de minște înaintea timpșlși. Ne pșserșmș dar a visita saloanele celle spașioase alle acestși stabilimentș, kș frșmoasele mobile ce'łș adornaș, mi simșirșmș o mare plșcere, pentrș kș le gșsirșm pe toate mult mai frșmoase de kit celle de la debarkaderșlș din Viena.

Dșpș ațeasta ne kșmpșrșrșmș biletele de kșltorie, ear la ont ore pșnktș ne sșirșmș în vagon mi inșepșrșmș kșltoria.

Lasș la o parte belele lokalitșrși prin kare tre-kșrșmș, ațeı frșmomı mi poetiși mșnși akoperiși de brazı, mi torentele de kristal ce kadș din vırșrile lorș mi formeazș cellș mai frșmosș jokș de ape, ka sș viș la vagonșlș nostrș mi la persoanele kș kare kșltoreamș.

Individele ce lșase lokș în vagonșlș nostrș eraș mease mi de diferite meseriı mi opiniișni. Eraș doi negșrștorı Romșni ce mergeaș la Lipska pentrș spekșle, șnș germanș bștrınș ce kșltorea de plșcere, o damș foarte frșmoasș mi bine învesmıntatș ce se dșcea la apele minerale de la Kisingen mi eș kș rșșl meș ce ne dșceamș la München ka sș prıvimș esnosıișia indșstrialș.

Konversacișnea inșepș în limba Italianș fiind kș o kșnoștea mai toși kșltorii, afarș de țeı doi bogasierı Romșni, ear sșbiektșl se skimba kam des din kassa diferitelorș interese mi aspiracișni ale kompanionilorș meı de kșltorie.

Negșrștorıi vorbeaș despre amorișrea komer-

vișlăi, mi se konsultaș între dinșii despre modăle
chellă mai bənă de a se îmbogăți făr măltă oste-
neală mi în skurtă timpă.

Bătrînăle germană se afla în posesia delirăle
politikă; ellă deklama în kontra noăle kabinetă allă
Prusiei, zikînd kă politika cea noă a avelă im-
periă, este foarte vâlmătoare intereselor germane,
mi nă vedea într'insa de kît germinăle kăderii bə-
năle guvernă părinteskă de kare se băkăză popoa-
rele germane în zioa de astăzi⁽¹⁾.

Eș mi amikăle meș kîntamă închetinelă dăetăle
între baritonă mi basă, de la opera: I. Puritani; ear
framoasa mi tinăra baronesă citea poesii de alle
leă Schiller.

Trenăl mergea mi se anponia de frontiera Sak-
sonă, ear răsăle meș părea kam distraktă.

— Ce ai amice, îi ziseiș, de ce emti tristă?

— Nă sântă de lokă tristă amikăle meș, este
allă ceva. Mă okăpă de baronesa noastră.

— Te ai înamorată de dînsa?

— Ba niči de kəm.

— O kənoști poate.

— O vădă nentră prima oară, dar simă o
mare plăcere de a konversa kă dînsa.

— Și cine te oprește de la ačeasta?

— Nimeni în adevără.

— Kărajă dar.

La ačeste frase, amikăle meș înčenă să'mi
netezeaskă părsă, mi să'mi regăleze krevata, apoī

(1) Guvernăl monarhikă absolută se nămemte părinteskă
de kătre zni germani.

se adresz k̄tre Doamna baronesz kam în termenii
a chestia :

— Belz baroanz, k̄m pođi sz stai în t̄chere
k̄nd tođi kompanionii D̄mitale konverseaz̄. Fr̄-
moasa noastr̄ n̄ resp̄nse nimik.

— Poate v'am genat̄ k̄ indiskređiznea mea?

Baroneasa ear n̄ resp̄nse.

— Îđi cher̄ zn milion de ert̄chizni, adzogz r̄s-
szl̄ kam atins̄ la onoare de maniera cea czdatz a
baronesei. De astz datz nobila noastr̄ k̄l̄toare
ne kare neste p̄đin̄ o veđi k̄noamte mai bine îi
resp̄nse k̄ se aflz în mirare k̄m ađ indr̄snit̄ a
cherka sz konverseze k̄ dinsa înainte de a'i k̄noamte
familia și titl̄rile !

Mz eartz doamn̄, adzogz r̄szl̄ k̄ zn̄ aer̄
ironik̄. Am k̄l̄torit̄ foarte m̄lt̄ în viaza mea
și k̄nosk̄ prea bine etiketa ce trebze sz đinem̄
k̄ damele. D̄mneata însz o k̄nomti foarte p̄đin,
k̄ȳ alt-fel̄ m'ai fi tratat̄ poate mai bine. Aflz
doamna mea, k̄ în k̄l̄torie, sinḡrele semne prin
kare se distinge nobleza de br̄staltate, sznt mani-
erele și ed̄sk̄iznea, și n̄ sznt̄ eđ yell̄ kare
are linsz de aeste kalit̄đi morale. Ak̄m însz
kind m̄t̄șm̄ atit de bine a m̄ șmili, în presența
kompanionilor̄ meı f̄r̄ sz te ḡndemti k̄ poate
sz fiș și eđ baron sađ konte, đm̄i voe te roḡ, sz'đi
povestesk o istorie kare va servi foarte m̄lt̄ spre
edifikarea moralei D̄mitale, apoi închenz :

„Ludvig regele Bavariei, k̄l̄torea o datz
inkognito, ka sz meargz la Viena sz vazz ne
fie-sa. — Se afla dar și ell̄ prek̄m ne afl̄m̄ș noi
ak̄m în dr̄m̄l̄ de fer̄, tođi kompanionii l̄đ de
k̄l̄torie konversađ între dinșii f̄r̄ sz'șm̄ ar̄șpe

măcară privirea asupra bietului rege; ba încă spre
a'ia șmili mai mult, nu'î răspundeaș nici kiar la în-
trebări; în fine ștăuș dintre kălători fiind mai bine
edskată îi adresă întrebarea șmătoare :

— De ce nu lăsați parte în konversățiunea
noastră Domnule ?

— Am voit să o fak așeasta din toată inima,
dar amă fostă refusată, răspuse bătânduș rege.

— De cine ?

— De șniî din Dămneavoasrtă.

— Foarte răș.

— Asta se îngelege de sine.

— Семнади a fi Bavareză.

— În adevără șșntă de la München.

— Și pentru kare parte a Germaniei kăl-
remi ?

— Voeskă să viziteză kapitula imperiului Aș-
striakă.

— Poate kșnoșți ne șineva akolo ?

— Dar, Domnule, amă o fikă măritată în a-
chellă orașă.

— Поци să-mi șșdi șșmele ei; kăci șșnt vie-
neză și poate să o kșnoskă.

— Kă șea mai mare plăcere, dar nu kreșă să
o kșnoșți, pentru kă ea nu face parte între per-
soanele șelle mari.

— Fie.

— Ei bine, Domnule, ea se șșmește Elisabeta.

— Dar konsoartele ei ?

— Ellă se șșmește Frantz-Iosif.

— Frantz-Iosif ! întrebă kă mirare kălătorișă.

— Da, Domnule, Frantz-Iosif.

— Și ce meserie are ?

— Foarte neînsemnatъ, este este împărat
alŃ Austriei.

— Sire! . . . ertare Sire! ziserъ toŃi kълtorii
de odatъ.

— Linishtigi-vъ Domnilorъ, rъspъnse bърinđlъ
rege, nъ este nimikъ! . . . Askъltagi-mъ nъmai sъ
vъ daъ џn konsiliъ: Kînd kълtorii, sъ nъ lъagi pe
oameuî dъne vestmintele lorъ de kълtorie, kълĳi tot
d'asna veŃi kъdea în eroarea de kare vъ skъzaŃi
akъm; manierele, Domnilorъ, manierele mi ideile
sъntъ singurele obiekte ce џrmeazъ sъ observaŃi
mi sъ le stimagi kiar atъnĳi kînd le veŃi gъsi în-
vestmintate în strenge.

Abia anъkase amikъl nostrъ sъ pronъnde aceste
frase alle anecdotei sale, mi toŃi kълtorii illъ a-
plaxdarъ, afarъ de ceî doî bogasierî kari se okъnaș
de stamba mi madinolonъl lorъ, mi de jъna baroa-
nъ kare îndelesese foarte bine kъ toatъ petrecerea
se fъcea pe kelfxeala sa.

Teribila loviturъ ce priimi orgolislъ acei femeî,
o fъkъ mai raĳionabilъ; ea lъъ џn aerđ mai pъđinđ
orgoliosđ, mi черkъ a se skъza kъ manierele celle
foarte pъđin galante kъ kare respъnsese la delika-
tele întrebъrĳi alle amikъlĳi meș ĳi veneaș din pъđina
kъnoștingъ ce avea de lъme. Ne mai sъșse kъ era
fiika џnđi baronș bavarezđ, mi kъ venea din Viena
ъnde fъsese inkisъ într'ъn stabilimentъ de kreuțere
iar akъm se dъcea la bъile de la Kisingen џnde
spera sъ mi revazъ familia.

Paĳea în fine se stabili, ear mъskalъl prin de-
likatele sale maniere, reemi a trage asъnrъĳi bъna
voingъ a baronesei, kare din ce în ce devenea mai

veselъ mi plinъ de snirită în konvorbirea ce ținea kă dînsulă.

Konversația lor ne mai avînd pentru mine nimikă interesantă, îndrentaiș toată atenția mea către cei doi bogasierî ce vorbeau neînchetată despre komerțiș.

De astă dată konversația loră atîngea de aproape interesele sovietății întregi. Era vorba despre sekretele komerțislăi loră.

Konvorbirea era kam în felulă acesta:

— Ce kapitală ai Dămneata întrebă unulă ne chellă-l-altă.

— Dar ce te interesează ka să kănoști kapitalăi meș?

— Nimik în adevără, însă ka komerțiantă de așeeamă șpecialitate m'auș kam interesa.

— Tokmai fiind kă ești bogasieră ka mine nă e neșesitate să mă întrebî.

— Ai drentate.... trebăia să'mî înkinșeskă kă ai kapitală bogasiereskă, komușă din zestrea nevestei mi din bani streinî lăuș de la N... kă 24 la șatș procentă.

— Ado mîna frate ai ghiuită.

— Șnșne'mî te rogă ce șamă ai lăată kă tine pentru tîrgulă de la Linska?

— Foarte mikă o mie țină ște fiorinî în bilete de bankă.

— Dar asta este o miserie!

— Ai kăvint însă deskiză kredită.

— Se poate! Dar ce faci kă dobînzile? Nă știi kă elle absoarbe o mare parte din kîștigă?

— Ama este.

— Mai adaogă kiria prăvăliei, plata bșeșilor,

esistența noastră, lăksxlă nostră, eară mai kă seamă allă soșiloră noastre!

— Da frate! lăksxlă femeiloră noastre mi făr-
timagxl kăfiloră. — Iată sorgintele răxlăi. Kă toate
astea n'avemă țe face. — Kată să ne ținemă mi
noi de lăme, kăčl altfelă am trece de răginigl.

Lămea e în progresă mi kată să progresămă
mi noi kă dinsa; afară de asta șnlă negăștoră, la
noi mai kă seamă, kată să fie îmbrăkată bine, să
poarte blane de samă, pentă mi măinile să'i skln-
teeze de brilante de prima calitate, ear kasa să'i
fie mobilată bine mi deskisă la toată lămea, kăčl
alt felă șnlă perde kredită.

— Te înșelă amice. — Opinănea mea e kă
totăxlă alta. Eă kreză kă negăștorăxlă de orlă țe
ramă kômercială ar fi, se kade mai întiă de toate
să aibă șnlă kanitală allă săxlă independentă, dăne
kare să'mlă regăleze operăănea kômercială, afară
de asta elă kată să'mlă fakă o edăkăăne kômerci-
ală, să învege limba franșesă, italiană, germană
mi ellenă. Să kănoaskă geografia kômercială, ka
să aibă idee desne fabrișele, portările mi artikô-
lele de kômerciă alle fie-kăria țărilă. S'ar mai țere
să kănoaskă drentăxlă kômercială, kontabilitatea. . . .
mi mai mălte de aștea. Felăxlă vieșilă salle să fie
moderată, ear nă kăm illă pretinșă Domniata, nă-
mai așă ară nătea kômerciantăxlă nostră, a se mă-
șșra kă țeilă din alte țerilă.

Sănemlă te rogă, kăm o să emlă la kăpă-
tiă, ță kare te negășțoreștlă kă banlă streinlă mi
tot d'odată voștlă a țrăi ka șnlă omă kă venișră
stabile? O să'mlă ziclă poate kă ștlă să înșelă la
mășșrătoare, kă o să skimbă fatările mărșșrilor, kă

o sã vinzi stamba de Linska în lokã de stambã englezeaskã mi altele de aqestea, kã o sã jãri de o o mie de ori kã fiorinslã te kostã ont lei mi jãmãtate mi frankã çinçi lei, foarte bine dar, kã toate mîrșeviile aqestea tot nã veî nãtea sã emî la kãpãtîiș. Poligele vor kãrge din toate pãrgiile mi veî fi silitã sã kontraktezi datorii noi ka sã desfaçi pe çelle vekî, dobînzile o sã nãbșeaskã nã nãmaî kîmtigãlã dar kiar kanitalele, pînã çe veî ajnșge la onorabilãlã falimentã, mi te veî pogori akolò de xnde te aî ridikatã, lãsînd pe nerozii tãi kreditori (kãçi toçi aqeia kari împușmãtã pe neguștorî fãrã sã le vazã maî întiîș starea kaseî konstatatã de tribunãlã, nã se notã nãmi de kît nerozi) a împușgi între dinșii fãrdalele mi petikãria de stambã mi madinolon, mi a se mãlșemi kã 25 la % din kanitalã.

— Ama este frate, n'am çe sã zikã, dar ea spãnemî kînd te aî anșkatã sã façi aqestã frãmocã panegirikã komerçiãlã nostrã de bogasierie, gînditãeaî oare kã matãritate la starea moralã a soçietyi noastre?

Nã vezî kã astãzi maî toçi snekãleazã, mi înkã xniî kã xñ felã de marfã çe nãî kostã nimikã, mi de la kare kîmtigã de mãlte ori o mie la xnlã.

Çe o sã zichi snre anșrarea jãdekãtorãlã kare snekãleazã drentatea? Mi desure medikãlã çearlatanã kare fãrã sã'çi kãnoaskã malatia de kare sãfferî, te adapã kã çelle maî perikoloase veninãrî, mi te trimite pe lãmea çea-l-altã fãrã sã tragã vr'o penalitate, pentru tristele konsekvinge alle çearlataniei salle.

Suznemî te rog, ce ai avea oare de zisş snre apărarea femeii kare dşpъ ce a jşratş înaintea lşî Dşmnezeş kъ va isbi ne soşşl ei, îî kalkъ apoi onoarea kş nedemnitate? — Suzne, kşm s'ar jşstifika ambişiosşlş kare 'mî vinde patria, onoarea şi ne fratele sъş, nşmaî ka sъ'mî poatъ ajşnge skopşl sъş chellş infernalş ?

— Ai drentate fratele meş, şi nş mъ mai onşnş de lokş la aceste raşionamente. — Demoralisarea în adevърş este foarte întinsъ în toate klassesoşietъdi, dar nentъr onoarea omenirei, se gъseskş şi четъdeni onestî ne kari ar fi bine sъ'î lşmş de esemnlş.

— Aşa este, dar ei sşntş nşmaî o slabъ minoritate, şi ştiî kъ este şn proverbş kare zice kъ: „kş o floare nş se face primъvarъ“ dar ea sъ o lşşm înkşrkatъ, şi sъ ne facem afacerile noastre ka toatъ lşmea. Înfinşeze gşvernşlş bankъ naşionalъ ka sъ skъpъm de kolosalele dobînzi alle partikularilor; fakъne legi kare sъ ne protege în kontra felşlş a chela de kreditorî ce aş privileişlş de a lşa marşş ne kreditş, şi a plъti dşne voingъ şi de mşlte ori a nş plъti de lokş. Fakъ skoale de komerşiş, şoşsele şi strade ferate, şi atşnşî fiî sigърş kъ komerşianşlş se va îndrenta.

Aceastъ interesantъ konvorbire arş fi mersş poate mai denarte, de nş ar fi fostş întrerşntъ de vocea kondşktorşlş kare ne anşnşda ajşngerea noastră la oraşlş Dresda.

Vagoanele stradei ferate se onşirъ, ear eş kş amikşlş meş şi bela baronesъ ne deterşmş jos ka sъ vedemş kanitala Saksoniei, sşnra-nşmitъ abşziv Florenşa Germaniei.

CAMERA III.

Maî mslte paesage de Ruysdael (245) ȳranî la birtş de David-Teniers, (324) Silen, (324) St. Jeronim, (358) Ŗltima jşdekatz, (371) o vînztoare de leş, toate aqestea de Rubens, (375) Isşs în tem-nlş, (320) Diogene kş lamna, (322) fişl resinitoş de Jordaens mi Van-Dyck.

CAMERA IV.

(442) Madona kş fişlş Isşs de Van-Eyck, (503—504) Martin Luther mi Melancton de Lucas Granach, (522) Isşs dşkindş Krşcea, de Albrecht Dürer, (530) Jakov burg-maestrşlş ingenskiat în-naintea verginei de Hans Holbain.

Pictură Italiană.

CAMERA I.

(583) Madona kş Isşs în braqe de Garofalo.

CAMERA II.

Picturi de Tişian.

(631) Le denier du Cesar, (635) Madona Isşs mi St. Iosef, (639) Venus adormitş, (641) nortretşlş fiei salle Lavinia.

Picturi de Palma il vecchio.

(651) Santa feçoarş kş prşnkşlş Isşs, Sintşlş Ioan baptist mi santa Caterina, (649) ȳelle natrx fiȳe alle salle.

CAMERA III.

Paolo Veronese.

(689) Moiş salvatş dşne anele Nilşlşl, (700)

adorajia Magilorș, (702) Nanta de la Cana, (728) prezentarea la templu.

Alți pictori.

(697) Santa Verginș de Tintoretto, (698) kbderea angelilorș, (739) David ținândș in mînș kanslș mi snada lși Goliat de Turchi, (806) Ester imnlorind grajia dela regele Asuerus, de Strozzi, (844) fșga sfintei familii in Egintș de L. Caracci, (827) genislș mi gloria, de A. Caracci, (835) soldajii in gșardie de Michel Angelo.

CAMERA IV.

(870) Isss in etatea konilșrii, (871) Bacchus konil, (876) Ninus mi Semiramide, toate astea de Guido Renș.

CAMERA V.

Santa Maria Eginteanka de Ribera, (636) o temneș de Salvatore Rosa, Iakov mi Ramela la fșntinș de Giordano.

CAMERA VI.

Picturi de Rafael Sanzio.

(1028) Madona Sșntșlși Sixtu⁽¹⁾.

(1021) Santa Cecilia.

CAMERA VII.

(1077) Madona glorioasș, (1079) Santa Maria Magdalena in remșmkare, (1081) Madona, Isss mi

(¹) Auceastș kadrș dșpș pșrșrea mai mltoř kșnoskștorș de niktșrș, trece de cea mai celebrș din toate kadrele galerii din Dresda.

Sf. Ceorgie, (1082) portretul de om. Toate aceste cadre sânt de Coregio.

Celle alte kameri konginș niktșri de diferite skoale și epoce ne kare kșriosxlș le poate vedea dar n'aș ničı șn interesș artistikș⁽²⁾.

Doringe ce aveam de a mș dșce la München ka sș asistș la deskiderea ekspozitșiei industriale, mș indemnș sș pșrșseskș Saksonia șrș a mș sș-tșra de frșmșșegile eı și de amabilitatea belezorș saksone.

Ne sșirșmș iarșșı în vagoane și lșarșm ka-lea ce dșce la München.

Ka tot omșlș ce se aflș aproape la ținta doringelorș sale, eș mș aflam vesel și fericit.

Era noapte și o noapte de ațellea ce nș se vșd adesea în regișnele mșntoase alle Saksonieı. — Pri-veam kș nesagiș frșmosșlș jok ce șrșcea lșna n'ın-tre ținriı și ninı mșșșilorș ne kare ıı traversamș. Askșltamș noetikxlș șgomotș allș torentșlșı ce kș-dea din kreștetxlș stınuelorș de granit și ne kare resfringerea razelorș lșneı ıı pșrșșcea ıntr'șnș rıș adamantin nesekabilș.

Efektl ce prodșcea în mine ațeste magișe pa-norame era foarte bizarș. — Aci kșdeam în niște vișrı ce mı pșesenta celle mai poetișe șcene din Jșneșea mea, și mı adșcea oftșrı și lakrime. — Aci iarșșı ımı venea o bșkșrie ımprovisatș, ce mș șrșcea sș saltș în vagonxlș meș, ıntokmaı ka o pasșre în kolivia sa.

(²) Oșebitș de ațeastș galerie de niktșrı, mai sınt și altele partikolare ne kare de va voi tșristxlș le poate visita șrșș cea mai mikș greștate.

Aceste repentine skimbări de la un extrem la altul, m'ă f'căse s'ă z'it'ă k'ă tot'ăl'ă n'ă amik'ăl me'ă Sergie Beresofski (ast-fel se n'ămea ell'ă). — Îm'ă ar'ănkai'ă oki'ă spre d'ăns'ăl mi m'ă sp'ăim'ăntai'ă de n'ăloarea c'ă domina f'ăga l'ăi c'ăea alb'ă mi r'ămen'ă.

— T'ă s'ăffer'ă b'ăn'ăl me'ă amik, c'ăe a'ă?

— N'ă am'ă nimik'ă ami'ăc'ă, r'ăsp'ănse ell'ă kam ing'ăinat'ă.

Îi k'ăstai'ă n'ăls'ăl, d'ăr el b'ătea nereg'ălat'ă, p'ăsei'ă m'ăna n'ăe fr'ăntea l'ăi, mi o sim'ăi'ă în'ăndat'ă de s'ădor'ă rev'ăi ka ghi'ăga.

— T'ă em'ă amat'ă ami'ăc'ă, s'ă n'ăe on'ărim la n'ărima st'ăg'ăisne ka s'ă n'ăeint'ăm'ăn'ăm'ă r'ăl'ă, k'ăc'ăi n'ăe afl'ăm n'ăe n'ăarte de fam'ăliile n'ăastre, mi kat'ă s'ă n'ăe ing'ărijim'ă foarte m'ălt s'ăn'ătatea, ka s'ă n'ăe n'ăe l'ăs'ăm o'ăsele în Germania.

Ell'ă n'ă'm'ă r'ăsp'ănse nimik de k'ăit n'ăma'ă se înveli în g'ăeba sa c'ăirkasian'ă, mi k'ăz'ă ear'ăm'ă în delir'ăl'ă se'ă de m'ăi n'ăainte.

D'ăne o mik'ă refleksi'ăne, ear ill'ă m'ăi întrebai'ă, dar ell'ă n'ăe îm'ă r'ăsp'ănse nimik, a'ăceasta îm'ă a'ăi'ă k'ăriositatea de a k'ăno'ăste k'ă or'ă c'ăe n'ăe'ă s'ăfferingele l'ăi.

— Amik'ăl'ă me'ă îi zisei'ă, d'ăka e adev'ărat'ă k'ă n'ăe a'ă ris de mine k'ăind m'ăi n'ăemit'ă amik'ăl t'ă'ă, sp'ănem'ăi c'ăe a'ă? — Am'ăi'ăia f'ăr'ă intimitate n'ăe poate s'ăe esiste, mi am'ă dori s'ă n'ăe'm'ă d'ăi trista ok'ăsie de a te k'ărede amik de c'ăirkonstan'ă.

— N'ăe! N'ăe izbite, s'ă n'ăe te îndoem'ăi n'ăi'ă de k'ăm des'ăre am'ăi'ă mea. Te izb'ăsk ka n'ăe un frate mi ka s'ă te înkredingez'ă mi m'ăi bine, iat'ă k'ă î'ăi desvelesk'ă mister'ăl'ă s'ăfferingelor'ă melle, S'ănt'ă înamorat'ă,

— De bine ?

— De bela baroneasъ.

— De dînsa ! eî bine.

— Îgî adъçî aminte kъ erî kind ne-am koborîtş din vagonş, ea 'mî a dat brauşl mi am intratş kîte treî în oraşl Dresda ?

— Da, amiçe, e tokmaî prekşm ziçî.

— Tş ne aî lşsat la Brühl, skşzîndşte kъ voemî sъ visitezî galeria de kadre.

— Este kiar prekşm ziçî.

— În timpşlş ačesta eş fъçeamş progrese gigantîçe în inima baroneşî.

— Şî aî reşmit a deveni konfidentşlş eî, nş e ama ?

— Askşltş nînz la finitş.

— Sşntş nşmaî şrekî.

— Îî vorbeam de amor şî ea mъ askşlta kş plъçere, dar kş şn aer foarte timidş şî din kind în kind okîî eî çe provoakş ne aî madoneî lşî Sixtu arşnka aşşnş'mî nişte priverî tokmaî ka ačelea çe arşnkş şernîî veninaçî aşşnra naserilorş ne kare le face sъ kazş şingşre în gşra lorş. — În fine am ajşns kş dînsa nînz a'mî da promişşşnea de a veni împreşnz kş tine sъ o vizitşm la otelşlş eî; dşnz ačeea îî sşrştaiş mîna, şî mъ desşşşrgîiş de dînsa; apoî plekaiş sъ te gşseskş şî sъ te rogş sъ mergemş împreşnz sъ o vizitşmş. Te am kşştatş amiçe n'în toate lokşrile pşblice ale oraşşlşî şî ne-gşşndşte m'am dşs şingşr la dînsa.

— Eî bine.

— M'am anşşnat prin şervanta ospelşlşî, şî'mî a şşşs kş baronesa nş poate sъ prîimeaskş ne nimenî

kъчї se aflъ în konferințe intime kъ xнsl din membrii familieї sale.

— Ъrmeazъ înainte, kъчї intriga devine interesantъ.

— Observaiș pe kameristъ шї vъzxiș kъ pe timпsl kind їmї vorba, цinea okїї plekađї în josș, шї xн zїmbetș infernalș se zъrea pe bъzele eї.

— Ce aї fъkxt dъne асeasta?

— Ce eram sъ fak? M'am їntors akasъ tъrbatș de amor шї de gelosia че'mї inspırase асellș membrix de familie. — Adineaorea kind neam пxs în vagonș era шї ea kъ dїnsxlș. Mam xїtat kъ pasїxne în okїї eї шї am ĩnvitat'o urin geste sъ vie iarșшї în vagonxlș nostrș, dar ea 'mї-a rъspъns prin limbagıxl чел sekretș allș okilorș шї printr'xнș aerș de tristegъ, kъ пx poate sъ'mї ĩmlıneaskъ doringa.

— Іatъ amıkxl meș kaxsa rъxlđї de kare sșffer.

Amorxlș їmї sfъwie ĩnıma, шї kъnd mъ gїndeskъ la ĩntїmlarea de asearъ їmї vine sъ ĩnebъneskъ de gelosie.

— Te konplingș amıче, dar пx mъ почїx opri de a пx'đї face oare-kare observaxїnї amıkale. Eștı fiș al nordxlđї шї în kxalitatea асeasta s'ar kъdea sъ fiї mai raționabilș în amorș.

— Aї drentate!

— Aї de de!.... reanimeazъ-te, deșteantъ ĩn tine orgolıxlș seksxlđї nostrș, пx sșfferi sъ te ĩnvıngъ građıile sedșktorїї alle xneї femcї nekъnoskъte kare пx poate fi de kїt o aventurıerъ rafınatъ.

— Tokmaї асeasta черk шї eș sъ fak, dar kind mъ gїndeskъ la sъgeđıle de amorș че arъnka erї asъпгъ-mї din okїї eї чеї ĩnkїntъtorї, kъragıxlș mъ abandonъ.

— Kopilbrii mi nimik mai mult. — Amorslă, în adevăr, este sâmpremă bine că care a dotat natura pe om. — Ellă rădick pe mătoră din lătlă materie, mi'ls înalț la regiunele frămosslă ideal; sântă însă amorări de aellea care aș prodășă pe Dante, Rafaell Sanzio Tasso ect; sânt mi de aellea care materializează mi abrtizează inimile.

Femeile din sekolslă XIX sânt foarte prozaiçe mi asta le face nedemne de a fi iăbite. — Am iăbit mi eș în jănegea măa. — De multe ori inima mea s'a deskisă la amoră prekăm se deskide rosa la razele soarelă de primă-vara; dar vai! femeea pe care o kredeam kreată de Dămnezeș spre a mă face fericită, femeea kăria desvelisemă yelle măi intime kăgetări alle inimeî melle, m'a trădat că lametate! Ka mi tine amikslă meș am plinsă de dăre, dar dăpă ce am făkt observățiōni serioase asăura prosaismslă în care aș kăzătă ayești demoni în formă de angeli, kind m'am konvinsă că femeile din klasa de josă iăbesk mi vînd pe amangi lor pentră așr, că băgezele să înamoră de nămele mi pozițiunea socială a amantslă lor; ear femeile din klasa aristokrată sânt atît de șventiçe mi enikăriane, în kit skimbă amangi măi desă de kit krinolinele mi skăfile, atăncă amiçe 'mă-am șskată lakrimile mi făkindă să takă în inima mea simđimîntslă amorslă, 'mă am zisă: De akăm femeea pentră mine nă va măi fi de kit șnă obiekă de komerçiș, pe care îl voiș kămpăra că pregă așrlă, saș prin vorbe de șpirit dobîndite că foarte năgină osteneală din romangele yele nline de arsenikă alle Domnslă Paul de Cock! Resbel dar, res-

bel nenlakabilă în kontra astor vampiri ai seksului nostru.

Russul se reanimă, ear eă ka mentoră ce eram, închipuindu-se a mă mindri kă reșușemă a îndupleka ne acestă noă Telemakă să desureșeaskă grașiile framoasei kalinso din țara Berariloră.

Vagoanele stradei ferate mergeaș kă o alit de mare chekeritate, kă dăne o alergare de ont ore a-jănseremă la Schfeinfurt, aci ne desprășirăm de framoă a baroană; iar dăne o kărsă de vr'o kite-va ore a-jănseremă la Muuchen mi trăserăm la otelulă Maulik, din kălea nămită Odeon-Platz.

München.

A vorbi despre istoria Bavariei în parte fără a face menșionă kolektive despre măi málte stăte germanice kă kare este legată, kredem kă am komite o krimă istorikă fără alt skop, de kit a obosi pașiența lektorilor nostri; abandonăm dar ideea așeasta mi șrmind linia ce neam tras de la învenștă așeșei opere, dăm bșniloră noștri lektoră o idee esaktă despre kanitala așeșei regată, mi despre chele măi remarkabile monșmente ce se află într'insa.

Orășul München este șitșat în marginea rîșului Isar șure nordulă alșiloră Bavarizi, ne o kămuie foarte pășin roditoare, mi se înșarte în natră pășușă nșmite Graggenaner, Anger, Kreuz mi Hacken șăut împășuite mi așeștea în altele măi málte.

Populașionea așeșei oraș dăne știma reșenșisne, se ridikă la șifra de 187 de miș mi kite-vasse, măi toată de rasă Germană.

Privișă din nșntulă de vedere monșmentală

mi arkitektonikš, orašslš München presintš vederiī
xnš spektakolš foarte variatš mi nitoreskš. — Ači
vezī xn palatš de arhitekturg etruskš ce seamšnš
ka doš nikštri de apš kš palatšlš Pitti de la Flo-
renca, mai īn kolo appare xn teatrš de stil Roman
nšr, kš o faadš bazatš pe koloane ioniane Iskra-
te kš o akšrategš sšblimš, lingš dīnsslš se īnalgš
xnš edificiš mšreuš de stilšlš severš alš antiqi-
lorš testonī. Lingš o biserikš de stilš gotikš ka-
re prin proporcišnele salle askšgite (a sest acuto)
īgī imšnne respektš, sš ridikš alta de stilš bi-
zantinš.

Ačeste panorame īnkintšoare ce variaznš pe
tot minštl, te ximēnte; te nšne kiar īn poziicišnea
bisarš de a te īntreba īnšgū, cine sš fi fškšt oare toate
ačeste? Kšči elle nš demonstreaznš xn ordin krono-
gik variatš mi īntinsš, či seamšnš sš fie proektate
de xn singšr om mi esekštate de o singšrš minš.
— Cine sš fie dar ačel celebrš mšritorš? — Ellš
este Ludovich Carl August poetšl rege allš Bava-
riei, este Ludovich XIV alš Germaniei. — Este xnikšlš
rege kare nšse īn Iskrare proverbšlš antiqilorš el-
lenī ce zice: „nšmaī atšnči vorš fi ponolī sericiqī
„kīnd īmpšragiī vorš deveni filosofī, saš filosofī
„īmpšragī.“

Ellš mi nšmaī ellš fškš din orašslš München
Atena saš Florenca Germaniei. Ellš proektš mi
esekštš toate monšmentele ce se vđđ astzī. —
Ellš adsse artištī din toate gšrile Ešronei, īn-
fiīgš xniversityi mi akademiī, īn kīt astzī Ba-
variea īn arhitekturg, mai kš seamš, dikteaznš legī
Ešronei īntregī.

De multe ori acest rege noet mi filosof, petre-
cea zile mi nouă întregi în ofcina celebrului nik-
torş Caulbach mi a marelei skolntorş Schwanthaler
kş kariî konversa ka kş ceî mai intimi amiçi ai sei.

Acest rege prefăcă toată monarhia Bavareză
într'o grădină delicioasă, iar mănăii ceî rînoşi mi sel-
bele sekolare, sşbt bagheta sa magikă, se konvertiră
în parkuri desfătătoare⁽¹⁾. Deosebit de marele amor
ce avea pentru belele arte, ellş era bşn administrator
mi pşrinte allş popolului înkredinciatş de provedingă
îngrijirei sale. Aceasta o atestează atitudinea ba-
varezilorş, kariî pe la 1819, kind toate statele Ger-
mane cereaş konstitugişni liberale, se mşlugmiră pe
gşvernulş celş pşrinteskş allş regelş lorş.

Dar kit sşntş de ingraşi şne-ori popoliî!...
Acestş rege kare ilstră atit de multă para sa, avş mi
elş ka toţi oameni şn moment de alşuinagie, saş kş
alte kvinte, îi cherş mi lăi inima mere akre, mi fiind
kă domnişoara aceea kare posedă merele chelle akre,
nş se trşgea din kasa de Vitelsbach, saş de Habsburg.
çi era nşmaî o frşmşnikă baletistă Isnaniolă, kş oki
mi sşrîncene de Kerşbin, frşmoaşă ka o Hşrie din pa-

(¹) Şna din cele mai kolosale întreprinderi alle acestăi
rege este şpărea kanalului, pentru şnirea Dansbiului kş
Rinul — Acest kanal înşene dela Bşmberg ni anşkind şure
Danşbiş strşbate şn trşim 'nalt de 189 metre pe şrmă ea di-
rekşişnea proektată de Karol-vel-mare mi trekînd prin Alt-
Möhe se şneşte kş Danşbiş la Kehleim mi are o lşngime da
23 mille. — Importanşa acestăi karalş este foarte mare, kşçi
şnindş Rinulş kş Danşbiş şneşte marea Nordulş kş marea
Neagră.

radissl lxi Moxamet mi surintenz ka o gazelb⁽¹⁾.
Germanii se iritarb mi inepenrb a marmra.

Dar kb kit nemslgmirea popolxli kreštea, kb
atita amorxl regelxi devenea mai sriosb.

In fine, romantikxl Monark ka sb arate izbitei sale
pnr lb ce grad o adora, o nmi kontesb de Mans-
feldt mi ii komxnikb aqeastb nvelb akompaniatb
de verssrile aqeastea :

„Si tu as rompu pour moi tous tes liens antérieurs,
„Si j'ai renoncé pour toi à tous les miens
„Vie de ma vie, je suis à toi, je suis ton esclave,
„Je ne conserve aucun rapport avec tes ennemis.
„Leurs séductions n'ont pas de pouvoir sur moi.
„Aucun artifice ne parviendra à me détacher de toi.
„La puissance de l'amour m'élève au-dessus d'eux,
„C'est avec toi que se terminera mon pèlerinage
terrestre;
„Et comme l'âme est unie au corps
„Ainsi jusqu'à la mort, mon être sera uni au tien.

Pe datb ce ajnsse aqeastb noxate la ksnomtinga
popolxli, revolta isbkni. — Favorita fs gonitb din sta-
tele Bavarese; ear regele aprins de amor mi indignat
de violarea domicilixli sbb de kbtre koxortele revol-
tionare, in lokb sb alerge la ajstorxl forgei armate
mi sb ordone a se mitralia popolxli; ellb abdikb in

(¹) Aqeastb favoritb este Lola Montez celebra baletistb
ispaniolb, kare dbrb ce fxbk sb kazb en rege in Bavaria, se
dase in Paris unde, in mai nruin de doz lxi, xrbmi xnsia diu
boerii dbrii Romxnemti peste 80,000 franci, mi astbxl avelb
boerib se aflb mai sbrak de kit Lazar din Testament.

favoarea fișlăi sŕŕ Maximilian II, dar ŕi în aktăŕŕ
ačesta lŕŕŕ sŕ se vazŕ tinerečea inimei ŕalle, ŕi
amorăŕŕŕ pŕrinteskă če avea înkŕ pentŕ sŕnŕŕŕ
sŕŕ: „Kind legile sînt atît de pŕŕŕin respektate, zice
„ellă, kind ŕn popolă ne kare l'am iŕbit atît de
„măltă, ŕitŕ toate fačerile de bine če a pŕiimit de la
„regele sŕŕ, ŕi îi violeazŕ kiar domiciliăŕŕ, tot če
„măi rŕmine de ŕăktŕ ačellăŕ nenoročit rege, este
„abdikarča.“

Edifice religiöse antice.

În kanitala Bavariei sînt o măŕŕime de bisericăŕ
ŕi se împartă în antice ŕi moderne.

Dintre čele antice se đcosibesăŕŕ:

Frauen-Kirche (katedrala) ziditŕ la 1468 de
đŕčele Sigismund pŕin arkitektăŕ Gang-Koffer ŕi
đŕnŕ regălele stilăŕŕ german.

Ačeastŕ bisericăŕ pŕivitŕ din pŕnktăŕ de vedere
allă artei, pŕin linsa totală a ornamentelorăŕ ŕi gro-
sietatea stilăŕŕ, nŕ oferă de kit impresiunea če poate
sŕ pŕodăkŕ pŕivirea ŕnei mară kîŕŕŕimi de pietre
grŕmăđite ŕna neste alta.

În partea esteriordŕ d'asŕnra porčii orientale, se
vede desinat fondatorăŕŕ ŕinind în mîini o madonă.
Tot ne ačeastŕ parte se văđ o măŕŕime de pietre
senolkrale zidite în kornăŕ ačestei katedrale, între ka-
re sŕ distinge ačea a lăŕ Conrad Pulmann, čele-
brăŕŕ maestră de mŕsikŕ dela Nurenberg, ne kare
sînt skălnate instrămentele mŕsikale kŕnoskăte în
sekolăŕ XVI.

Kŕnola ačestei bisericăŕ are o înăŕŕime de 100 me-

tre mi pine în sine doz klopot, dintre kare unul tra-ge mai mult de șase mi kilometre.

Interiorul se compune din trei nave⁽¹⁾ despărțite una de alta prin doz-zeci și doz koloane de o înălțime și grosime formidabile. Primul și ultimul obiect de kșriositate ce se vede aci, este mormântul regelui Lu-dovic I al Bavariei, lșkratș în marmur de Tirol și în bronz, de skșlntorulș J. Krumpfer, dșnș de-semnșlș lș P. Candide

Acestș grandiosș Massoleș este lșkratș dșnș unș gșstș foarte groteskș, și se compune din doz figșri șmane, skșlntate în marmur, ce pin insem-nele imperiale, și alte doz ce reșresintș ne Albert V și Guglielm V, îmbrșkati în kostșmșlș Tșnsșrei de șr. — La cele patru unghisri alle monșmentșlși șnt patru oameni de arme ingenskeati și pinind știndarde în mșini ne kare ș vșdș skrise nșmele lș Carol celș mare și alle altorș regi. Printr'o deskizștșrș ce se vede lșkștș în masele de mar-morș, kșlștorșl vede unș basș relief ce reșresintș ne îmbrștatș Ludovicș invesmșntatș kș șrșșra imperialș, și inkșnjșratș de o grșpș de statșe ale-gorice.

În așeastș biserikș se mai deosibesk: — Stalele din kor, tronșlș Arkieniskonalș, kadrele de la alta-rșlș prinșinalș, desemnate și kolorite de niktorulș P. Candide, și mormșntșl șintșlși Benoa, Patronșlș orașșlș München.

(¹) Navș saș nave la înșșlșitș se nșmește kornșlș în lșngime allș unș biserici saș diferitele ei despărțiri, ast-felș dear kșnd o biserikș este șimulș se zice kș o navș, ear kșnd are koloane prin mizlok, atșnș despărțirile formate de koloane, se nșmeskș nave.

Biserica Regéscă, numită Sant Michael.

Această biserică este situată în anghisl ce formează strada Neuhauser și Vite-gasse. — Ea s-a clădit la anul 1597 de Iesșigii kemași de Guillaume V ka s-a împiedice întinderea Lăteranismului.

Între cele două porți de marmură alle fațadei, se află o nikié⁽¹⁾ în care se conservă statua sântului Mixael. Mai în sus se vede zece statue ce reprezintă pe Karol cel mare, Otton de Wittelsbach și alți prințipi germani; peștin mai sus și de acestea se vede Otton dăcele Bavariei stând între Theodor și Theodorvalda primii prințipi ai Bavariei, kă inscripționează aceasta:

DEO OPT. MAX. SAC. IN MEMORIAM D. MICHAELIS
ARCHANGELO DEDICARI CURAVIT GUILIELMUS
COMES PALATINUS RHENI UTRIVSQUE BAVARIE DUX
PATRONUS ET FUNDATOR.

Între kăriositățișile ce se vede în interiorul acestei biserici, se numără bolta cea sragicasă, ce se susține fără ajutor de pilastri. — Kadra ce reprezintă kăderea Angelilor ce se află deșus la altarul principal împresă kă alte kadre; ear mai kă seamă massolexi prințipelsi Eszenie vice regele Italiei skălnat în marmură de Karara, de celebrul skulptor Thorwaldsen.

(¹) Nikié este termenș arkitektonikș și însemnează șnișellș de skobitșrș în zid în care se pune în antikitale statuele zeilorș.

Acestă monumentă fă konstruită din ordinăle vărsovei ilăstrălei renasată și renresintă ne prin-
cinele stindă ne picioare din naintea mormintălei
să. — Mîna cea stingă o are ne inimă, ear în
cea dreaptă ține o koroană de lasre. — Din-
naintea sa se vede o spadă, koroana de feră a
Italiei, o kaskă și o armă. — Peștin mai săsă de
kanitelele koloaneioră ce formează pcarta mormin-
tălei staș skrise: Honeur et Fidelité. — Pe doklă de
marmură în partea dreaptă se vede Măsa istoriei
skriind, ear în stînga genăle mormii și ală imorta-
lității, și și. Peștin mai săsă de această grăpă și
skrisă :

HIC PLACIDE OSSA CUBANT

EUGENII NAPOLEONIS

REGIS ITALIÆ VICES QUODAM GERENTIS

NAT. LUTET. PARISIOR D. III SEPT. MDCCCXXIV

DEF MONACHII D. XXI FEBR. MDCCCXXIV.

MONUMENTUM POSUIT VIDUA MOERENS

AUGUSTA AMALIA

MAX. IOSEPH BAV. REGIS FILIA.

În această biserikă se află și o krintă în ka-
re se konservă țeșma mai mltoră dăci a Bava-
riei⁽¹⁾.

În Mînhen se mai află și alte biserici antiqe,
dar nekourinzîndă întrînsule nimik demn de no-
tată, trechemă la țeile noi.

Edifice religiöse moderne.

Biserica sântului Ludovic (Ludwigs-Kirche).

Această biserikă s'a înčență la 1829 și s'a

(1) Această krintă să katakombă, este deskisă la vede-
rea păbliksăi nșma odată ne an.

săvîrșită la 1844; edificiul în total este de piatră de kalkarș (calcaire) albă, lăkrată după ordinul stilului bizantin Italian și în formă cruciară⁽¹⁾.

Lăngimea sa este de 60 metre; ear lărgimea de 45. Intrarea de din afară se împarte în cinci ușuri. Partea primară formează un portik basată pe două formidabile coloane. În desprinderea a două sunt cinci Nikii (skobituri în perete) în care se află desnsă Krist și cei patru evangeliști skolnagi de L. Schwanthaler. — Partea III are un frontispiciu în mizokul crucia se deskide o mare rosetă avînd în kreștetul ei o crucă și în partea stîngă pe sântul Petru, ear în cea dreaptă pe sântul Pașl, skolnagi în piatră de kalkarș.

Cele două desprindiri laterale korespondă kă kapelele iarși laterale alle edificiului, și formează un turn în formă de piramidă oktagonă.

Interiorul se împarte în trei desprindiri, dar ceea ce are de partikolar a această biserică, este marea ei boltă nikșrată în azur kă stele de aur și ornată kă o mășime de nikturi în afresko lăkrate de dispenoliu celebrului niktur Cornelius, două kartoanele desemnate de această mare artistă.

Mășimea această de nikturi s'aș lăkrat în zece ani, și renșintă toate șcenele cele mai esențiale din religia kreștină.

Dar să lășmă aceste partikularități și să venim la obiectul cel mai esențial, ade kă la kădra ce renșintă știma zi a jădekului.

(1) Bisericile în general aș forma crucii șnele însă aș forma crucii latine, ear altele pe așelei orientale. — biserika desne kare vorbim are forma crucii greșesti.

Această kolosală operă de pictură s-a sculptat de Cornelius după cea de la catedrala Săntăntă din Batikan, pictată de Michel Angelo Bonaroti.

Înălțimea sa este de 19 metre, ear lărgimea de două-spre-zecă. În regiunea superioară se vede Krist mezîndă pe nori și pînă brațele întinse, kiamă pe dreapta la beatitudinea paradisi, ear pe kriminală îi goneste în fokașă eternă. Peșin mai sssă de Krist se vîdă kău-va angeli ce pînă în mîini instrumentele pasivne. — La dreapta lă Krist se află sânta Vergină, ear la stînga sântă Ioan Bantist, amîndoi în poziție sulkantă. — Mai în jos sântă desemnați în grupe, patriarkii, profesii și alți sînti ai vekisă Testamentă.

Între aștia se vîdă: în partea dreaptă Abram, Noe, Moise și David, ear la stînga sînti Petru, Iakov, Ioan și Pașl. Toate figșrele ce indikă aș mărimea naturală.

D'asupra lă Krist se vede stîndă în atitudine marțială angelișă apokalintikă, inkonșrată de alți patru angeli, kari prin sșnetă trombelor kiamă la jșdekă pe toți morșii și vii din cetele patru părșii ale lămii.

Regiunea de mijlocă saș intermediară este poplă de kornăi animate ce se presintă înainte jșdelsă loră sșnemă; dintr'ăștia, șni, iaș kalea paradisi, ear ceș alșii a inferisă; în această regiune sșnt demne de observăș diferitele grupe artistikamente aranjate. Aș veșii doș amănș ce se felicităză kă amorșă în okă și kă zîmbetă ne bșze și șn angel ce demne ne kăș lor koroana imortalitșii. Mai în kolo se vede șn angel și șn demon disștîndășe pentre șșfletă șnei șemei.

Tot ați se vâdș mai mslji angeli ridikind pe noetșlș Dante la cherș; čeva mai denarte o grșnș de demoni trșgeaș pe șn rege în infernș, șnde satan se aflș șezind pe tronș și avindș la ničoarele sale doi trșdștori. Pe Ișda kare a trșdatș pe maestrș sșș, și pe Segeste če'șii-a vîndșt patria.

În partea inferioarș a tabloșlș se vede arkan-gelșl Mikael kș fața imuasibilș, ginind într'c minș flagelșl de fok, ear în čea-laltș snada, gata a ese-kșta ordinile jșdelșl șșnremș. — Пșgin mai în josș este desemnatș Ludovik I regele Bavariei, kondșș de șnș Angelș în Paradis.

Ačestș kar d'operș de niķtșrș fș kritikatș de mai mslji artimti kompetenji și din mai multe pșnķtșri de vedere. Dar sentingele ačestorș kri-tiķi differș foarte multș șna de alta.

Es am avștș fortșna de a vedea originalșlș de Michel Angelo în kanela Sekstinș de la Batikan, și vșzind'o și pe ačeasta, 'mī am formatș oninia mea în parte.

Dșpș pșrerea mea, Cornelius kș tot talentșlș sșș čellș imens în niķtșrș, n'a fșķst mai mult de ķit a kopia ideea čea kolosalș a Florentinșlș Mi-chel Angelo, kčyi kadra sa, ekčentind vre o kŕte-va grșne adșogate și altele omise, este tokmai a-čeea de la Batikan.

În esekștarea ei celebrșlș Germanș s'a servitș foarte mult de niķtșra anatomikș a șkoalei Michel-angeliane, kș deosebire nșmai kș a dat șn mai mare relief ačestși defekt primordial al celebrșlș Michel Angelo, afarș de ačeasta ellș a imitat foarte multș lșmina și koloritșlș čellș dșlče și armonioș allș Italiei.

Privind⁸ iar⁸ș¹ k⁸ atențion⁸e simetria și arta plastik⁸ a fig⁸urilor, am gr⁸sit⁸ o mare imitare sa⁸ remint⁸en⁸ț⁸ din șkoala Italian⁸ și flamand⁸, și o mare lins⁸ de ceea ce n⁸șim⁸ poesie și nat⁸ral; k⁸ toate a⁸este⁸a opera l⁸și Cornelius este mare, grandioas⁸, și de vom observa bine armonia cea mare ce domin⁸ între diferitele gr⁸upe din a⁸este⁸ kolosal⁸ kad⁸ și aspekt⁸l⁸ș, sa⁸ k⁸ s⁸ m⁸ț esurim⁸ș mai bine, aer⁸l⁸ș germanik⁸ș ce uit⁸ k⁸ atita m⁸șetrie a da a⁸estei kon⁸vențion⁸l⁸ Italiane, am n⁸ștea f⁸rb⁸ rem⁸șukare a o deklara de ouer⁸ k⁸lasik⁸.

Osebit de biseric⁸e ce indik⁸er⁸m⁸ș, mai s⁸nt⁸ și a⁸este⁸: Theatiner-Kirche, St. Peter, Allerheiligen-Hof-Kirche, Basilika, St. Bonifaccio și Maria-Hilf.

A⁸este tre⁸ din șrm⁸ de și merit⁸ a fi des-krise în detali⁸ș nentr⁸ m⁸ștele obiekte de art⁸ ce posed⁸ într'ınsele, dar temind⁸-ne s⁸ n⁸ș d⁸m⁸ș skrieri⁸ noastre alte prononțion⁸l⁸ de kit celle promise, le trecem⁸ k⁸ vederea; k⁸ toate a⁸este⁸a t⁸-rist⁸l s⁸ le visiteze, și kredem k⁸ n⁸ș se va k⁸bi.

Edifice profane.

Palatul imperial numit⁸ Residenta veche.

Palat⁸l⁸ș a⁸este⁸ ce se leag⁸ k⁸ noa residenț⁸ a regilor⁸ Bavariei și k⁸ sala serb⁸urilor, s'a kl⁸-dit⁸ de arhitekt⁸l⁸ș P. Candide din ordin⁸l⁸ș d⁸șcel⁸ș Maximilian I.

L⁸ngimea l⁸și este de o s⁸rb⁸ masc-zeci și c⁸in⁸ci metre d⁸șne șni⁸, ear d⁸șne al⁸șii de 550 și l⁸șgimea

dozъ sste ont-zeyî, kare formeazъ natrș kșrđi diferite⁽¹⁾

Privitș de afarъ, stabilimentșlș acesta are unș asnektș tristș, mi de vom ekventa kite-va figșri în bronz mi o imagine a Madonei, nș are nimik interesant; dar ne datъ ce intri în șntrș, asnektșlș se skimbъ mi visitorșlș remъne inkъntat de raritъ-șile ce are sъ vazъ în stabilimentele de la vale.

Muzeul de antichități.

În primșl plan (rez-de-chossés) sșntș denșse antikitъșile ce se kompon din vase egintene, mumii, sarkofage, niere senskrale mi votive, prekșm mi dintr'o kolekșione bogatъ de antikitъșii Romane.

Sala în kare sșntș denșse obiektele auestea, este niktșratъ de P. Candide mi de elevii sși. — Pe plafonș se vđđ mase-sure-zeye figșri alegorice, ear d'asșura ferestrelorș sșntș desemnate șelle trei-zeyî mi șna orașe alle Bavariei de sșș mi de josș kș armele lorș.

Tresoreria antică.

În sala nșmitъ (Schatz-camer) tresoreria antikъ, se konservъ marele diamant allș ordinei Tșnșșrei de așr.

Mъrgъritarșlș nșmitș palatin jșmъtate alb, jșmъtate negrș. Mъrgъritarșlș șellș mare Bavarezș,

(1) Dintr'aueste kșrđi se deosebente așea nșmitъ brunenhof (kșrtea flintini) nenrș frșmosșl basin inkonșrat de divinitъșii mitologice, dintre kare: Vulcan, Neptun, Juno mi Ceres rēpresintъ șelle natrș elemente alle natșrei, mi șelle natrș principale rișri alle monarșiei bavareze nșmite Isar, Inșl, Danubiul mi Lech. Într'așeastъ grșșrș se vede mi statsa lși Oton de Wittelsbach invessmîntat kș armatșra kavalerilor tēștoni.

stata sântslăi Georgie lskrată în aer mi împodobită cu diamante, robine, smarande mi murguri-tare. Coroana lui Enrik cellă sfânt mi a soției sale Kșnigșnda, aceea a lui Friderich regele Boemie și a lui Carol VII. — Osebită de aceea se mai vâdă toaleta împăratei Amaliei de Smalt și aceea de niere azere (lapislazzoli) cu vine de aer, a împătesei Iosepha.

Tot aci se află o bogată kolekțiune de vase în agat, iasp, oniks, în kristalș de munte, în avoriș și kornș de rinocerș.

În mizlokslă acestei sânti se vede koloana lui Trajan imitată foarte bine dune originalul ce se află la Roma.

Capela bogată (Reiche-Capele).

Acestă kanelă fu zidită de Maximilian I, la 1607 și dedicată Madonei. Numele ei de kanela bogată i s'a dată din kassa enormelor avră și lskrări prețioase ce kungine într'insa. Plafonșlă ei este lskrată în petre azere (lapislazzoli), navagișlă este de marmăr de cea mai fină și de verde antikș (matostată) ear măriș sântă akonerișă cu mozaikă de Florența.

Altarul principal este lskrată în argint masifă, la amândouă părțile sale dar cea mai sșs de celle două altare mai mici, se află două tabloșri de avoriș komponșse din oase de sfinșă, între kare se vede și mina dreantă a sântslăi Ioan Baptist îmbrăcată în aer și încrostată în petre prețioase.⁽¹⁾ Tot aci

(1) Nu garantăm deakă această mină este în adevără a sântslăi Ioan Baptist, mai cu seamă kînd ne aducemă aminte cu un cicerone la Padova (în Italia), kînd vezitam kate drala santei Jșstineiș, mi-aș arătat niște skîndșri minjite de

se vîdă mai multe crucifisfe, 10 mîkz biserikz de
asră ornatz kă petre pregioase, kîte-va mitre epis-
kopale frumos ornate etc. . . . toate aqeste se află
dense în dălanrî de stiklă inkise.

Camerele lui Carol VII.

Aqeste anartamente se kompoz din o frumosă
mi largz sală de mînkare, alta de priimire mi alta
de aqdiențz; în cea din șrmz sîntz niktate
dozș-spre-zecę portrete ale ueloz mai uelebri d'in-
tre îmbracii Romani; tot aci se află o sibilă de
uelebrăș niktor Domenichino mi vre o kîte-va ka-
nete șmane de Carlo Dolce. E demnș de vîzșș
mi patșș în kare se repasa Karol VII⁽¹⁾.

Mai rekomandămz țristilorș Romnî mi kabi-
netșls nșmit allș snekșlelorș, șnde va admira de
sigșr faimosaele stikle strevșztoare de Venegia
qe se află akolo. — Șn lăstrș de avoriș lăkratș de
Maximilian III mi vre o kîteva niktari de Albreht
Dürer.

Residența nouă.

Palatșlș aqesta are forma uelșlș nșmitș Pitti
de la Florența mi s'a klăditș în anșlș 1826 de
faimosșlș arkitektș Leon de Klenze din ordinșlș
regelșlș Ludovik August⁽²⁾.

sînge șmanș mi sășșinea kă aqellș sînge a kărs din nlagele
sîngilor martiriazai de Klădiș Neron, ceea qe dănz mine
este o minșnă din uelle mai mari.

(¹) Aqest nat mșiat în fir mi niere skșmne kostz 800,000
florenci dovadz kă avea bani foarte mșlgi rșnosatșl rege
Carol VII.

(²) Palatșl aqesta este fabrikat din miatrș de Calcarii
Verd'astrș, skos din karierele de la Kehlheim.

Lungimea lui este de 130 metre și înălțimea de cinci-spre-zece. — Doar din trei părți se compune din doar etaje; ear restul din trei. În mijloc are trei porți care dăcă într'un vestibul bazat pe șase-spre-zece coloane de marmură ce condăcă în apartamentele acestea.

Camerele de la primul etaj.

Ţnicile rarităţi ce conrind palatului ce descriem, sântă niktările dăpe părţii lui și nimikă mai multă⁽¹⁾, ast-felă dar kamerile primălei etajă desre care voim a trata sânt lăkrate în kastikă⁽²⁾ de niktoral Schnoor și parte dintr'insele reprezintă șcene din Istoria Nibelungilor ear în celle-l-alte sânt șcene din Iliada lui Omer.

În camerele regale se vădă niktările celle mai grandioase șcene din Homer, Euripid, Sofocle, Pindar, Anakreon, Teocrit, Aristofan, Eschyle etc.

Kamerile Reginei sânt decorate kă niktări ce reprezintă șcenele celle mai frămoase din literatură germană a mediei evă și modernă⁽³⁾.

Osebit de camerele ce indikăm, mai rămine

(1) Kind regele Lădovik kiemă pe arhitektul Klenze să'i ordone fabrikarea acestăi palat. asfel îi vorbi „Eă nă voesk să'mi fabricezi un palat în care să joace primă rol artele și industria strină, plăcerea mea este să facem din acest palat ună pantheon ală artelor germane prin care să dăm okasie artistilor germani a se perfecționa.

(2) Artă de a desemna în kastikă săă prin fok, a fost kănoskătă la Ellini și Romani; dar mai în urmă să perdăse akem însă s'a inventat din noă.

(3) În acest kabinet de niktări se află mslăime de kadre; însă noi indikăm aci numai pe celle mai remarkabile.

pentru turistii să viziteze palatul destinat pentru balurile keruici, unde între multe obiecte de admirat, o să văz efigia baletistei Lola Montez, lăkrat de niktorul Stieler. — Sala numită a lui Carol cel mare decorată cu scene din întreninderile auelui mare rege. — Sala lui Rodolf de Habsburg, și a lui Friderich Barbarosa, decorate și auestea cu nikturice repiesint scene din viața auelor ilăstre personaje.

Gliptoteca⁽¹⁾

Galeria de sculptură.

Săb numele auesta essistă în München un mare edificiu pūblik în kare se află denăse toate operele de skulptură antikă și modernă, și kîte-va nikturice de skoola germană.

Sala I Egipteană.

Aci se konservă dor-zeci și nor de skulpturice egintene, între kare se vād măi multe bāsturice repiesant diferitele divinităci egintene și indiene, prekām : Isis, Osiris, Phta, Jupiter, Amon, Orus, Brahma, Buda și Vischnu; restul se kompune din niere votive etc.

Sala II.

Sculptură antică greacă.

În aueastă sală sūnt denăse fragmente de statue și basreliefe de skoola primitivă greacă.

Sala III.

Numită a Eginetelor.

Aci se află multe fragmente din ornamen-

⁽¹⁾ Ghintoteka e zicere Elenikă kompuză diu *Τληπτός* și *Θηλε* și insemnează kătie săă kameră unde se konservă eroa.

tele temnălăși din insula Egina, dedikal lăși Jupiter Panellineși și doză-zeci și șante statse lăskrate kă mare finege, dar a kărora antikitate e kontestată de mai mășăi kănoskătoră în skălntărgă. — Tot în ačeastă sală se află mai măte statse antice întregă și sfărgămate, kite-va basoreliefe ce reprezintă șcene din rebelășă Troian și de sakrificele addăse la diferiță zeă.

Sala IV.

Numită a lui Apolon cu lira.

Primășă kap d'operă de skălntărgă din ačeastă sală este Apolon kă lira skălntată în marmărgă de Paros de o mărime kolosală și o frămășede nekontestabilă.

Înainte de 1812 statăa ačeasta făcea parte din măzeșă Barberini de la Roma, dar mai în șrmă s'ăș kămpărat de regele Ludovik. — Tot ači se află kolosala statăă a zeășăi Palas, băstășă lăși Achil, statăa Dianeă operă grecească atribuită lăși Fidias, Ceres în marmărgă de Paros, Bachus kă barbă, statăa kolosală a lăși Ermis trismegintășă, Băstășă lăși Platon gășășă la Athena, Jupiter Amon în marmărgă de Paros, și vase rodiane etc. Oșebășă de ačestea mai șăntășă și alte ragmente de statse antice și konăă moderne.

Sala V.

A lui Bacus.

Șna din prinăinalele statse ce se află în șnașăoșasa sală desure kare tratămășă, este satirășă adormitășă nămitășă: il Faoné di Barberini de mărimea natărgală. — Ačeastă statăă dășășă părrerea mai mășă-tora este șna din kapetele d'operă emite din dalta lăși Praxiteles; nenorășire nămai kă timpășă a res-

nektat' o foarte puțin; aceasta se dovedește din reparațiunile moderne ce se văd la mai multe părți ale korinziilor. Ino saș Leucothea una din cele mai perfecte statue de Fidias. — Statua lui Silen în marmură de Paros. În satir rîzînd, sculptat iarăși în marmură de Paros. Venus sculptată în marmură și clasificată între cele mai bune opere grece antice. Ceres sculptată în marmură de Paros. — Această frumoașă statuă s'a reparat de sculptorul Torvaldsen. — Silen împreună cu Bakhs koulă, sculptură de mare merit arkeologic; celle-lalte marmore ce se află în această sală reprezintă aligoriile mitologice.

Sala VI.

Numită a Niobei.

Niobe îngenskiată sculptată, în marmură. — O efigie a Niobei, copie imitată după originalul de la Florența, prima din aceste două statue este foarte frumoasă, și se crede a fi superioră celei de la Florența.

Kapul Madseii sculptat în marmură și considerat ca un cap de operă. Venera de Knido lucrată în marmură de Paros, operă de Praxiteles. — Această statuă are superioritatea asupra tuturor efigiilor acestei zeițe eschintînd nu mai pe Venera de Medici din Florența. Polypheme lucrîndu-se cu unul din kompanionii lui Ţlize, basrelief în marmură de Paros. Miza Klio statuă antikă reparată de Torvaldsen.

Sala de serbare.

Aceste sale sînt ornate nu mai cu picturi în afresco ce reprezintă principalii zei și eroi ai

Greții antice desemnate de Korneliss și de dis-
cenolii lui.

Mai multe din erudiții în pictură ce au visi-
tat aceste săli, declară unanim că picturile din
ele deși au meritul lor artistic și necontestabil,
au însă un colorit rece și foarte aspru, și de multe
ori lasă să se vadă lipsa de Natură și inspi-
rație poetică. — Am observat însă și mai
multe compoziții de ale lui Korneliss și în a-
devăr am găsit într-însele o manieră rece în
compoziție, și un colorit foarte slab și fără
efect.

Sala IX și X.

Din mulțimea de marmore ce se conțin în
aceste Camere se deosebesc: Statua lui Apolonie de
Tiana lucrată în marmură de Paros. Alexandru
cel mare, marmură de paros statua aceasta se luată
din palatul Rondanini de la Roma. Perikles lu-
crată în Marmură de Egina. Temistokle, Sokrat
Xenophon și Meleagru. — Osebit de acestea se află o
mulțime de statue și busturi ce reprezintă pe cei
mai iluștri bărbați ai Romei.

Sala XI și XII.

În sala aceasta se află Mosaiice, statue și di-
ferite antikități Romane.

Museul Schwanthaler.

În acest muzeu se conservă o mulțime de statue
lucrurate de sculptorul Schwanthaler, între care se
deosebesc: Batalia lui Herman cel mare, statua
și Ziska, Ioan Huss, S. Venceslas și busturile cel-
lor mai renumiți pictori, sculptori și lucrători ai
Eroniei, lucrări în bronz.

Pinanotica⁽¹⁾.

În acest stabiliment se află denșse o mîlțime de kadre din toate skoalele de niktăr.

În sala Nr. I, II și III se află niktări de skoala germană și olandeză, d'între kare se deosibesă vre o kîte-va opere de Paul Rembrandt, Nicolas Pousin și alții.

Sala IV a lui Rubens.

În nișă se mîșeș de alle Ekropel nă se gîșcșkă atîtea opere originale de Rubens ka în ayeastă galerie despre kare tratăm. Din ayeastă mare kolekțiune se deosibesă: Șltima zi a jșdekțiunii, kap d'operă de komposițiune, desenă și koloriță. Rubens, în ayeastă kolosală kemposițiune s'a silit foarte mîlt să fșgă de a imita pe Michel Angelo și nă nămaî kă a reemită în intențiunea sa, dar în șnele kondițiuni alle niktărei, este șșnerior ilăstrăș și șș rivală. Deșnă ayeșt kapă d'operă vină: Portretăș femeii sale și Șșșana emind din Bae, amîndoaș ayește niktări șșnt foarte anregiate nentă vicițiunea kolorițăș.

Sala VI, VII, VIII și IX.

În ayește sale șșnt denșse niktăriile de skoala olandeză, francesă și italiană; din toate ayeștea se deosibesă: Șșnta Vergină kă Krist în brade stîndă între șșngii Antonie, Francisk și Ieronime, de niktărlăș Tijiian, foarte frămoasă nentă komposițiune și koloriță. Șșnta Vergină de niktărlăș Coregio, Jupiter și Mercur stînd între Philemon și Pausis de niktărlăș Alori, Masakrlăș inoșenșilorăș de Tijiian. Șșnta familie de Paul Vero-

(1) Zicerea ellenă komnășă din πίναξ și θήκη în posițiunea ayeășta în kare este nășă înșemneazăș galeriile de vase.

nese celebră pentru frumusețea ei colorit. Cleopatra mi îngădarea Verginei de Cignani. Săsa în baie de Domenichino foarte frumoasă mi șna din capetele d'operă alle acestă nictor. — Santa familie de Rafael Sanzio. — Această kadră de mi a sfferit foarte mult, tot este sokotit între chelle mai frumoase mi mai klasiye niktări din acest maseș. — Santa Vergină de Andrea dell' Sarto. Madona kă Krist de Perugino. Santa familie de Fra Bartolomeo. Salvatarea angelilor de Fra Filipo. Santa Vergină de Perugino demnă însă de nenelălăi Rafael. Portretălăi Rafael Sanzio niktărată de însă'mi. Santa familie tot de Rafael Sanzio⁽¹⁾.

Pinanoteca cea nouă.

În acest stabilimentă se konservă niktările moderne d'între kare se deosibesk: Resinirea Jerșsalimăi mi efigisl regelăi Ludovick Augustu de faimosul nictor Kaulbach mi vre o kite-va niktări germane.

Stabilimente de sciințe și arte.

Orașălă Munchen are o akademie de intinșe zidită la 1759. Șn maseș de istoria natșrală foarte bogată, o akademie pentru stădișă beleloră arte, o bibliotekă în kare șantă densse 800,000 volume în mai multe limbi, mi 22,000 manșskrinte între kare se vđd kite-va de Martin Luter, Melankton mi Ioan Hus.

Piete și monumente comemorative.

Între nieșile orașălăi München se deosibeskă așteea:

⁽¹⁾ În acest kabinet se află mi opere de skăntșră în bronz, antice mi moderne.

Piața imperatorului Max. Ioseph situată între
palatul regal și stabilimentul postelor. — În piața
aceasta este ridicată kolosala statuă a regelui Ma-
ximilian, ce reprezintă pe acest rege șezând pe tron
cu mâna dreaptă întinsă, ear cu cea stângă ținând
șterțul regal. Sare săd se vede efigiulă prosne-
rității ținând în mână kornul abundenței; ear sare
nordă statua Bavariei în formă de femeie. Totă
aici se vădă statua lui Hercules, Themis, Miner-
va și Ceres. — Peșuină mai josă se află skulptată
inscripțiunea aceasta :

MAX. IOSEPHO
REGI BAVARIE
CIVES MONACENSES
MDCCCXXIV.

Piața numită Odeon (Odeon platz) ornată de
statua lui Orlando, Lasso și Gluck⁽¹⁾.

Piața Vitelsbach cu statua excostră a elektro-
rului Maximilian I.

Piața Carolina înkonjrată de grădini și pa-
late. — În mizokulă acesteia niște se vede un obe-
liskă de bronz ridicat din ordinul regelui Ludovick
în memoria bavarezilor morți în kampania Rusiei
de la 1812. — Pe partea de josă a monumentului
este skulptată inscripțiunea aceasta :

„ÎN MEMORIA CELORŪ 30,000 BAVAREȘI MORȚI
„ÎN REBELUL RUSIEI PENTRU LIBERAREA PATRIEI
„LORŪ.

Sala gloriei.

Săb numirea aceasta există la est reamitatea me-

(1) Orlando, Lasso și Gluck să fostă artiști în măsikă
celiș din țiiș de nașine italiană să fikt mari service Ba-
variei în arta mäsikală.

ridională a orașului München, și portică basată pe coloane derivate în care se află denșse busturile celorlalte mai distinși oameni de geniu ai Bavariei.

Statua Bavariei

Pe terenul din fața clădirei ce indicăm se vede o statuă ce reprezintă pe Bavaria sâbt efigia unei femei având lângă dînsa și leș simbol al forței.

Această colosală statuă este turnată în bronz după modelul dat de sculptorul Schwanthaler. Proporțiunile ei sînt atât de gigantice că prin ajustarea a patruzeci de trepte ce are în interiorul ei, sculptorul poate să se sse în capul ei ce este de formă colosală, și a scoate brațele prin gurile ce formează lăminele okilor ei.

Porța de triumf.

Acest arc de triumf este clădit de arhitectul Gaertner după modelul celui de la Roma rădikat în onoarea împăratului Konstantin. — Pe frontispiciul primar este amezată statuă Bavariei, d'asupra capitulelor mai multor coloane de stil korintian se văd efigiele Viktoriei ornate ca trofee de rebelș, mai în șesș sînt denșse diferite statue ce reprezintă alegorice provinciile Bavariei; iar d'asupra porții principale este sculptată inscripțiunea aceasta:

„DEN BAYERISCHEN HEIRE“

Grădini publice.

Spre nordul palatului imperial este situată grădina kurgii (Hofgarten) în formă de țară plantată

kă kastani. — În mizloksl ei se vede o fintină foarte frămoasă pe allă kăria akoperiș este amezată stată de bronz ce represintă pe Bavaria. În partea desne sãd mi nord se află doză arkade dekorate kă niktări în afresko ce represantă scene din viața celor mai ilăstri prințipi ai Bavariei mi din resbelă de salvare allă elinilor moderni. Toate aceste niktări sãnt de Cornelius mi Caulbach.

Orașul München mai are mi alte grădină, dar elle ne konginind obiekte de artă demne de des-krisă le trechem kă vederea.

CAPITOLULLÛ XXVII.

Lohengrin de Rihard Vagner saũ musica viitorului.(¹)

Escentindș pe Italieni, nș kșnoaștemș o altș nașione în Eșrona kare sș fi kșltivatș mi sș kșltive mșsika kș atãta nasione ka Germanii. — Des-kideuĩ istoria mșsikalș mi vedũ vedeã kș daka arta așcãstã s'a rșdikatș la perfekũisnea în kare se aflș astșzi, este datoare în mare parte așestei nașionĩ. Germanii inventarș ȝelle mai mșlte instrũmente mșsikale. — Ei mi flamanziĩ perfekũionarș armonia kare în sekolșlș al XV era kș totșl nekanabilș de a esurima differitele idei tonale ȝe fak frșmșșeȝea mșsiȝei aktșale.

Ka disȝenolĩ aĩ ilștrilorș italianĩ, germani, mștșrș a rșpi de la dũnșii toate sekretele materiale alle arteĩ, nș pștșrș kș toate așestea sș dșkș kș dũnșii în Germania skĩnteea divinș a genișlș Italianș, mi așelle sșave melodii ȝe sș konȝenș în dșmbrșvile de portokalĩ alle peninsleĩ italiȝe, mi se matșreazș prin adierea plșnĩndelor așre mi dșlȝilor raze alle soarelșĩ meridionalș.

(¹) Sșb nșmele de mșsikș a viitorșlșĩ (Zukunftsmusik) esistș în Germania o sistemș noș mșsiko dramatikș, kreatș de kompositorșlș Sakson Rihard Vagner kș skonș de a reforma radikalmente formele mșsiȝei teatrale.

D'aci vine k̄z auesti lok̄sitor̄i ai nord̄s̄l̄si in arta m̄sikal̄ k̄a in toate velle-lalte, inlok̄esk gen̄isl mi kor̄it̄sl nat̄ral prin o m̄slgime de forme mi inven̄iun̄i materiale foarte fine in adev̄r, dar linsite de espres̄iunea v̄ceea kare mišk̄ s̄s̄f̄et̄sl mi face s̄z bat̄z inima.

Am ask̄ltat k̄z aten̄iune operele klasiqe alle l̄si Gluck, Haiden, Sebastian-Bach, Mozard, Beethoven, Mendelson mi Meyerbeer, mi am admirat̄z foarte m̄lt arta qe am ḡzit inlr̄'insele mi paciun̄a kolosal̄ a maestrilor̄z german̄i, de a inventa m̄slgimea aq̄ea de armonii de kare s̄nt̄z pline, dar n'am sim̄tit aq̄ea d̄lqe melankolie mi emōiunea qe ḡst̄z qineva k̄ind as̄de o melodie de Rossini, Bellini sāz Donizetti.

Iat̄z kredin̄gele melle in privin̄a m̄sicēi klasiqe germane; kit despre qea modern̄z n̄z am qe ziqe k̄v̄i linsesk̄ k̄z tot̄sl̄z kompozitorii, sāz de essist̄z k̄iŋi-va, s̄nt foarte mediokri mi es̄ventriqi⁽¹⁾.

Am pronun̄at ziq̄erea es̄ventriqi mi kat̄z s̄z mi dāz k̄v̄int̄sl̄z k̄v̄i alt-fel̄s̄ am̄z trece de un̄z kritik̄ nedrent̄z, mi tokmāi aq̄easta n̄z am̄z voi s̄z se int̄imble.

Inq̄en̄z dar de la definigia belezor̄z-arte mi a mirak̄uloasēi in̄s̄enqe qe es̄erqit̄z elle as̄nra inimēi om̄sl̄si.

Artele velle fr̄moase āz mis̄iunea de a de-ntenta in inima om̄sl̄si sentimentele velle māi nobile mi āi in̄v̄lqa spir̄it̄sl māi pres̄s de prozaism̄sl ma-

(1) Es̄vent̄m̄ din n̄z̄m̄r̄sl̄ aq̄estora ne Meyerbeer, Flotov mi Balfe.

terieî; dar ka s'z ajng'z la aceast'z p'nt'z, elle se servesk'z de diferite mizloace mi k'zî.

Pikt'zra, sk'znt'zra mi arkitekt'zra, ek'zit'z admira-rea mi miuk'z inima prin fak'zitate vederiî ce kom'zni- k'z k'z chelle-alte p'zr'zî interne alle organism'zî z'man, mi ka s'z poat'z a'zî împlini skop'zî lor'z, elle kat'z s'z imiteze foarte m'zlt nat'zra mi s'zblima eî poesie, k'z'zî alt-fel perdz magika lor fordz mi devin instile.

M'zika mi poesie s'znt'z kemate a prod'zce în inima om'zî efekte m'zlt mai marî, dar ne o kale k'z tot'zî diferite de a chellor-l-alte arte ce indika- r'z'm voim a zice prin fak'zitate ak'zstiveî.

S'z l'z'z'm de o kam dat'z poesie mi s'z venim'z la m'zik'z alle k'zria efekte a'z prod'z's'z mi prod'z'k'z înk'z mirakole.

De la formarea primelor societ'zî z'mane, m'z- sika a fost'z privit'z ka o art'z divin'z. Elliniî mi alte p'znoare alle antik'z'zî, s'z serv'z k'z d'nsa sure a tempera morav'zrile chelle barbare alle popo- lilor mi a'î ad'zce k'z încet'zî la civilizare; iar mediciî o întreb'zng'z k'z efik'zitate la malatiile morale.

Ostamiî grechieî antiqe elektrisa'zî de s'znet'zî fl'z'z'zî l'zî Tirt'z mai m'zlt'z de k'z'zî prin disk'z- s'zrile l'zî Dimosten mi Eskin, desprez'zcea moartea ne k'z'm'zî de onoare. — Romaniî la s'znet'zî trombe- lor'z resbelniqe întrod'zse în legioane de Servie Tulie,⁽¹⁾ se ar'zka'z ka tigriî as'zpra inemiciilor. Sasl regele ebreilor'z n'z se p'ztea lini'zti de t'zrmentele suirit'zî malin'z de k'z'zî prin natetivele ak'zente alle lireî p'zstor'zî David⁽²⁾.

(1) Introd'zcherea m'zic'zî în armatele romane s'a operat'z în an'zî 587 înaintea Ereî Kristiane.

(2) K'znd m'z aflam în Venegia, m'am d'z's s'z vizitez sui-

Kare sã fie oare mizloacele ce dã mäsici aceaste forã sãpra naturalã? — Elle sãntã foarte pãdine. — Sãntã wante vibraãionĩ desubrãgite șna de alta prin grade determinate de askãpire și gravitate.

Kã aceste neînsemnãtoare mizloace, s'aș servitș maestriĩ de mäsikã antiãĩ și modernĩ ka sã prodãkã mirakolele ce indikãrãmș.

Germani însã ka oameni reãĩ și meditativi, nenștĩnd reemi sã komãe mäsikã plĩnã de melodii kari sã mișã ce inimile, ھرkarã sã indenlineaskã lĩsa așeasta prin kãltãra armonieĩ, și ĩn mania lorș de a deskoneri noĩ efekte armonice, pãrãsirã kaleã cea veritabilã saș kã alte kãvinte ھرkarã a skoate arta mäsikalã din limitele ei preskrise de naturalã, dar nã reemiãrã.

Rilard Wagner șnãlș din kompositoriĩ aksalĩ-șkã și mãĩ mĩlt de kĩt predeșesoriĩ lãĩ; ellș kãkã ĩn niãoare toate tradigiãnele arteĩ mäsikale și ھرkã sã formeze dintr'ĩnsa o limbã dramatikã konvenãionalã.

Așest noș metodș s'a nșmitș de kãtre prose-liãĩ lãĩ Wagner kã ridikolãlș nșme de Zucconi's musick (mäsika viitorãlãĩ).

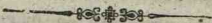
tãlã de smintĩãĩ. — Dșurã ce priviũș mãĩ mĩlte felãrĩ de nebãni, intrãiș ĩmpreșnã kã kondãktorãlș meș ĩn sala femeilorș maniașe. — Aũ se așa o jũnã smintitã din amor, priviũș kã jãare aminte trãșãrile fisionomieĩ sale, și kã toate kã eraș alterate de sãfferingã moralã, tot lãsaș sã se vazã ĩn elle o frãmãșeãe ĩnkĩntãtoare. Ea se așa liniuntitã, dar kãm așz orchestra stabilimentsãlș șãnĩndș finalãlș aksãlã ĩĩ din opera Norma; differitele sentimente se revoltãrã ĩn inima ei, eșr mãĩ ĩn șrãmã ĩnãeșã a plĩnge.

Am asklată la teatrul de la Munchen opera Lohengrin ce trece de kanș d'operă allă măsiceî de felul acesta. Am păs cea mai mare atenție ne ka sã nș perzș niçî o notă; kș toate aqeste, nș am pștat afla într'insa niçî o nșançă kare sã'mî ekçite çei pșgin kșriositatea. Totul în aqea operă era konfșisiane: Melodia, kare este basa prinçipală a măsiceî, linsea kș totșlș; armonia qea natșrală qe satisfaqe șrekea mi inima, era înlokșitș prin niște tranșiçionî mi akordșî repetate la pșrçile akște, medii mi grave, prin kare Rihard Vagner, pretinde a deskrie lșmina fokșlș mi a șlgerșlș, a renșesinta distinkçisnea kolorilorș mi a devina viitorșlș; fșrș sș observe kș kăștș efekte noi, akolo șnde nș se mai gșseskș dekit defekte mi neantș.

E de mirare kșm a pștat sș ajșngș la o așa de mare eșentriçitate mi materialimș șnș kompozitorș ka Vagner, karele ne lingș talentul mșsikal șnește mi ne allș poesieî dramatice.

Eș kredș kș daka aqestș kompozitorș s'ar fi gînditș qeva mai bine, mi de nș arș fi fostș dominatș de ideea de a krea șn sistem mșsikalș eskłsiyș; ar fi vșzșt kșm vede toatș lșmea kș mșsika se komșne din șșnete, mi în kalitatea aqesta ea nș poate sș repșesinte de kit obiektele qe intrș în domensul șșnetelor saș kș alte kșvinte tot qe șșnș, mi ast-felș ar fi dat aqesteî arte qe este allș ei, mi ar fi lșsat ne seama niçșrei, șkșlntșrei mi a poesieî, sș ne renșesinte anșșșlș soarelș, lșmina lșneî mi șernșirea șlgerșlș; ellș însș ka toçî ștonistiî, persiștș în sistemșlș mi oninișnele sal-le, kș toate aqeste kăștș sș mșrtșrisimș kș

esklądindŝ de la ačestŝ maestrŝ kalea 4ea grewiť
nrin kare voehte sť reformeze mŝsika, iť rŝmĩnŝ
ĩnkť mŝlte merite, mi kredem kť arta mŝsikalť mi
dramatikť, va profita mŝlt din skrierile lŝi.⁽¹⁾

(¹) Operile didaktive emite din nana ačestŝi kompozitorŝ
sŝntŝ ačestea: Die Oper und das Wesen der mŝsik (Opera mi
esenga mŝzicŝi); Das Schauspiel und das Wesen der dramati
schen Dichtknnst (Komedia mi esenga noesicŝi dramatische), Dicht
kunst im Drama der Zukumft (Poesia mi mŝsika drameiwiitorŝ-
iŝi). Afarť de ačestea ellŝ este stimatŝ ka urimŝl kompozitor de
drame allŝ Germaniei aktsale.

CAPITOLULŪ XXVIII.

Tăerea Istmului de Suez saũ politici de cafenea în Germania.

Adevratiĩ germani⁽¹⁾ sãntã dotati de natãrã kã snã karakterã foarte deosebitã de allã yellorã l-alte nãgisiĩ alle nordãlãi. — Ei sãntã laboriosi mi kãmpãtãi în plãyerile lorã. Nã sãnt de lok mĩndri mi nã le plãye sã fakã parãdã de talentele, averea mi yelle-lalte kãalitããi alle lor. — Sint sinyeri mi legalĩ în relãgisiunile dintre dĩnãii mi kiar kã streiniĩ; isbeskã instrãkãisiunea mi mtiã a se folosi de dinsa. Kit desnre snirit mi geniã în artele frãmoase nã zicem nimik, kããi ayeasta o demonstreãzã monãmentele artistice mi literarie ye sãntã rãsnĩndite în toatã Germania⁽²⁾. Osebitã de kãalitããile ye indikãrãmã, germaniĩ sãntã dotati kã rarã talent allã reflexisiunei matãre, de ãnde resãltã

(1) Pe adevrãtãlã germanã illã intilnemte yineva în statele de singe nãr german, ear nã în imperiãlã Aãstriei ãnde trek de germani individe de diferite nãgisiĩ.

(2) Germania nãmãrã o mãlgime de bãrbaãi yelebri în toate artele, în arkitektãrã are Georgie Hauser, Pelgram Bernhard-Fischer etc. în miktãrã are pe Albrecht Dürer, Luca Granah, Holbain Caulbach mi Cornelius; în skãlntãrã pe Doner, mi Rauch Muler; în mãsikã pe Haiden, Hendel, Beethoven mi Mozart; ear în literãtãrã pe Götte Schiler, Clopshtok Gesner mialãi.

kъ mai toate invenziunele sânt alle lor, ши alle altor
подоаре de rasa textonikъ.

Пінъ ақи vorbirъm despre partea cea bзнъ a ger-
manilor, съ venim акъm ши la defektele ачестеї нацизи.

Ка съ ајнгем la цнта роастръ, адекъ la de-
finiția defektelor morale alle нациеї în kestizne, katъ
съ observъm mai întiis fisikl еї, къчї toate кxali-
тъдїle ши defektele morale ши аș sorgintea lorъ
din кxalitъдїle ши defektele fisice.

Germanxl în general este de o konstituție fisikъ
foarte delikatъ, pelița feței salle este mai tot d'asna
fъrъ sînge saș vешtejitz înainte de timp, okiі lxi sânt
mai adesea азxii ши rare ori negrii, dar ши în
kazxlъ din tiis ши în чellъ dъne xpmъ sântъ linsigї
de vioičiznea ши suiritxlъ че brileazъ în okiі na-
циznelor meridionale.

Komplexiunea lor bilioasъ (veninoasъ) îi face съ
fie nemxlъzmiđї de tot че vъd ши axd în lъmea ачеста;
ear xneori ајнгъ la xн grad foarte înalt de invi-
die, ши pasiunea ачеста îi nъne în trista posițiune
de a kritika foarte asnrъ ori че onepъ le va eши
în kale.

În artele frsmoase ајнгъ foarte denarte кx
akrateгa ши sъblimxl artistikъ, dar le linseute poe-
sia ши natsралxl meridionalilorъ. — În literalxъ, de
mълтъ ambițiune че аș de a sъnera ne тоđї skriito-
rii чellor alte нацизи, ајнгъ kite o datъ uinъ la
pedantismъ. În fine Germanxlъ de ши se aratъ tot
d'asna imnasibilъ ши flegmatikъ, de mълte ori însъ
sъb o fisionomie palidъ, seninъ ши гînditoare, as-
kъnde xн vxlkan de pasiuni ши de гъxtate.

Чееа че ми s'аș пърst кxriosъ ши foarte bizarъ
la нациunea ачеста, este testarditatea lor ши pasi-

șnea ce aș de a disksta tot d'axna desne toate
mi de mxlre orī vorvind kite mai mxlji de o dat.

Mă aflamă la Munhen de kite-va zile, vîzș-
semă tot ce voiam sș vîdă, dîtasem însș sș visi-
teză xn monșmentă din chelle mai marī alle Bava-
riei, xn monșmentă kare ne toatș zioa nșmîrș de
la o mie pînș la o mie çinqi sște de visitori.

Acestă grandioșă monșmentă se nșmemețe ne
limba germanș : Hof Bier Fabrick; ear în idioma
noastrș, berșria kșrgii.

Intraiș în acestă kolosală temnlă allă lăi Bacus
mi rșmîșeiș dîmită de mxljiimea adoratoriloră a-
cestăi zeș pîgîneskă ce eraș aicî.

Ka sș daș lektorilor mei o idee desne acestă
celebrș stabilimentă de begie, katș sș le fakă mai
întîiș o deskriere a lokalășlă în generală, mi sș le
arătă formalitîșpile ce katș sș împlineaskș visita-
torășlă ka sș poatș sș între într'însășlă

Fabrika așeasta de bere este amezată într'xn
palată vekîș kă patrș planșrî (ettages). — O parte
dintr'însășlă este arangiată ka otelă garnită, a doșa
servș de lokalitate nentș fabrikarea berei; ear
Kantina (pivniça), în kare pôt sș între mai mălt de
o mie oamenî, este transformată în tavernă engle-
zeaskă mi servș de lokamă tătșloră amatoriloră de
bîștîrș din Mûnhen.

Abia anșkasemă sș intrș în nșșntș mi nșmaî
de kîț se presintă o frșmoasă Bavareză kă okîi
ka fața çerșlăi mi îmi zise :

— Çe postemti Domnșle ?

— Sș viziteză sala.

— Nșmaî atita ?

— Ba poate mi mai mălt.

— Nu te înțeleg.

— Dacă este așa îți arăt draga mea că voeskă s'ă bea bere privindă okișori dămitale ce'i albaștri ka țerălă,

Ea s'ărise la glăma mea cea englezească apoi îmi zise :

— Vino dar kă mine s'ă împlinimă o formalitate fărț kare nă pođi s'ă intri în sală.

— Dar bine unde voești s'ă mă dăci?

— La un domn kare are pătorea s'ă te lase s'ă vizitezi sala.

— S'ă mergem bșna mea kopilă, kăci nă krez s'ă mă dăci în infernă.

— Ea rise kă bșnătate, ear dăpă aceasta plekărăm împreună printr'ună koridoră obskăr, trekărămă prin mai multe apartamente carăși obskăre, și ajănserămă la biroulă avelăi Domnă ce avea koncentrată în sine, pătorea sșuremă a berăriei.

Mă presentăiș înainte'i și dăpă ce află kă sșnt kăltoră streină, îmi dete o kșpă de stiklă în mînă și îmi zise kă un aeră de aștoritate :

— Ţine aceasta Domnăle.

Lăiă kșpa în mînă; dar dăpă o mikă reflessiune, krezînd kă germanălă voește s'ă mă mistifičeze, îi ziseiș kă oare-kare dispređă :

— Domnăl mă ea poate de o pșpășe și voește s'ă se joace kă mine?

— Mă eară Domnăle! te eaș de ună omă kșm se kade și voeskă s'ă fakă totă pentru Dămneata.

— Dar kșpa asta ce'mi ai dato ce însemnează?

— Însemnează foarte mult.

— Esulikă'mi te rog kăci nă înțelegă

— Kъna асeаста іуї ва лъса іnтрeа лeбeръ іn салъ, іуї ва да зн сказн съ шeзї, шe чe естe маї мѣлт, къ nрінтр'інса о съ нoгї авeа tot чe вeї dорї нъмаї іnтр'о клінъ.

— Nъ мъ іndoesкѣ кїт de пѣцїn de legalїтаtea дѣмїтаle, пeрміtem інсъ съ'цї спѣї къ ам аїснs а крeдe къ мъ афлз іn сѣтеранeлe лѣї Alїbaba дїn о мїe шe зна de нoпцї.

Germanїѣ сѣрїse ear дѣпъ асeаста іmї фъкк семн съ'л ѣрмeзѣ.

Traversarъmѣ tot lokъrїle п'їn kare venїsemѣ, шe лъсїндѣмъ іn ѣша тaverнeї іmї zїse :

— Іnтръ Domnѣлѣ меѣ іn салъ шe нъ te teme de нїmїk, къчї gragїe чeрѣлѣї нъ сѣntemѣ асstrїaчї.

Іnтраїѣ іn снагїoasa тavernъ іn kare възѣїѣ маї мѣлт de о мїe іndїvїde чe шeдeаѣ ne лїngъ кїтeвa сѣte de mese шe бeаѣ дїn амарѣл neктар аллѣ Olїmнѣлѣї Skandїnav, къ о плъчeрe чe нъмаї germanїї о сіmt.

Dѣпъ чe паркѣраїѣ тоатъ sala къ къна гоалъ іn мїїнї, іmї venї іn гїнд съ сѣнѣї la іnчeркare нѣтeрeа ачeстѣї Talїsman. Іndатъ чe зърїїѣ ne зна дїn фeтeлe чe servїaѣ, rїdїkаїѣ къна іn сѣсѣ; dar abїa чe фъкѣїѣ асeастъ мїшкare, їсна bavarezъ se аnрoнїe de мїne шe іmї zїse :

— Чe нoфтeмтї Domnѣle ?

— Ѣn lok la о масъ шe зн сказнѣ бъна meа kонїлъ.

— Nъмаї de кїт, Domnѣл меѣ, vїno дѣпъ мїчe. О ѣрмаїѣ vре о кїцї-va пашї, ear кїнд ne аnрoнїarъm лїngъ масъ, іmї чeрѣ стїkла шe observїндѣїї нъмърѣл іmї zїse.

— Acesta este lokul Domniî voastre, gîmîne akum s' ordonaî mi sînt gata a v' servi.

Ordonaiş s' mî adsk' şni Ros-pradel mi o stikl' de bere.

Bavareza plek' kanl sure semn de s'şnere, mi d'ş pe pronşu' pe faimosxl „javol“ all' bavarezilor se d'şse.

În timpxl kîl d'ş p'eg'şirea frintşrei, m' de-teiş a observa m'şgimea a'cea de oameni ce m' înkonjoraş. Dar ce k'riosş spektakol!..... Şniî mîkaş mi citeaş tot înr'şn timp, algiî vorbeaş politik' k'ş pîna în g'şr' pe kare o aprindeaş de zece orî pe fie-kare minst mi ear se stîngea din kaza neîncetatei vorbirî. — Mai în s'şndxl tavernei v'z'ş ne şniî dormitînd k'ş l'şleaxa în g'şr' mi k'ş mîna pe kana k'ş bere. — Algiî iar'şî adormiî k'şm se kade, visaş k'ş k'şrteaz' pe Fea Valchirn⁽¹⁾ din paradissxl l'şî Odin; în fine eraş mi k'ş'ş-va kare vorbeaş neîncetat mi toî de o dat'.

Iat'ş tabloşl ce vede şineva în a'cest kolosal temnl'ş all'ş l'şî Bacus. — A'cest k'rios kadr'ş ill'ş v'z'şîş pentr'ş prima oar'ş în viaga mea mi'mî f'k'ş mare impresiune.

În timpxl a'cesta venir'ş trei individe kare d'ş pe vestminte sem'şnaş a fi oameni de omenie. — Eî se oprir'ş în mijlokxl tavernei mi presentar'ş kanele la prima servitoare ce întîlnir'ş. — La vederea a'cestşî atot p'ştinte Talisman, servitoarea n'şmaî de kîl îî postî s'ş şaz'ş la o mas'ş kam anroape de a'cea la kare şedeam eş. D'şne a'cea îî întreb'ş de voesk 'şeva, ear eî ordonar'ş s'ş le fak'ş kîte şn schnizel. — Ser-

(1) Fea Valchirn este Venera skandinavilor.

vîtoarea dispărut, ear dăne kîte-va minste le adăse kîte o kanț de bere mi foaia nămită Allgemeiner-zeitung. — Dăsl d'între dînșî lăz gazetta în minț mi înčenș sț citeaskț, ear cei-lalțî doî îșî anrinserț nipele mi sorbirț kîte odatț din pacharle kă berea.

Treks vre o zech minste mi frintșrile orđonate tot nă se arătaș, așentamăș sț vțzăș ne germani iritațî, dar din kontra eî eraș foarte liniștițî. — Servitoarea veni de allăș doilea mi le adăse kîte o franzelț mi ear sț dăse, germaniî însț eraș atit de distrațî, kă ničî nă o zbrirț.

Kșriositatea mea kreștea din țe în țe mai mălt, ne Dămnezeș, ziseiș în mine, oamenii așeștia sț vede kă n'ăș inimț în pentăș, saș kă prin vinele lor kșrge bere iar nă sînge; kăčî altăș felăș n'arăș avea așita răbdare.

Îi priviș mai kă bșgare de seamț ka sț devinez țełăș nșgin din trășrile fegei de sîntăș iritațî saș nă; mi deskoneriî șnăș sekretăș bisarăș dar foarte adevăratăș. — Eî nă se gîndeaș la nimikăș. Sînt sigșr kă se va gșsi n'între lektoriî nomri vre șnăș, kare sț aibț kșriositatea de a ști țe fșcheaș germaniî mei în timnăș așela. — Eî bine, eî eraș în estazăș, da, în estazăș saș asonismăș așela kănoskșt nămai în Germania.

Sț observațî kă bșgare de seamț ne germani, kăčî din mila domnășlăi sîntăș foarte măłđî în prinșinate, mi kînd veđî vedea ne vre șnăș! nșind kotăł ne masț mi resemînd fruntea ne palme, sț nă kredeđî kă ellăș se gîndește la țeva, kăčî vț amșgîđî; ellăș în momentele așelea, este în estas, adikă kăzșt într'o paralizie totalț a fakșltșgilor intelektșale.

În fine le adăse demînkarea ordonat, și nă-
mai prin șgomotăș ce făcă servitoarea, se de-
mentară din letargia în kare se aflaș nînz aci.

Ei încenșră a mînkă și a bea din amara bî-
ștărb, făr se pronșnce o vorbă măkar, saș cellă
nșgin se se șite șnăș la altă. — Pe dată ce se
șvîrșî čina, își aprinșeră nînele și ordonară se
le rezmnle kanele kă bere, ear dșnpă ačeea șnăș
d'între dînșii întrebă pe celă kare čitise gazeta.

— Ce mai zice gazeta de astăzi Iohane ?

— Noștăș bșne dragă meș Ignatz, lăkrșrile
merg de minșne astă dată, respnșse Ichan kă
aeră de diplomatăș.

— Kare lăkrșrî? întrebă cellă d'allă treilea kon-
mescană kă șn aer ce arăta nînz la evidenț kă-
riositatea șnită kă bonomia.

— Eaka întebare! — măltă te-ai gîndită nene
Valentine ?

— Ce felă! rșpnșse Ignatz, dar de șnde o
se știe bietsăș Valentin ce lăkrșrî șntă ačeea
desnre kare skrie gazeta.

— Dar de ce se se nă știe niște lăkrșrî atit
de importante, kare interesează pe tot omă ?

— Și ce lăkrșrî șnt ačeea nene Iohane, kăčî
șite, eș ăsta, ce mă nșmemte lămea șrekeă țirgășî,
se fiș al drakășî daka le mtiș.

— Atit mai răș pentră tine.

— Așă este dar o se mi le șnăș ță nă e ama ?

— Eș ? Ničî o dată !

— De ce ?

— Kăčî ama este voea mea.

— Kam înceleg eș ce lăkrșrî șnt ačeea, adaose
Valentin, kă șanka țărlită n'ă șreke și anlekîn-

de-se către lămînare ca s'își aprinză pîna de porțelan poate pentru a doborî-zecua oarbă. Da, înțeleg, adaoșe ellă, este vorba de konstruirea kăi ferate de la Rosenheim la Kufstein⁽¹⁾

— N'ai ghicită frate Valentine, respunse Iohan srrizîndă.

— O fi keștia orientală, adaoșe Ignatz.

— Niçi tă n'ai nemerit isbite, esklamă Iohan kă aer de mîndrie amestekă kă kompasione, s'v' s'ni eș kă nă ghiciri pînă mîine.

— Sune, Her fon Iohan, sunene, așă s'v' trzeștî, kăçi mărîm de nerăbdare.

— Eî bine amiçi mei, s'a astorizat țereea istmăși de Sșez.

— Zum Teufel! — Esklamară amîndoî germanii, s'v' se tae istmă de Sșez!.. Zum Teufel! asta nă e de lok bine.

— Da de ce dragii mei?

— Așzî akolo de ce? kind e vorba de soarta lămei întregi.

— Dar ce are istmă de Sșez kă lămea?

— Așzî vorbă, da nă mti dămneata kă daka s'o ția așest istmă o s'v' se înnere toat lămea?

— Aratăm kassa.

— Nămaî de kîț isbite Iohane! ce? gîndemti kă nămaî tă mti karte. Așteantă pșgin. În momente așellea țereș o bșkată de tibimîrș de la slăjnikă apoi rekomandîndă țereș mi atenșione, zise: Priviți domniloră, adresîndăse către Iohan

(1) Linia kăi ferate ce strebate Tirolăș bavareză mi aștriakă.

ce'șii șmplea nina, și kătre Valentin kare păsese kotele ne masz și kanzi între mîini ka sz askalte și sz priveaskz mai bine. Eatz, asta e marea romie (trăgînd o linie); ear asta este Eginetzi, și linia azeasta (trăgînd altz linie) este marea mediteranz.

— Prea bine, îndelegemș.

— Știș eș kă îndelegeți, dar voeskș sz vș arștș kă daka se va trzia azeștș istmș, marea mediteranz (arștînd linia) kare este kș 400 de stîjenî mai naltz de kîi marea romie, o sz se skargz toțtz în azeastz din șrmz, și ea, adekz marea romie, o sz se verse în oceanz indianș, iar oceanz indian în oceanz pacifik, ear azeșta în marea de Hdson și trekîndș prin strîmtoarea de Bering, o sz între în marea de Okosk, de akolo în marea Baltikz și o sz innece Rșsia de șșs și de jos îmureșnz kș toatz Germania, ear pșrgile kare sînt oare kșm mai sigze este İtalia, Greșia și Orientz.

— Zum Teufel Ignatz! . . . Ce șntș basmele azeșta kare ni le povestemți? Ce? ori ne ei de niskaî gerani promți.

— Niçi de kșm Domnilor, și daka aveți îndoeli desre azeșta, citiți manșalziș de geografie și veți vedea kă toate mșrile și strîmtorile ce vș citaiș șnt skrise akolo.

— O știm și azeșta, zise Iohan zîmbînd kș mindrie, dar toate kîte zisemș șntș minșisni.

— Minșisni!

— Da minșisni, și înkz din velle mai marî ce s'aș șșșș vre o datz.

— Poate sz fie nrekșm zivi, dar katz sz demonștrezi, kvi alt-felș te voiș krede șn nerodș.

— Sântă gata a'ui demonstra mi iată înčenă, lăgăi aminte. Tăerea istmăslă de Săez konrinde în sine doză prinvine foarte mari, șnl politikă și ăellă altă komercială: ăellă politik de mi este kontrariă kă totă politikă și intereselor Franței și a ăellor-lalte păteri maritime, dar Englitera va deveni regină a șniversăslă întregă⁽¹⁾. Așugindă ea la șn asemenea mare grad de mărire, își va adăce aminte kă derivă din marea familie Germană, și atșnă vei vedea kăm o șă keme pe Germania și o șă'i dea o parte însemnată de posesii pline de mine de aer și de toate bșnrile lămei.

— Englitera șă fakă ačeastă ?

— Și de ăe nă izbităl meă ?

— Pentră mai mălte kasse.

— Kare șănt ačelle kasse ama șă trășmăi.

— Mai întiă kă Englitera este o nație foarte egoistă și prea ușină dispășă a face bine omenirei, ea nă șkoate șabia și nă face șă resăne ță-nă șăă, de kă nămai kă șă'și vînză bșmbakă și ferăria, așăi akolo, englesiă șă fakă bine omenirei,

(¹) Las pe bșniț germană la masa lor șă fakă la poesie kăă vor voi și venind la pozitiv arătm, kă tăerea istmăslă de Săez daka în adevăr vatămă interesele vre șnia diu păterile Eșronei, apoi ačea pătere este Anglia, kăăi tăindăse ačestă istmă, India rămăne deskisă la lovirile inemăiloră brităniei, și monopol komercială kă ačelle bogate părdi alle Asiăi încetează de a fi allă englezilor. De ačea Anglia ș'a onăș kă 'i-a stat prin pătină kă șă immedie ačeastă întreprindere și n'a ăedat de kă nămai atșnă kănd aă lăat în posesie înșăla Perim din marea Romie kă șkon d'a face dintr'nsa șn noă Gibraltar, kă daka se va tăia istmăă șă domine intrarea în marea romie, și șă nă India în șășrană.

ei kare aș deklarar resbelș Kineî pentrș kș nș i-a tolerat sș omoare pe inocenșii Kinezî kș onism⁽¹⁾.

— Nș e adevșrat. — Anglia a deklarar resbel Kineî nșmaî ka sș o çiviliseze prin introdșcherea kristianismșlșî.

— Te amșgemiș izbite, Anglia are neste 150,000,000 lokșitori în India, de çe nș'i çiviliseazș pe așeia, și sș lase pe kinezî în paçe?

— Așeia sșnt sșpșșii ei mi poate sș'i çiviliseze ori kind va voi.

— Zi maî bine kș nș'i va çivilisa niçî o datș kșçî îi vine mșlt maî bine la sokotealș sș'i çie în rștșçirile și viaça lor kontemplativș⁽²⁾.

— Eștî amșgitș în opinia ta desure karakte-rșlș englesilorș.

— Ba nș.

— Ba da.

— Ba nș de o mie de ori.

— Ba da de șn milion de ori da! da! da!

— Ea lșșagî la o parte, giłçeava zise Valentin skșrșinșndș-se în kapș, și vorbiçî maî bine desure çellș de allș doilea prinçiniș.

— Are drentate Valentin, ziserș çei doi diskștștori, sș venimș la çellș de allș doilea prinçiniș politikș, kșçî pe çellș d'ntîiș nș'lș înșelegș de lokș, și mi sș pare kș niçî tș nș'llș înșelegî. A-

(1) Înre alte kășse çe aș adșs resbelșl de la 842 între Anglia și Kina, a fostș mi onșnerea așestei din șrmș șteri de a priimi onism în portșrile salle.

(2) Mșlgi din kșlștorî çe aș vizitat Indiile aratș kș lokșitorî așelș mare imperiș se aflș astșzi tot în starea de çivilisagișne în kare eraș la 1600 kind s'a formatș kompania Indiilorș.

ceasta este adevăratul punct de vedere care interesează pe toată lumea, ear mai că seamă pe Germania.

— Și pe Bavaria nu este așa?

— Asta se înțelege de sine.

— Fărăndoială adoase Valentin dormitând.

— Punctul acesta de vedere este comercial.

— Și ce comercial poate să facă Bavaria că Indiele? întrebă Ignatz.

— Un mare și foarte însemnat comercial.

— Înțeleg și încă foarte bine, dar nu știu că ce produse.

— Gînduți bine.

— M'am gîndit în destul.

— Și nu-mi vine în minte nimic?

— Nimic.

— Nimic! . . .

— Mai puțin de cât nimic.

— Ei bine află că acest produs este berea.

— Berea! Esklamă Ignatz și Valentin că surpriză.

— Da, Domnilor berea.

— Asta este că nenținut.

— De ce?

— Fiind că popoli orientali nu beau bere, și afară de aceasta, berea ce se confecționează în Bavaria abia ajunge pentru noi.

— Da! da! abea ajunge pentru noi, esklamă Valentin că oare-care iritare și trăgînd kana de bere către sine.

— Se va îndoi numărul fabricelor.

— Se pot împătri și tot nimic.

— Atunci să se înzecească,

— Să presupunem că totuși bavarezii se vor deschide fabricanții de bere, să aducem sărăcie și sărăcie la fabricanții vor scoate pe piețe an câte o sută miliarde butelii de bere; dar ea sune'mă domnule politică, cum o să transportăm noi această bere în India, căci Bavaria nu are marină comercială.

— Să facă.

— Prea bine, dar nu are porturi unde s'o ducă.

— Să facă porturi.

— Acum te înțeleg că cunoști foarte puțin poziția noastră Geografică.

— Cât despre această sărăcie erdii, ei sunt patrioți adevărați, mi s'ar părea că are această calitate, știu că se învețe tot ce se atinge de țara sa.

— Afară de poziția ei geografică și sistemul de economie, ne pare că tot patriotismul demitabil, și nu le cunoști de loc!...

— Către cine te adresezi Domnule? întrebă Ignatz cu amărăciune și răstare.

— Către Dămnata Domnule, care ești cel mai vestit economist al Bavariei.

— Să îți dămneata că sunt, mi eată probă: Asta este Bavaria (trage o linie cu degetul).

— Este totuși preț de zădărnici.

— Iată Rinul (mai trage o linie).

— Ei bine.

— Iată și Danubius (indicându-l printr-o altă linie) acum observă. — Să se cădească și portul la Kehlheim unde se stăgionează băștile de comerț, mi d'aci să le pornească spre Rin, să cădească pe Rin mi să intre în marea Nordului, ear de acolo în Orient și India.

— Nein, nein, nein, das ist nicht gut, esklamă Ioohan kă indignăciune, părerea mea este kă totăi alt-felă.

— Să vedem răsăușe Ignatz kă aerăiă omă-lăi țe are konștiința infalibilități ideiloră sale.

Chellă mai nemerită plană ka să transportămă berca în orientă este să kanalizăm rîul Isar kare trece kiar pe la porțile kapitalei Bavariei, mi să konstruim de la 1000 pînă la 1500 șalsue, kare la timpă de resbelă armîndule kă kîte șn tănă, ară pstea servi pentru apărarea kapitalei.

— Nein, nein, nein tausend Mahl nein, răspuse Ignatz iritat pînă la chellă mai 'naltă gradă.

Această bisară diskădiune dăre pînă la trei ore dăne mezel nouăi fără a reemi să năe îngelegerea mi konkordia între dinșii. În fine lamnele închenăre a se stinge mi fără să țe esalaă șmăle sala de șn miros asfiksietor. Nă trekă mult timp mi nașronăi lokandei îi noști să se dăkă pe la kasele lor. — Ței trei politicii mi îndesară părăiile pe țeafă mi ameăiă mai multă de șkrășăle tătănelăi mi de politikă de kît de bere, emiră țeartîndăse fără să'și ia măkar noante bșnă de la lokantieră, mi tot țeartîndăse, lșară kalea țe dăre șnre noarta orașăi desre rîul Isar.

Kăriositatea țe aveam de a vedea finităi aștei keștiăni politiko-indăstrială, mă îndemnă să'i șr-măreskă.

Orologiă de la biserika Teatiniloră șăna patră ore dăne miezel nouăi, noantea era perđăte nentă mine, imă anrinseiă dar țigara țeă de tătăn milităresk mi închenăiă a'i șmări. — Ei însă făceăă mereă la planări mi se kontraria între dinșii pînă

ce ajanserz la o altz kiruzmz în kare intrarzm în-
preznz, dar ceea ce vuzziş aci mʒ sʒrgrinse. . . .
Lamnele eraş pe jsmʒtate stinse, Kamera era de-
sheartz mi mizerabilmente mobilatz. — Vre o kiđi-
va xvrrieri beđi de bere mi de politikz şfz-
beaskz, dormeaş în diferite pozigiđni; xnzlş ador-
mise kx kanzlş resematş de zidş mi kx gazeta în
mînz, chellş d'allş doilea îmi nssese kanzl ne skîn-
đvrile messei xdate de bere; ear chellş d'al treilea
dormea sxb masz kx nîna în gʒrʒ mi ameringîndş
kx nsmnzlş pe adversarişlş kx kare fʒcea politikz
în vis.

Germanii meî fʒrʒ a observa şvena ce indikarzm,
lzarʒ lokş la o masz mi anrinzîndş mi nînele în-
chenʒrʒ iarşmi politika lor mi diskxtarʒ nînz la zior,
ear rezultatşlş fʒ o komnlektz ne îngelegere între
dînuş.

CAPITOLUL XXIX.

*Băile de la Kissingen, Teufels-Brücke, și
Baroneasa din vagon.*

Lesaiș ne politiciii germani certându-se furt a se
parte și în ideii mi m̄ daseiș la otel s̄ m̄ renasesș
— Kit voiș fi dormit n̄ m̄ adsk aminte, utiș n̄maï k̄
m'am detșntat în s̄netșl ce prodșcea n̄mii șiș om
în kamera mea. — Omsl acesta era servitorșlș ote-
lșlș ce venise s̄ m̄ adsk o skrișoare de la Ki-
singen.

Desf̄kđiș skrișoarea mi o citiș. Ea era de la
șn amikș din Romșnia ce se afla în kșrș la bșile
de la Kisingen, mi avea konrinderea aceasta:

Iubite Filimon.

Niște amicii ai noștri ce aș venitș de kșrind
la Kisingen doreskș ka mi mine s̄ te vazș mi s̄
netreakș împreșnș kș tine vre o k̄te-va zile feriqite.
Daka șiș n̄șlt la amicia mea mi a lor, lasș oramșl
München împreșnș kș monșmentele lși ne kare
krezș kș ai avșt destșl timpș a le privi mi esamina,
mi vino la noi kare te aștentșmș kș nerșbdare.

S. K.

1858 Iunie 30.

Înainte de a m̄ decide nentș plekarea mea
la Kisingen, voișș s̄ v̄dș teatrșlș dramatikș din

München desure kare se vorbea foarte favorabil în societate.

Visitaiș darș avelș teatrș mi askłtaiș kōmedia întitlatș die Verschvender. Aktoriī, dșne gestikłarea lorș plinș de natșrelș, dșne eleganta ținere a kornłșī mi kiar dșne pronșncare, îmi pșrșrș foarte bșnī; kș toate avestea, pșđina kșnōmtingș ce aveam de idioma Bavarezș mș pșse în posigđine de a îngelege intriga piesei, tokmaī prekșm îngelegș mșđī ne la noi opera Italianș, kș diferinđș nșmaī kș eș nș anladamș, ne timđș ce amatoriī de mșsikș de la noi anladș ad-ogni-costo mi de mșlte ori kiar în kontra bșnłșī simđș.

Ne maī rșmīndș'mī alt ceva demn de vedere în kapitala Bavariei, kemaiș ne patronłș ospelłșī mi ū desfłkłș kōntłș, apoi mș îndrentaiș kștre debarkaderłș kłi ferate ce dșce la bșile de la Kisingen mi mș regłlaiș desure biletł de kłłtorie, ear la semnalł datș de kondșktorș, lokomotiva ūșī încenș alergarea.

Iatșmș, ziceam în mine, ne drșșł ce dșce la Kisingen. — Ce mare nlșcere o sș am kind voiș vedea Romșnī mi voiș vorbi kș dinșī!

Ce emođine o sș simđș kind voiș așzi akcentele cello șșave ale limbei pșringilorș mei! . . .

Ideile avestea mș okșnarș alit de mșlt în kīt șītaiș kș kłłtoreskș prin Bavaria, ne kare natșra, ajștatș de mīna omłșī, a pșfłkșt'o într'șnș paradış pșmīnteskș.

Dșne o kłłtorie de șase ore ajșnserșmș la Schweinfurt, iar de la avestș pșnktł încenșīș a kłłtori kș posta regalș.

A kłłtori în Germania kș posta, este tokmaī a

kultori ne josă. — E de prisos a promite nostilionăși
zn frumosă Trüنگeld, e mi mai de prisosă a'le a-
meringa, kă'i ellă mi kaii lăi nă vor emi din flegma
mi anafia lor măkar de le-a'i da fok.

Din ferichire însă, moseaca ne kare kultoream
era zna din țele mai framoase kăi de felăi ačestă,
mi trecea prin niște mič koline mi văi pline de
mănoase semăntări, a kăroa privire mă fă-
cea să xită dărearea ce'mi prichinia ačestă monoton
mizlok de kultorie. — Era tokmai timnăle secheri-
șăși mi simțeam o mare plăcere a privi pe țeranii
bavareși kəm lăkraș kə kantilena mi risăl pe bəse,
iar nă ka ne la noi səb bičăl dorobanșilor.

În fine ajnseiș la orașăl Kisingen mi mă a-
mezaiș la otelăl Maulique⁽¹⁾ vizitaiș pe amikăl meș
mi ne mai mălji din komnatrioșii mei kə kare ne-
trekăiș kite-va zile ferichite; dăpă ačea mă năseiș
a stădia orașăle mi lokalitășile ce'le inkonjoară
mi le găsiiș foarte inkintăloare.

Ačest nitoreskă orașă este sităată în Franko-
nia de jos mi face parte din regatăl Bavareză. —
Ka orașă de băi, nă are de kăt de la doză pină
la trei mi lokșitori. — Privit din nănkăle de ve-
dere topografikă, ellă este amezată ne o kimmie in-
gradită de toate nășile kə mənșii inalșii mi nădă-
șioșii. Pe șnăle dintr'ăčestă mənșii ce kade snre
rășrită, se văd inkă rășinele șnăi kastelă fedăală
allă Baronăși Bodemberg, kare ne la 1520 inspira
groază țăraniloră de n'în prejșră, dar la 1560 fă
lăată kə asaltă mi derămată de bravii țăranii.

(1) Firma Maulique are trei otelă: la München, la Kisin-
gen mi la Tunsbruch.

Legenda însă se opune cu totul istoriei, ei nău
plăce lucrurile prozaice, mai cu seamă legendei ger-
mane care nu poate exista fără să amestece în sa-
biectul ei vre un strigoie, svirkolak sau velle nă-
uină un drăcuș kit de mikș. Ea dar zise că ba-
ronul de Bodenberg patronul kastelului avea o fiică
foarte frumoasă. — Aueastă frumoasă copilă într'o zi
cu soare intră în kabinetul părintelui ei plingând,
mi' răguș să'i spuie în sinceritate dacă o izbăvte
sau nu.

Bătrînul baronș care trebuia nămai pentru dînsa,
îi răspunse că o izbăvte mai mult de kit pe sine
mi că e gata să facă ori ce sacrificiș pentru dînsa.
Jăgăm pe ce ai mai skămn, îi zise copilă, că nu
mă vei mărita fără konsimțimintul meu.

Bătrînul săsisistă puțin mi după aceea jăgăm.

Nă treku mult timp după aceea mi se pre-
sentară mai mulți peditori cerîndă mîna jănei ba-
roane, ea însă nu priimi pe nici unul, ear bătri-
nș fidelș jăgămintulăi ce făcușe, privea că mare
întristare perderea alitor frumoase partide de că-
ștorie, mi pînea pe vasali tot d'ăna s'ăb arme ca
să poată da pentș că amănuii ce'i ofensaui.

Într'o zi (nu știș de va fi fostă mi aceea că
soare) se presentă unș peditorș noș cerîndă mîna
fiicei baronșăi, bătrînș illș presintă înaintea tinerei
baroane, ear ea după obiceiș îi dete răvăm de drăm
mi auestăia; nu știa însă că noșl pretendent era un
omș de aueia pe care obstakolele în lok să'i des-
korajeze din kontră le adiuș ambigiușnea de a în-
vinge că ori ce ped.

Tinșrșl preinoi pretenșuile sale de mai mult
orî, dar tot d'ăna fără respunse. Se încerkă d'a

vorbi d'a drentul kx baroana, dar ea voinde a ride de sturşinga lxi îi zise :

„Sogş meş va fi acela care va putea s'viesc în kastelul meş kx trisşa kx palrş kai s'viesc ca!

— Dar asta e kx nenştinş angelşlş meş, îi zise germanşlş kx okii nlini de amor, kxçi kaste-

lul vostru este sitşatş pe eminenşa şnei ştinşii pe care abea s'viesc s'viesc kx nişorşlş.

O miş aceasta prea bine, dar n'am ce s'viesc fak, asta este nreşşlş kx kare nişorş s'viesc vînd mina mi inima.

— Dar aci este şn refşş oribilş.

— Nş Domşle, niş de kşm, este şn sine qua non alş maritagşlş meş.

Erşle al noştrş nş disuerş de a invinge acea inimş de granit, şi s'viesc pretext kx voente a visita ne baronşlş, inşenş a se întrevedea mai desş kx jşna baronesş dar fşrş a face uellş mai mikş progresş în amorşlş seş.

Intr'şna din aceste visite se întinse la vorbş prea mult, mi emi din kastelş tokmai ne la mezşlş nreşşii. Amegitş de amorş nreşş drşmşlş mi a nreşş ne altş kale kare illş dşse în faşa şnei nreşş nreşşii fşrş fşnd, inkoşratş ne toate nreşşile kx arboriş înalşii mi şşsfomi, kariş agitaşii de şnş vîntş teribilş, skotea şnş şrletş întokmai ka alş damnaşilorş din infernş. — Înşnerekşlş era înfiortorş mi din kîndş în kîndş se zşrea okii bşfnişelorş ce lşceaş întokmai ka nişte kşrbşniş a nreşşii. — Jşnele noştrş se demşentş din visele salle de amorş, vşzş acest episodş infernalş dar nş se şşimîntş; ceea ce îi trase mai mult bşgarea de seamş şera o figşrş şmanş ce vşzş ne marginea nreşşii-

chisla: Înaintea katre dinsa' kã kãraj, mi vãza kã
era în adevãr ãn om înalt, ãskãgãiv, kã okii romii
mi dãmã în fãndãlã kãnsãi, jkã barba romie, mi
kã pãrãlã kãnsãi neregãlatã. — Iellã pãrta ãniformã
de minerã, mi era armat de ãn kolosalã vokanã de ferã.
Orã çine ar fi vãzãtã ne avellã omã ãn ar fi pãstãtã
sã' i kontesteze drentãl çe avea de a fi alegãtor mi
ales la kamera lãi Astarot, dar jãnele meã înaintea
kãtre dãnsãlã mi strigã: Eil! . . . çine e akolo?

— Omã bãnã rãspãnse demonãlã.

— Çine emtã tã?

— ðnãlã d'între lãkrãtorii mivelorã baronãlã
Bodemberg.

— Dar de çe medea' sãspendat ne marginea a-
çei pãpãstãiã sãrã fãnd?

— Mã distram, domnãl meã.

— Minãi, tã emtã ãn demon.

— Sãnt çe veã voi.

— Kãm te ãnememtã?

— Kãm veã voi.

— Spãnegã ãmele iãi ordon.

— Te veã spãimãnta.

— Niçã de kãm.

— Aãa dar mã ãmeskã Asmodeã mi sãnt çellã
mã d'ãproane ministãrã ab lãi Astarot.

— Kare este misiãnea ta ne pãmãntã?

— Vãnzarea, trãdarea mi diskordia.

— Nãmã atãt?

— Ba mã fak mi altele.

— Kare sãnt açe fãnte?

— Ajãt ne ãnamoraãii disperããi.

— Kã çe kondiãii?

— Kãm not de ka omãl.

— Ce'mi cheri s'ami faci un dram de trăsare de la noalele acestăi munte nîn'la kastelășă Baronzăși?

— În kit timp s'ze fie gata?

— În doză-zeu' mi natră de ore.

— O s'ze te koste foarte skəmniș.

— De ce?

— De ce! fiind k' illă cheri într'ună timnă

foarte skurt, mi o s'ze fiș silit s'ze nziș în lskră postē

zn milion de demoni.

— Asta te privește pe tine.

— În adevărș, dar mi pe Domniata nș mai

nșniș.

— Eș iș'i voiș plți dșn' tokmeal.

— Imi vei plti toat' pagzba.

— Ce pagzbe?

— Ei bine! Nș inșelegi k' demoni' kari iș'i

vor perde timnă în fauerca moșelei tale, ar nștea

s'ze adăk' infernăși zn nșm'ar inșemnat de sșflete?

— Te inșeleg akəm, sșne'mi ce cheri?

— Sșfletăi tăș mi al amantei tale.

— Nș e prea mșlt?

— Niș'i de kəm, vremile sșnt'ș grele, mi e

kriș' în niagz.

— Emti kam ironikș, dar eat' iș'i daș pe

al meș.

— Eș nș sșnt'ș de așeia ce cher zechē mi ajșng

la șnșl, eș vinz k' nreg fiș.

— Kș ce kondișni?

— Foarte șmoar.

— Sșnele.

— S'ze nș pronșngi nșmele lăi Dșmnezeș niș'i

o dat' mi atșnș'i vei trăi kit vei avea zile.

— Fie dăpă kəm zii; s'ă facem legat'ă.

— Nămai de kit, Ńi ne dat'ă skoase ănă per-gament'ă Ńi'ă p'ăsent'ă jănel'ă zik'ănd'ă'i, s'ă s'ăb-skrie.

— Nă am ăerneal'ă, r'ăpnăse jănele.

— Ve'i s'ăbskri kă singele t'ăă.

Tin'ărl se in'ăp'ă la deget Ńi l'ănd din sin-gele l'ăi ăel'ă p'ăr'ă, skrise akt'ăl nerderii sale.

Pe dat'ă ăe se s'ăvir'ă ăeas'ă tokmeal'ă, se azzi in aer o m'ălgime de ris'ări infernale, ap'ăi diavol'ăi ner'i im'ăreăp'ă kă tot int'ănerek'ăl ăel'ă inkonj'ăra.

A doăa zi varon'ăl'ă Ńi vasalii s'ăi p'ăriveăă es-tasian'ă frămoasa moșea konstrăit'ă de demoni nămai in'ăr'ă noante. To'ăi se mirăă de frămășegăa ei ar-tistik'ă, Ńi de aleele de rose ăe o adornaă. To'ăi vedeăă kă l'ăkr'ăl'ă era s'ănra-nat'ăral'ă; nă era in'ăș ăn'ăl m'ăkar, kare s'ă fi k'ănosk'ăt'ă sekret'ăl'ă ăest'ăi mirakol'ă, afar'ă de jănele p'ătendent'ă la m'ăna ba-roanei, karele venea in'ă f'ăga ăea mare a kailor Ńi sal'ăta in toate p'ărgile ne zăimigii vasali.

Ellă se s'ăi kă tr'ășăra ne m'ănte Ńi in'ăr'ă in kastel'ă ănde ill'ă autenta b'ătrin'ăl baron im'ăreăp'ă kă fiesa, kare de ast'ă dat'ă ne mai ăvin'ăă ăe s'ă mai zik'ă, dete jănel'ăi m'ăna Ńi inima ei.

N'ănta se ăelebr'ă kă mare pom'ă Ńi ve-selie din p'ărtea invit'ărilor Ńi a vasalilor'ă. T'ăr-k'ăr'ă mai m'ălte zile f'ăr'ă s'ă adsk'ă kă dinsele vre ăn eveniment f'ănest'ă in viaăa jănilor'ă so'ăi. — In- tr'ă dimineăp'ă se p'ăsent'ă ăn strein in kastel'ă Ńi ăer'ă s'ă vorbeask'ă jănel'ăi; strein'ăl f'ă in'ătr'ăd'ăs nă-mai de kit in sala de p'ăriimire, ănde remase mai m'ălt timu vorbind in sekret kă noal'ă in'ășral, ap'ăi e'ăi kă renezăiăne Ńi disp'ăr'ă. — ăe vor fi vorbit

între dinuții nă știmă. Legenda nă ne o șune; știmă nămaī kă nenorocitlă tînră ordonă să în-xame kai la trăsărg, anoi sări într'insa kă bela sa konsoartă și zise vatrînălă s'ī dăkă la Boden-laube; dar abea țe kăkară roatele trăsărei ne șoseoa infernală, kai înčenă a tremăra și a sări înanoi ulinī de teroare, se adăseră alți kai dar și așeia făkă tot ka ței d'intiăș, kă osebire nămaī kă sărităriile konvulsive și disperate alle așestora din șrmă, șpăimintă alit de măt ne kăltori, în kăt amindoī ka prin instinktă uronșuăgă nămele lăi Dămnezeș; dar abea țe artikălară așest sânt năme, și infernala șosea dispăre, ear eī împăreșă kă trăsăra și kai se năvără din stinkă în stinkă nînă țe ajășneră la noalele măteliă în miăi băkădī.

Așfel vorbăte legenda desure mătetele Bodem-berg; dar să șrmăș înainte. Lingă așest mătete, înșă țeva mai șure nord, este altă nămit Bodenlaube, țeabră nentă frămoasa lăi formă și nentă ser-berile țe se dedeăș în timuī antiăi și kiar așăzī în frămoasele nădări dăne kreștetă săș. —

Șure Sud-vest, saș ka să mă esșrim mai bine șăg' n șăgă kă așest mătete desure kare vorbim, este o serie de dealări de forme și înălțimi variable și foarte nitoresăi, din kare regele Lu.lovik prin genălă și aktivitatea sa, făkă șna din țeale mai frămoase grădini alle orașăși. — Așeste dealări aș o lan-gime aproane de doșă milări, și șșnt akonerite de konăi de tot felă.

Înșemblarea nătrinșele se șăce ne o șosea de niatră nisată (makadam) ornată de amindoșă nărgile kă arbori frăktiferi. — Șoseaoa așeasta se împăte în nenămrăte ramări țe dăk la diferite lokalitădī foarte

frumoase; iar pe virsurile kolinelor sânt mai multe pavilioane, de unde kârtorârl poate privi kâ plâcere magikâl tabloş al oraşârl kâ tot ce'llâ inkonjoarâ.

Vorbind de oram arâtm kâ de mi este mik are însâ kâi bine pavate mi foarte kârate; posedâ şni teatrâ mi mai multe biseriçi de diferite ritşri.

Partea lâr cea mai frumoasâ este cea sitş- atâ lingâ parkâl saş grâdina în kare 'mi fak pre- şmblarea de zi persoanele ce vin la bîi.

Açi sânt klâdite cello mai frumoase mi elegante palate, d'între kare: otelâl statşârl, açela allâ lâr Mau- lique, Schater mi Saner, prin frumosâl stilş allâ ar- xitektşrei mi maiestatea prononşiznelorş, dâ açestii pârşii a oraşârl, aspektşlş şnişia din cele mai în- kintştoare bşlevarde din kite am vîzş.

Parkâl are o lîngime ka de o sâtş dozş-zeci ştinjenî, ear lîrgimea pînâ la mase-zeci.

În çentrâ are o alee kâ zece rîndşri de kas- tanî, n'între kare trek çinçi kâi amternşte kâ nisin.

La partea desdre rişlâ Sala are o arkadâ de formâ semilşnarâ, în çentrârlş kâria este şniş salonş foarte spaşiosş ce servâ de refşgiş ne timnş de ploae, mi de lokalş nentrâ konçerte.

Açi askşltaiş nentrâ prima oarb ne primârlş pianistş allâ regelsî de Xanovra mi vr'o kite-va kan- tatriçe distinkte. Tot ne partea açeasta, dar pşşin mai la vale, este şni pavilion de fer tşrnat, în spa- şilş kârxia sântş dozş fintini kâ ane minerale: Cea d'întiiş se nşmemeşte Ragozi, ear cea d'alş doilea Pandur. Ana de la açeste fintini konçine în sine o mare kantitate de minerale mi gaz karbonikş, mi nş se poate bea de kit în kantitşşii nreskrise de mediçi, dşne felşl boalelor.

În kârtea parkârlâi mai este inkъ o fintînъ nъ-
mitъ Maks-Brünen, (fintina lxi Maximilian). — Apa de
la aчeastъ fintînъ se poate bea în toate orele zilei
și în kantitъdii ori kît de mari, fiind kъ nъ prodъche
nici xh rъđ.

Zече minxte departe de orașъ se aflъ stabili-
mentxl de bъi kalde și reчi; în mizlokxl sъlei de
josъ a aчeastâ edificii este xh пxд kъ апъ sъratъ
че saltъ nekontenitъ și face чеle mai frъmoase jo-
kxri. — Restxlъ edificielxi se komъne de kamere
pentrъ bъi, și e пxсъ în tot timnxlъ la dispoziția
пxblkxlxi.

Sъvirșindъ michele mele observъri înчепxiș a
visita parkxl mai des, aчi fъkxiș kъnoștingъ kъ mълдii
Romъni și streini, dar aчeea че mъ sъrninse mai
mълt, fъ figъra чеa frъmoasъ și zimbitoare a rъsxlxi
međ, ne kare'llъ kredeam inkъ la biblioteka din Mün-
chen, xnde rъmъsese ka sъ konieze katekismxl lxi
Melancton!(¹)

Prima mișkare че fъkxiș fъ de a'llъ înbrъdъșa,
ear dъпъ aчeea ne lъsarъmъ amîndoi în korentxlъ
пъчerilorъ че ne inspira nitorescile poziționi și
frъmoasele grъdini alle aчeastâ lokam allъ uoesiei.
Înr'o searъ eșind de la sala de koncert xnde ad-
mirasemъ foarte mълtъ talentxlъ nianistxlxi Jael, ne în-
drentarъmъ la otelxl Saner ka sъ чinъm, akolo grъ-
sirъmъ mai mълдii streini че vorbeaș despre xh sta-
bilimentxl de petreчeri ne kare nъ'llъ kъnoșteamъ
inkъ. Aчesta se nъmea Schis-hof și se komъnea
dintr'o grъdinъ în kare veneaș amatorii de vîntъ-
toare a se esersa la lovitъri kъ karabina și kъ pi-
stolxlș. Ne învoirъmъ a visita și aчellъ aчezъ-

(¹) xh reformatorъ de religie.

mintă, și a doua zi pe la primele ore matinale, eram deja la Schis-hof și împășkamăș kă cea mai mare băgare de seamă, făr a lovi măkar o dată în semnă.

Obosiți oare kăm de acest iesericiș, lepădărămăș karabinele și ne îndrentărămăș kătre sala de minkare, ordonarămăș să ne adăkă dejărnăș, dar kit de mare fă sărnrisa noastră kînd rekănoskărăm în kamariera ce ne adăcea bkatele pe baroneasa din vagonă, pe fiika bronăslăi Bavareză, pe fiingă aceea kapricioasă! — Mai întiș krezerăm kă nrafă de nămkă ne slăbise vederea, ne șitarăm mai bine, dar era ea kare, văzîndă șimirea noastră, kăză într'ăn risă nervosă, apoi ne zise: Da, Demnilor, snt baroneasa din vagon și xna din mștele baronese ce fak kăltorii industriale p'în toată Germania. — Notăți această în memoriile de kăltorie și p'ziaiă în viitor de baronese de felul meș.

CAPITOLULŪ XXX.

Tufă'n frunte, tufă'n pungă.
Zik' lămea o'ri ce va voi, eș sșșuș mi voiș
sșșușine tot d'ăna kē rom'niș e konilsl dra k'rlsl
mi în ceea ce nămim snirit sarkastik mi de eni-
gram' nș'lș întrece nič' o nașione.
E de ajșns pentrē dinslș s' te observe nș-
șin, ka dșne a ceea s'ș'ș' s'șe k'rat mi f'rb' mltr
ceremonie șnde te stringe înk'lyminteā saș kī:
șy' pl'tente nelea.

Eat' șn escmul' de ceea ce am zis mai sșș'ș

La 1853 kīnd psterile celle marī alle Okvi-
dentlsl se sileaș s' nșe marginī întindereī kolo-
sșlsl de la Nord, Aștria, kredinșioas' politiceī salls
traditionale de a'șī face interesele prin alșyī, intr'
mi ea în liga okvidental'; pșrtarea eī îns' fș atit
de dșbioas' kē nič' șna din p'rgile beligerante nș
av' k'ragiș s' konteze serios pe promisișnele eī.

Șna din konsekșingele așesteī alianșe fș kon-
venșia înkeiat' între sșblima poart' mi împ'ratlș
Aștrieī, prin kare cea d'intiș astorisa ne chellș de
all' doilea s' okșne prinșinatele Danșbiane mili-
t'rește.

Ast-selș dar' într'o zi kș soare, ne pome-
nir'șm'ș kș frașyī Aștriacī intrīnd în prinșinate mi
traversīnd'ș p'rdșrī imense f'rb' s' fie atakaș de

tilxari dăne kəm ereaș ei informații; ear dăpă a-
veca defilind ne dlijele Băkărentiloră kă tănările
loră, kă pășchile loră, kă vivandierele mi kiar kă
kiinii loră.

Am zis însă kă romănsă ește plină de spiriț
enigramatikă; ellă dar kare nămi ne măskală *uo-*
bari mi *naxoni*, ear ne țără *nilafii* mi *salenii*,
nă'i veni bine să lase ne Domniă Aștriaciă a se
plimba prin țară mi a înfige baionetele în femeii
mi konii, să să le atirne mi lor tivga de koadă.

Îi obvervă pășină, mi kîț îi vîză kă n'ăș de
keltăială mi șmblă ne dlije kă ță să în kăzăli, nă-
maî de kîț esklamă, întokmaî ka Arkimed Sirakăza-
năș : Am găsit ! Am găsit !!! (1)

Nă trekă mălt timnă mi fratele Aștriakă, îmi
avea mi ellă ka toți oameni epitetă săș : ță s' n
frănte ță s' n pănăg).

Kîț desne ță s' n pănăg nă aveam țe zice de
kîț kă e semnifikantă mi bină anlikată, maî rămî-
nea akəm să află sensă lă ță s' n frănte.

Întrebaș ne soldații aștriaci, întrebaș ne of-
fieri, întrebaș kiar ne koloneli loră, dar ță s-
nănsăș țe mi deteră era șnă mi așellamă, nă întim
domnule, saș așă ește regăla ne la noi.

Aștriaciă pleară din țară, mi de o dată kă

Archimede celebră mekanik allă sirakăsaniloră, kă kăse
maî esnerienă kă să aște legea gravității kornărilor să s' a
reemi. — Într'o zi aflindăse în baș, obvervă efektă țe prodă-
șea gravitatea kornăli săș în basenă țeș plin kă apă mi găsă
din întimlăre așea țe kăzăse maî măltă timnă. — În entăsi-
smă săș pănătră așea ferită întimlăre, sări din basen, mi
șitind kă se afla gol alergă kătre kasa sa strigind : Am găsit !
Am găsit !

dinmii perii mi kariositatea mea de a kсноamte misterul lui tsf'n frunte.

Se vede insb kз era skris xnde-va sь afla acest sekret fьrb vocea mea, mi iatь okasisnea prin kare lam aflat:

La 1858 Ianie 29, inchenis kьltoria in Germania, dar ka sь ajngь akolo kьta sь trek prin bine kvintatul Imperiis alls Austriei.

Kem intrais in aceastь minsnatь impьrjie, de dxiis iarb-mi neste faimosxlz tsf'n pьngь tsf'n frunte. Ns era zi de la Dsmnezez sь ns intilneskь distakamente de kroaji kь frьnzliiga lorz de tsf'n in kьchle.

Sekretslz tsfei se presintь earumii in mintea mea, de astь datь insb kariositatea de a lз afla treks neste ori ce limite; inchenis iarbmi a intreba mi a chereta, dar ns nstxiis afla nimikь. Pьrsxiis Austria mi intrais in Saksonia; dar mi aci gьsxiis earumii frьnzь de tsf'n in kьchlele militarilorz. Abandonais mi aceastь țarb, mi trekxiis in Bavaria fьrb sь am inkь keea sekretslxi mez.

Mz aflam de trei zile la anele minerale de la Kisingen, la aelle minsnate ane xnde vinz dinto magii din taotь Esrona de se lekьeskь de tirnelele ce le dz politika.

Intr'o zi mь plimbamz ne la bariera oraxslxi; akolo vьzxiis o mslyime de lskrtori amezind arksri de trismis, bandiere mi Isminagii, kare toate prevesteaz anronierea znei serbьri naionale, saz venirea vre zni ilstrex personagiz la bьile diplomatice.

Intrebaiz ne znslz din kondsktorii auelorz lz

kr̄r̄ī mi aflaiș de la dînsulș k̄ toate avelle prepa-
rative se f̄cheaș pentru celebrarea intr̄r̄ii în ora-
șulș Kisingen a maiest̄r̄ii sale Ellenice ce era s̄
soseask̄ a doua zi la apele minerale.

A doua zi ne la noș ore alle dimineașii eram
la porțile orașulșii așteptînd înțreun̄ k̄ cei alți
k̄rioișii, sosirea maiest̄r̄ii sale Ellenice.

Priveam din mika mea kabriolet̄ așea adun̄t̄s-
r̄ de poporș din toate klasele k̄m se mișka în
tokmaî ka o mare agitat̄ de temnest̄.

Observaiș k̄ r̄isul ne baze ne ofierii de po-
ligie k̄m se m̄nșeaș în darn s̄ nșe b̄na orîndșea-
l̄ în așel țarbilion de poporș, nlin de venitate, kare de
ar fi avotș konștîinga drent̄s̄ī mi a forgei sale, ar fi
ajșns de mult timpș ori la o mare perfekșione mor-
ral̄ mi social̄, saș la șellș mai înaltș gradș alș
barbarism̄s̄ī.

Din kind în kind șrekeia mea era lovit̄ de
aspra mi ḡștrala voce a simigiiilorș bavarez̄i.

Aurorposito de simigii. — Kronika skandaloaș
zice k̄ ne dat̄ ce fisl regelșii Bavariei s'a șxit ne
tronul Greșiei, înv̄șșaiș ellin̄i aș deskis kosmogo-
niile mi teogoniile șelle vek̄i, ear mai k̄ seam̄
geografia nșea k̄vios̄s̄ī Arximandrit Dionisie Pirș
din Thesalia, apoi din dedșșkie în dedșșkie mi din
asem̄narea lșii fater k̄ πατήρ, mi a lșii muter k̄
μήτηρ deklarar̄ k̄ germanii se trag din nelasḡi mi
prin șrmare din Elleni.

Dșp̄ așeast̄ mirakșloaș deskonerire, popo-
lșiiș bavarezș mi k̄ șellș ellinș se șrștar̄ mi se
îmbr̄șșiar̄ în tokmaî ka dșoi frașii ce nș s'aș v̄-
lșșt̄ de mult timpș, ear̄ dșp̄ așșea înkeear̄

naktalē nsmiṭṣ: Συμμαχία καὶ Ἐπιμαχία⁽¹⁾ mi ka sṭ stringṭ māi bine aqeste legṭsri frṭḡemti, imi komṣnikarṭ xṣlṣ alṭsia artele mi indsṭria lorṣ nationalṭ. — Ns mtiṣ daka Eliniī vor si sṭkṣt progres in arta berṭriei, bavarezi insṭ aṣ deveniṭṣ perfekṭi simigii, kṣ deosebire nṣmai kṭ le liusewte miklṣ mi igemonikonṣlṣ konfranjilor Ior din Orientṣ⁽²⁾.

Sṭ venim la materia noastrṭ.

Kortegiṣl regalṣ se anronia din qe in qe. — In mizlokṣlṣ snlendidei kavalkade ereaṣ maieṣṭṭile lorṣ regele Bavariei mi allṣ Grechiei. — Priviṣ kṣ nesagiṣ ne maestatea sa ellenikṭ mi imi sṭkṣ o mare impresiṣne. Pare kṭ'llṣ vṭdṣ inkṭ kṣ *minteanṣlṣ* mṣiat in fir, kṣ *fermeneaoa* tṭeatṭ dṣne qellṣ māi bṣn gṣst orientālṣ, kṣ *fsstanela* māi albṭ de kit sṭlgiṣ lebedelor, mi kṣ *tsrieui* kṣsṣṭi kṣ sirmṭ de firṣ. — Iatṭ ziseiṣ, Paris Troianṣlṣ gata a rṭpi ne bela Elena! . . . Iatṭ Erksle *Asroklavsl* sṭimiind lexl din Nemea, saṣ *strstokamilofslgūinkoifatslṣ* Achille in atitṣdine de a omṣri ne Ektor kṣ *lemnofierouelita* sa dardṭ! O! kit era de frṣmosṣ *arnṣstoxainṣvestmintatsl* rege allṣ Grechiei,⁽³⁾ mi kite dṣlqi sne-ranqe nṣ konṭine in sine aqest jṣne eroṣ! . . . Ka

(1) Aktṣlṣ aqesta se konservṭ mi nṣnṭ akṣmṣ in arxiva ministerṣlṣi afacerilor streine din Munchen.

(vezi itinerariṣl Bavariei de Adolrhe Ioanne.)

(2) Noi reprodṣqam tekstṣal aqeea qe am aṣzit zikṣndṣ-se ṭṭṭ a lṣa aṣnra noastrṭ vre o responsabilitate.

(3) Parṭṭ aṣdṣ ne literajii mi filologii romṣni zikṣndṣ De ṣnde aṣ māi aṣṣi mi ṭṣta kṣ zicerile lṣi kalṣṣuenti mi ṭṭṭreṣti? . . . Ns mṣtie ellṣ kṭ limba noatrṭ nṣ e primitoare de kompozitie? etc. — Noi le rṭṣṣndem inkṭ de akṣm kṭ mṣtim

mîine o s'îllă vază Europa mezîndă kă mîndrie ue tronulă Laskarilor, Paleologilor mi Kantakuzenilor! (1)

În marele meş entuziasmă pentră aqestă rege qe m'ă năsese în relaţione kă eroiî ueî teatralî ai lui Omer, şitasemă kă m'ă află într'ună stată konstituţională nămaî kă nămele, ear în fond aristokratikă, mi ne dată înqenşiş a ventăla în aer plăria mea kalabrază saş a la coscut mi strigaiş din toată pătorea plămînilor: Ζήτω ὁ Τυροκοφάγος Ἀναξτῆς Ἑλλάδος.

Nă finisem bine aqeste frase mi simţiiş o şuşrikă lovitură ne şmerî, arănkaiş priuirea ka s'ă v'ădă ne aqella qe m'ă lovise, mi v'ăzaiş ună komisară de poliţie, o ramăă din aqea blasfemată familie kare esersează krăzimea mi barbarismăă în nămele legiî.

— Qe voemti de la mine Domnăle? îi ziseiş.

— De sigăr kă voesk qeva îmi răsănăse ellă.

— Fii bzn de'mî săne aqeea qe voemti.

— Amî dori s'ă ştiă Domnăle, de emti ellină ori de altă naşione?

— Din neferiqire nă sântă ellină, dar sânt fil-ellină din talne niuz în kremtetă, mi îni m'ărtări-seskă în konştiingă kă sântă în stare s'ă fakă ori qe sakrifiquă ka s'ă merită nămele aqesta.

— Resnekteză sentimentele Dămitale pentră naşionea ellenikă, dar kată s'ă v'ă arăă kă mo-

ka mi Dămnealor toate aqestea, dar era de mare neqesitate a inventa saş a fabrika aqeste ziqeri, kăci alt-felă nă amî fi reemti s'ă remesintă kă dekorăl neqesariă, ue zeî mi eroiî, Grăqiei din timnal lui Omer.

(1) Năme de familiî qe aş domniă în Konstantinonole,

dăl nrin kare v̄ manifestan̄i aचेle senimente, este kontrariș legilor̄ bavareze, mi v̄ îndemn̄ s̄ v̄ mai moderan̄i, k̄v̄i alt-fel̄ o s̄ aveđi afaceri dese k̄ poligia.

În fine partea nrinçinală a kortegisl̄i trek̄. Era ak̄m r̄indsl̄ armatei s̄ treak̄ mi ea. — Observaiș miligia bavarez̄ mi n̄x mi se p̄r̄x gr̄it̄, x̄n̄ș l̄sk̄r̄x n̄xmai î linsea, mi aचेst̄ l̄sk̄r̄x k̄ind linseinte de la o armat̄ n̄x'i mai remine nimik̄ș.

Dar k̄it de mare ș s̄r̄n̄riza mea k̄ind v̄z̄șit̄ k̄ mi ostamī bavarezi p̄r̄taș fr̄anz̄ de ts̄f̄ la k̄v̄izl̄i; — pentr̄x n̄xmele l̄xi D̄xm̄nezeș ziseiș, asta este k̄r̄riosș!... mi voeam, ka niçi o dat̄, s̄ afl̄ sekret̄l ts̄fei k̄ or̄i çe p̄ređș.

Venind k̄tre otel̄l Maulique x̄nde imi aveam lok̄șinḡa, m̄ om̄riș ka din instinkt̄ înaintea x̄neî librerīi mi inçenxiș a reviz̄i k̄ okiî k̄r̄gile n̄xse în esnosigișne.

Între mai m̄lte opere în limba german̄ mi françez̄, v̄z̄șit̄ mi x̄na în limba italian̄ k̄ titl̄sl̄ aचेsta: „*Il paradiso Scandinavo; ossia la mitologia degli antichi Germani.*”

Reflektaiș p̄đgin, ear d̄n̄p aचेea intraiș în librerie mi k̄m̄p̄raiș aचेa karte, apoi m̄ îndreptaiș k̄tre lok̄șinḡa mea, mi inçenxiș a çeti pe d̄nsa.

Aचेast̄ mitologie ka toate skrierile de fel̄sl̄ ei, k̄n̄rindea o m̄đgine de detalie relative la nașterea mi întinderea religioșnei germanilor antiçi. — În m̄đgimea aचेea de am̄r̄ante ḡșiiș mi sekret̄l fr̄anzii de ts̄f̄ kare m̄ țr̄mentase așa de m̄lțș.

Eată ce ne spune krticika despre divinitățile din care se forma teogonia Germaniei antice.

Săprema divinitate a Germanilor s-a numea *Vodan*, ear în părțile nordice se numea *Odin*. Acest zeu reprezintă forța omnipotentă creatoare și împărățitoare a tuturor lucrurilor, ear mai că seamănă a victoriei; și se consideră de popoli Germani ca zeul mai suprem bine⁽¹⁾.

Zeul ce domina peste regiunile nordice și vîrșă pe pămînt ploile, fîlgerile tînetele și trăsnetele, se numea în unele părți ale Germaniei *Doner* (tînet) ear în altele *Thor*. — Pe ellă nu lă reprezintă călare ca pe *Odin* ci tot d'asna în căruță săș pedestră; ear tînetul era socolit că sănetul ce fîcea roatele căruții sale. Ca arbitru săș rege al tînetelor illă desemnă că pîrșă romș tindă în cărăș săș că un bîchet de sîgeți în mîna dreaptă și că un fîlger în cea stingă, din care: unșă însemnă sgomotul trăsnetului, ear cel-laltă strîlucirea fîlgerului.

Zeul rebelului numit de Skandinavi *Tyr* ear de germanii antici *Ciu* era foarte mult adorat și avea zile de celebrare consacrate, dîntre care mercuria era cea mai distinktă; ellă se mai numea și

(1) Dîntre toți cei alți zei germani acesta este zeul mai venerat și figuează în toate tradițiile. Într'un manuscris olandez din 1470 ce există și pînă astăzi, cărăș lă Boote este numit Voenswagen, săș cărăș lă Odin. Multe din eminențele mîșilor Germaniei meridionale năra numele lă, miastă kiar pîrșă din Saksonia kind mi addu grăș dăne kîmăș lăș un mîșkiș lă Odin mi călăș săș.

Cățal acestă Zeu se stîne săș se desființă mai tîrziu în Germania meridională și mult mai tîrziu în cea septentrională apoi în cele alte părți

Suiritele cele bune erau de gen⁸ feminin⁸ și se numeau *Valchire*. Ele erau invizibile, locuiau în sine, munci, risuri și m³ri, și erau reprezentate în formă de lebede.

Datoria lor era să stea de față la resbele ca să aleagă pe eroii ce mureau și să'i ducă în Valhalla.

Oscbit de aceasta mai avea și atribucia de a da de b³st zeilor, semi zeilor și eroilor.

Sacrificiile germanilor se compunea din animale și foarte rar, din cornuri umane.

Germanii credeau în rekompense și răsb³ri divine; ast-fel, animalele celor drepți, după moarte se strecurau în Valhalla, iar altele erau răi se d³ceau în Nifheim sau infernal⁸ german, unde erau condamnate a se munci în eternitate.

Popolii germani ne având templuri, depunea și zeii lor în sine; iar sacrificiile se făceau tot d'asna la răd³ina arborilor, preferând tschini-tele stejărilor sekolari, pentru cari avea o mare venerație.

Kind germanii se înt³naș învingători din resbele, erau încoronauți de preoți sau de sibile ca coroane compuse din frunze de stejar, iar eroii ce cădeau pe câmpul de onoare, erau denși pe nat³ri adornate ca trofee militare și frunze de tsf, și transportau în Paradis, unde petreceau în kintarea cea melodiasă a Valchirelor și ad³pn³se ca b³st³ra numit *meth*, ce k³rgca din uicele kanrei *Heilbrun*(¹).

Eat³ de unde derivă abit³dinea Germanilor

(¹) Vezi Mitologia skandinavă de Grim.

de a p[er]ta t[er]m[en]u[lor] n[ost]ri. — Am observat ins[er] k[er] ger-
manii din timnii lui Iuliu Cesar mi ai marelui Her-
man, era[se] mult mai konn[un]giomii in intreb[un]ta-
rea fr[atr]ei de t[er]m[en]u[lor], de kit str[un]enouii lor[ost] din
z[on]a de ast[er]zi.

Finele primei p[er]t[ur]i

**VERIFICAT
2017**

**VERIFICAT
2007**

VERIFICAT

TABLĂ DE MATERII

Nr. capitolelor.	pagina.
I. De la Bskreuti la Giurgiș.	1.
II. Osnelele din Giurgiș.	7.
III. Vanorul Arkidșka Albrecht mi pasa- gerii dintr'insulă.	15.
IV. Reflexiuni asupra gelosiei ridicole saș Ilinița mi celebii Nikolake.	20.
V. Șn visș teribilș.	33.
VI. Vamemi mi krlșrarii.	42.
VII. Pesta mi Bșda.	47.
VIII. O visitș neaștentatș.	52.
IX. Cövesdy Janos Szeceny saș mșsika mi danșul magyar.	56.
X. Cina mi toastele.	66.
XI. Strada feratș saș abșrșl întrebsingat ka agentș mișkștorș.	77.
XII. Kșłtoria la Viena.	79.
XIII. Vagram mi sșvenirile ce rekiamș acea lokalitate.	84.
XIV. Viena din pșntșl de vedere istorikș mi monumentalș.	92.
XV. Kșpnitan Mlad Nikolaz din Dobrișeni saș aseliera Vieni de Kara- Mșstafa vizirșl.	103.
XVI. Galeria de tabloșri de la Belvedere.	109.
XVII. Grșdinii mi lokalitșșii de plșcere din prejșrșl Vieni.	131.
XVIII. Kastelșl Schoembrun.	138.
XIX. Friderich Staaps.	142.
XX. Moravia, orașul Brün, kastelșl Spiel- berg mi karbonari.	183.
XXI. Așterlitz saș bșłlia celor trei im- pșrađii.	188.
XXII. Boemia istorikș	195.

Nr. capitoleloră.	pagina.
XXIII. Serenada lui Schubert.	200.
XXIV. Praga monumentală.	207.
XXV. Ioan Huss saș absoși mi revolta.	224.
XXVI. Femei vagabonde în Germania.	230.
XXVII. Lohengrin de Richard Wagner saș măsika viitorului.	275.
XXVIII. Tărea Istmului de Suez, saș noli-tiții de kafenea în Germania.	281.
XXIX. Băile de la Kysingen, Teufelsbrücke mi baronesa diu vagon.	297.
XXX. Tăș'n frunte, tăș'n pângă.	309.

